

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

09086/3

09086

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

DZIAŁ A, NR 3

MIECZYŚLAW MAŁECKI

DWIE GWARY MACEDOŃSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUŃSKIM)

CZĘŚĆ II: SŁOWNIK

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

KRAKÓW 1936

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

»Lud Słowiański« daje rozprawy, materiały, poszukiwania przeglądy i recenzje. Na końcu każdego tomu pomieszczone są stale w językach światowych streszczenia, obejmujące też objaśnienia map i rysunków.

Prosi się o współudział wszystkich pracujących na polu dialektologii i etnografii słowiańskiej.

Adres Redakcji:

Kraków, Uniwersytet, Studjum Słowiańskie (ul. Gołębia 20, I).

Le »Lud Słowiański« (»Le Peuple Slave«) contient des mémoires, des matériaux, des recherches, des comptes-rendus et des critiques. On trouvera régulièrement, à la fin de chaque volume, des résumés allemands, anglais, français, ainsi que la traduction des explications concernant les cartes et les dessins.

Les personnes se livrant à des recherches sur la dialectologie et l'ethnographie slaves sont priées de collaborer à cette revue.

Adresse de la Direction:

Cracovie, Université, »Studjum Słowiańskie« (20, rue Gołębia).

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

DZIAŁ A, Nr 3

MIECZYŚLAW MAŁECKI

DWIE GWARY MACEDOŃSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUŃSKIEM)

CZĘŚĆ II: SŁOWNIK

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

KRAKÓW 1936

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

BIBLIOTEKA ŁUBUSKA

Tom 3

WIE GARY MACEDONSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUNSKIM)

cz. 1: 1900-1910

V.2586/144

09086

II

WSTĘP

Druga część monografii »Dwóch gwar macedońskich« przedstawia właściwości słownikowe przedewszystkiem Suchego, gdyż dopiero po zapisaniu materiału gwarowego z tej wsi odpytałem go dodatkowo też w Wysokiej, gdzie nie na wszystkie moje pytania uzyskałem odpowiednie i wyczerpujące odpowiedzi; stąd też zbiór ze Suchego jest znacznie obfitszy i pełniejszy. Głównymi obiektami byli ci sami ludzie, co i autorzy tekstów w I części pracy, do której odsyłam również i po inne wiadomości wstępne, dotyczące tych dwóch wsi, charakterystyki obiektów, sposobu moich badań oraz transkrypcji fonetycznej.

Po rozkartkowaniu zebranego materiału słownikowego wciągnąłem też przykłady z tekstów I części, których jednak w pełni nie wyczerpałem. Te słowa lub zwroty, które są mi znane tylko z tekstów, albo które w tekstach występują w nieco innym znaczeniu, aniżeli je zapisałem przy badaniach słownikowych, podaję zawsze z zaznaczeniem strony I części pracy oraz, czy są wzięte ze Suchego, czy też z Wysokiej (np. S 5 oznacza: tekst ze Suchego, 5. strona I części pracy).

Formy gramatyczne (w następującej kolejności: a) przy rzeczownikach: 1) singularis bez rodzajnika, 2) singularis z rodzajnikiem, 3) pluralis bez rodzajnika, 4) pluralis z rodzajnikiem; b) przy czasownikach 1. p. praes., 2. p. praes., ewent. też aoryst) uzyskiwałem jużto przez odpowiednie wypytywanie, jużto w swobodnej rozmowie. Często kontrola odpowiedzi zdobytych drogą odpytywania czyto z innymi obiektami, czyto z formami zapisanymi w swobodnej rozmowie, wykazała, że na tych informacjach można z całym zaufaniem polegać.

O zupełnie wyczerpującem przedstawieniu właściwości słownikowych nie można przy 3-miesięcznych badaniach dwóch wsi

poważnie mówić. Przy układaniu zapisanego materiału wychodziły różne braki i wątpliwości, których, przebywając zdala od Macedonji, nie mogłem już ani uzupełnić ani sprawdzić. Nieraz więc trzeba było z tego powodu ciekawą pozycję zupełnie opuścić, albo podać ją w bardzo niekompletnej postaci¹, zaopatrując nawet nieraz znakiem pytania, wskazującym, iż podanego znaczenia nie jestem zbyt pewny. Biorąc to wszystko pod uwagę, nie trzeba porównywać mego zbioru ze słownikami tych autorów, którzy jużto pochodząc z opracowywanego obszaru, jużto w pobliżu niego mieszkając, mogą przedstawić właściwości słownikowe badanych przez siebie gwar w sposób istotnie wyczerpujący.

Zgóry zarzuciłem myśl podawania pochodzenia wyrazów, gdyż — jak wiadomo — nieraz etymologia jednego słowa wymagałaby osobnego studjum. Odstraszającym przykładem pod tym względem może tu być — jak to pokazał ostatnio H. Barić w Prilozi 15 (1935) 270—90 — niedawno wydany słownik kosowsko-metohijski Elezowicia.

Terminologję z zakresu kultury materialnej porównywałem w czasie badań z rysunkami pracy D. Marinova: Gradivo za veštvenata kultura na zapadna Bělgarija (Sbornikъ za nar. umotvor... 18 (1901) cz. II Materiali, i dlatego do niej przy niektórych pozycjach odsyłam, nie podając już bliższych wyjaśnień od siebie.

Tłumaczenie greckie daję tylko wtedy, jeżeli zaczerpnąłem dany wyraz czy zwrot z mego zbioru tłumaczeń z dialektu na grecki język mówiony (*ή γλωσσα óμιλουμένη ή δημοτική*). Objasnienia obiektów podane w dialekcie zaopatruję znakiem równości =.

Poniżej podaję rozwiązanie innych znaków i skrótów:

+ forma znana i używana tylko przez starszych,

* forma rekonstruowana, przyczem obok podaję ją w istotnie zapisanej postaci.

() oznacza, iż znajdujący się w nim wyraz jest mało znany, nie przez wszystkich używany.

zn., niezn., už., nieuž. = wyraz znany, nieznan, używany, nieużywany.

¹ Spowodu tych luk nie warto było nieraz podawać pod osobnemi hasłami czasownikowych form dokonanych i niedokonanych, lecz trzeba było nieraz pod hasłem formy dokonanej podać też jakiś jeden czy drugi przykład czasownika niedokonanego i naodwrot, zależnie od tego, jakich form było więcej zanotowanych.

Porządek alfabetyczny:

a, b, c, č, d, z, ž, e, f, g, χ, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v || w, z, ž.

Występujące w środku wyrazów z następuje po o, a *r* i *rz* po *r* + o, przyczem traktuję je razem bez względu na ich pochodzenie.

P. L. Andrejezinowi, który w dalszym ciągu wytrwale pomagał mi w trudnej korekcie, składam serdeczne podziękowanie.

A

- abaŝija *m.*, -iji *pl.* 'handlarz sukna' S, W; abaŝiji prudavaya grizuvi '... sprzedawali sukno' S.
- abanŝija *m.*, abanŝijka *f.* 'cudzoziemiec, -ka' S, W.
- aćik *m*'astu 'miejsce otwarte, niezabudowane' W.
- ada *f.*, adi *pl.* 'wyspa na morzu' S, W; *cf.* niši.
- ad'axa! 'dobrze!, zgoda!' S.
- ad'asuvam 'żegnam się'; gu zarixa i ad'asaixa 'pogrzebali go i pożegnali, rozstali się z nim' S; jas ad'asaix = ustanaix bis rabuta 'straciłem pracę' S.
- adi 'dowidzenia' S; adi mali! tati! 'pa! pa! mamusiu i tatusiu!'.
- adika *adv.* 'niesłusznie, niesprawiedliwie'; adika gu goniš S, adika gu spizdaš W 'niesłusznie go wypędzasz (*sc.* z domu)'.
 adja *f.* 'pozwolenie' S, W; bis n'eguva adja 'bez jego pozwolenia' W
 aŝba? 'czy, czyż?' S.
- aŝilè *n.* 'gwałtowna potrzeba, konieczność, sprawa niecierpiąca zwłoki' S.
- aŝanu *m.* 'niewidoczny' tylko w zwrocie: aŝanu stana 'zniknął' W.
- afindikò, afindikòtu, afindikònta *pl.*, 'pan', ale *voc.*: afèndi! 'panie!' S, *cf.* kirjos.
- afjòn' || af'on', afjòn'u, afjòn'a *pl.* 'opjum' S, W.
- aftokinitu *n.*, *pl.*: aftokinunta S, aftokinita W 'samochód'.
- afù 1) 'ponieważ' S, W; afùti gi vinèa 'ponieważ ty im dałeś ślub' S, 2) 'gdy, skoro' W; afù pučina mu wili na d'at'antu 'odpocząwszy, powiada do chłopca' W.
- agalma, agalmata *f.* || *n.*: càrskutu agalma 'posąg króla' W.
- agàpi *f.* 'miłość' S, W.
- ag'azmò || ag'azmò *n.*, ag'azmònta *pl.* 1) 'woda święcona', 2) 'mollitwa' S, W.
- agust *m.* 'sierpień' S, W; agustka tr'éska 'malarja sierpniowa' W.

àχ! 'ach!' S, W.

aχčijnica, aχčínica *cf.* akšín'ca.

aχùr' *m.*, aχùr'á *pl.* 'stajnia' W, *cf.* χαχùr'.

àjda || àjdi || χàjda! 'no!, nuże!' S; àjda pòjmi dèštiru! 'nuże córko, chodźmy!' S.

ajlák 1) 'pozbawiony pracy', 2) 'mający czas wolny' S, W; jásá

ajlák 'jestem bezrobotny' lub 'mam wolne (*sc.* od szkoły)' S, W.

ajlèk, ajlèku, ajlèci *pl.* 'zapłata miesięczna' S, W.

Ajnòrus *nom. propr.* 'Atos'.

akòla *f.*, akòli *pl.* 'arkusz papieru', diplòsana akòla 'arkusz zgięty wpół' S, W.

akòl, akòlut = ùm 'rozum' W: wili sàs akòlut 'mówi sam do siebie', *cf. gr.:* λέει με τὸ νοῦ του.

akšimatikò *m.*, akšimatiki *pl.* 'oficer' S, W.

akšín'ca || aχčijnica *f.* S, aχčínica *f.* W 'kuchnia'.

àkšius 'zdolny, zręczny' S, W; àku si ti àkšius, jàχni gu (*sc.*

kòn'u) 'jeśli potrafisz, wsiadaj nań (*sc.* na konia)' S, Gòspuť

t'á akšiósał 'P. Bóg uznał cię godnym' S.

àku 'jeżeli' S, W; àku ištiš 'jeżeli chcesz' S, ... da ja ni razbu-

dimi, àku spi kirijata 'jeżeli pani spi, żebyśmy jej nie roz-

budzili' S, àku ni dójda..., da sã užèniš 'jeżeli nie wróce,

wyjdź zamaż' S, àku znàjat da dòat da v'ènat 'gdyby wie-

dzieli, toby przyszli i wzięli' S.

alà 'lecz, ale' S, W.

àla 'według' S, W; àla frànga, àla túrka 'według (zegaru) fran-

cuskiego (europejskiego), tureckiego', *np.* sàt'u na tri àla túrka

'o godz. trzeciej, według liczenia tureckiego' S.

alamèt kajmèt 'bardzo dużo czegoś' S.

alat'èra *f.* 'solniczka' S, W.

albàntin *cf.* nalbàntin.

alis 'jak, jakgdyby' S; učèrn'anta alis vrakulák 'osmolona, jak

wilkodłak', stàna alis pàlaf 'jakgdyby oszalał', n'áj v'èjki

mòma, alis na žena umg'ása 'to już nie dziewica, ale jakby

na kobietę zakrawa'.

ališida 1) 'łańcuch, łańcuszek', 2) 'łańcuszek z medalikiem' S, W.

almažik *m.*, -ici *pl.* 'biodro' S, W.

ałčèkakan *m.* 'dzieciół' S.

alt'òn' *m.*, -òni *pl.* 'ozdobna moneta, noszona na szyi' W, *cf.* flur'á.

amà, amàn 1) 'ale, lecz' 2) 'oj! ach!' S, W.

- amanèt *m.* 'dar, podarunek' S.
- ambâr', ambâr'ut 'sąsiek, skrzynia na ziarno' W.
- amèn 'zaledwie, skoro tylko' W: amèn jàχnuwa d'ādutu... pàžda i drùgajut kòn'.
- Ameriki *f.* 'Ameryka'.
- amòt'?' 'dlaczego?' S: mi ni kàzuvaš ti na m'èn'ą tuzi d'āt'ą amòt' takà gu vikat'?' 'powiesz mi, dlaczego tego chłopca tak nazywają?' S.
- analógus na 'stosownie do, zależnie od' S: analógus na nivata 'zależnie od (jakości) roli'.
- anàngi *f.* 'konieczność, przymus' S, W; štò anàngi 'naco, poco, w jakim celu' S: štò anàngi da pòda jàs sklāvus d̄srapàk?' 'poco mam iść, aby być znowu niewolnikiem?'.
- anàva 'podgóre' S, W; anàva katàva 'zgóry nadół, tu i tam, w różnych kierunkach' S.
- andis 'zamiast' S: andis da pòj na teàtrutu sà pukàšta gòr'ą na br'ąstò 'zamiast pójść do teatru, on wspina się na brzość'.
- andragatisuvam, -isuvaš 'awansuję' W.
- angarija *f.* = da sà tiranisat = t'ą z'éva na čuzda ràbuta 'praca przymusowa, niepłatna' S, W.
- àng'elus tu kiriju 'Anioł Pański' S, W.
- angistra *f.* 'haczyk u wędki' S, W.
- angul'ásuvam, -ásuvaš 'ściskam, obejmuję' S: kaja vid'ą tój tračà i angul'ása 'zobaczywszy ją, podbiegł i uściskał ją'.
- ànishi *n.* 'wiosna' w W *zn. niuž. cf. ilk'as* S.
- an'is *m., an'izi pl.* 'ściernisko' W, *cf. k'elemè* S.
- (za) apudiksam, -iksaš 'przekonam, udowodnię' W: kàk mòžiš da m'ą apudiksaš, òti... 'jak mię przekonasz, że...'
- apò òla tačišitk'ą = apò òla ta idi 'z wszystkich gatunków, coś z każdego rodzaju' S.
- april *m.* 'kwiecień' S, W.
- (u) apsanàta 'we więzieniu' S.
- apufašisuvam, -isuvaš 'postanawiam, decyduję się' S, W; apufašisax da si dòjda 'postanowiłem wrócić' S.
- sà apuxiritisuvam, -isuvaš 'żegnam się' S, W.
- sà apuklisuvam 'zamykam się gdzieś' W, sà apuklisa nuzi m'ā-stu = sà zaturì 'zamknięto...' S, W.
- apulitir'ju, apulitir'òtu 'zwolnienie, karta zwolnienia zwł. z wojska' S: mi dàduxa apulitir'ju 'zwolniono mię'.

- apurija *f.* 'zdumienie' rzadziej 'zwątpienie' S: càr'u apurija gu z'è 'król zdumiał się'.
- arabà, arabàta, *pl.*: arabi S, arabë W 'wóz'.
- arabažija 'woźnica' S, W.
- arabùbliku *n.*, arabùblika *pl.* 'kapelusź' S, W.
- arabùška *f.* 'wózek, *np.* dziecięcy' S, W.
- aralëk, aralëku 'balkon' S.
- aràp 'murzyn', aràpëa, aràpëatu 'murzynek' S, W.
- aràpska kitka 'irys (kwiat)' S; w W *niezn.*
- aràpski pari *pl. t.* 'mika' S, *cf.* mika W.
- araslàn, araslànut 'lew' W.
- aratlik, aratliku, aratlici *pl.* 1) 'rówieśnik', 2) 'przyjaciel, towarzysz' S, W.
- aravòna, aravònata 'zaręczyny' S.
- arèsam 1) 'podoba mi się ktoś, coś', 2) 'podobam się komuś' S, W; àku t'ą arèsam 'jeżeli będziesz mi się podobał', ti arèsa 'podoba ci się, czy lubisz?' S, W; ti arèsa kajvè? 'lubisz kawę' S, t'à gu arèsa 'ona mu się podoba' S, šički gi arèsa 'wszystkim się spodobał' S 20, dispòt'ut ja arèsa 'spodobała się, wpadła w oko biskupowi' W, gu ni arèsa takà 'nie przypadło mu do gustu takie postępowanie' S.
- argàtin, argàtinu, argàti *pl.* 'robotnik' S, W.
- argisuvam, za argisam 'opaźniam, powoduję zwłokę' S, W; za m'ą argisaš mlògu 'przez ciebie bardzo się spóźnię' S, što argisa da fàtiš 'dlaczego późno zacząłeś' S.
- aržang'elòsžju 'listopad' S.
- àrk, àrgu, àrguvi *pl.* 'młynówka, odnoga rzeki, potoku' S, W.
- arkadaš *m.*, arkadašà *pl.* 'towarzysz podróży' S, W.
- arkalëk *m.*, arkalëci *pl.* = ut kužuf paltò = ut kòža ut kòža (*sc.* zrobione) 'futro' S, *cf.* kužuf.
- Arkudùt *nom. propr.* 'Niedźwiadek' S 17.
- as *cf.* sàs.
- asfàl'a *f.* 'agrafka' W, w S *niezn.*
- ask'èr' || ask'èr || (ašk'èr), ask'èr'u 'wojsko' S, W.
- astàr', astàr'u 'płachta, duży kawał materji'; sà zavi ut gòra dur dòl sàs astàr'u 'zawinał się w materję od stóp do głów' S 52.
- aškitija *cf.* iškitiija.
- ašlamà, ašlamàta 'rozsada, sadzonki' S, W.

aštinumija 'policja', aštinòmitu 'policjanci' S, W; traçi na aštinumijata 'biegnie na posterunek policyjny' S.

at 'a' W.

awduwèc, -èci *pl.* 'wdowiec', awduwica 'wdowa' W, *cf.* ivduvèc S.

avžija, avžiji *pl.* 'myśliwy' S, W.

avjâr, avjâru || avjâr'u 'ikra rybia', sulèn avjâr 'kawior' S, *cf.* çav'âr'.

azl'ëk *cf.* jasl'ëk.

B

bàba, bàbata, *dem.*: bàbička 1) 'kobieta', 2) 'położna' S, W, 3) 'babcia' W; viknaça bàbata i sã rudi málkutu 'wezwalì położną i dziecko urodziło się' S.

bažanàk, bažanàku, bažanàci *pl.* 'mąż siostry żony' S, W.

b'ägam 'uciekam, odchodzę' S, W; b'ägaj utùk 'wynosi się stąd' S.

baçčà, baçčàta, *pl.*: baçčëi S, baçčëb W 'ogród duży, w którym rosną zwykle też drzewa owocowe'.

baçčëivanžija, baçčëivanžijata 1) 'właściciel ogrodu', 2) 'ogrodnik' S, W.

bajà 'pewnie, niezawodnie', tuzi zaj bajà 'niezawodnie to tak będzie' S.

bajaldisuvam 'omdlewam, mdleję', bajaldisaç 'zemdlałem' S, W.

bajam S, W, 2. *p.*: baš S, baš W, 3. *p.*: baj S, W 'czaruję'; bàbata mi pubà na m'èn'g vudàta 'zaczarowała...' S.

bajir, bajirut, bajir'g *pl.* 'ugór zarośnięty krzakami, na którym zwykle się pasie' S, W.

bajirka, bajirkata *dem.* od bajir S.

bajldardisuvam 'bardzo się podobam, chwytam za serca' S.

bakàlin, bakàlinu, bakàli *pl.* 'kupiec towarów korzennych' S, W; bakàlsku imàni 'towary korzenne' S, utidi na bakal'ètu 'poszedł do sklepu z towarami korzennymi' W.

bakałëk 'sklep z towarami korzennymi' S, *cf.* bakàlin.

bakarl'ëk *m.* 'naczynie (w znaczeniu zbiorowem)' S, W.

bak'èta *f.* 'pakiet, zawiniątko'; bak'èta t'ut'un' 'zwój tytoniu', bak'èta pr'èlu 'motek przędzy' S, W.

bàknuvam, bàknuvaš 'całuję' S, W; mi bàkna rãnkàta, buzàta... 'pocałował mię w rękę, twarz...' S, sã bàknaça èšti idnòš 'jeszcze raz się pocałowali' W.

bak'ër *m.*, bak'ër'g *pl.* 'miedź' S, W.

bakšiš *m.* 'napiwek, dar, podarunek' S, W; bakšiš m'àtat S, bakšiš

- dàvat W 'rozdają podarunki', mu gu pùsna (sc. kòn'u) bak-
 šíš 'posłał mu w darze (sc. konia)' S.
- b'ál, b'áda, b'álu 1) 'biały, -a, -e' S, W, 2) 'był, -a, -o' S; cf. bəl W.
- b'ál dr'èp cf. dr'èp, žijèr.
- b'ál'ǵ (lúšpa), b'áliš 'obieram z łup', np.: b. patàta 'obieram ziem-
 niaki' W, cf. lúštam S.
- balakšija m. 'rybak' S, W.
- bałdër m., bałdër'ǵ pl. 'tydka' S, W.
- b'ǵlilu n., b'ǵlilunta pl. 'bielidło na twarz' S, W.
- b'álišti n. 'białko jaja' W, cf. b'álka.
- b'álka, b'álkata, b'álki pl. 'białko jaja' S.
- bałkòn 'balkon' S.
- bałták, -áci pl. 'siekiera' S, cf. brádwa W.
- bambak'èrna m., f., bambak'èrnu n. 'bawełniany, -a, -e' S.
- bàmbaška im'ǵ 'imię dziwne, cudaczne' S 49.
- bàn'a, bàn'ata, báni pl. 1) 'kąpiel', 2) 'kąpielisko' S, W.
- bànda f. 'hafty zawieszane na ścianie' S, W.
- bàra, baràta, bári pl. 'potoczek' S, W.
- barabàr 'razem' S, W.
- baràk 'o kręconych włosach' S, W; kùća baràk 'rasa psów o krę-
 tych kudłach' S, kùća katù baràk = sp'ǵ'skanu sàs uòda, kał
 'pies powalany, spryskany wodą, błotem' W.
- bàram, bàraš 'macam rękoma, idąc poomacku' S, W; mi m'ǵ bà-
 raš! 'nie dotykaj się mnie!' S.
- bàran'ètu 'macanie rękami, kiedy się idzie poomacku' S, W.
- barànga f. 'barak, buda z desek' S, W.
- bardák, -áci pl. 'małe, gliniane naczynie na wodę' S, W.
- bardavica, -icata, -ici pl. 'kurzawka' S, cf. bradawica W.
- bàri 'przynajmniej' S, W; bári da sà pukrij! 'przynajmniej niech
 się przykryje!' S, e, žùbav'ǵ! da ni bǵkam druk bári 'dobrze!
 nie będę przynajmniej szukał kogo innego' S.
- barùt' || barùt, barùt'ut 'proch strzelniczy' S, W.
- basamák, -áci pl. 'schód, stopień, szczebel w schodach, w drabinie' W.
- baskìn 'bardzo ładny' S, W; uv'èzuj mlògu baskìn 'owies jest
 bardzo ładny, rześisty' S, baskìn s'ǵdbata S, baskìn s'ǵdba W
 'bardzo ładny zasiew'.
- baskǵnnǵk m. 'rabunek, złodziejstwo' S.
- b'ásna m., f. S, b'ásin m., b'ásna f. W, b'ásnu n. S, W 'szalony, -a, -e';
 b'ásnu kùća 'wściekły pies' S, W.

- bastarík, -íci *pl.* 'łodyga kukurydzy' W, *cf.* kazálka S.
 bastùn' *m.*, bastùn'á *pl.* 'laska' S, W.
 baš = prěvna 'pierwszorzędny' S, W; tòsi baš pelivànin 'to jest
 pierwszorzędny zapaśnik' S, tòsi nájbašu kabadajija u s'élutu
 'to jest najodważniejszy we wsi człowiek' S.
 bašák, -áku, -áci *pl.* 'kłos' S, W, *cf.* klàs.
 bašká 'osobno, oddzielnie' S, W.
 bašladisuvam, -isuvaš 'darowuję, przebaczam' S, W; bašladisaj mu
 gu kabát'u! 'przebacz mu winę!' S, *cf.* çarisuvam.
 bašlík *m.*, -íci *pl.* 'kręzel' S, bašlík u urálu 'część składowa pługa' W.
 batál' *m.*, batál'á *pl.* 'dzwonek dla capa' S, batál kòn', batál křšta
 'b. duży koń, dom' W.
 batardisuva: m'én'a m'á b. vudáta = m'á žásnuva n'étr'á u vu-
 dáta 'ciągnie mię w toń wody' S.
 batica *m.*, -icufci, -icufcetu *pl.* 'mąż ciotki' S, W.
 batisuvam, -isuvaš 'pograżam się', *np.* u kalò 'w błoto' S, W.
 sã báv'am, sã baviš 'ociągam się, robię powoli' S, *cf.* zabájam.
 bávna rábuta 'praca powolna' S, *cf.* zabávna W.
 bazi bazi 'od czasu do czasu': çripkat bazi, bazi za da ni fl'awat
 u udít'á 'πηδοῦν ποτε ποτε γὰρ να μὴ χωδοῦν στα νερά' W.
 bèj, bèju, bèjufci *pl.* 1) 'truteń u pszczoł' S, 2) = türci štu im'áça
 čiflici 'turcy, co mieli folwarki' czyli 'bej' S, W, 3) też w po-
 wiedzeniu: nòs ži'òwa katù bèj 'ten żyje, jak bej' W.
 bekrija *m.* 'opilec' S, W.
 belèk, -èci *pl.* 'pęto na konia podczas pasienia' S, W.
 bèlki 'może, możliwe', bèlki dójdi 'może przyjdzie' S, W.
 benèk' 'jadący na wozie, koniu, osle...' (przeciwieństwo do pieszo) S, W.
 b'èra, bir'éš 'biore, zbieram' W, *cf.* bir'èm S.
 berbèrin *m.*, -èri *pl.* 'fryzjer' W, *cf.* kurèa S.
 berikjät *cf.* birik'ät.
 b'èt *indecl.* 'zły, brzydki, niedobry', b'èt vòda 'niedobra woda', mu-
 mätä biši mlògu b'èt 'córka była b. brzydka' S, w W *niezn.*
 betlik = mlògu bèt 'b. zły, b. brzydki' S, w W *niezn.*
 bijam S, bija W, 2. *p.*: biš, 3. *p.*: bij S, W 'biję, uderzam'; za
 bim 'uderzę' S, siga sã bijat, murabè stànuva 'teraz się biją
 (walczą), nastala wojna' S.
 bijanica *f.* 'maślanka' S, w W *niezn.*, *cf.* čukanu ml'aku, matàn.
 bij'ni *n.* 'bicie' S, W.

- bik S, W, bikò S, bikut W, *pl.*: bicè S, bikuwi W 'byk (młody, niekastrowany, 3—4 lat)'.
 bilák *m.*, -àci *pl.* 'blizna' S, W.
 bilžuga *f.* W, bilžúk, bilžúci *pl.* S 'bransoletka', *cf.* bɛlžúk.
 bilè 'nawet' S: nitu pilà bilè 'ani nawet ptak'.
 bili *n.*, bilinta *pl.* 'trawa rozmaita' S, *cf.* bɛli W.
 bil'úk 'gromada, kupa' S, W; bil'úk kòkoški 'stado kur' S, idin bil'úk kòza 'trzoda kóz' W.
 bimbil 'odra (choroba)' S, W.
 binà *f.* 'dach, poddasze' S, W; gu zakàc'ax (*sc.* t'ut'un'u) na binàta 'zawiesiłem tytoń na poddaszu' S.
 binivrèk *m.*, -èci *pl.* 'staroświeckie spodnie, zwł. w tyle bardzo szerokie' W.
 bira *f.* 'piwo' S, W.
 birbàt S, W = skɛrnaf S = gnùsin W 'brudny, niechlujny'.
 birden = utinòš 'odrazu, natychmiast' S.
 bir'èm, bir'èš 'biorę, zbieram' S: bir'èm t'ut'un', rɛš, snòp'g, smòk-fit'g 'zbieram (sprzątam z pola) tytoń, żyto, snopy, figi', tužarin, živini štu bir'è 'handlarz, co kupuje bydło', bir'èš gajlè? 'trapisz się?', *cf.* b'èra W.
 birik'àt || berikjàt 'szczęśliwie, na szczęście' S, W.
 bis 'bez' S, W.
 biska, biskata S, W, *pl.*: biski S, biskat'g W 1) 'piers u kobiety', 2) 'dojka krowy' S, W.
 bišik', -ik'u, -ici *pl.* 'kołyska' S.
 bitisuvam, -isuvaš 'kończę' S, W; bitisaχ skul'òtu 'ukończyłem szkołę' S; bitisuva || (bitisnuva) 'coś się kończy' S, W; bitisanu! 'skończone!' S, bitisa prikastà 'koniec bajki' S.
 bivul', bivulu S, biɥul W, *pl.*: bivul'g S, biɥli W 'bawół'.
 bivulica S, biɥlica W 'bawolica'.
 bizèr', bizèr'g *pl.* 'groszek cukrowy'.
 blàk, blàga, blàgu, 'słodki, -a, -e', *np.* blàgu ml'aku 'słodkie mleko' S, W; blàgu *subst.* 'konfitura' S, W.
 blànd'aja, blànd'aš, bland'aj 'bładzę, błąkam się' S, W.
 blavanica *f.* 'wymioty, torsje' S, *cf.* bɛłvanica W.
 blaži, tylko w powiedzeniu: ni blaži χiè 'to zupełnie nie słodkie' S, W.
 bliz'g 'blisko' S, W.
 blizna *m.*, *f.*, bliznu *n.* 'bliski, -a, -e' S, W.
 blɛχa *f.*, *pl.*: blɛχi S, blɛχa W 'pchła' S, W.

- blĭtkaf, blĭtkava, blĭtkavu 1) 'niedosolony (o potrawach)', 2) 'nudnawy, głupawy (o ludziach)' S, W.
- blĭvam, blĭvaš 'wymiotuję, mam torsje' S, *cf.* bĭlwam W.
- blĭvani, blĭvan'ėtu 'wymioty' S, *cf.* bĭlwani W.
- bl'udu, bl'udutu, bl'udà *pl.* = štu klāvami mǎn'ža 'talerz porcelanowy lub blaszany' (ale nie miedziany, który się nazywa: lĭng'ėr' S, karabǎreku bl'udu W) S, W.
- blũknvam, blũknvaš (*sc.* u vudata) 'rzucam się (w wodę), zanurzam się (w wodzie)', tũrcitu blũknaħa n'ėtr'a 'Turcy wpadli do środka' S, gu blũknvaš 'zanurzasz go (*sc.* w wodzie)' W.
- bõca *f.*, bõci *pl.* 'wielka flaszka' S.
- bõckam, bõckaš 'wciskam, wpycham', bõcka kõrin'a 'wciska (*sc.* do ziemi, w ziemię) korzonki' S.
- bõdiš *m.* 'tętnica' S, W; bõdiš tapt'ė 'tętnica bije, pulsuje' S, bõdiš m'a buli 'boli mię tętnica' W.
- bog-: pumõži bõga 'szczęść Boże', odpowiedź: dǎj ti bõga S, pumõži bõkti 'szczęść Boże', odpowiedź: dǎj ti põdõbru W, Bõži Gõspudi! 'P. Boże!' W, Bugurdica 'Matka Boska' S 23, zresztą poza temi wyrażeniami słowo bog- *niezn.*, *cf.* Gõsput'.
- bõj, bujõ 'wzrost' S, W; ti si ut gul'am bõj 'jesteś wysokiego wzrostu', mõži da stǎni idin bõj 'może urõść na wzrost człowieka' S.
- bõlin, bõlna, bõlnu 'chory, -a, -e' S, W.
- bõlka, bõlki *pl.* 'choroba' S, W, *cf.* bulika.
- bõp *m.* 'bõb' S, W.
- sǎ bõr'a W, sǎ bõr'am S, sǎ bõriš S, W 'walczę, biję się'.
- bõrba *f.* 'walka' S.
- bõrč, bõržu, bõržuvi *pl.* 'dług, kredyt' S, W; przysłowie: bõržu i ħũbaf sǎt' ni ċaka *dost.:* 'dług nie czeka ani pięknej godziny'.
- bõs, bõsa, bõsu 'bosy, -a, -e' S, *cf.* gõlabõs W.
- bĭl || bĭl, bĭla, bĭlu 'był, -a, -o', *np.* ti si bĭl 'byłeś' W.
- bĭlžũk, -ũci *pl.* 'bransoletka' S, *cf.* bilžũk, bilžũga.
- bĭli *n.*, bal'anta *pl.* 'ziele' W, *cf.* bili S.
- bĭlwam, bĭlvaš 'wymiotuję' W, *cf.* blĭvam S.
- bĭlwani *n.*, bĭlwaniica *f.* 'wymioty' W, *cf.* blĭvani, blavanica S.
- bĭnc, bǎnzõ, bǎnzė *pl.* 'bez lekarski' S, W.
- bĭnčfa, bĭnčfata 'duża beczka' S, W.
- bĭrkam S, bĭrkam W, bĭrkaš S 'szukam, żądam, domagam się'; štõ bĭrkaš 'czego szukasz' S.

- bráda, bradáta S, W, *pl.*: brádi, bradit'á S, bradit'á W, 'broda (porośnięta włosami lub nie, *np.* ubričina brada 'ogolona broda').
- bradawica, -icata 'kurzawka' W, *cf.* bardavica S.
- brádwá *f.* 'siekiera' W, *cf.* bałták S.
- brák S, W, brakò S, brákut W, dva bráka, brakuvi *pl.* S 'wesele'.
- br'ák S, W, br'ágò S, br'ákut W, br'águvi, br'águvétu *pl.* S, W 'miejsce niedostępne w górze, w wąwozie...'
- brakovám, -òvaš 'mam, odbywam wesele' S, W.
- brán'am, brániš 'rozdzielam waśniących się' S, sá brán'am 'bronię się' S, jas gu udbrán'áχ 'obroniłem go' W.
- braník, -iku, -ici *pl.* 'jakieś zboże': pòdr'èbnu ut prusòtu 'drobniejsze niż proso'; braník pròsu s'ájaxa pujnò vr'am'á 'dawnej siali »braník«...» S, w W *niezn.*
- br'ás S, br'ás' W, br'ástò S, -òt W, *pl.*: br'ástè, br'ástètu S, br'ástuwi W 'brzost'.
- brášnu, brášnotu 'mąka' S, W; ržínu brášnu 'mąka żytnia', pšnicinu albo čistu br. 'm. pszeniczna', misirnu br. 'm. kukurydziana' S.
- brát S, W, *pl.*: brátk'á S, brát'á W 'brat'.
- bratučènt *m.*, *pl.*: bratučèndi S, W || bratučènti S 'kuzyn', s'ètni bratučèndi 'kuzynostwo drugiego stopnia' S, W, bratučènka 'kuzynka' S, W.
- brè! 'warjacie! szaleńcze! do djabła!', 'popatrz, patrzno!': brè m'ènži 'mężu! ty warjacie!' S 11, brè ud'è mi dójdi tòs χùbaf l'ákárin 'patrzcieno, skądżeż to przybył ten dobry lekarz' S 25.
- brič S, W || b'ič S, bričuvi *pl.* S, W 'brzytwa'.
- bričini, bričín'ètu 'golenie' W.
- brója *cf.* brujim.
- b'jša, b'jšiš 1) 'szoruję podłogę', 2) 'czyszczę szczotką ubranie' W.
- brššnal || brššnil S, brššnil W 'bluszczy'.
- brujim S, brója W, bruiš S, W 'liczę'; brójgi ròguvétu 'policz rogi' S.
- brús'am, brúsiš 'obijam owoce przez rzucanie w nie kijem' S, w W *niezn.*
- buás, buázu S, W, buáz'á *pl.* S 'wąwóz'.
- bubòta *f.* 'chleb z mąki kukurydzianej' S, w W *niezn.*, *cf.* pita.
- bùbr'ák, bùbr'áku, bùbr'áci *pl.* 'nerka' S, W.
- bučawica 'szum, świst (wiatru, wody)' W.

- bučí *ž. p. sg.*, bučát *ž. p. pl.* 'brzęczy, huczy, szumi... (o pszczołole, wietrze, wodzie...)' S.
- búčka, bučkata, bučki *pl.* 'mały buk' S, w W *niezn.*
- budalà *m., f., n.* 'głupiec' S, W.
- budàt *ž. p. pl.* 'kłują, bodą' W 76.
- bùdra *f.* 'puder' S, W.
- budrùm *m.* 'piwnica, loch' S, W, *cf.* izba.
- bùza, bùzata, bùzat'á *pl.* 'policzek'; sàs bùzat'á čarwèna 'μέ τὰ μάγουλα κόκκινα' W, *cf.* bùza 'ts' S.
- bùf, bùfu S, bùχ W, *pl.*: bùfufci S, bùχui W, 'pubacz'.
- bùχnuwam, bùχnuwaś 'popycham, szturkam' W.
- bujà *f. indecl.* 'kolor, farba', bujà ut papùca 'pasta do butów' S, W.
- bujažija *m.* 'malarz pokojowy' S, W.
- bùjrum 'proszę, s'il vous plaît' S, w W *zn. nienż.*
- bujundrùk, bujundrùkut, bujundrùci *pl.* 'jarzmo wołowe' S, W.
- bùk S, W, bukò S, bùkut W, *pl.*: bùkuvi S, W || bucé S 'buk'.
- bùkla *f.*, bùkli *pl.* 'naczynie do noszenia wody w pole' S, W, *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 30.
- bùklička *f. dem.* od bùkla 'rodzaj manierki' S, W, *cf.* Marinovъ str. 34, rys. 32.
- bukurèś *indecl.* 'zepsuty, wyuzdany', bukurèś ràbuta, bukurèś s'èlu S, w W *niezn.*
- Bulgarija 'Bułgarja', -àrin, -àri *pl.* 'Bułgar, Bułgarzy' S, W; Bulgarińka S, Bulgàrka W 'Bułgarka', bulgàrski S, bulgàrcka W 'bułgarski, po bułgarsku'.
- bulgùr, bulgùr'á *pl.* 'kutja (gotowana pszenica z miodem)' S, W.
- bulika, -iki 'ból' rzadziej: 'choroba': imam buliki na stomàχ'u 'mam bole żołądka', bulika gul'ama ja imàši 'miała wielkie bole, była b. ciężko chora' S, *cf.* bólka.
- bulničaf, -ičawa, -ičawu W, bulničuf, -ičuva, -ičuvu S 'chorobliwy, -a, -e'.
- bùmbar, bùmbar'á *pl.* 'bąk (owad)' S, W.
- bùn, bùnuvi *pl.* 'wiązka' S, W; dva bùna tr'áva S, dva bùnuwi tr'áva W 'dwie wiązki siana (trawy)'.
- bunàr || bunàr', -àr'u, -àri *pl.* 1) 'strumyk', 2) 'studnia, *gr.* τὸ πηγάδι' S, W; s'ad'áχa kumšijki òkul bunàr'u 'sąsiadki siedziały dookoła studni' S.
- bun'èla *f.* 'widelec' S, W.
- buništi, buništitu, buništà *pl.* 'gnojowisko, miejsce, gdzie się wyrzuca nawóz' S, W.

- bürda *f.* 1) 'worek (europejski)' S, W, 2) 'rodzaj fartucha z worka, którym się opasują robotnicy przy pracy z tytoniem' S.
 bursük, -üku(t), -üci *pl.* 'borsuk' S, W.
 buršlija *m.* 'dłużnik' S, W.
 burün, -ünü(t). *pl.:* burün'ą S, burümi W 'pagórek'.
 burüńka 'mały pagórek' S, W.
 büs, büzu, büzuvü 'lód' S, w W *zn.* jako *tur.*, *cf.* lét.
 busil'ak S, busil'uk, busil'ukut W, *pl.:* busilci S, busil'uci W 'jakiś kwiat (nie bławatek, *gr.* ó βασιλικός, *fr.* basilic).
 bustannik, bustanniku *collect.* 'melony' S.
 бүт, бүту(t), *pl.:* бүтүви, бүтүвөтү = күџ = ządната nõga na krávata, jägn'ątu... 'pośladek, tylna część nogi zwierzęcia, udo' S, W.
 butin' *m.*, butini *pl.* 'buciki' S, W.
 büza, buzata, *pl.:* бүзи, buzit'ą 'policzek', *cf.* büza 'ts' W.
 buzdušana 'maczuga' S 38.
 bužik kráva 'konik polny' W, *cf.* žin'žur S.

C

- c'äd'a W, c'ädim S, c'ädiš S, W 'cedzę (mleko).
 c'ädilka S, cidilka W 'cedzidło do sera' S, W, *cf.* cizálnik W.
 c'āja W, c'ajam S, c'äš S, W 'przesiewam'; c'äjmi brášnu 'przesiewamy mąkę' S, W.
 c'äl, c'äla, c'älu || c'äla, c'älu 'cały, -a, -e' S, W; c'älu l'ätu 'całe lato', c'äl v'ëer 'cały wieczór' S, W; inä niv'ästa c'äla t'ëb'ą umg'äsa '...całkiem do ciebie podobna' S.
 cämbura *f.* 'pek, grono'; i'nä cämbura grözdi 'winogrono' S, W.
 c'äp, c'äpuvi *pl.* 'preł służący do nawijania tkackiej osnowy na krosna', *cf.* Мариновъ str. 102, *sub* цепенъ W, *cf.* prñnčka S.
 c'äp'a W, c'äp'am S, c'äpiš S, W 'rąbię drzewo na trzaski'.
 c'äp'äni *n.* 'rąbanie drzewa na trzaski' S, W.
 cär'), cär'u 'król, cesarz, panujący' S, W; cärsk'ju kunäj'k' 'pałac królewski', na cärsk'ju dvör 'na dworze królewskim', cär'üvata trapizarija 'jadalnia królewska' S.
 carcära *f.* 'flaszeczka', *np.* carcära na rakiya 'flaszeczka na wódkę' S, W.
 cärčina *f.* 'państwo, królestwo' S, W.
 cärica, cäricata S, W, *pl.:* cärici, cäricit'ą S, cäricit'ą W 'królowa, żona panującego'.
 carvül || carvül', carvül'ą *pl.* 'opanki' S, W.
 c'ästü, c'ästutu, c'astä *pl.* 'ciasto' S, *cf.* čästu W.

- cicina, notowane tylko w powiedzeniu: tās rāna stāna cicina =
čarv'ėnu m'āsu S, W.
- cička || ciška 'mocz dziecka' S, cf. čiška W.
- cizālnik *m.* 'cedzidło do mleka, sera' W, cf. c'ądička S.
- cikam, cikaš 'krzyczę'; mu cikam 'krzyczę na niego', fāšta da mu
cika na izmik'ārkit'ą 'zaczyna krzyczeć na służące' S, w W
nieuž., cf. wikam.
- cikani, cikan'ėtu 'łajanie, krzyki' S, w W *nieuž.*
- cilāft' *m.*, cilāfd'ą *pl.* 'pogrzebacz' W.
- cilōftin *m.* S, cilōftinu, cilōftinōtu W 'część warsztatu tkackiego:
tak zw. bardo', cf. Marinovъ str. 105, rys. 99.
- cimka 'muszka przy strzelbie' S, W.
- ciągla, ciągli *pl.* 'część warsztatu tkackiego: metalowa linijka przy-
trzymująca płótno', cf. Marinovъ str. 106, rys. 100.
- cipur' *m.* S, cipura *f.* W, cipuri || cipur'ą *pl.* S, W 'wyciśnięte
(przez ugniatanie) winogrona, opadłe na dno kadzi, w której
się robi wino'.
- còxa *f.* 'atłas (materja)' S, W.
- c'į'kam, c'į'kaš 'doję' W, cf. dujim S.
- c'į'kani *n.* 'dojenie' W, cf. izdujòvani S.
- curąjk' *m.*, curąjk'ą *pl.* 'kolczyki' S, W; curąjk'ą malamòsani 'złote
kolczyki' S.

Ć

- čą 1) 'że, iż', 2) 'bo, ponieważ' S, W; mu kazuva, čą... 'mówi
mu, że...', mu vili na d'āt'ątu, čą... 'mówi chłopcu, że...', tu-
gās puznā, čą na kšėnudòxinu žinātaj 'wtedy zrozumiał, że
jest to żona hotelarza', čubānitu ut str'āšta gi gl'ėdaxa pu-
krāj mēšl'āntāta, čą ima i inò d'ātinci 'pasterze z naprzeciwka
obserwowali, że obok niedźwiadków znajduje się i dzieciątko',
n'ėmaš štógudi ti da ričėš, čą za t'ą ub'āsami v'ėjki 'czy nie
masz nic do powiedzenia, bo już cię powiesimy' S; da b'ā-
gami ut tūka, čā tātumi idwāta za nā zakòli 'uciekajmy
stąd, ponieważ mój ojciec oboje nas zabije' W.
- čabùk 'prędkie' S 36.
- čabùka *f.*, -ùki *pl.* 'fajka', cf. čubùk W.
- čad'ėr *m.*, *pl.*: čādār'ą S, čad'ėri W 'namiot'.
- čafùt cf. čifùt.
- čāj S, čāj W, čāju || čājò S, čājut W 'herbata'.

- ĉajir *m.*, -ir'ǵ *pl.* 'łaka' S.
 ĉajrò S, W, *pl.*: ĉajranta S, ĉajrà W 'czajnik'.
 ĉakam, ĉakaš 'czekam' S, W.
 ĉak'èl *m.*, ĉak'èl'ǵ *pl.* 'okucie na końcu batoga na woły, tak zwanej káčina' S, *cf.* ĉik'èl W.
 ĉakmaklija kàmin' 'krzemień' S, W.
 ĉak'è *n.*, ĉak'ènta *pl.*, ĉak'ènci *dem.* 1) 'zakrzywiony nóż w pochewce', 2) 'scyzoryk' S, w W *niezn.*, *cf.* nòšća.
 ĉakr'ik, ĉakr'iku, ĉakr'ici *pl.* 'przyrząd do sukania przędzy' S; *cf.* Marinov' str. 98, rys. 84, w W *zn. nieuż.*
 ĉamb'èr *m.* 'fez turecki' S, *cf.* ĉumb'èr' W.
 ĉanàk, -àku, -àci *pl.* 'talerz gliniany' S, W.
 ĉaukùr *m.* 'kłoda, pień drzewa' W, *cf.* kùcur S.
 ĉànta, ĉàntata 1) 'torebka damska', 2) 'walizka', 3) 'portfel' S, 4) 'torba pasterska' W (wyłącznie w tem znaczeniu).
 ĉàpa *f.* 1) 'czekan, dzagan' W, 2) 'motyka' S.
 ĉarakmàn *m.*, ĉarakmàn'ǵ *pl.* 'kij z trzema odnogami, używany przy jakiejś zabawie' S, w W *niezn.*
 ĉarćáf S, W || ĉarsáf S, ĉarćáf'ǵ *pl.* 'prześcieradło'.
 ĉardàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'drewniane rusztowanie z żerdzi, po którym pnie się winna latorośl', 2) 'żerdzie do suszenia tytoniu' S, W.
 ĉàrna *m.*, *f.*, ĉàrnu *n.* 'czarny, -a, -e' W, *cf.* ĉèrna S.
 ĉàrnica || ĉàrnica, ĉàrnica S, W, ĉàrnički *pl.* S 'morwa (jagoda i drzewo)'.
 ĉàrnilu W, *cf.* ĉèrnìlò S.
 ĉàršija, ĉàršijata 'promenada, korso' W 83.
 ĉàrvèn, -èna, -ènu 'czerwony, -a, -e' S, W.
 ĉàrvèn pipèr *m.* 'papryka' S, W.
 ĉàrvif *cf.* ĉèrvif.
 ĉàrwinilu *n.* 'szminka czerwona' W, *cf.* ĉèrvilu S.
 ĉàrvò, ĉàrvòtu, ĉàrvà *pl.* 'trzewo' S, W.
 ĉàstu 'ciasto' W, *cf.* c'àstu S.
 ĉàša *f.* 'kielich' S, w W *zn. nieuż.* jako ĉàša, *uż.* ĉàška, *cf.* putir.
 ĉàšit' || (ĉišit') *indecl.* = t'urlù 'różny, różnoraki, różnego rodzaju';
 ĉàšit' insàn' na durg'ata ima 'na świecie są ludzie i ludziska'
 S, W, apò òla taćišitk'ǵ *gr.* 'ἀπὸ ὅλλα τὰ εἶδη' S.
 ĉàška 'kieliszek' W, *cf.* ĉàša.
 ĉàtál *m.*, ĉàtál'ǵ *pl.*, ĉàtál'ǵ *dem.* 'gałąź' S.

- sà čatisuvam 'spotykam się' S.
 čakija *f.* 'welon ślubny' S, W.
 čaukam, -ukaš 'piszcze, skomle': kučą čauka, čuv'ak vika S, W.
 čaušin 'sierżant' W.
 čéča, čičeš 'biegnę' W, *cf.* čičé.
 čeklas, čeklasi *pl.* 'rzęsa kłosa' W, *cf.* kaléčk S.
 čelinga, čelingata 'baca' W 72.
 čelu, čelutu, *pl.:* čilà, čilata 'czoło' S, W.
 čendu, čendutu, čindà *pl.* 'dziecko' S, W.
 čépkam tr'avaťa 'plewie, wrywam trawę' S, *cf.* čópkam W.
 čépnuvam 'wrywam' S, *cf.* čópnuvam W; čépnuvam kabak 'zrywam kaczan kukurydzy', čépnì mi inò kòsmi ut čumbazu 'wyrwij mi jeden włos z grzywy' S.
 čer'áša, čer'ášata, čer'ášą *pl.* 'czereśnia' S, W.
 čerčevè, čerčevètu, čerčev'anta *pl.* 'rama okienna' S, *cf.* čurčufè.
 čerkfa S, W || čerkuva S, čerkfata 'cerkiew'.
 čérna *m., f.,* čèrnu *n.* 'czarny, -a, -e' S.
 čérna dr'èp *cf.* dr'èp, žijèr.
 čérna pipèr *m.* 'pieprz' S, w W: čárna pipèr.
 černilò *n.* S, čarnilu W 'żałoba'.
 červ'ą *n.* S, W, *pl.:* červ'anta S, červ'ą W 'robak'.
 červif S || čarvif, -iva, -ivu S, W 'robaczkliwy'; čarwivu dr'awu 'drzewo stoczone przez robaki' W.
 červilu *n.,* červilunta *pl.* 'szminka czerwona' S, *cf.* čarwinilu W.
 červò || čarvò S, W 'trzewo', *cf.* čarvò.
 čésam, čésiš 'czeszę' S, *cf.* čéša W.
 čést *m.* W, čèsta *m.* S, čèsta *f.,* čèstu *n.* S, W 'częsty, gęsty':
 čèsta s'abda 'gęsty zasiew' W; čèsta uvès 'rzęsisty owies' S.
 čéstina *f.* 1) 'sito do przesiewania zboża' S: *np.* s'ajat pròsu 'przesiewają proso', 2) 'sito do przesiewania mąki na chleb' W.
 čéša, čésiš 'czeszę' W, *cf.* čésam S.
 čéšma 'studnia' W, *cf.* klàjanc S.
 čèta *f.* 'gromada ludzi, oddział żołnierzy' S, w W *niezn., cf.* pa-rèa l'ùdi.
 čétir S, čètri W '4', čètranàjsti W, čitirnàjsti S '14', čitirijsi S, čitrijsti W '40', čètirstutini S, četristutina W '400'.
 čičé uòda || udata čičé 'woda ciecz, płynię' W, *cf.* tičè S.
 čif *m.* S, čift *m.* W 'para'; čif krilà 'para skrzydeł' S.
 čifèija, čifèijata, čifèiji *pl.* 'rolnik' S, *cf.* čufèija W.

ćiflik, -ik'ut, -ici *pl.* 'rodzaj folwarku wielkości \pm 400 »vr'atini« pola' S, W.

ćifut *m.* 'żyd' pogardliwie: kugà ištiš da gu psóvaš S, w W *zn.* ćafut 'żyd (pogardliwie)', *cf.* uwrejìn.

ćij, ćija, ćij 'czyj, -a, -e' S, W; ćiji tòs kòn', ćijaj tàs kràwa, ćij tùs d'at'a 'do kogo należy ten koń, ta krowa, to dziecko' W. ćijnè *n.*, ćijn'anta *pl.* 'szczeka'; ćijnè dòlnu, gòrnu 'szczeka dolna, górna' S, W.

ćijrèk *m.* 'kwadrans' S, W.

ćik'èl, ćik'èlut, ćik'èl'a *pl.* 'bicz okuty na końcu' W, *cf.* ćak'èl S. ćilè *n.*, ćil'anta *pl.* = pasmà ut pr'èlu S, W.

ćilik *m.* 'stal' S, W.

ćing'èl' *m.* 1) 'kotwica, hak' S, W; da farlimi ćing'èl'u da t'a žàs-nimi gòr'a 'rzucimy hak i wyciągniemy cię na górę' S; 2) 'zasuwka lub haczyk przy oknie' W, *cf.* krak'èl.

ćing'elàjk' || ćing'elàk, ćing'elàjk'u, ćing'elàjk'a *pl.* 'szydełko do plecenia z wełny' S, W.

ćiuka *f.* = na tatkumi bràtmu žinàta 'stryjenka' W, w S *niezn.* ćir *m.* S, W, *pl.*: ćiruvi S, ćir'a W 'rękojeść noża, okładka scyzoryka'.

ćir *m.* S, ćirij, ćirijut W, *pl.*: ćirvi S, ćiri W 'czerak'.

ćisàlu, ćisàlutu, ćisàl'a *pl.* 'zgrzebło' S, W.

ćista *m.* S, ćis' *m.* W, ćista *f.* ćistu *n.* S, W 1) 'czysty', 2) 'niezarażony'.

ćišit' *cf.* ćašit'.

ćiška *f.* 'moc dziecka' W, *cf.* cička || ciška S; kàni ćiška = pikni sà || pik sà! 'oddaj mocz!'.

ćitert'ax S, ćitrit'a W 'czterej, cztery, we czterech'.

ćitir- *cf.* ćetir-.

ćitr'rtak *m.* 'czwartek' S, W.

ćivija *f.*, ćiviji *pl.* 'kij, preł służący do poganiania osła', *cf.*, ćuwija W.

ćizija *f.* 'brózda' S, W.

ćizilidisuvam, -isuvaš 'robię przy pomocy kuki rowki w ziemi pod zasiew' S.

ćòk S, W, ćukò S, ćòkut W, ćòkuvì *pl.* S, W 'młotek'.

ćòkar *m.*, ćòkari *pl.* 'miara pola': vr'atinu ima ćitirijsi òsim ćòkari S, *cf.* žàngal W.

ćòp *m.* 'los', f'rl'at ćòp 'rzucają los' S.

ćòpirik, ćòpiriku, ćòpirici *pl.* 'miara długości = odległość między rozstawionym kciukiem a palcem wskazującym' S, W.

- ćópka *f.* 1) 'dziub' S, W, 2) 'ostrzejszy koniec jaja' S.
 ćópkam tr'awàta 'wrywam trawę, plewie' W, *cf.* ćépkam S.
 ćópnuwam 'zrywam', *np.* ć. kabàk 'zrywam kaczan kukurydzy',
 ć. l'áp 'skubię chleb', zà χα ćópna mustájkit'ą 'zgołę wasy' W,
cf. ćépnuwam S.
 ćórba *cf.* ćurbà.
 ćubànin, ćubàninu, *pl.*: ćubàni, ćubànitu 'pasterz owiec lub kóz' S, W.
 ćubùk *m.*, ćubùci *pl.* 'fajka' W, *cf.* ćabùka S.
 sà ćùd'a, sà ćùdiš 'myślę, zastanawiam się' S, W; sà ćùd'a što da
 stòr'a 'άπορώ τι να πράξω' S, gu vida na càr'u mąjkam, u
 što sà ćùdi 'i widzi go matka króla, że się zamyslił' S.
 ćùdba, ćùdbata 'zastanawianie się, namysłanie się' S.
 ćùdu, ćùdutu, (ćùdanta *pl.*) S, ćùdu *indecl.* W 'cud'.
 ćuféjja 'rolnik' W, *cf.* ćiféjja S.
 ćùja *cf.* ćùm.
 ćùkàlu, ćùkàlutu, ćùkàlà *pl.* 1) 'żelazny młotek na długim trzonku,
 służący do ubijania w stępie', 2) 'tłok w maśnicy' S, W.
 ćùkam, ćùkaš 'tłukę, biję' S, W; ćùkam na pòrtata 'pukam do
 bramy', fàti... da sà ćùka ut zim'àta 'zaczął (z rozpaczy) bić,
 rzucać się na ziemię' S.
 ćùkanu ml'aku 'maślanka' W, *cf.* bijanica, matàn S.
 ćùl *m.*, ćùlivi *pl.* 'plachta z worka' S.
 ćùm, ćùš S, ćùja, ćùš W 'słyszę'.
 ćùmàk *m.*, -àci *pl.* 1) 'kij wogóle', 2) 'kij do nawijania nici' S, W.
 ćumbàs, -àzu 'grzywa'; ćépnì mi inò kòsmi ut ćumbàzu 'wyrwij
 mi jeden włos z grzywy' S.
 ćumb'ér' *m.* 'chustka na głowę' W, *cf.* ćamb'ér S.
 ćumèn', ćumèn'ut 'jęczmień' W, *cf.* ićumèn' S.
 ćùbki *adv.* 1) 'to jest, to znaczy', 2) 'jakżeż, chyba, zapewne' S, W.
 ćurbà S, ćórba, ćurbàta, ćurbàt'ą *pl.* W 'zupa'.
 ćurbažjja 1) 'bogacz', 2) 'pracodawca, majster w stosunku do cze-
 ladników' S, W.
 ćurćufè *n.*, ćurćuf'ánta *pl.* 'rama okienna' W, *cf.* ćerćevè S.
 ćur'ùk || ćur'ùk = sakát' 1) 'kulawy' S, 2) 'zepsuty' S, W; ćur'ùk
 dr'awu 'drzewo stoczone przez robaki' W, rùbit'ąmisà ćur'ùk
 'mam stare, liche, zetlałe szaty' S.
 ćùst' *m.* W, ćùzda *m.*, *f.* S, ćùzda *f.* W, ćùzdu *n.* S, W 'cudzy,
 obcy'.
 ćuw'ák, *pl.*: l'ùdi, l'ud'ètu S, W || ćuw'áci W 'człowiek'.

čuvam, čuvaš 'strzegę, pilnuję' S, W; čuvam kòn'u, baččata 'pilnuję konia, ogród' S.
 čuwija 'pręt do poganiania osła' W, cf. čivija S.
 čuvrè n. 'ozdobnie wyszywana chusteczka' S.

D

da 1) 'aby, ażeby': tatkuti ustavi vasa'et, tòs dulap da gu ni utfòrimi. Zaštò da gu ni utfòrimi 'twój ojciec zostawił w testamentie polecenie, abyśmy tego schowka nie otwierali. Dlaczego mamy go nie otwierać?', χιέ da ja ni ustaviš da pòj dól 'nie pozwól jej, żeby szła na dół', sàt'u na idin da dòš 'żebyś przyszedł o pierwszej' S, wzmocnione *za da*: da znàm kòlku za da živòvam 'abym wiedział, ile potrzeba do życia' S,

2) 'że, iż': mu vili da pòj dól 'powiada mu, że idzie na dół', sà ni efyarištisa da takà sà čudiš 'nie jesteś zadowolony, żeś się tak zamyslił' S,

3) 'choć, chociaż, gdyby': amà t'ą ni puštam v'èjki i da t'ą prusti tatkuti 'i nie puszcę cię już, choćby ci przebaczył twój ojciec' S, χιέ pari da mi ni dāvaši... 'choćbyś był mi nie dał nic pieniędzy...' S 19, da idiši... 'gdybyś poszła...' S 13, gazò da si rasčèkniš 'choćbyś sobie...' S 24, ni znàjat, iksi da znàjat da dòat 'nie wiedzą, ale gdyby wiedzieli, toby przyszli' S 24,

4) 'czy, czyżby': da si ni zagubi umò 'czyś też nie zwarzował' S, da idam, da ni idam 'czy mam iść, czy nie' S, da ja vidiš da ja puznàš pàk 'jeżeli ją zobaczysz, to czy ją znów poznasz?' S,

5) zamiast bezokolicznika zdanie z *da*: da pòa dól da si pùsna vudàta 'pójdę na dół oddać mocz' S, fàstat da igràjat 'zaczynają grać (sc. w karty)' S.

6) 'i, a, więc': idin čuv'ak zakòliχ da r'èči 'zabiłem człowieka i on rzekł' S, i tugàs tój sa naumi za gudinicata da sà trukali glavàta 'i wtedy on przypomniał sobie o narzezonej i spuścił głowę' S, tòs biši idin kùcur da tój gu stòri kòn' 'to był pniak, a on z niego zrobił konia' S, t'ą milòvaχ da dòjduχ 'kochałem cię, więc przyszedłem', gi vržuva naòpuku (sc. papùcit'ą) da isl'ava dól 'wdziewa (sc. buty) odwrotnie i schodzi na dół' S, i za mi dad'èš idin disàjk' pari da da jàχna kòn'čatu da da si prim'an'a pujnoš pu rùbata

- ‘i dasz mi sakwę pieniędzy, abym pojechał na koniu, i zebym raz się ubrał w szatę’ S.
- d’adu, d’adutu, d’adufci *pl.* ‘dziadek’, stār’ju d’adu ‘pradziadek’ S, W.
dāfna, dāfni *pl.* ‘laur’ S, W.
- d’ągund’ą ‘gdziebądź’ S, W; ni χòzdam d’ągund’ą ‘nie chodzę gdziebądź’ S, W.
- dajamà *f.* ‘schron zimowy na owce’ W.
- dakika *f.* ‘minuta, chwilka’ W: ut pèt’ dakika s’ètn’ą ‘po pięciu minutach’.
- dāl, dalòt, dālvi *pl.* ‘gałąź’ W.
- d’āl *m.*, d’ālò, d’ālvi *pl.* ‘dział, część’ S, W.
- d’ālam, d’ālaš 1) ‘rąbię drzewo na drobne kawałki’ S, W, 2) ‘dzielę’:
sā d’āliχa pu p’èt’ kašk’èti ‘podzielili się po pięć czapek’ S 46.
- d’āłani, d’ālan’ètu ‘rąbanie drzewa’ S, W.
- dalèku ‘daleko’ S, W.
- dałgà S, W, dałgi *pl.* S ‘fala, bałwan morski’; bëlki gu farli dałgàta na sùχu ‘może go fala na ląd wyrzuciła’ S.
- dałg’è *m.*, dałg’èčą *pl.* ‘pływak’, dałg’èčka *f.* ‘pływaczka’ S, W.
- d’āłkam, d’āłkaš ‘rąbię na drobnutkie kawałki’ S, W.
- damb- *cf.* dāmp.
- dāmgà S, W, *pl.*: damgi S, damg’b W ‘piegi’, *cf.* panàda.
- damlà = kàpka ‘kropla’ S, w W *zn.* w powiedzeniu: na tòs ću-w’āk mu pàdna damlà ‘temu człowiekowi zrobiło się czarno w oczach’.
- danàk, danàku, danàci *pl.* = malèčku t’èla ut dw’ā gudini ‘młody byczek’ S, W.
- dār, darò, dārvi *pl.* ‘dar, podarunek’ S, W; dār dāva niv’āsta ‘synowa daje podarunek’ S, niv’āsta daròwa sòjut daròt ‘synowa obdarza krewnych podarunkiem’ W.
- d’ār’a imam ‘mam rozwolnienie’ W, *cf.* driskam S.
- daràk, daràci *pl.* ‘żelazna szczotka do czesania wełny’ S; co do wygłądu tak zw. práf daràk *cf.* Marinovъ str. 100, rys. 89, w W daràk *niezn.* *cf.* gr’èbinci.
- darówam, -òwaš W, dar’òvam, -òvaš S ‘obdarowuję’, *cf.* durisuwam.
- dàskal, dàskalètu *pl.* ‘nauczyciel’, dàskàla ‘nauczycielka’ S, W.
- dašò ‘ponieważ’ W: dàj mi tufèjk’ut dašò dójχ na k’èf ‘daj mi strzelbę, ponieważ mam ochotę’.
- d’āt’ą *n.*, d’āca *pl.*, *dem.*: d’ātinci || d’ātl’ą 1) ‘dziecko wogóle’,

- 2) 'dziecko płci męskiej', 3) 'chłopiec, kawaler', 4) 'żołnierz':
takim d'āca 'oddział żołnierzy' S, W.
- d'āt'ā cf. mōma d'āt'ā 'rumianek' S.
- davā f. 'kłótnia, zwada, proces' S, W; mu bitisa davāta 'skończyło się sądenie' S, utidi davāta dur na cār'u 'spór oparł się aż o króla' S.
- dāvam, dāvaš 'daję' S, W; m'g dādi mājka da sā naučg zanajāt 'oddała mię matka na naukę rzemiosła', dāvam nōjma 'daję znak', mu dāva mjūχlēt 'daje im wyznaczony czas, termin urlop' S.
- dāvani, dāvan'ētu 'dawanie' S, W.
- davlif, -iva, -ivu 'urodzajny (o roli), płodny (o drzewach owocowych)' S, w W *niezn.*
- dāždi 'deszcz pada' S, W; dāžd'ēnata z'ēmja 'η βροχμévη γη' W.
dāždōvnu vr'ām'ā 'czas deszczowny' S, cf. dēš.
- d'è 1) 'gdzie, dokąd' S, W: d'è utivaš? 'gdzie idziesz?', d'ēj? 'gdzie jest' S, 2) 'który, co': tōj, d'è b'āši sirumāχ, stāna žingin'u 'ten, co był biedakiem, stał się bogaczem' S, cf. kad'è.
- dēka iptā 'rok (19)17' S 3.
- dekākši 'rok lub w roku (19)16' S 3.
- dēkatonōgdon '18'; cyfry greckie używane tylko przy datach (cf. wyżej) lub w wojsku: sā katatāksaχ na dēkatonōgdon šindagma 'wcielono mię do 18. regimentu'; zresztą cf. usamnājsi.
- d'ēlva f., dem.: d'ēlvička 'gliniane naczynie na ocet' S, W; w W też 'naczynie na wino'.
- demēk 'to jest, mianowicie' S, W.
- d'ēn', din'ò(t) 'dzień' S, W; d'ēn' za d'ēn' 'z dnia na dzień', čētir draxmi na din'ò 'cztery drachmy na dzień' S, rābut'at ut din'ò 'pracują za dnia' S, kāta d'ēn' 'codziennie' W.
- d'ēnga f. S, d'ēnk m. W 'duży zwój, pakiet', d'ēnga t'ut'un' 'zwój tytoniu opakowany w worek'.
- dēr'a, dir'ēš 'obdzieram ze skóry' W, cf. dir'ēm S.
- derežija 'handlarz skór' S, W.
- d'ēsit' '10' S, W.
- d'ēver' S, W, divir'ò S, diwir'òt || d'ēwir'ut W, pl.: d'ēvir'ā, d'ēvir'ētu S, d'ēwir'òfei W 'brat męża (dla żony)'.
- d'ēvit' '9' S, W.
- dib'él, -èla, -èlu 'gruby, -a, -e'; dib'él glās 'gruby głos' S, W.
- dif, diva, divu 'dziki, -a, -e' S, W.

- dif, difutu, difufci *pl.* 'dziki człowiek' S.
- digam, digas^s *oraz:* dignuvas, dignuvas^s 'podnoszę'; rābuta ni diga 'praca nie przysparza dochodu', n'ā dignaḡa za u Kavāla 'przeniesiono nas do Kawali' S, *cf.* žigam W.
- diikitis || diigitis, diikit'ētu. *pl.* 'naczelnik' S: gu prāvi idin diigitis na s'ēlutu S 25.
- dijadōsuvam 'polecam, nakazuję'; imāši dijadōsanu 'było zapowiedziane, złeczone' S.
- dijaforā || dijafurā 'różnica' S, W; idnō ut drūgu n'ēma dijaforā 'między niemi niema różnicy' S, W; na dijafurā 'w odległości' S.
- dijālima 'pauza w szkole' S, W.
- dijamandōpetra *f.* 'diament' W.
- dijaškidāsuvam 'oddaję się rozrywce' S, W; da dijaškidāsāt 'aby się trochę rozerwali' S, d'e dijaškidāsuvāḡa 'gdzie bawili się' S.
- dijatāksuvam 'daję polecenie, rozkazuje' S: dijatāksuva da prumināt šičkit'ā junāci 'poleca, aby wszyscy młodzieńcy prze-defilowali' S.
- *dikāsuvam: gu dikāsāḡa 'osądzili go' S 45.
- dikāt stōr'am 'przeładam, przepatruję' S, W.
- dik'ēl, dik'ēl'ā *pl.* 'rodzaj motyki o dwóch zębach' S, W; da kupājmi luz'ē sās dik'ēl 'okopujmy winne latorośle przy pomocy »dikielu«' S.
- diladi 'δηλαδί, to jest, to znaczy' S, W.
- dilāft', dilāv'd'u, dilāv'd'ā *pl.* 'pogrzebacz' S, *cf.* Marinovъ 38, rys. 38.
- dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S.
- diłmu S, dirmu || diłmu W 'ponieważ'.
- dimiržija, dimiržijata 'kował, blacharz' S, W.
- dimitrusḡju 'październik' S.
- din'ā 'dniami, za dnia' S, W.
- dipla 'przykrycie, kołdra domowego wyrobu' S, W.
- dipōžit, dipōžitu 'depozyt': za mu ustāviš dipōžitu pari 'zostawisz im pieniądze w depozycie' S 28.
- dira, dirata, diri *pl.* S, dīra, dīrātā W 'ślad'; pu dirata za t'ā fāt'at 'po śladzie (*sc.* idąc), złapią cię' S, da mu m'ārat dira 'aby mu zmierzyć ślad stopy' S.
- dir'ēj'k', dir'ēj'k'ā *pl.* S, dirēk, dirēci *pl.* W 'słup, belka'.
- dir'em, dir'ēs^s (*sc.* kōza, ōfca) 'obdzieram ze skóry' S, *cf.* dēr'a W.
- dirminžija, dirminžijata 'młynarz' W 78.

dirmu *cf.* diłmu.

disàjk, disàjk'u 'sakwa' S 16.

disku *n.* S, W, *pl.*: diskunta S, diskà W 'taca'.

dispòt' *m.*, dispòt'ǵ *pl.* 'biskup' S, W.

distina 'dziesiątka' S, w W *niezn.*

dištiχima *n.* 'nieszczęście' S 12.

dištiχòs *adv.* 'nieszczęśliwie, nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności' S 23.

ditin'a *f.* 'brzemienna': kràva ùti žèna (*sc.* ditin'a) ('*sc.* brzemienna) krowa lub kobieta' S, *cf.* t'èška, gibè W.

div'ǵak *m.*, div'ǵaci *pl.* 'dziwak' S, W.

diw'ǵtnàjsti W, divitnàjsi S '19'.

dividis'èt '90' S, W.

diwina 'dziczyzna' W 75.

dizgin', dizgin'u 'kajišu na ùzdata' S, W.

djàkut 'djak' W 67.

djàvuł *m.* S, W, *pl.*: djàvuł'ǵ S, djàwuli W 'djabeł'.

djumbèl' 'leniuch' S, w W *niezn.*

djumbilik *m.* 'lenistwo': dj. m'ǵ fàti 'ogarneło mię lenistwo' S, *cf.* tembelà W.

djumèn', djumèn'u 'ster': kapitàninu na pampòru s'ǵadi na dju-mèn'u 'kapitan na okręcie siedzi przy sterze' S; χùbaf dju-mèn' ima = čurbažija (t. j. tak się mówi o bogaczu) W.

djušamè *n.* S, W, djušamètu, djušam'ǵanta *pl.* S 'podłoga wogóle' *też*: 'powała' S, 'podłoga na 1. piętrze' W, *cf.* pátuma.

djušèjk', djušèjk'u, djušèjk'ǵ *pl.* S, djušèk, djušèci *pl.* W 'materac'.

dlambòk, dlambòka, dlambòku 'głęboki, -a, -e', dl. čuw'ǵak 'skryty człowiek' W, *cf.* glambòk S, gambòk || gamlòk W.

dlǵnuk, dlǵnoga, dlǵngu 'długi, -a, -e' S, W.

dòbr'ǵ *adv.* 'szczęśliwie' tylko w życzeniach: d. dójdi! d. dòχti! 'witaj! witajcie!' na co się odpowiada: d. v'ǵ nàχmi *dosł.*: 'szczęśliwie was zastaliśmy' S, *cf.* dubr'ǵ W¹.

+dòbrud'èn' S, W || (+dòbrufd'èn') 'dawniejsze pozdrowienie w południe'¹.

+dòbruùtru 'dzień dobry!' S, w W nie pamiętają; *cf.* kàli mèra¹.

+dòbruv'èčer 'dobry wieczór!' S, W¹.

¹ Poza wymienionymi słowami żadne inne od pnia *dobr-* nie są znane.

- dòcka kràvata, m'g dòcna *aor.* 'krowa bodzie' S, w W *niezn.*
 dòdeka '(19)12 rok', ut d. 'od r. (19)12' S 1.
 (za) dójda S, W || (dòm) S, dós S, dóis W 'przyjdę': dójdi vr'am'g
 'nadszedł czas' S.
 dòk, dòkui *pl.* 'szewiot' S, w W *niezn.*
 dòkar *imperat.* 'przynies!', *cf.* (za) dukàram S, dónisimi W.
 dól, dulò, dólui *pl.* 'rodzaj wawozu, którym w czasie ulewy
 spływa woda' S, W; *dem.:* dólég S.
 dól *adv.* 'na dół, na dole': da pòa dól, sl'azi dól 'pójdę na dół,
 zeszedł na dół', klàva idin prusk'éfał dól jurgàn'u 'kładzie
 poduszkę pod kołdrę' S.
 dòlnata z'émja 'podziemie, czyściec' S, ut dólniju sukàk 'z uliczki,
 leżącej na dole' S.
 dòma *cf.* dumà.
 dónisimi *cf.* dun'éwam.
 dòst, dòstu, dòstui *pl.* 'przyjaciół' S, W.
 dǫχ, daχò, dǫχui *pl.* 'oddech', jak człowiek umiera, wychodzi
 z niego: dǫχ S, W.
 dǫχam, dǫχaş 'oddecham' S, W.
 dǫmp, dambò(t), *pl.:* dambè, dambètu S, W || dǫmbuvi S 'dąb';
 dambici *pl.* 'młode dąbki', dǫmbuvi drävà 'drzewo lub drzewa
 dębowe' S.
 dǫnu, dǫnutu, danà *pl.* 'dno' S, W.
 dǫra *cf.* dira.
 dǫrvenu màslu 'oliwa' S, w W *niezn.*, *cf.* lát'.
 dǫrvu *n.*, drävà *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe' S,
cf. fidàn; drävè *pl.* 'belki', drävùški 'drzewo na opał' S, *cf.* dr'áwu W.
 dǫrǫa *cf.* drǫžim.
 dǫska, dǫskata S, W, *pl.:* dǫski, dǫskit'g S, dǫskit'g W 'deska',
 w S też 'mostek (kość) u człowieka'.
 dǫś, daǫdò, dǫǫduvi *pl.* 'deszcz' S, W: ima dǫś 'deszcz pada', sàs
 stòmni dǫś 'deszcz ulewny', *cf.* dǫǫdi, daǫdòvnu.
 dǫštira, dǫštiràta || dǫštir'àmù S 9, dǫštiri *pl.* 'córka' S, w W b.
 rzadko *uż.*, zanotowałem tylko raz dǫštir'at'g *pl.*, *cf.* mòma.
 draxmi *n.* S, *f.* W, draxm'ánta *pl.* 'drachma' S, W.
 dràk, dràga, dràgu 'przyjemny, miły' S, W: mlògu mi dràgu da
 slùšam da p'ájat 'b. lubię słuchać śpiewu' S, ucètu(t) mij dràk
 'lubię ocet' S, W; w W dosyć rzadko *uż.*, zwykle tylko w wy-
 rażeniu: mij dràgu 'lubię'.

- dr'am'am S, drām'a W, drāmiš S, W 'drzemie'.
 drāmka *f.* 'drzemka' S, W; z'èx inà drāmka 'zdrzemnąłem się' W.
 drāmón' *m.*, drāmón'a *pl.* 'przetak służący do wiania zboża' S, W.
 dr'ānka *f.* S, W, *pl.*: dr'ānki S, dr'ān'è W 'deren'.
 dr'āwu *n.*, dr'āwè *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe'
 W, *cf.* d'ārvu S, fidān S, W.
 drāžali *n.*, drāžala *pl.* 'rękojeść motyki, dzaganu...' S, *cf.* tupuri-
 šti W.
 drāžim S, d'āž'a W, drāžiš S, W 'trzymam'.
 dr'ēbna *m.*, *f.*, dr'ēbnu *n.* 'drobny' S, W; dr'ēbna fasul 'groszek' S,
 dr'ēbnu brāšnu 'mąka zmielona b. cienko tak zw. pytlowana' S, W.
 dr'ēp *m.*, dr'ēbuvu *pl.*, dr'ēpčā, dr'ēpčātu *dem.*, čērna dr'ēp 'śle-
 dziona', b'āš dr'ēp 'płuca' S, *cf.* žijēr W.
 driskam, driskāš 'wypróżniam się przy silnem rozwolnieniu' S,
cf. d'ār'a imam W.
 dr'ēnk, drāngò(t) S, W, drānzè *pl.* S 'zerdka, kij': pālimi χūrnata
 sās drāngòt 'palimy w piecu chlebnym przy pomocy zerdki',
 b'āšat sās dr'ēnk 'wymiatają...' W.
 sā d'āp'am, sā d'āpiš 'skrobie się' S, w W *niezn.*
 dr'ēšta, dr'ēštata 'folusz' S, W.
 drūgānd'a 'gdzieindziej' S 10.
 drūk, drūga, drūgu 1) 'inny', *rzadziej:* 2) 'drugi' S, W; mi t'ēkna
 za inò drūgu 'coś innego mi przyszło na myśl', mājka ni
 imāši drūgu d'āt'a 'matka nie miała drugiego dziecka' S.
 drum'ā, drum'āt'a 'zdźbła zboża pozostawione przy żnięciu' W 66.
 drūška, drūškata, drūški *pl.* 'przyjaciółka' S, W; jāla mari drūšku!
 'chodź tu moja droga!' S.
 d'u- *cf.* dju-
 dubituk *m.*, dubici *pl.* 'dobytek (krowy, konie, osły)' W, w S *niezn.*
 dubr'ā dōjdi! dubr'ā dōjχti! 'witaj!, witajcie!' W, *cf.* dōbr'a S.
 dudāk, dudāku(t), dudāci *pl.* 'warga' S, W.
 dugān', dugān'u(t), dugān'a *pl.* 'sklep' S, W.
 dūja W, dūjam || dūm S, dūiš W, dūš S 'dme, dmucham'; dūj w'ātir
 lèk 'φυσά ελαφρό βριαδάκι' W.
 dujim, dujiš 1) 'doję', 2) 'karmię piersią' S: gu dujaši Dimitraku
 'karmiła D.', *cf.* c'ākam, nasāwam W.
 (za) dukāram 'przyprawdę, przyniosę' S: dukar'āti da ja vida kni-
 gata 'przynieście list, niech zobaczę', idin kòn' da mi dukā-
 raš 'przyprawdź mi jednego konia' S, *cf.* dōkar, dun'ēwam.

dulamà *f.* 'rodzaj męskiej bluzy' S.

duláp, duláp'u(t), duláp'ą *pl.* 1) 'rodzaj schowka w ścianie izby',
2) 'komoda' S, W, 3) ut kafè duláp 'młynek do palenia kawy' W
lub: duláp'cą *n.* 'ts' S, W.

d'ulbèr || d'ulbèr' 'b. ładny' S, W: mumàta biši mlògu d'ulbèr
'dziewczyna była bardzo, a bardzo ładna' S.

d'ulberlik *m.* 'piękność' S, W.

dulčiwka *f.* = málku dólčą 'mały wawóz' S, w W *niezn.*

dùm *cf.* d'ija(m).

dumà *adv.* 1) 'w domu', 2) 'do domu' S, W; si utidi d., si dójduχ
d. S, jas za pòda (u) dumà || s'ã za pòda na dòma W, z'è
pari ut dumà 'wziął pieniądze z domu' S.

dumášna *m., f.,* dumášnu *n.* 'domowy, domowego wyrobu' S, W.

dumàta *pl.* 'pomidory' S, W, *cf.* patlažán.

dùn'a *f.* 'pigwa, łac. cydonia' S, W.

dun'èwam, dun'èwaš 'przynoszę, przyprowadzam' W, *cf.* (za) du-
kàram S¹.

dung'á || d'ung'á 'świat', na dung'áta 'na ziemi' S, W; na nàs d'ung'á
'na tantym świecie' S.

dùpka *f.* 'otwór, dziurka' W, w S tylko: 'otwór w podex', *cf.* ròpka.

dur 'aż, do': dur sigà 'do teraz' S, W, d'ur na mišimèr 'aż do połud-
nia' S, d'ur na t'èlusu 'aż do końca' S, d'ur na wičeròt || d'ur
du wèčer 'aż do wieczora' W, ut dòdeka dur na dèka pènde
'od roku (19)12 do (19)15' S, dur us'əmna 'aż do świtu' S, dur
umr'əkna 'aż do zmierzchu' S.

dur da 1) 'zanim': dur da trəgna na ràbuta 'zanim wziąłem się
do roboty' S, 2) 'zaledwie': dur da pòda jas sabàlin, dur
da s'édna, jätigu i man'žòji č'ukna na pòrtata 'zaledwie po-
szedłem rano i usiadłem, a oto już mąż zapukał do drzwi' S.
3) 'aż': dur da us'əχnat 'aż wyschną' S.

durisuwam, durisuwáš 'obsypuję podarunkami' W, *cf.* daròwam.

dùša, dušàta 1) 'serce' S, W, 2) 'dusza', ale tylko w znaczeniu
jakiegoś tchnienia («pary») wychodzącego z człowieka przy
śmierci S, 3) 'osoby, ludzie': dvamina dùša 'dwóch ludzi',
fát'əχmi tòlkus dùša 'ujęliśmy tyłu ludzi' S.

¹ Z form perfektywnych zanotowano tylko: za dunis'è 3. *p. sg.*,
za dunisàt 3. *p. pl.*, dònisimi, dunis'āti *imperat.*, *aor.*: dun'èsuy idin
pumagáčin 'przyprowadziłem pomocnika', i t'à mu dunèsi 'i ona
mu przyniosła' W.

dùša *cf.* katirinna dùša.

dušmànin, dušmàni *pl.* 'nieprzyjaciół' S, W.

duvà *f.* 'życzenie': mu dàdi duvàta 'zyczył mu' S, W.

duvàn' *m.*, duvàn'ą *pl.* S, duwàn, duwànút, duwàni *pl.* W 'orzel'.

duvir'a = pàpsuva, zapira var'ànitu 'przestaje się gotować' S 4.

dvà(ta) 'dwa, -aj, dwoje', dv'ă 1) 'dwie, dwa *n.*', 2) przy liczeniu 'dwa' S, W.

dvàjsi S, dwàjsti W '20', dvajsina S, dwàjstiidna W '21', dvajsidva S, dwàjstiidw'ą W '22', dvajsitri S, dwàjstiitri W '23'...

dvamina 'dwa, dwaj, we dwóch' S, W.

dvanàjsi S, dvanàjsti W '12'.

dv'ăsta '200' S, W.

dvòr, dvòru(t), dvòruvi *pl.* 'podwórze', pr'ădna i žădna dvòr 'podwórze przed i za domem' S, W.

ž

žădna *m., f.*, žădnu *n.* 'tylny, -a, -e' S, W.

žambàk *m.*, žambàci *pl.* 'lilja' S, w W *niezn.*

žangaràk, -àci *pl.* 'dzwonek »za dubituk«' W, *cf.* žlòpučą S.

žigam, žigaš 'podnoszę' W, *cf.* digam S.

žimbarèk *m.*, žimbarèci *pl.* S, žimparèk, -èci W 'wskazówka zegarka', gul'ăm i máluk ž. 'wielka i mała wskazówka'.

žimbil *m.* 'hiacent' W, *cf.* žumbil S.

žingija, žingijata 'strzemie' W, *cf.* izingija S.

ž

žad'è *n.*, žad'ănta *pl.* 'gościniec' S, W.

žăm, žămò(t), žămuvi *pl.* 'szyba' S, W: utfàra žămò sà fžrl'a ut parafir'u 'otwiera (*dosl.*) szybę i rzuca się z okna' S.

žamija, -ijata 'dzamja, świątynia turecka' S, W.

žănam 'proszę!' S, W: štò viliš, žănam 'co mówisz, proszę?!' S.

žăndarmit'ą *pl.* 'żandarmi' S, W.

žangàl, žangàl'ą *pl.* 'miara pola = 1 krok': wr'ătinu ima 40 žangàl'ą W, *cf.* čòkar S.

žăramè *cf.* žeramè.

žăskam 'ciągnę': kòn'u žăska arabàta 'koń ciągnie wóz', ja žăсна nazăt' lupătata 'wyciągnął spowrotem łopatę', da t'ą žăsnimi gòr'ą 'abyśmy cię na górę wyciągnęli', žăskam vudàta 'wio-

- slujè S, žaskam sās lupátit'ą udata 'ts' W, maléćkutu žaska
'dziecko pije (mleko) smoczkiem' S.
- žèp, žìbò, žèbuvi *pl.* 'kieszeń' S, W.
- žeramè *n.*, žeram'ánta *pl.* S, žaramè W 'grzywna, kara': inò žaramè
platix 'zapłaciłem karę' W.
- žijèr b'ál 'płuca', žijèr čarna 'śledziona' W, *cf.* dr'èp S.
- žilè *n.*, žil'ánta *pl.* 'płaszczyk dziecięcy' S, W.
- žin'žir *m.*, žin'žir'ą *pl.* 'łańcuch, łańcuszek' S, W: za kustisaš kòn'u...
za ut'ègniš žinžiritu (przy zaprzęganiu do pługa) S.
- žin'žur *m.*, žin'žur'ą *pl.* 'konik polny' S, *cf.* bužik kràwa W.
- žingu *n.* S, W, *pl.*: žingà W, žingunta S 'blaszana miseczka na
potrawy'.
- žizà 'kara, pokuta': na t'èb'ą druga žizà n'èma za ti dàm S 49.
- žugàn' *m.*, žugàn'ą *pl.* 'goleń' S, *cf.* kalàm.
- žumbil *m.*, žumbil'ą *pl.* 'hiacent' S, *cf.* žimbil W.
- žùsna *f.* 'ryj świni' W, *cf.* sùrla S.
- žuzvè *n.*, žuzv'ánta *pl.* 'metalowe naczynie z długą rączką do go-
towania kawy na żarze' S, *cf.* kafizik W.

E

- e- *cf.* je-.
- edikšè *n.*, edikšánta *pl.* 'klin łączący kajis z grzędzielem pługa' S,
cf. zèwla W.
- èdra, èdrata 'siedziba': èdrata na šindagmàta 'siedziba, miejsce po-
bytu regimentu' S 1.
- efχaristò! 'dziękuję!', sās efχaristis 'b. chętnie' S, efχaristòsani 'za-
adowoleni' S 54, sà ni efχaristisa ut mòjtu plaštani? 'nie jesteś
zadowolony z mej zapłaty?' S 19, *cf.* spulàjti W.
- ègidikisuwam 'mszczę się', za gu ègidikisam 'zemszczę się na nim'
W 77.
- èkšipnu *m.*, *n.*, mlògu èkšipnusi 'jesteś b. bystry' S 26.
- Elàda *f.* 'Grecja' S, W.
- elèftera *m.*, *f.*, *n.* 'wolny, swobodny' S.
- èlin *m.*, èlini *pl.* 1) 'jelen' W, 2) 'Grek' S, W.
- elmèk || ilmèk', ilmèk'u, elmèci *pl.* 'pętla na końcu sznura' S, W;
si klàva elmèku na šijata 'zakłada sobie pętlę na szyję' S 30,
cf. S 53, 54: ilmèk'u.
- èm 'i, też': èm si vil'axa 'i mówili do siebie', èm bakałk, èm
pramatarlık 'i sklep korzenny i bławatny' S.

- èmboros *m.* 'kupiec bogaty, hurtownik' W.
 endòp^u *m., n., endòp^a f.* 'miejscowy, -a, -e, tutejszy, -a, -e' S, W.
 èndra *m., f., èndru n.* 'gruby, tęgi', *np.* èndra èu'äk 'tęgi czło-
 wiek' W, *cf.* jèndra S.
 ènininda '90' S 1.
 epidis 'ponieważ' W 77.
 epistràtifšis 'mobilizacja': stòri e. S 2.
 epitrupi 'komisja wojskowa (poborowa)' S 1.
 erk'éč, erk'éču 'cap wyróżniony' S, W; *cf.* tek'é.
 erlija *m., erliji pl.* 'tubylec' S, *cf.* irlija W.
 èšti || ièšti 'jeszcze' W, *cf.* óšti S, óšči W 79.
 Evrópa 'Europa' (do której zgodnie z ogólnem zapatrywaniem
 Greków nie należy jednak sama Grecja) S, W.

F

- fajdá *f.* 1) 'procent', 2) 'korzyść, zysk' S, *cf.* tok- W.
 sã fál'a W, sã fál'am S, sã fáliš S, W 'przechwalam się'.
 fálba *f., pl.:* fálbi S, fálba W 'chwalenie się, przechwałka', takfès
 fálbi ni słušam S, takfšs fálba ni èuja W 'nie chcą słuchać
 takich przechwałek'.
 familà *f.* 'rodzina' S, W.
 fanàr' *m., fanàr'ą pl.* 'latarnia' S, W.
 fandàsu, štu imam da tršgna ut n'èja 'myślę, że trzeba mi iść
 precz od niej' S 29.
 fanèla *f.* 'sweater' S, W.
 faràš, faràšu 'śmieciarka, blaszana szufla do wyrzucania gnoju' S, W.
 fàrl'òvam, -òvaš 1) 'rzucam', 2) 'strzelam' S, W: ni fàrl'òvam na
 d'ènutu, za fàrl'a na strid'a 'nie strzelam w dno, lecz w śro-
 dek (sc. beczki)' W 69, *cf.* fàrl'am.
 farmàjk' *m.* 'trucizna' S, W.
 farmakàta igla 'zatruta igła' S 31.
 farmakijun *n.* 'apteka' S, W.
 sã farmakòsuvam 'truję się' S.
 fasul' *m.* 'fasola' S, W.
 fàštam, fàštaš *oraz* (da) fàt'a(m), fàtiš 1) 'chwytam, łapię', 2) 'zaczy-
 nam', 3) 'najmuję', 4) 'brać': w znaczeniu 'wziął i umarł' S, W;
 s'èn gu ni fàti 'nie usnął, nie mógł usnąć' S, fàšta da b'ąga
 'zaczyna uciekać', fàštat da igràjat 'zaczynają grać (sc. w karty)',
 fàti inà udajà da s'adi 'najął jeden pokój' S, fàti pu idin

- izmik'arin 'najął po jednym służącym' S 28, mu ni fāti ukòtu 'nie spodobało mu się' S 57, fāt'axa mu stór'axa palát'u 'wzięli i zrobili mu pałac' S.
- fčàra 'wczoraj' W, *cf.* uxčár'ą S.
- felàn 'tamten', felàn sukàk 'tamta ulica', na felàn m'āstu 'w pewnym znanym miejscu' S, w W *zn.*
- fidàn', fidàn'u, fidàni *pl.* 'drzewo owocowe' S, W, *cf.* imiš.
- fid'è *n.*, fid'ānta *pl.* 'rodzaj makaronu' S, W.
- filžān', filžān'u, filžān'ą *pl.*, filžānčą *dem.* 'filizanka' S, W.
- filis, filiz'ą *pl.* 'pełd roślinny' S: glavn'āt'ą sā pūsnałi filiz'ą 'głównie puściły pędy' S 44.
- fimirida *f.* 'gazeta' S, W.
- finik, finik'u, *pl.*: finici S, finik'ą W 'strąk fasoli'.
- fišėci, fišėcitu *pl.* 'naboje' S, W.
- fitiftira, fitiftirit'ą *pl.* 'kolek do robienia otworów w ziemi na rozsądę, np. tytoniową' S, W; ujmuje się go dwoma rękami za rękojeść w kształcie litery V.
- fitil *m.* 'knot w lampie' S, W.
- fitrōsa *3. sg. praes.* 'kielkuje' *sc.* ašlamāta 'rozsada' S, W.
- fitru, fitrutu, *pl.*: fitrunta S, fitrà W 'kielek (na ziemniakach, zbożu...)'.
- sā fkilindisuvam, -isuvaš, sā fkilindisaγ *aor.* 'gniewam się' S, W.
- fl'avam, fl'avaš 'wchodzę' S, W; kak fl'azi u udajāta 'gdy wszedł do pokoju' S, fl'avaš u nifėl'anu 'zajmujesz się złemi sprawami' S.
- fl'ōnga *f.* 1) 'węzeł w kształcie pętli, rozwiązujący się przez pociągnięcie za jeden koniec', 2) 'sznurówka bucika związana na kokardkę' S, W.
- flur'ą *pl. tant.* 'kosztowności złote, ewent. też srebrne' S, *cf.* al-tšni W.
- forca: sās forca pruminā 'przedostał się prędko' S 36.
- fotografėija 'fotograf', fotografija 'fotografja' S, W.
- fčrl'am, fčrl'aš 'rzucam', sā fčrl'am 'rzucam się, zeskakuję': sā fčrl'a ut žāmijata; farli učit'ą 'rzucił wzrokiem' S, *cf.* fārl'ōvam *oraz* fčkam.
- frānk, frāngu 'frank', też 'drachma grecka' S, W.
- frėk *cf.* frėk.
- fčkam, fčkaš 'rzucam' W, *cf.* fčrl'am S.
- frāncka pč's 'porcelana' S, w W *zn.*

- frènk, frèngu, frèngzi *pl.* S, frènk, frèngzi *pl.* W 'cudzoziemiec, zwł. Europejczyk'; frènguva žena S, frènga W 'cudzoziemka'.
 ftàsan, ftàsana, ftàsanu 'dojrzały, -a, -e'; ft. klàs 'd. kłós' S, W.
 ftàsuvam, ftàsuváš 'przybywam' S, W; ftàsa d'át'atu na b'ala vòda 'przybył chłopiec nad białą wodę' S, ftàsax 'przybyłem na czas, w samą porę' S, W; za gu ftàsat 'dogonią go' S; ftàsuvu 'wystarczy, dosyć' S, W.
 ft'èsuvam, ft'èsuváš 'popelniam jakieś przekroczenie, staję się winnym': da mu ni ft'èsaš na tatkuti 'żebyś nie zawinił (naraził się) wobec ojca', tój što ft'èsuva 'cóż on jest winien?' S.
 ftis, ftisò(t), ftisuvi *pl.* 'ściana' S, W.
 ftiska igràjat 'bawią się w chowanekę' S, *cf.* slipanica i. W.
 ftiskam, ftiskaš 'ugniatam, wpycham'; gi ftiskat lòzit'ą 'wciskają (w ziemię) sadzonki winnej latorośli' S, W; gu ftisna kòn'u 'dał ostrogi koniowi' S.
 ftisnant, ftisnanta, ftisnantu 'skąpy, -a, -e' S, w W *zn.*, *cf.* st'ègnant.
 ftòrnik *m.* 'wtorek' S, W.
 fukarlèk *m.* 'bieda, nędza' S, W.
 fùnda *f.* 'bombonik u pantofli' S, *cf.* pisk'ùl W.
 fùrca *f.* 'szczotka do ubrania' S, W.
 fùrka, fùrkata, fùrki *pl.* 'przędzica' S, *cf.* çùrka W.
 fùrna, fùrnata 'piekarnia', furnažija || furunžija || furnàrin 'piekarz' S, W, *też:* çùrna, çurnažija W.
 furtùna 1) 'burza morska', 2) 'burza z gradem', 3) 'bałwan na morzu' S, W.
 fùska, fùskata, fùski *pl.* 1) 'pęczecz', 2) 'bańka mydlana' S, W.
 fùsta, fùstata, fùsti *pl.* S, fustan'èla S, W 'halka (w ubiorze kobiety)'.
 fustàn', fustàn'u, fustàn'ą *pl.* 'spodnica' S, W.
 fùta, fùtata, fùti *pl.* 'fartuch' S, *cf.* misàlka W.
 futugràfin *m.* 'fotograf' S, W, *cf.* fotografčija.

G

- ga 'gdy, kiedy, skoro' W, *cf.* kugà S, W.
 gàbir', gabir'ò, *pl.:* gàbir'ą, gàbir'ètu 'grab' S, W.
 gàčica *cf.* gàtica.
 gadiškam, -iškaš 'łaskotam' S, W.
 gajganà *f.* 'jajecznicza' S.
 gajlè *n.*, gajlanta *pl.* 'troska, zmartwienie, kłopot' S, W; bir'èm gajlè 'martwię się' S, málka tājfa, málku gajlè, gul'ama tājfa,

gul'amu gajlè 'małe dzieci, mały kłopot, wielkie dzieci, wielki kłopot' S.

gàl, gàlut, gáluvi *pl.* 'gawron' W, *cf.* gàrvan.

gàlica *f.* 'kawka' W, *cf.* gàrga S.

Galija 'Francja', Gàli 'Francuzi' S, W.

gambòka || gamlòka wòda 'głęboka woda' W, *cf.* dlambòk, glambòk.

gän'èi *impers.:* g. dulò wòda 'dulòj pùlin wòda', g. b'něfata vinu 'beczka jest pełna wina' S, w W *zn.*

gan'žulka *f.*, gan'žulki *pl.* 'gatunek drobnych, słodkich gruszek' S, W.

ganòsuvam, -òsuvaš 'pobielam naczynia miedziane' S, W; ganòsana t'en'žera 'pobielany rondel miedziany' S, W.

gàrga, gàrgata, gàrgi *pl.* 'kawka' S, *cf.* gàlica W.

garnòk, garnòku, garnòci *pl.* 'gliniany dzbanek' S, W.

gàrvan, gàrvanu, gàrvani *pl.* 'gawron' S, w W *zn.* tylko w powie-
dzeniu: čàrna kàtù gàrwan 'czarny jak g.', *cf.* gál.

gàs, gàzu S, gazòt W 'nafta'.

gašt'ą *pl. tant.* 'kalesony' lub 'majtki', *dem.* gaštúrki S, W.

gàtica || (gàćica) 'bajka, opowiadanie, »gadka«' W, *cf.* prikas S.

g'aùr, g'aùru(t), g'aùr'ą *pl.* 'giaur' S, W.

g'ečit', g'ečit'u, g'ečit'ą *pl.* 1) 'bród na rzece', 2) 'ciasne miejsce na drodze' S, W.

g'ečkin'žija *m.* 'podróżny' S.

g'ežekušu *n.*, g'ežekušunta *pl.* 'nietoperz' S, *cf.* w'ečèrnu pil'ą W.

g'èm, g'èmut, g'èmuwi *pl.* 'uzda' W, *cf.* ùzda S.

g'eng'er' S, giŋg'er W, *pl.:* g'eng'er'ą S, giŋg'eri W 'oset'.

G'erit W || Girit S 'wyspa Kreta', giritlickiju čàr 'król Krety' S.

G'ermanija 'Niemcy (państwo)', G'ermàni 'Niemcy' S, W.

gibè 'ciężarna (o krowie)': kràwataj gibè W, *cf.* ditin'a S.

gimija *f.* 'łódka, zwł. żaglówka' S, W; da jàxnat na gimijata 'żeby siedli na...' S.

gin'à *f.* 'ród, rasa' S, W; tàs vāša gin'à ni umg'asa 'ona nie jest podobna do waszego rodu (rasy)' S.

giŋg'er *cf.* g'eng'er'.

giniš, ginišu 'nów = brak księżyca', giniš čuv'āk = šaròk č. 'człowiek beztroski' S, *cf.* g'niš W.

girdisuvam, -isuvaš 'naciagam, napinam': za da sà girdisuva òsnuvata 'żeby się osnowa (tkacka) napięła' S.

Girit *cf.* G'erit.

girultija 'sprzeczka, zwada, kłótnia hałaśliwa' S, W.

- g'ól, g'òlu(t), g'òluvi *pl.* 'jezioro' S, W.
 gòlabòs *indecl.* 'bosy' W, *cf.* bòs S.
 gòn'ža *cf.* g'unžè.
 Gòsput' 'Pan Bóg' S, W.
 gòst'a *cf.* (za) gustim.
 gòtf'a *cf.* gutfim.
 gòzba, gòzbata, gòzbi *pl.* 'uczta' S, W; za mu stòr'ą inà gòzba
 'sprawie im uczte' S.
 gìmba, gìmbata, gìmbi *pl.* 'grzyb' S, W; bùkuva gìmba 'grzyb
 rosnący na buku, z którego się robi pràχina tj. huba' S.
 gìniš 'nów księżyc' W, *cf.* giniš S.
 gìrbàč, gìrbàčú, gìrbàčà *pl.* 'kamšik, bicz' S, W.
 gìrlica *f.* 'ból gardła' S, W.
 gìrlu, gìrlutu, *pl.*: gärlä, gärläta 'gardło' S, W.
 gìs, gazò, gìzuvu *pl.* 1) 'podex', 2) 'płaskawy wierzchołek jaja' S;
 u ganzòt W 77; ti sã(s) gazò si igraš 'stroisz drwinki, kpinki'
 S 13.
 gìska, gìskata, gìski *pl.* 'gęs', diva gìska 'dzika gęs' S, W.
 gìsn'a(m), gìsniš 'gaszę' S, W.
 gràb'am, gràbiš 1) 'chwytam, łapie', 2) 'zgarnuję rękami', 3) 'czer-
 pię *sc.* wodę ze źródła': gràb'am vòda ut virò S.
 gràbnuvam 'chwytam, łapie' W, *cf.* gràmnuvam S.
 gracmàn', gracmàn'u 'grdyka' S, *cf.* gratn'álnik W.
 gràd'a W, gradim S, gradiš S, W 'grodzę'.
 gradina, -inata 'ogród' i 'sad' S, 'ogród bez drzew owocowych' W.
 grafèa 'pisarz' W 72.
 gr'ăχ, gr'ăχò, gr'ăχuvi *pl.* 'grzech, wina': gr'ăχ stòruχmi 'zgrze-
 szyliśmy', ti da mi imaš gr'ăχò 'ty będziesz winien' S.
 gr'ăχuvit, -ita, -itu 'grzeszny, -a, -e' S, W.
 gr'ăj slēncitu 'ó ηλιος λάμπει' S, W; da sã gr'ăjmi 'żeby się
 ogrzać' S.
 gràmati 'litery': m'ą nauči p'èt', šès gràmati 'nauczyła mię tro-
 chę alfabetu' S 1.
 gramatik 'pisarz' W 72.
 gràmnuvam, gràmnuvaš 1) 'chwytam, łapie', 2) 'zaczynam': gràm-
 nuvam da b'ăgam 'rzucam się do ucieczki', gu gràmnuva da
 gu gòni 'zaczyna go ścigać' S, *cf.* gràbnuvam W.
 grāncārin, -āri *pl.* 'garncarz' S, W.
 grāšēn, -ēna, -ēnu 'obłakany' S, W.

- gràt, gradò(t) 'grad' S, W.
 gratn'álnik 'grdyka' W, *cf.* gracmàn' S.
 gravàta 'krawatka' S, W.
 gr'èbin' na pint'èlut 'grzebień koguci' W, *cf.* kalpàk S.
 gr'èbinci *cf.* daràk.
 gr'ènda, grindàta, *pl.*: gr'èndi, grindit'ą S, grindt'ą W 1) 'tragarz pod powalą', 2) 'staciu warsztatu tkackiego'.
 gr'ènd'ą *pl. tant.*, grindit'ą 'piersi' W, *cf.* gr'èndi S, g'üs.
 gribèm, -èš 'dreę, zdzieram' S, w W *niezn.*
 grip, gripu(t), gripuvi *pl.* 'sieć rybacka' S, W; grip'èja 'rybak, łowiący na sieć zwaną grip'.
 gris, grizò(t), grizuvi *pl.* 'sukno wełniane, gunia' S, W.
 grizèm, -èš 'dreę, gryzę z bolu (tylko z bolu)' S.
 gròp, grubò S, gròbut W, gròbui *pl.* S, W 'grób'.
 gròzdi *n.*, gròzditu S, W, *pl.*: gruzdà, gruzdàta S, gruzd'à W 'winogrono'.
 gròzna *m., f.*, gròznu *n.* 'wzbudzający, -a, -e grozę, przestach' S, w W *niezn.*
 g'ì'ba *f.* 'garb' W, *cf.* kambùra, raçit' S.
 g'ì'bař, g'ì'bava, g'ì'bavu 'garbaty, -a, -e' S, W, *cf.* kambùr.
 gr'èmnà kòkał 'kość grzbietowa' S.
 gr'èmnuva *impers.* 'grzmi' S, W.
 gr'èndi *pl. tant.*, gr'èndit'ą 'piersi' S, *cf.* gr'ènd'ą W, g'üs.
 g'ì'p, gràbò(t), g'ì'bui *pl.* 'grzbiet, plecy' S, W.
 g'ì's *f.*, gràstà, g'ì'st'ą *pl.* 'przygarśnię, obie dłonie złożone jak przy czerpaniu' S, W.
 g'ubrà *n.*, g'ubr'ánta *pl.* 'śmiec' S, W.
 g'uč' belà 'bardzo trudno' S.
 gud'ğan'è *n.* 'zaręczyny' W, *cf.* takmòvani S.
 gud'ğanik, gud'ğanica W, gudinik, gudinica S 'narzeczony, narzeczona'.
 gudina, gudinata, gudini *pl.* 'rok' S, W; tàs gudina 'tego roku', ut gudina 'na przyszły rok', na gudina 'do roku', pòut gudina 'za 2 lata', za gudini mlògu 'życzenie: πολλὰ χρόνια!' S, W.
 sà gud'òvam 'zaręczam się' W, *cf.* sà zgud'òvam S.
 gulàk *indecl.* 'bardzo biedny, nędzarz', čuv'ák i žena gulàk 'nędzarz, nędzarka' S, W.
 gul'ám || -l'ám, -àma, -àmu 'wielki', g. m'ásnic 'styczeń' S, W.
 g'ulnùk || g'uln'ùk, -ùku, g'ulnùci *pl.* 'zarobek, wynagrodzenie' S, W.
 g'ùm, g'ùm'u(t), g'ùmui *pl.* 'koneweczka, podlewaczka' S, W.

- g'umèč *m.*, g'umèčã *pl.* 'plaster miodu' S, *cf.* pita W.
 gumnò, gumnã *pl.* 'odchody ludzkie lub zwierzęce', gumnùška
f. sg. 'odchody dziecka' W, *cf.* kakàčka S.
 g'undùlsu 'wiatr wschodni' S, W.
 g'un'žè, g'un'žanta *pl.* 'rodzaj koniczyny' S, w W: gòn'ža.
 gurbèt = kšinitjà 'obczyzna, zagranica' S, W.
 gurčif, -iva, -ivu 'gorzki, -a, -e' S, W.
 gùrgur, gùrgur'a *pl.* 'indyk', gurgurica, -icata 'indyczka' S, *cf.*
 misiròk W.
 guri 'pali się', sòbata guri 'pali się w piecu' S, W.
 gurùška 'pagórek pokryty lasem' S, W.
 g'üs, g'üs'u(t), g'üs'ã *pl.* 'piers' S, W, *cf.* gr'ènd'a.
 g'uslùk, g'uslùci 'podbródek dziecięcy' S, *cf.* pičeta W.
 za gustim S, gòst'a W, gustiš S, W 'ugoszczę'.
 gust'òvam, -òvaš 'ugaszczam, przyjmuję gości' S, W.
 gùška 1) '»druga broda« (przy dobrym wyglądanu)', 2) 'wole u czło-
 wieka' S, W.
 gùšt'er, gùšt'eru(t), *pl.*: gùšt'er'a, gùšt'er'ètu S, gùšt'eri W 'jaszczur'.
 gùšt'erica 'jaszczurka' S, W.
 gutfim S, gòt'f'a W, gutfiš S, W 'gotuję'; sã g. 'przygotowuję się';
 sã gut'f'axa, čã za si l'ègnat 'przygotowywali się, aby się
 położyć' S 29.
 guvindàrin, guvindàri *pl.* 'pasterz krów' S, W.

χ

- χabàr' z'èvam 'sposrzegam, poznaję' S, W; pòput χabàr n'èma 'pop
 leży bez przytomności, nie wie, co się koło niego dzieje' W 70.
 χabèr' *m.* 'rozkaz, polecenie' S, W; mu dòjdi idin χ. da pòj na
 Jànina 'dostał polecenie udania się do Janiny' S.
 sã χadakòsuvam 'bardzo się uderzam' S, sã χadakòsax = sã
 udriχ mlògu W.
 χažija, χažijata, χažiji *pl.* 'pątnik do Ziemi Św.' S, W.
 χaχàmin 'duchowny żydowski' S, W.
 χaχùr' S || aχùr' S, W, (χ)aχùr'u(t), (χ)aχùr'a *pl.* 'stajnia na konie,
 krowy, osły i woły' (nie na kozy i owce, *cf.* kutàr') S, W.
 χajàt', χajàt'u(t), χajàt'a *pl.* 'rodzaj szopy' S, W.
 χajda *cf.* àjda.
 χajdi! 'oto!': χajdi, χajdi pruminàχa gudini 'oto, przeminęły lata' S 14.
 χajirlija 'zadowolenie, radość' S, W.

χajlás *m.*, χajlázi *pl.* 'leń' S, W.

χák, χakó(t) 1) 'racja, słusność', 2) 'zarobek, wynagrodzenie' S, W;
 imas̄ χák 'masz rację' S, mu klávaši χakòt n̄tr̄ḡ u sindù-
 ćantu 'wynagrodzenie dawał mu do skrzyńeczki' W 82.

χál, χáluvi *pl.* 'zdarzenie, przygoda' S.

χála! χála! 'gdzietam!, też gadanie!, ale!' S 45.

χalál *adv.* 'z zadowoleniem, radością, apetytem' S, W; χalál ti gu
 dāwam = sās dūša W.

χalát 'szkapa' (?) S 35.

χalik, χalici *pl.* 'drobne kamyki, szuter' S, W.

χalis *cf.* alis S.

χališnik, χališnici *pl.* 'skrzynia na ubranie' S, w W *niezn.*

χališti *n.*, χališta *pl.* 'kołdra lub inne okrycie z wełny' S, W.

χalká 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' W, *cf.* kara-
 k'él S.

χalvá *f.* 'hałwa' S, W.

χamàlin, χamàli *pl.* 'tragarz, robotnik' S, W.

χamùt' || (χaùt') 'chomąto na konia' S.

χàn *m.* 'karczma, w której można przenocować' S, W.

sā χandakòsuwam *cf.* sā χadakòsuvam.

sā χàp'a, sā χàpiš 'skrobię się' S, W.

si χàpnuwam S, za χàpna m̄tra W 'jem (trochę żartobl.)'

χap̄s, dva χap̄za 'więzień' S: χap̄s da gu klāvati! 'wsadźcie
 go do więzienia!'

χaràm *adv.* 'ze wstrętem, niechętnie, »bis dūša«' S, W.

χaramija, -iji *pl.* 'złodziej' S, W.

χarbùl' S || χrabùl S, W, χarbùl'u || χrabùl'u, -ùl'ḡ *pl.*, χrabùléḡ *n.*
dem. 'wazonik' S, W.

χàré, χàržu(t), χàržuvi *pl.* 'wydatek' S, W.

χardaùš: ja (*sc.* baχčàta) pràvi χ. 'tratuje, depta, przewraca »do
 góry nogami«' S 34.

χaržitisuvam, -isuvaš 'wydaję pieniądze zwł. na koszta pogrze-
 bowe' S, W, *cf.* mastráf pràja.

χarχòr'a, -òriš 'chrapię' S, W.

χarisuwam, -isuvaš 'przebaczam, darowuję': χarisaj mu gu kabà-
 t'ut! 'odpuść mu winę!' W, *cf.* bašladisuvam.

χàrizma, χàrizmi *pl.* 'dar, podarunek' S, W: i tās χàrizma n'èkatij
 'miejże i ten dar' S.

χàrkam 'gryzę' S.

- χάρκυμα, *pl.*: χάρκυμι, χάρκυμιτ'α 'kocioł, kociołek' S, W.
 χαρόvam, -όvaš 'próznuję, nie nie robię' S.
 χās *indecl.* 'doskonały, -a, -e, doskonale': χās purtukál, χās brášnu...
 'doskonała pomarańcza, mąka...' S, W.
 χάskam, χάskaš 'patrzę': insànu ustàna sās utfòrina usta da χάska
 na gór'α 'ludzie zostali, patrząc w górę z otwartymi ustami' S 23.
 χάt, χάtu(t), χάtuvi *pl.* 'ogier' S, W.
 χάtúk χάtám 'tu i tam': χ. χ. b'ága S, *cf.* katù katám W.
 χάut' *cf.* χάmut'.
 χavàn', χavàn'u, χavàn'α *pl.* 'moździerz' S, W.
 χav'ár', χav'ár'ut 'ikra rybia' W, *cf.* avjár S.
 χazarl'k 'przygotowanie się, spakowanie się (*sc.* do podróży)': za
 stòriš χazarl'k W 72.
 χazdisuvam, -isuvaš 'wpadam w gniew' S, *cf.* kazdisuvam.
 χazt'r' *indecl.* 'gotów, -a, -e': i pòpitu tam χazt'r' 'popi *dosł.* byli
 gotowi, czekali', pampòru χazt'r' b'ási 'statek był gotów' S.
 χ'erùlut 'klamka' W, w S *niezn.*
 χiě *cf.* iě.
 χil'a 'tysiąc' *np.* przy podawaniu daty urodzin: jas sà rudiχ na
 χil'a oktakoša ènininda in'à 'urodziłem się w 1899 r.' S.
 χil'áda '1000' S, W; dv'á χil'ádi S, dw'á χil'áda W '2000'.
 χil'árka, χil'árki *pl.* 'tysiącza (banknot)' S.
 χiuka, χiukata, χiuki *pl.* S, χ'uka W 'lejek'.
 χiritisuvam 'pozdrawiam': gu χiritisuwa W 79.
 χitra *m., f.*, χitru *n.* 1) 'roztropny', 2) 'przebiegły' W, w S *niezn.*
 χládna *m., f.*, χládnu *n.* 'zimny, -a, -e (umiarkowanie)' tylko w znac.
 dodatniem, w przeciwieństwie do: stud'èn 'b. zimny', χládnu
 m'ástu 'miejsce chłodnawe (w cieniu)', stud'ènu m'ástu 'miejsce
 zimne' S, W.
 χlòpam, χlòpaš 'dzwonię' S, W *ale* χlòpa miška S, χlòpa mšška W
 'mysz skrobie' S, W, χlòpat icá 'jajka chlupią (zepsute)' W.
 χlòput', χluput'ò, χlòput'α *pl.* 'dzwonek' S, χlòpučá *n. dem.*, χlò-
 pučánta *pl.* 'dzwoneczek' S, *cf.* zangarak W.
 χl'čka, χl'čkata 'czkawka', tój χl'čca 'ma czkawkę' S, *cf.* klòcka W.
 χòd'a(m), χòdiš 'chodzę', χòdišt'èm = sās nuž'át'α 'pieszo' S, W,
cf. jajàn, pišák.
 χòža, χòžata, *pl.*: χòžufci, χòžufcètu 'duchowny turecki' S, W.
 χól'èra 'cholera' S, W.
 χòrtuma S, W, *pl.*: χòrtumi, χòrtumit'α S, χòrtuma W 'gruby sznur'.

χòru, χòrutu S, W, *pl.*: χòrunta S, χorà W 'taniec', ti igràš χòru 'tańczysz' W.

χòzdam, χòzdaš 'ide, chodzę' W: si z'èwa kònimàta si χòzda 'zabiera feretron i odchodzi' W.

χḗica 'kret' W, *cf.* krätitira S.

χḗka *cf.* χḗka.

χḗrka, χḗrkata, *pl.*: χḗrki, χḗrkit'ā 'kabat, bluza' S, w W *niezn.*

χḗs: jas trḗca sās s'è χḗs 'biegnę z całej siły' S, w W *niezn.*

χrabùl' *cf.* χarbùl'.

χràna, χranàta, χràni *pl.* 'pożywienie' S, W.

χràn'am S, -a W, χràniš S, W 'żywie'.

χràn'ant, χràn'anta, χràn'antu = najàdin 'syty, -a, -e', χràn'antu t'èl'ā 'utuczone ciele' S, W.

χripkam 'skakam' S, W; da χripni nagòr'ā 'żeby wyskoczył na górę' S, χripnaχ u tran'ètu 'skoczyłem w ciernie' W 76.

χrisafikà *pl. tant.* 'rzeczy ze złota, klejnoty' S 28.

Xrisanti *nom. propr.* W, *cf.* Risànta S.

χrisò || χrysò 'złoto' W, χrisùχò(s), χrisùχòtu 'złotnik, jubiler' S.

χrist'ànin, χrist'àni *pl.* 'chrześcijanin' S, W.

Xristòs 1) 'Boże Narodzenie', 2) 'Chrystus' S, W.

χrḗckam S, W || χrḗskam W 'gryzę': da gu χrḗcna W; si χrḗsna inžik'ut 'ugryzła się w język' W.

χḗt, χḗtu, χḗt'uvī *pl.* 'chart (pies)' S, w W *niezn.*

χùbaf || χùvaf || (ùbaf), χùbava, χùbavu 'dobry, -a, -e, ładny, -a, -e'; naχòzda idin dàskał χùbaf 'znajduje dobrego nauczyciela', tòsi pòχuvaf zanažacija 'ten jest lepszy rzemieślnik', χùbaf stànaχ 'poprawiło mi się (na zdrowiu)'; χùbavu || χùbav'ā || χùvav'ā *adv.* 'dobrze, ładnie' S, W; da sā naučā pòχùbav'ā zanažat' 'abym się lepiej wyuczył rzemiosła' S.

χubavinà S, χubavina W 'dobroć, piękność'.

χùma, χùmata, χùmi *pl.* 'il' S, W.

χurdà, χurdi *pl.* 'kawałki materji, szmatki, któremi się wypełnia poduszkę' S, w W *niezn.*

χūrka, χūrkata 'prześlica' W, *cf.* fūrka S.

χūrna *cf.* fūrna.

χušāf *m.*, χušāf'ā *pl.* 'kompot ze śliwek' S, W.

χùvaf *cf.* χùbaf.

I

- i 'spójnik: i' S, W.
 i 'czy, albo' S, W; i siga za stàni murabè i ut gudina 'albo te-
 raz będzie wojna, albo za rok' W, *cf.* iti.
 ibandà *cf.* jabandà.
 sà ibàt 3. *pl.* S, da si ib'èmi 1. *pl.* W 78 'o akcie płciowym
 u człowieka'.
 icè, icètu, icà *pl.* 'jaje' S, W.
 iè || χιέ 'zupełnie nie, wcale nie' S, W; iè mi utivaš 'wcale nie
 chodź', tòj mu/abèt'u χιέ gu ni skòpsa 'on zupełnie nie prze-
 rwał rozmowy' S.
 ièumèn', -èn'u, -èn'ą *pl.* S, èumèn' *etc.* W 'jęczmien'.
 idam, idiš 'idę' S, W.
 idàmžiza 'więzień skazany na dożywotnie więzienie' S 42.
 id'anàjsti W, idinàjsti S '11'.
 idèkut 'klin w jarzmie' W 65.
 id'èni *n.* 'jedzenie' W, *cf.* jàdini S.
 idi *pl.* 'gatunki, rodzaje': apò òla ta idi 'wszystkich gatunków,
 każdego rodzaju' S 28.
 idija, idijata 'mniemanie ogólne, opinia' S.
 idin, idnà || inà, idnò || inò S, W 1) 'jeden, -a, -o', idnò S, inò W
 'jeden (przy liczeniu)', 2) 'jakiś, pewien, -a, -o': si razbul'ax
 idnà bòlka 'zapadłem na jakąś chorobę' S.
 id'úpka *cf.* ig'úpka.
 ifàzmata *pl.* 'materja na ubrania', i. mitaksutà 'materja jedwabna' S 28.
 ifk'è, ifk'ètu, ifk'ánta *pl.* S: na t'èb'ą da ti gu zvàm ifk'ètu S 50.
 ifkirija 'sposobność, okazja': ifkirijata samàs si dòjdi 'sposobność
 sama się nadarzyła' S.
 ifkolija 'ułatwienie, wygoda' S, W.
 *igidikisuvam: za gu igidikisam 'zemszczę się na nim' S, W.
 igła, iglata S, W, *pl.*: igli, iglit'ą S, igl'bt'ą W 'igła'.
 igračka 'zabawka' S, W.
 igrajam S, igra W, igraš S, W 'bawię się, gram w coś': drùgitu
 málki igrajàya na sukàku 'inne dzieci bawiły się na ulicy',
 igrajami kumàr' 'grajmy w karty' S; igraj çòru 'tańczy' W.
 igranè *n.* 'zabawa, gra' S, W.
 igùmin, igùminu 'przeor klasztoru' S.
 ig'úpka, ig'úpki *pl.* S, id'úpka W 'cyganka'.
 ijam *cf.* imam.

- ikatumir'a *pl.* 'miljony' S, W.
 ikimżija 'lekarz' S, W.
 ikis, ikiz'a *pl.* 'bliźniaki'.
 ikližaštika 'gazeta kościelna' S.
 ikòpidu 'parcela pod budynek' S.
 iksi || iksi 'czy, czy też, gdyby też': na mán'žata mi sã sm'ãš iksi
 na m'èn'a mi sã sm'ãš 'czy śmiejesz się z jedzenia czy też
 ze mnie' S 18, ni znàjat, iksi da znàjat... 'nie wiedzą, ale
 gdyby wiedzieli...' S 24.
 ilam = tr'ãbuva: ilam jas za dójda 'muszę przyjść', ilam prikas
 ištam da mi kãžiš 'chcę koniecznie, żebyś mi opowiedział
 bajkę' S, w W *zn.*
 iléfanda, iléfandi *pl.* 'słoń' S, W.
 ilèjk', ilèjk'u S, ilèk W, *pl.*: ilèjk'a S, ilèci W, 'kamizelka'.
 ilifterija 'wolność, swoboda' S, W.
 ilikija 'wiek, rocznik poborowy' S 3.
 ilin, ilinu, ilin'a *pl.* S, ilèn W 'wymię', *cf.* w'òm'a W.
 ilk'as 'wiosna' S, wyrażenie *zn. nieuż.*, *cf.* àniši W.
 ilmèk', ilmèk'u 'sznur, lina, zwł. skręcona na pętlę' S, W.
 ima 'jest, istnieje, il y a, es gibt' S, W; pujnò vr'am'a imãši...
 stały początek opowieści: 'pewnego razu był(o)...' S, W; štu
 imãši da imãši 'ile tylko było' S, ima d'š, sn'ak 'pada deszcz,
 śnieg' S, W.
 im'a, im'atu, im'anta *pl.* 'imię, nazwisko' S, W.
 imam, imãš S, W || ijam W 'mam, posiadam'; jas mlògu zòr imam
 'b. mi ciężko', imam idin zòr 'mam zmartwienie' S, imam da
 tr'ãgna 'trzeba mi wyruszyć' S.
 imàni, imànitu 'majątek' S.
 imerulòj, imerulòj'a *pl.* S, imerulòg'u W 'kalendarz'.
 imiš, imiš'a *pl.* 1) 'owoc', 2) 'drzewo owocowe' W, *cf.* fidàn'.
 imušak 'skromny, -a, -e' S, w W *niezn.*
 inà || inò 'raz (przy liczeniu)': inà, dv'à, tri 'raz, dwa, trzy!' S.
 in'à '9' *uż.* tylko przy datach S.
 inačija 'uparciuch' S, W; tus málku ij mlògu inačija 'z tego
 dziecka wielki uparciuch' W.
 inak 'inaczej' S, W.
 inat' S, inat W 'upór'.
 indizè, indiz'anta 'łokieć (miara)' S, W.

- inżik || inżik', inżik'u(t), *pl.*: inżici, inżicitu 'język (przenośnie i nie przen.), mowa': naš inżik 'nasza mowa, gwara' S.
- Ingilizi || Āngli 'Anglicy' S.
- inǵin' *adv.* 'nadół' S, W.
- inòš 'raz, pewnego razu' S.
- insàn' || insàn 'ludzie, naród' S, W; tam d'e fl'āxa tòš insàn'u 'tam, gdzie weszli ci ludzie', šičkiju insàn psunisuvāxa 'wszyscy ludzie robili zakupy' S.
- iparχija 'prowincja' S 60.
- ipidis 'ponieważ' S.
- ipimēna: t'ā ipimēna... 'ona powiedziawszy...' S 30.
- ipirētīn, ipirēti *pl.* 'sługa' S, *cf.* izmik'arin.
- ipsik' *m.* 'tłum, zgromadzeni ludzie' S.
- ipurgò, ipurgitu *pl.* 'minister' S, W.
- irimbica, irimbici *pl.*, irimbička *dem.* 'jarząbek' S, W.
- irind'è, irind'ètu, irind'ānta *pl.* 'talerko' S, W.
- irindisam, -isaš 'trę na tarle' S, W.
- irlija 'tubylec' W, *cf.* erlija S.
- irmāk' 'tarty chleb lub bułka' S, w W *niezn.*
- isāp', isāp'u 'rachunek' S, W; fāti da mu bir'è isāp'a 'zaczęła mu prowadzić rachunki' W 72.
- isfār'ām, isfār'āš *ale* za ja sfār'a, jas gu sfār'ām (*sc.* pikmēs) 'gotuję, przewarzam' S, *cf.* wār'ā W.
- isχarkuva *sc.* kùčā 'pies gryzie' S.
- isχr- *cf.* sχr-.
- isirin, isirinut, isiri *pl.* 'niewolnik' S, W.
- iskad'èn, -èna, -ènu S, kad'èn *etc.* W 'zadymiony, -a, -e'.
- iskra, iskrata, *pl.*: iskri, iskrit'ā S, iskra W 'iskra'.
- iskrivam, -ivaš *ale* jas gu skrivam, ti ja skriwaš 'kryję, chowam' S, W.
- iskulāsuvam S, skolāsuvam W 1) 'mam wolne (*sc.* od szkoły), 2) 'jestem bez roboty, mam czas wolny'.
- (i)sl'āvam, -āvaš S, izl'āvam S, W 'wychodzę, wysiadam': i sl'āva tój ut dumā 'wychodzi z domu' S, d'è za sl'āzi tās rābuta 'jak się to skończy' S.
- ismam- *cf.* smām'uvam.
- isnāf, isnāf'u 'επαγγελματίας' S.
- ispand'òvam || spand'òvam, za ispand'ā 'wypędzam' W: tòš ču-w'āk tr'ābuwa da gu spandimi utūka 'trzeba stąd wygnać tego człowieka', w S *niezn.*, *cf.* izgòn'uvam S.

ispàstr'uvam 'wyjmuję jelita z zabitego zwierzęcia' też 'zabijam, morduję': da gu (sc. d'át'ǵ) nájda ispàstrinu S 17.

isp'èkuvam, -èkuvaš 'wypiekam' S: sã isp'èkuva χύvav'ǵ; da gu ispičè.

isp'ènuvam S ale gu sp'ènuvam W 'pętam (zwł. konia)'.
(sã ispiva) || sã spiva 'wypija się'; i ja spiva (sc. rakija) 'wypija

(sc. wódkę), šurbèt'u ispijna pàk 'napój znów wypity' S.

ispòrkuvam, -òrkuvaš 'morduję' S, cf. pòrnuvam W.

ispršnuva S, spršnuva W (sc. kòn'u) 'wybiega, ucieka (koń)'.
istinuvam S, stšnuvam W 'ziębnię', istinuva 'ziębnie, chłodnie',

aor.: istinaχ S, stšnaχ W.

Isus 'Jezus' S, W.

iškitija S, aškitija W 'pustelnik'.

ištàχ' m. 'gniew', ištàχlija 'złośnik' S, W.

išta(m), ištiš 'chcę' S, W; ništàm 'nie chcę' S, išti *impers.* 'potrzeba': išti idin da žaska čiziji 'trzeba jednego, żeby robił brózdę' S 5, ištiši da umr'è 'miał umrzeć' S 49.

Italija, Italiji 'Włochy, Włosi' S.

iti 'albo': iti s'ã za stàni murabè, iti ut gudina 'albo teraz będzie wojna, albo na przyszły rok', i štu za rudi: iti mòma, iti d'át'ǵ... 'i co powije, czyto córeczkę, czyto synka...' S, cf. i. ivduvèc, ivduvècu, ivduvèc'ǵ pl. 'wdowiec', ivduvica 'wdowa' S, cf. awduwèc W.

izba, izbata, izbi pl. = p'ènt' ut zim'ata udòl 'podziemne przejście, loch' S, 'piwnica' W, cf. budrùm.

izbiràn, -àna, -ànu 'zebrany, -a, -e' S, cf. subiràn W.

izb'ǵ'kuvam, -b'ǵ'kuvaš S, zb'ǵ'kuvam W 'mieszam, wymieszuję'.

izd'ǵ'am S, zd'ǵ'am, zd'ǵ'aš W 'wzdycham'.

izdujòvani n. 'dojenie' S, cf. c'ǵ'kani W.

izg'àsuvam, -àsuvaš S, zjàsuvam W 'ważę'.

izg'è: sãs izg'è 'μὲ χανά' W.

izgòn'uvam, -òn'uvaš 'wypędzam', gi zgòn'uva 'wypędza ich', gu zgòni d'át'ǵtu 'wypędził syna' S, cf. ispand'òvam W.

(i)zgur'ávam 'spalam', (za) zgòr'ǵ, za zguriš 'spalę' S.

za izida, za izid'èš 'zjem' S, W.

izil'èpsuvam S, izul'èpsuvam W 'zazdroszczę'; m'štiχ'ata izil'èpsu-
vaši na d'ulberliku... 'macocha zazdrościła piękności...' S.

izin S || izin S, W 'pozwolenie': da mi dad'èš izin! 'pozwól mi!' W,

- bj^okaɣa izin za da si dōjdat u Elāda 'prosili o pozwolenie na powrót do Grecji' S.
- izingija S, zingija W 'strzemię'; stǝpnuva na izingijata 'kładzie nogę w strzemię' S.
- izjāvam 'zjadam' S.
- izl'āvam S || zl'āvam S, W 'wychodzę'.
- izmēt', izmēt'u 'robota' S, w W *zn. nieuż.*; imam mrǝva izmēt' 'jestem trochę zajęty' S.
- izmik'arin, izmik'arinu(t) 'służący', izmik'arka 'służąca' S, W, *cf.* ipirētın.
- izul'ėpsuвам *cf.* izil'ėpsuвам.
- (i)zvāzdam, -āzdaš 'wydobywam, wyprowadzam' S, W; gu zvāzdam ut vōgn'u 'zdejmuję (*sc.* kocioł) z nad ogniska' S, gu zvāzdam l'ābu ut pištā 'wyjmuję chleb z pieca' S, zvāzdam kōrin'ā 'karczuję' W, *cf.* kōrin'am S, si izvāzdam l'ābu S, si gu zvāzdam l'ābut W 'zarabiam na chleb', m'ā izvādi ut nōs ċurbažija 'odebrała mię od tego majstra' S, na m'ėn'ā ukōtu mi gu zvāj 'wybił mi oko' S, izvādin kajis 'odpięty pas' S, izvādin S, zvādin W kōkał 'wyjęta kość', izvāzda m'ā S, m'ā zvāzda W 'mam rozwolnienie', izvāzdani *n.* 'rozwolnienie' S, m'ā ni zvāzda 'mam zatwardzenie' W, *cf.* kǝpš.
- izvrāstam S, zvrāstam W 'padam na ziemię', w W tylko o zwierzętach: zvrāsta kōn'ut, ċuw'ākut pāzda.

J

- jā 'tak! tak jest!', 2) 'oto' S, W; jātigu idi cār'u 'oto idzie król', jā za mōjta mōma jūnak 'to junak dla mojej córki', jā kāk stāna 'oto, jak się stało' S.
- jāba, jābata 'deska pokryta krzemieniem jako przyrząd przy młóceniu' W.
- jabandā || (ibandā) 'zagranica' W, *cf.* kšinitja S, jabanžija 'cudzoziemiec' S, W.
- jāblāka || (āblaka), jāblakāta, *pl.*: jāblāki S, jāblakǝt'ā W 1) 'jabłoń', 2) 'jabłko': jāblākā sās jāblāki tuvārına 'jabłoni obciążona jabłkami' S.
- jādini, jādın'ėtu 'jedzenie' S, *cf.* id'ėni W.
- jāgn'ā, *pl.*: jāgn'anta, jāgn'antāta, *dem.*: jāgničǝ, jāgničānta 'jagnię' S, W.
- jāɣnuvam, jāɣnuvaš *np.* kōn'u(t) 'siadam na konia' S, W; jāɣnaɣa

- na pampòru 'siedli na okręt', jàχnaχmi na tr'énutu 'wsiedliśmy do pociągu', jàχnaχmi na idin fajtòn 'wsiedliśmy do powozu', jàχnuva na inà vārka 'wsiada do łódki' S.
- jàjàn 'pieszo' S, w W *zn.*, *cf.* pišák, χòd'a(m).
- jàk, jàka, jàku 1) 'silny, -a, -e', 2) 'twardy, -a, -e' S, W: žel'azu jàkuj 'żelazo jest twarde' S.
- jàkà, jàki *pl.* 'kołnierz' S, W; na jakàta = na wisòku m'astu 'na miejscu podwyższonym, stromem' W.
- jàkùš 'dogóry, podgóré' S, W.
- jàla || (jèla) 'dalej! naprzód!' S, W; jàla da pòmi dól 'dalej! chodźmy nadół' S.
- jàlanžija 'kłameuch' S, W.
- jàm S, W, jad'èš S, id'èš W 'jem', jàdišt'èm 'jedząc' S.
- jàma, jàmata, jàmi *pl.* 'jama, dół' S, W.
- jàman 'prédko' S: jàman, jàman mu práv'at idin brák 'sprawiają mu jak najprédzej wesele'.
- jàr S, W, jarò S, jàrut W, jàruvi *pl.* S, W = na inò gr̃mnò, túrnantu sà vili jàr 'wiszące urwisko w parowie': àku sà urvè nòs jàr za pàdni za n'ã zmàčka 'jak się urwie to urwisko, spadnie i nas zgniecie' S.
- jàr'g, jàr'anta *pl.* W, jàrčg, jàrčanta S 'koźlę, koźlątko'.
- jàrmà = čumèn'u gu m'elat èndru 'grubo zmielony jęczmień' S, W.
- jàs || (jàska) 'ja, ego' S, W.
- jàsàk 'nie wolno! zabronione!' S, W; jàsàki ut tòs p'nt' = n'èma da prumin'èš 'nie wolno (iść) tą drogą', jàsàki da pòš na luz'ètu 'nie wolno wejść do winnicy' S.
- jàska *cf.* jàs.
- jàsla, jàslàta, *pl.*: jàsli, jàslit'g S, jàsil' *m.*, jàsili *pl.* W 'jaśla, rodzaj złobu'.
- jàsl'k || azl'k *m.*, jàsl'ci *pl.* 'drewniany, duży taras' W, *cf.* pulàta S.
- jàsna *m., f.*, jàsnu *n.* 'pogodny, jasny, -a, -e' S, W; jàsna glas, jàsnu wr'äm'g, jàsnu nibètu S, W.
- jàtàk, jàtàku, jàtáci *pl.* 'materac' S, W.
- jàurt *m.* 'jogurt' S, W.
- jàurčija *cf.* jurčija.
- jàz'k! 'hańba!, niestety!, szkoda!' S, W; jàz'k b'ã na vàs 'hańba wam!' S.
- jèftin, jèftina, jèftinu 'tani, -a, -e', jèftinu *adv.* 'tanio' S, W.
- jèla *cf.* jàla.

- jèlin S || èlin S, W, jèlinu, *pl.*: èlin'ą S, èlini W 'jeleni'.
 jèndra *m., f.*, jèndru *n.* S, èndra *m., f.*, èndru *n.* W 'tęgi'; jèndru
 brášnu 'mąka grubo mielona' S, èndra fasùl' 'duży groch' W.
 jèniš S, èniš W 'zastrzyk lekarski'.
 jèntřava S, èntřava W, jèntřavata S, *pl.*: jèntřavi S, èntřavăt'ą
 W 'zona brata'.
 jèš || èš S, èžij, èžujut W, *pl.*: èšuvi S, èžuwi, èžuwètu W 'jez'.
 sã jid'èm, sã jid'èš, sã razjadiχ *aor.* 'gniewam się' S, razid'èn,
 jàsã imam razid'ènu 'zezłościłem się' W.
 jòk! 'nie!' S, W: jòk jàs za ja v'ènam, jòk ti za ja v'èniš S 19.
 jorgàn' W, 'orgàn || jurgàn', jurgàn'u, jurgàn'ą *pl.* S 'koldra'.
 jùl'us 'lipiec' S, W; na jùl'us 'w lipcu' S.
 jùn'ą, jùn'anta *pl.* 'trzechletnie ciele' S, W.
 junák, junáku(t), junáci *pl.* 1) 'młodzieniec, kawaler', 2) 'bohater,
 junak' S, W.
 jurčija S, jaurčija W 'mleczarz'.
 jurgàn' *cf.* jorgàn'.

K

- kabà *indecl.* 'gruby, -a, -e', k. kniga 'gruby papier', k. čuw'ák
 'gruby człowiek' W.
 kabáčka 'rodzaj tykwy, z której robi się naczynia' W, w S *niezn.*
 kabádajija S, kabádaj W 'odważny, zuch'.
 kabák *m.* 'kaczan kukurydzy' S, *cf.* kubałáčka, kubák, kukumàra.
 kabák kòza 'koza bez rogów' S, W.
 kabăt' S, kabaăt W 'występek, wina', kabatlja 'winny' W; bis
 kabăt' 'niewinny, bez winy' S, mu gu bašladisuvam kabăt'u
 'przebaczam mu winę' S.
 kabràn', kabràn'ą *pl.* 'miara z drzewa na mąkę, objętości 1½ oki'
 W, w S *zn. nieuż.*
 kacarà kòsmi 'kręcone włosy' S, W.
 káci bòlka(ta) 'choroba przenosi się (na kogoś drugiego)' S, di-
 rata gòr'ą sã káci 'śląd pnie się wgóre' S 22.
 kačamák, -áci *pl.* 'mamałyga' S, W.
 kad'è? 'gdzie, dokąd?' W: kad'è χòždaš? 'gdzie idziesz?', *cf.* d'è,
 kand'ă, kandi, kandù.
 kad'èn *etc. cf.* iskad'èn.
 kad'èna 'łańcuszek na szyję z ozdobnemi monetami' S, W.
 kadifè, kadif'anta *pl.* 'aksamit' S, W.

kad̄r *adject.* 'potrafiący, umiejący coś zrobić, gotów na...' S, W.
 kàdru S, W, *pl.*: kàdra S, kadrà W 'fotografja', *cf.* fòtografèja.
 kafè, kaf'ánta *pl.*, kafènci *dem.* 'kawa', kafinè 'kawiarnia' W, *cf.*
 kajvè S.

kafès S, W, *pl.*: kafès'ą S, kafèzi W 'klatka'.

kafiz̄ik, -ici *pl.* 'metalowe naczynko z długą rączką do gotowania kawy' W, *cf.* żuzvè S.

kajà 'skała' S, w W *niezn.*

kajdisuvam, -isuváš 'śmiem, odważam się, posuwam się aż do...' S, W.

kajik, -iku(t), -ici *pl.* 'zagłowiec' S, W.

kajiš, -jīšu(t), -jīšą *pl.* 'rzemień, pasek' S, W.

kajmènt, -ènta, -èntu || ka(j)mèn'ju, kamènata, kamènutu S, kamènajut, kamènata, kamènutu W 'biedny, nieszczęśliwy, -a, -e'.
 kajmèt drāvà 'wiele drzewa', k. p̄nt'ą 'wiele razy' S, kajmetilu, -ilutu 'wielka ilość czegoś' W.

kajmò *n.* 'strapienie, nieszczęście' S.

kajsà, *pl.*: kajsi S, kajst̄ W 'rzemyk spinający »carvùl'ą« tj. opanki' S, W.

kajvè, kajv'ánta *pl.*, kajv'ènci *dem.* 'kawa' S, *cf.* kafè W.

kàk 1) 'jak?', kàk si 'jak się masz?' S, W; tój sà čùdiši, kàk da mu gi v'èni šičkít'ą pari 'zastanawiał się, jakby mu zabrać wszystkie pieniądze' S, kàzuvàši... kak ja zgur'á k̄štata 'opowiadał... jak spalił dom' S, 2) 'tak, jak' S, W: i cār'u, kak mu r'èci bābičkāta, gu stōri 'i król zrobił tak, jak mu powiedziała babina' S, sà pukāšta... kak si utivāši s'è 'wspina się tak... jak dotychczas chodził' S, 3) 'gdy, skoro' S, W: kak bitisaxa rābutit'ą 'gdy skończyli roboty' S, kak fl'āzi u udajāta, mu t'èkna za nōs čuv'āk 'gdy wszedł do pokoju, przyszedł mu na myśl ten człowiek' S.

kakāčka *f.* 'odchody, zwł. dziecka' S, *cf.* gumnò W.

kaksij 'zupełnie, bardzo' S, W; gu s̄xarkaxa kaksij 'całego poszarpały' S.

kāl, kalò(t), kàluvi *pl.* 'kałuża, błoto' (wyraz »blato« *niezn.*) S, W.
 kalāj = šu kalajdisuwat čènžeri, bak̄tri 'pobielka na miedzianych naczyniach' S, W.

kalām, kalām'u, kalām'ą *pl.* 1) 'goleń', na kalām'u 'na goleni', 2) 'rurka trzcinowa na nici, którą wkłada się na »vrit'ènu«' S, W.
 kalamisam 'nawijam na trzcinowe cewki nici przy zakładaniu osnowy' S, W.

- kalamòta 'trzcina' S, W.
 kalcud'èta 'podwiązka' S, W.
 kalč'čk, kalč'čku, kalč'čci *pl.* 'rzęsa kłosa'
 kalđarč'm, -č'm'ą *pl.* 'chodnik, trotoar, bruk miejski' S, W.
 kalèsuvam, -èsuvaš 'zapraszam, wzywam' S, W; m'ą kalèsa na
 ask'èr'u 'powołano mię do wojska' S 1.
 kalimàna 'matka chrzestna' S, W.
 kalimànka 1) 'córka chrzestna' S, W, 2) 'biedronka' W.
 kalimèra! 'dzień dobry!' S, W, *cf.* dòbruùtru.
 kalimerisuvam, -isuvaš 'pozdrawiam, mówię »dzień dobry«' S, W.
 kalinič'ta! 'dobranoc!' S, W.
 kalitáč'a, kalitáč'anta *pl.* S, kalitátł'a, kalitátłanta *pl.* W 'chrześniak'
 S, W.
 kalitàta, kalitàtata, *pl.:* kalitàtufci, kalitàtufcètu 1) 'ojciec chrzestny',
 2) 'kum przy ślubie' S, W.
 kàln'èm, -èš S, k'čln'a, kaln'èš W 'klnę'.
 kalosurisuvam 'pozdrawiam' S: gu kalosurisa(č'a) S 35.
 kalč'čka, -č'čkata 'szabla' S.
 kalč'p, -č'p'u, -č'p'ą *pl.* 'kawałek mydła, zwł. domowego wyrobu' S,
 k. ut plič'uvì 'drewniana forma do wygniataania cegieł', *tež*
 'forma na mydło' W.
 kalpàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'kołpak z papieru, który noszą »m'èrufci«
 w czasie karnawału', 2) 'grzebień koguci' S, *cf.* gr'èbin' W.
 kałtàk, -àku, -àci 'siodło skórzane' S, W.
 kalùg'er || kalùjar S, kalùjer W, -ùg'er'ą *pl.* 'mnich'.
 kàma nòš = nòš udv'ā strāni štu sičè 'nóż z podwójnem ostrzem' S, W.
 kamàra, -àrata 'daszek nad studnią' S.
 kambàna, -ànata, -àni *pl.* 'dzwon' S, W.
 kambùr *indecl.* 'garbaty, zgarbiony, -a, -e' S, W.
 kambùra 'garb', farli kambùra = sà kamburèsuvam 'stają się gar-
 baty' S, W, *cf.* g'č'ba, rač'it'.
 kamila, -ilata 'wielbłąd' S, W.
 kàmin', kàmin'u, kàmin'ą *pl.* 'kamień' S, W.
 kàminč'a *n.* 1) 'kamyczek', 2) 'oczko w pierścionku' S.
 kampina, -inata 'krzak' S, W, *tež* 'czernica' W.
 kamš'ik, -iku, -ici *pl.* 'bat' S, W.
 kanàp, -àp'u, -àp'ą *pl.*, kanàpč'a *dem.* 'sznurek' S, W.
 kanàt', -àt'u, -àti *pl.* 'okiennica' S, w W *zn. nieuž.*, *cf.* kapàjk'.
 kanàta 'dzbanek' S, W.

- kand'ā? 'gdzie, dokąd?', k. utivaš? 'gdzie idziesz?' S, cf. kad'è W.
 kandār' *m.*, -ār'ā *pl.* 'waga do mierzenia zboża' S, W; bis kandār'
np. gr'āχuvi 'bez miary *np.* grzechy' S.
 kandi t'èb'ā 'w twoją stronę' W 79, cf. kad'è.
 kandila, -ili *pl.* 'ogarek' S, W; k. na sfitā Bugurdica S.
 kandisuvam, -isuvaš 'zadowolam, godzę się' S.
 kändü? 'gdzie, dokąd?', k. za pøjmi s'ā 'gdzie teraz pójdziemy?',
 k. išti gu vrāti 'kręci go (*sc.* ster), jak chce' S, w W *niezn.*,
 cf. kad'è.
 kändügud'ā 'gdzieś, gdziekolwiek, gdziebądź' S.
 kan'èla 'cynamon' S, W.
 kani: gu kani 'prosi go' S 31.
 kanòn *m.* S, kanòna *f.* W 'pokuta przy spowiedzi'.
 kapa, kápata 'czapka bez daszka' S, W.
 kapajk', kapajk'u S, -aci *pl.* W 1) 'wieko', 2) 'pokrywka' S, W,
 3) 'okiennica' W, cf. kanat' S, 4) 'pancerz żółwia' S, W, 5)
 'strup na ranie' W.
 kapàn, -ani *pl.* 'paść na myszy' W, cf. paχida.
 kápari rübi = v'etki, rasčèknanti 'podarte szaty' S.
 kapèla, -èlata, -èli *pl.* 'kapelusz, czapka' S, W.
 kapi vòda 'woda kapie' S, da kàpni mrīva l'akèi S 37.
 kapistra *f.* 'rodzaj kagańca ze sznurów na pysk osła lub konia' S, W.
 kapitānin, -ani || -an'ā *pl.* 1) 'dowódca »komitów«, 2) 'kapitan
 okrętu' S, W.
 kápka, kápkata, kápki *pl.* 1) 'kropla', k. ut dšš 'kropla deszczu'
 S, W, kápka pu kápka c'āl g'ól stānuva 'kropla do kropli,
 a powstanie całe jezioro' S, 2) 'plama', k. ut varò(t) 'plama
 z wapna' S, W.
 kàpš *indecl.* 'obstrukcja, zatwardzenie': ima k. S, cf. izvāžda,
 zòrt W.
 kapuš *m.*, kapušā *pl.* 'pasorzyt koński' S, W.
 Karāda 'Turcja' S.
 karak'èl *m.* 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' S, cf.
 χalkā W.
 karalija, -ijata = uslan'entu gròzdi prin da ugr'āji slēnci 'wino-
 grona b. zimne, pokryte szronem', k. vòda 'woda b. zimna'
 S, w W *niezn.*
 kàram kòn'u 'jadę konno' S, W; kàrat, kàrat, z'èγa mlògu pñnt'
 'jada, jada, ujechali wiele drogi' S 23, kàraši šiēka d'en' 'szła

- cały dzień' S 24, si kàraχmi dravùški 'zwoziliśmy drzewo' S, živi-
nit'ǵ gi kàram i inà knìga kàram 'pędzę bydło i niosę list' S 17.
sà kàram, sà kàraš 'kłóczę się' S, W.
karamàrsku kafè 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, ży-
tem lub pszenicą' (żartobliwie od wsi: Karamàru) W, cf.
màgarèšku kajvè S.
karamfil *m.* W, karufil, karufil'ǵ *pl.* S 'goździk (kwiat)' W.
karàr 'polecenie, rozkaz' S.
karègla, -èglata 'stołek' W, cf. skòmin S.
karfica, -icata 'szpilka' S, W.
kàrlàš, -àšu, -àšǵ *pl.* S, k'èrliš, k'èrlišǵ *pl.* W 'pasorzyt koński lub
krowi'.
kar'èk, -'èci *pl.* 'grządka w ogrodzie' S, W.
kàrpa, kàrpata, kàrpi *pl.* 'skała' S, W.
karšì 'vis-à-vis' W: k. gl'ènda.
kartàł, -àlu, -àl'ǵ *pl.* 'sęp' S, W: kartàlu jid'è usl'èknanti žìvini
'sęp żywi się padliną' S.
karufil *cf.* karamfil.
karùl', -ùl'u, -ùl'ǵ *pl.* 'szpulka na nici' S, W; kariulka S, W || ka-
raul W 'szpulka w warsztacie tkackim', cf. Marinovъ str. 105,
rys. 97.
kasabà, -àta, *pl.*: kasabi S, kasabъ W 'miasto'.
kasàpin, -àpi *pl.* 'rzeźnik' S, W; kasàpsk'ju nòš 'nóż rzeźniczy' S.
kasmèt || -èt' 'szczęście, los, przeznaczenie' S, W; k. χιέ mi ni
utivaši 'nic mi się nie szczęściło' S.
kasnàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'gruba obręcz u dołu beczki', 2) 'łub
w sicie (drewniana część sita)', 3) 'łuk' S, W, 4) i na t'èmpa-
nut kasnàk 'część bębna, na której rozpięta jest błona' W.
kàstru *n.* 'twierdza' S.
kašk'èta 'kaszkiety' S, W.
sà kàšl'am, sà kàšliš 'kasze' S, W.
kašlica 'kaszel' S, W.
kaštúrka 'domeczek' S, cf. k'èšta.
kàt, kadò(t), kàduvi *pl.* 'dym' S, W.
kàt' *f.*, katà *rodz.*, kàt'ǵ *pl.* S, dw'ǵ kàd'ǵ W 'kadź'.
kàt, *pl.*: kàtuvi, kàtuvètu 1) 'piętro' S, cf. partimènt, pàtuma,
tabakà, 2) 'raz': dva kàta pari dipòžitu 'podwójnie (dwa razy)
pienędzy jako depozyt' S, 3) 'zwoj płótna' W.
kàta: kàta d'èn' 'codziennie', kàta sabàlin 'każdego poranku', kàta

- gudina 'co roku' S, W, kàta stò gudini 'co sto lat' S, kàta v'éèr 'co noc' S, W; katà làðùs 'przez pomyłkę' W 77.
- katafèrúvam, -èruvaš 'sprawiam, dokonywam, doprowadzam do czegoś' S, W; tò mòži da katafèra zادا utfòri pòrtata? 'kto potrafi otworzyć bramę?', mògam da ja katafèram tàs ràbuta? 'czy mogę tego dokonać?' S.
- kataškinòsúvam, -òsuvaš 'obozuję' S, W.
- sà katatàksúvam ask'èr = óždám vèjki ask'èr 'idę do wojska' S, W.
- katàva 'zgóry', anàva katàva 'zgóry na dół, tu i tam' S 2.
- katèrgisúvam, -isúvaš 'znoszę, usuwam'; gi katèrgisaxa pàsuntàta 'zniesiono paszporty' S 2.
- katirinna dùša S, +katirinkinu bšli W 'mięta', cf. m'ènta.
- katmadòx' S, katnaduf, -ùf'ą pl. W 'okienko w suficie'.
- katòx, -òx'u, -òx'ą pl. S, katòj, -òj'ą pl. W 'komora'.
- katràn', -àn'u 'smoła, smar na osi wozu' S, W.
- kàtu 'jak': d'át'atu pàk utiva, kàtu prìvn'ju v'éèr 'młodzieniec znów idzie, jak pierwszej nocy' S 21.
- katù katàm 'tu i tam' W, cf. xatùk xatàm S.
- ka^ul m. 'zakład o coś, prąjmi k. 'załóžmy się' S 42, sà ni fašta ka^ulu 'nie stoi zakład' S 54.
- kavàzin, -àzinu 'odźwierny, dozorca' S.
- kazàlka, -àlkata, -àlki pl. 'łodyga kukurydzy' S, cf. bastarbk W.
- kazàn', -àn'u, -àn'ą pl., kazànč'a, -ànč'anta dem. 'kocioł (większy niż: xàrkuma)' S, W.
- kazandisúvam, -isúvaš 'zdobynam, wygrywam' S; ja kazandisa šičkata z'èm'a 'zdobył całą ziemię', mu i kazandisaxa šičkit'ą pari na d'át'atu 'wygrały od chłopca wszystkie pieniądze' S 9.
- kazdisúvam 'wpadam w gniew' S; kazdisa càr'u S 34, cf. xazdisúvam.
- kàzúvam, kàzuvaš 1) 'mówię, (o)powiadam', kàzuvàni 'opowiadanie, gadanie' S, W; n'áj' za kàzuvàni 'nie da się opowiedzieć' S, 2) 'pokazuję' S; mu ja kàza (sc. fòtografijata) 'pokazał mu fotografię' S 10, sà kàzúvam 'zgłaszam się, podaję się za' S, n'ám sà kàza 'podał się za niemego' S 29; za kàž'a(m) 'powiem' S, W.
- k'eajà, k'eajì pl. S, kixajà, kixajìtu pl. 'baca'.
- k'èf: dójx na k'èf 'wesoło mi, mam ochotę' W 69; k'èj'f'u S, k'èf'ut W 'zadowolony'.
- k'elemè n., k'elem'ánta 'ściernisko' S, cf. an'is W.

- k'em'er' *m.*, -er'ǵ *pl.* 1) 'żelazo kabłąkowane łączące pług z grzą-
dzieniem' S, W, 2) 'kieszeń w pasie' W.
- k'épéǵ, k'épéanta *pl.* 'chochelka' S, *cf.* lanżica.
- k'eramida 'dachówka' S, W.
- k'erásuvam, -ásuvaš 'częstuję gości (podając tacę z konfiturą,
kawą etc.)' S, W.
- k'ératà 1) 'przekleństwo w rodzaju »psiakrew«, 2) o człowieku:
'szelma, nicpoń' S, W.
- k'erija *cf.* kirija.
- k'ervàn-karàn 'gwiazda, która pojawia się w godzinę po za-
chodzie słońca' S, w W *niezn.*
- k'esazija 'zbój, bandyta' S.
- kfáčka, kfáčkata, kfáčki *pl.* 1) 'kwoka', 2) 'konstelacja gwiazd' S, W.
- kfàs, kfasò(t), kfásuvi *pl.* 'ciasto przeznaczone na zakwaszenie
chleba', *cf.* pòtkfas S, W.
- kfàs'am, kfàsiš 'moczę' S, w W *niezn.*
- kifka, kifkata S, kiχka W 'kichnięcie'.
- sà kifkam S, jas kiχkam W 'kicham'.
- kiyaja *cf.* k'eaja.
- kiχka, kiχkam *cf.* kifka, kifkam.
- kilèr, -èr'u, -èr'ǵ *pl.* S, kilàr W 'komora, spizarka'.
- kilim, -im'u, -im'ǵ *pl.* 'kilim' S, *cf.* vilènica W.
- kiman'è *n.* 'gra na skrzypcach', kimanija 'skrzypce', kimanizija
'skrzypek', kimanisuvam 'gram na skrzypcach' S.
- kim'ǵnu, kim'ǵnòtu, kim'ǵn'anta *pl.* S, kimnu, kimnà *pl.* W
'kminek'.
- kimisi 'niektórzy' S 23.
- kimnu *cf.* kim'ǵnu.
- kindisuvam, -isuvaš 'haftuję' S, W.
- kinòt'tàta 'gmina' S 39.
- kirija || (k'erija) 1) 'nauczycielka' (częstsze niż: *daskàla*), 2) 'żona
(mówiąc o czyjejs żonie)', 3) 'pani (wogóle)' S, W.
- kirjos 'pan' W, *cf.* afindikò.
- kisał, kisala, kisalu S, k'̀salu *n.* W 'kwaśny, -a, -e', kisalu S, k'̀salu
W ml'̀aku 'kwaśne mleko'.
- kitka, kitkata, kitki S, k'̀tka W 'kwiat'; imaš kitki? 'czy masz
perjod?' S.
- kivernisam, -isaš 'rządzę' S, W.
- klàda *cf.* klàvam.

- klājanc, klājancu, klājanc'ą *pl.* 'studnia' S, *cf.* čěšma W.
- klambuška *f.* 'kłębuszek, motek' W, w S *niezn.*
- klāpa, klāpata, klāpi *pl.* 1) 'drzewo, które przywiązuje się krowie, aby nie biegała i nie bodła', 2) 'belki, idące w poprzek muru, *tak zw. też:* künduri dr'ąvā' S, W.
- klās, klasò(t), klāsvi *pl.* 'kłos' S, W; klasiya s'ādbit'ą? = pūsnaḡa klās s'ādbit'ą (s'ēdbāt'ą W) S.
- kl'āšti *pl. tant.* kl'āštīt'ą S, kl'āšt'ą W 'obcegi'.
- sā klāv'a, sā klāv'ax = sā umuriḡ 'męczę się, trudzę się' W, *cf.* sā kl'vam S.
- klāvam, klāvaš, za klām 'kładę' S, W; klāvam sūfra 'zastawiam stół' S, W, klāva lōzi na rōpkit'ą 'wkłada winną latorośl do otworów' S, klāduḡa tim'ēla 'założyli fundamenty' S, da gu klad'ēti na gōrn'ju kāt 'umieście go na piętrze' S, ja klāduḡa na idin skōmin 'prosilili ją siadać na stołku' S, gu klāvāt... pōftur da prumin'ē 'polecają mu przejść po raz drugi' S, tōj si klāj na umò 'on postanowił' S, klāt' si na umò! 'uważaj, rozważ!' S, dāskalu m'ą klādi mlōgu mātima 'nauczyciel zadał mi wiele nauki' S 31.
- kl'ėknuvam, kl'ėknuvaš 'kłękam' S.
- kl'ėntfa *cf.* kl'ėtfa.
- kl'ėpam S, klėp'a W, kl'ėpiš 'mrugam powiekami, daję znak wzrokiem, »robię oko«' S, W, *cf.* namignuвам.
- kl'ėpka, kl'ėpkata, kl'ėpki *pl.* 'powieka' S, W.
- kl'ėtfa S, kl'ėntfa W 'przekleństwo'.
- klimastār' S, krimastār' W 'wieszadło'.
- klin, klinò(t), klinuvi *pl.* S, W 1) 'udo' S, 2) 'dolna część spodnicy przykrywająca uda', *np.* dziecko trzyma się matki: za klinò S, 3) 'poła szaty', *np.* na paltòtu klin W.
- klirunumisuvam, -isuvaš 'dziedzicze', klirunòmus 'spadkobierca' S.
- klòcka 'czkawka' W, *cf.* χłěcka S.
- klòkat icā 'jajka chlupią': przy gotowaniu W lub zepsute S, *cf.* χlòpat W.
- kl'mbu, kl'mbutu, klāmbā *pl.* 'kłębek', kl'mbu pr'ėlu 'kłębek wełny' S, W.
- sā kl'bt'a, sā kl'btiš, sā kl'btnuvam *iter.* 'chwieję się, poruszam się' S, W; n'ėma da sā kl'btni n'āftu 'nikt się nie rusza' W 70, χiě sā ni klat'āši 'nic się nie ruszał' W 79.
- sā kl'vam, sā klāvěš 'męczę się, trudzę się' S, *cf.* sā klāv'a W.

- kl'uč, kl'uču(t), kl'učuvi *pl.* 1) 'klucz', 2) 'kostka u nogi' S, W, *cf.* kòkalčã.
- kl'učárnica *f.* 'klódka' S, W, 2) 'zamek w drzwiach' W, frúncka kl'učárnica 'zamek w drzwiach' S.
- kniga, knigata, knìgi *pl.* 1) 'papier', 2) 'list' S, W; mu piši inà kniga 'napisał list do niego' S 17, stòri knigi 'wystarał się o dokumenty' S 29.
- kòc'a, kuciš 'kuleję' W, *cf.* kùca.
- kòč, kòču, kòčuvi *pl.* 'baran' S, W.
- kòčina, kòčinàta, kòčini *pl.* 'chlew' S, W.
- kòčman *m.* 'skład na kukurydzę w kształcie dużego kosza' S; w S się go nie używa, ale znają go od sąsiadów mieszkających na »s'ársku pòli«, a co do wyglądu *cf.* Marinovъ str. 43, rys. 43; w W *niezn.*
- kòkał *m.* S, W, *pl.*: kòkał'ã, kòkałètu S, kòkali, kòkałètu W 1) 'kość', 2) 'pestka'.
- kòkalčã 'kostka u nogi' S, *cf.* kl'uč.
- kòkuša W, kòkuška, kòkuškàta, kòkuški *pl.* S 'kura'; kòkuškòvi pirà 'pierze z kur' S.
- kòl, kulò, kòluvi *pl.* 'kól, drag' (używany też zamiast cepów) S, W; kòlčã *dem.* S.
- kòl'a(m), kòliš 'zabijam' S, W.
- kòlaš, kulastà 'piekło' S, W.
- kòlku? 'ile?' S, W; kòlku pari ištiti 'ile chcecie pieniędzy', kòlku vr'am'ã ima ut tugàs 'ile czasu upłynęło od...' S, kòlku — tòlkus 'ile — tyle': kòlku čatál'ã ima, tòlkus gudini ima 'ile ma odgałęzień (*sc.* na rogach), tyle ma lat' S 19.
- kòmka, kòmki *pl.* 'komunja św.', sã kòmkam || sã kòmkuvam 'komunikuję się' S, W.
- kòn', kòn'u, *pl.*: kòni, kònitu 'koń' S, W.
- kòn'ca S, kòšnica, kòšnicàta, kòšnici *pl.* S, W 'koszyk (*zwł.* na winogrona)'.
kònizma *f.*, kònizmi 1) *pl.* 'ikona, obraz święty malowany na desce' S, W, 2) 'feretron' W 71.
- kòpan', kòpan'u, kòpan'ã *pl.* 'kijanka' S, W.
- kòpila, kòpilàtu, kòpilànta *pl.* 'dziecko niesłubne' S, W.
- kòra, kuràta, kòri *pl.* 'kora' W, 'strup' S, W; kòra fàšta ranàta 'strup się robi na ranie' S, *cf.* kapàk.

- kórda, kórdata, kòrdi *pl.* 'sznur przy przyrządzie do nawijania nici' S, W, *cf.* Marinovъ str. 98, rys. 84.
- kòrin', kurin'ò(t), kòrin'g *pl.* 'korzeń' S, W; na kurin'òt na kurijata 'στη ρίζα του βουβού' W.
- kòrin'am, kòriniš 'karczuje' S, w W *niezn.*, *cf.* zwążdnam kòrin'g W.
- korkòdilus *m.* S, krokòdilus W 'krokodyl'.
- kòsa, kusàta S, W, *pl.*: kòsi S, kusìt'g W 'kosa'.
- kòs'a W, kusim S, kusiš S, W 'koszę'.
- kòsmi, kòsmitu S, W, *pl.*: kòsminta S, kusm'à W 'włos, włosy'.
- kòš *m.*, kòšuvi *pl.* 'kosz na nawóz lub tytoń, który przywiązuje się do »samaru«' S, W.
- kòšnica, kòšnička *dem.*, *cf.* kòn'ca.
- koštisuva 'kosztuje' S, W, *cf.* kustisuva.
- kòtka, kòtkata, kòtki *pl.* 1) 'ko'(ka)' S, W, 2) 'podpórka żelazna na drzewo', *cf.* Marinovъ str. 38, rys. 37.
- kòtl'g *n.*, kòtl'ganta *pl.* W, kòtliwka *f.*, kòtliwkàta S 'koteczka'.
- kòtur', kòtur'u, *pl.*: kòtur'g, kòturètu S, kòtur, kòturi *pl.* W 'kocur'.
- kòwa, kuwèš 'podkuwam' W, kòvam kòn'u 'podkuwam konia' S, *cf.* kuvèm.
- kòza, kuzàta S, W, *pl.*: kòzi, kòzit'g S, kòzìt'g W 'koza'.
- kòzina, kòzinàta, kòzini *pl.* 'siersć kozia' S, W.
- kòža, kužàta S, W, *pl.*: kužàt'g S 'skóra'.
- kčckam, kčckaš 'gryzę, kąszę' S: kčckat bl'xi 'pchły gryzą'.
- kčln'a *cf.* káln'èm.
- kčnd'g 'ku, w stronę' W: k. pazàr'ut 'w stronę rynku', ut k. kògu si ti? 'z jakiej jesteś partji?', k. tük, k. tàm 'w tę i w tamtą stronę', *cf.* kùmu S.
- kčokul', kčokul'u, kčokul'g *pl.* 'kąkol' S, W.
- kčnt, kčntu(t), kčntuvi *pl.* 'cała podstawa ogniska domowego'; s'édna na kčntu 'siadł przy ognisku' S.
- kčrmà, kčrmàta, kčrmi *pl.* = kòn' štu jid'è 'karma dla dobytku' S, W.
- kčsal *cf.* kisał.
- kčšta, kčštata S, W, kčšti *pl.* S 1) 'dom', 2) 'izba, w której jest urządzone ognisko'; *dem.*: kčštička S, W || kaštúrka S.
- kràda *cf.* kràm.
- kràdba, kràdbata 'kradzież' S, W.
- kràj, krajò(t), kràjišta *pl.* 'kraj, początek, koniec' S, W; ut krajò 'od początku' S, na kràjčatu *dem.* S 37.

- krak'èl, krak'èlu(t) 'haczyk przy oknie' S, W, *cf.* čing'èl.
 kràli mārkuva rābuta = stāra rābuta 'robota staroświecka' S, W.
 krām S, krāda W, krad'èš S, W 'kradnę'.
 kr'āpka *f.* 'część warsztatu tkackiego: żerdka przytrzymująca krosno' S, W.
 krāsta, krāstata, krāsti *pl.* 'krosta' S, W.
 krāstaf, krāstava, krāstavu 'pokryty, -a, -e krostami' S, W.
 krastavica, -icata, -ici *pl.* 'ogórek' S, W.
 krastòsk'u 'wrzesień' S, W.
 *krastòsuvam 'krzyżuję': krastòsajti gul, gu krastòsaza S 45, *cf.* *stavròsuvam.
 krāšnik || krāšnik, krāšniku, *pl.*: krāšnici, krāšnicetu 1) 'piętka chleba', 2) 'placek z mąki pszennej' W, *cf.* plak'ènda S.
 krāštavam 'chrzczę' S, W, *cf.* k'š't'a(m).
 krāštilnik S, krāšt'ānlík, -ici *pl.* W 'chrześniak'.
 krātítira, -irata, -iri *pl.* 'kret' S, *cf.* χβείρα W.
 kratūna, -ūnata, -ūni *pl.*, kratūnka *dem.* 'naczynie na wodę zrobione z tykwy', *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 31.
 krātus, krātusut 'państwo, kraj' W 87.
 krāva, krāvata, krāvi *pl.* 'krowa' S, W; krāfsku māsłu 'masło krowie' S.
 krif, -iva, -ivu || -i'u 1) 'krzywy', 2) 'zły, niesprawiedliwy' S, W.
 krija W, krim S, kriš S, W 'kryję'.
 krilu, krilòtu, krilā *pl.* 'skrzydło' S, W.
 krimastār' *cf.* klimastār'.
 krivāt, krivāt'u, krivāt'g *pl.* 'łózko' S, W.
 krivina, krivināta 'nieuczciwość' S, W.
 krivulica: tòs p'nt' krivulica utiva 'droga wiję się, ma zakręty' S.
 kròja W, krujim S, krujiš S, W 'kroję'.
 krokòdilus *cf.* korkòdilus.
 kròsnu, krusnòtu, krusnā *pl.* 'krosno', pr'ādnu kr. 'przednie kr.',
 žādnu kr. 'tylne kr.' S, W.
 (kròtka *m., f.*, kròtku *n.*) 'spokojny, -a, -e', częściej *uż.* m'ēndra S, W.
 k'š'cam z'ēmba 'zacinam zęby, zgrzytam zębami z bolu' W, *cf.* grizēm S; k'š'ca arabā 'wóz skrzypi' S, W.
 k'š'cku m'āstu = visòku m'āstu S, W.
 k'š'čma *f.* 'przyjęcie, uczta' S.
 k'š'f, krāftā 'krew' S, W.

kr̥ḫč̥a, kr̥ḫč̥anta *pl.* 'krzyżyk, znaczek, który się robi na roli przy sianiu' S.

kr̥ḫk, kr̥ḫgu, kr̥ḫgubi *pl.*, kr̥ḫkč̥a *dem.*, kr̥ḫkč̥anta *pl.* 'stolnica na ciasto (okrągława)' S, W.

kʰpa, kʰpata, kʰpi *pl.* 'ścierka' S, W.

kʰp'a, kʰpiš 'ceruję' S, W.

kʰs, kʰstu, kʰstuvi *pl.* 1) 'krzyż', 2) 'krzyże (u człowieka)' S, W
kʰst'a(m), kʰstiš 'chrzczę, daję imię na chrzcie' S, W, *cf.* kraš-tavam.

kʰstuma = čaldisani nòž'a ('sc. nogi założone) na krzyż' S.

krumit', krumid'u, krumid'a *pl.* 'cebula' S, W.

krūša, krūšata, krūš'a *pl.* 1) 'grusza', 2) 'gruszka' S, W.

ksudēpsuvam 'pokrywam koszta pogrzebu' S, *cf.* χaržitisuwam W.
kšenuđōχiju *n.* 'hotel, dom zajezdny' S, W; kšenuđōχin(u) 'właściciel hotelu' S, W.

sā kšimulugisuvam 'spowiadam się' S.

kšinitjā *f.* 'zagranica' S: čuzda čuv'ak dōjdi u nām ut kšinitjā ('obcy człowiek) cudzoziemiec przybył do nas z zagranicy' S, W.

kubāk *m.* W, kubaláčka, -áčkata, -áčki *pl.* S 'kaczan kukurydzy',
cf. kabāk, kukumàra.

kubila, -ilata, -ili *pl.* 'kobyła' S, W.

kūca, kuciš W, kūcam, kūcaš S 'kuleję', kūcani *n.* 'kulanie' S, *cf.* kòc'a.

kūcur, kūcuru, *pl.*: kūcur'g, kūcurètu 1) 'kawał drzewa', 2) 'pień' S,
cf. čankūr W.

kūč'a *n.*, *pl.*: kūčanta, kūčantata 'pies'; kūčka, kūčkata 'suka' S, W.
kučān' *m.*, kučān'a *pl.* 'głęb kapusty' S, W.

kužā *indecl.* 'wielki, pierwszorzędny' S: k. junāk 'wielki bohater'.
kužāk *m.*, -āci *pl.* 'objęcie rękoma, naręcz' S; u kužāk(u) 'na łonie' S, *cf.* nārānč W.

sā kužakladisam 'obejmuję, ściskam się z kimś' S 54.

k'uft'è *n.*, k'uftanta *pl.* 'rodzaj małych sznycelków z mięsa' S,
cf. kukòl'ka W.

kugā 'kiedy, gdy' S, kugā tugàs 'dopiero wtedy' S 27.

kujimžija = χrisōχòs 'złotnik, jubiler' S 19.

kujnārin, -āri *pl.* 'Turek okolic Solunia' S, 'šu sā dōšli ut Kōjna' W.
kujrūk, -ūku, -ūci *pl.* 'ogon' S, *cf.* pàška W.

kūk, kūku S, W, *pl.*: kūkufci S, kūkuwi W 'jaskółka', *cf.* listavica.
kūka, kūkata, kūki *pl.* 'hak drewniany, »kulka« do studni' S.

- kùkla, kùklata, kùkli *pl.* 1) 'zwój wyczesanej wełny' (*cf.* Marinovъ str. 96 »guška«) S, 2) 'lalka' S, W; *dem.*: kùklička.
- kukòl'ka *f.* 'sznycelek okrągły' W, *cf.* k'uft'è S.
- kukum'áfka 'sowa' S, W.
- kukumàra *f.* 'kaczan kukurydzy' W, *cf.* kabàk.
- kukuràda *f.* 'odchody'; čuv'áčka *k.* 'odchody ludzkie' S, W.
- kukurikna pint'èlitu 'kogut zapiał' S 24.
- kukurùška *f.* 'głóg (drzewo)' S, *cf.* kukuždùp.
- kukuška *f.* 'zapinka do włosów' S, W.
- kukuškàrnik, -àrniku 'kojec, zagrodzenie na kury' S.
- kukuždùp *m.*, -ùp'ą *pl.* 'głóg' S, *cf.* kukurùška, šikla W.
- kùl, kùla, kùlu 'kulawy, -a, -e' S, *cf.* sakàt' W.
- kùla, kùlata, kùli *pl.* 'wieża' S, W; w W też *nom. propr.*: na kùlata.
- sàs kulàj 'łatwo, z łatwością' S.
- kulàk *m.*, kulàci *pl.* 1) 'nacięcie na drzewie przy rąbaniu w kształcie litery V', 2) 'ciasto chlebowe': kulàčanta ut l'áp, 3) kulaklija nòš, dràvà... 'zakrzywiony nóż, drzewa' S, W.
- kulandàrin S, kulindàrin W, kulandàri *pl.* S 'kołednik'.
- kul'ànu, -ànutu, kul'ana *pl.* 'kolano' S, W.
- kulàr *m.* 1) 'krawatka' S, 2) 'twardy kołnierzyk' W.
- k'ulè *n.* 'niewolnik' S.
- kuliba W, kuliva, kulifka *dem.* S 'szałas pasterski'.
- kulitik'a 'cholera' (?) S 42.
- kułtùk, -ùku, -ùci *pl.* 'pacha' S, W; według niektórych 'łokieć' W.
- kułúfka, -úfkata 'uska z kukurydzy' S, *cf.* lùspa.
- kùm, kumò(t), *pl.*: kùmuvi, kùmuvètu 1) 'pan młody', kumica, -icata 'panna młoda' S, 2) kùm = kalitàta, kumica = kalimàna W.
- kumàčg, kumàčanta *pl.* 'kawałeczek' S, W, *cf.* kumàt'.
- kùmar, kùmaru S, W, *pl.*: kùmar'ą S, kùmari W 'komar'.
- kumàr' *m.* 'gra w karty' S, W; fàtat da igràjat kumàr' 'zaczynają grać w karty' S.
- kumàt', kumàt'u, kumàt'ą *pl.* 'kawałek' S, W; k. l'áp 'kawałek chleba' S, *cf.* parčà.
- kumbàra, -àrata 'kuma', kumbàr(u) 'kum' S.
- kumbjà, kumbjàta S, kumb'à W, *pl.*: kumbjà S, kumb'àt'ą W 'guzik'.

- kumlük, -ùku 'miejsce równe, a piaszczyste, jest tam: p'ásuk ut prujò' S, w W *niezn.*, *cf.* pisukišti.
- kumšija *m.* 'sąsiad', kumšijka 'sąsiadka' S, W.
- kùmu || kumù 'ku, w stronę, około' S: kùmu pazàr'u 'w stronę rynku', kumù dumà 'ku domowi', kumù kògu si ti? 'za kim jesteś, z kim trzymasz', dur kumù puluvinutu mòri 'mniej więcej do połowy morza'; w W *niezn.*, *cf.* k'nd'ą, kandi.
- kumutük 'tu, w tę stronę' S, kumutük i kumutàm 'w tę i tamtą stronę' S, w W *niezn.*
- kunàjk', -àjk'u 'pałac królewski' S.
- kundilufòru *n.* 'rączka do pisania' W, w S *niezn.*, *cf.* p'èna.
- kundisuvam = s'èdnvam 'siadam' S: udgòr'ą br'ąstò kundisa sàs kòn'u 'usiadł z koniem na wierzchołku brzościu'.
- kùndur, kùndur(i) *pl.* 'krótki' S: kùndur kòsmi 'krótkie włosy', kùndur čuv'áčanta 'karzełki', kùnduri dr'ávà 'belki ułożone w poprzek muru', *cf.* kùsu W.
- kun'éc, kun'ècu(t) S, W, kunc'á *pl.* S 'nitka' S, 'koniec' W.
- k'ùnguvi S, k'ùnkuwi W 'rury na wodę'.
- kùpa, kùpata, kùpi *pl.* 1) 'stos, kupa', 2) 'cukierniczka' S, W; babàčka *k.* 'wielki stos' S, stòr n'á inà kùpa 'ułoż nas w stos' S.
- kupáč, -áčù, -áčą *pl.* 'rodzaj dzaganu' S, *cf.* čapa.
- kupàjam 'kopię' S.
- kupàn'a, -àn'ata 'małe niecki, korytko na pranie' S, *cf.* Marinovъ str. 30, rys. 28.
- kupan'è *n.* 'kopanie' S, W.
- +kuparàn *m.* 'futro' W, *cf.* k'ùrk'.
- kupèčka kfàs S, kùpin kfàs W 'drożdże'.
- kup'èn', -èn'u, -èn'ą *pl.* 'stóg zboża' S, *cf.* stàwa W.
- kupilàrka W, kupilùša, -ùšata S 'zawitka, przeskoczka'.
- kupòvam, -òvaš 'kupuje' S, W; za kùp'am 'kupię' S, *cf.* psunisuvam S.
- k'uprija, -ijata, -iji *pl.* 'most' S, *cf.* mòs.
- kuprina, -inata 'jedwab' S, W.
- kupriya, -ivata, -ivi *pl.* 'pokrzywa' S, W.
- kùr, kùru(t) 'członek męski' S, W; na manžòt mu stàna kùrut (o erekcji członka) W 78, *cf.* pilka.
- kurd'èla *f.* 'wstążka' S, W.
- kurdisuvam 'układam, ustawiam, urządzam, przygotowuję'; *k.* su-

- frà 'zastawiam stolik do jedzenia' S, *cf.* klàwam sufrà W,
 kurdisuvam sàt'u 'nakręcam zegarek' S, W, sà kurdisuvam
 'przygotowuję się' S, *cf.* sà fàšťam *np.* na ràbuta W.
- kurdòn, -òn'u, -òn'ǵ *pl.* 1) 'sznur', 2) 'sznurówka do bucików' S,
cf. pisk'ùl W.
- kurèa *m.*, *pl.*: kurèjufci, kurèjufcètu || kurèitu 'fryzjer' S, *cf.* berbè-
 rin W.
- kur'èm, -èmu(t), -èm'ǵ *pl.* 'brzuch' S, W.
- kur'èmcànta 'flaczki' S, W.
- kuritu, -itutu, kurità *pl.* 1) 'koryto na pranie', 2) 'koryto rzeki'
 S, W.
- k'ùrk', k'ùrkuvi *pl.* 'futro' S, W, *cf.* kuparàn W.
- kurkàk, -àkut 'tchórz'; tòsi nàjkurkàkut èw'ák ut s'èlutu 'to
 największy tchórz z (całej) wsi' W 76.
- kuršùm *m.* 'nabój, kulka' S, W.
- sà kurtalisuvam 'ocalam się, przychodzę do zdrowia' S, W; jas
 za t'ǵ kurtalisam t'èb'ǵ 'wyswobodzę, uwolnię cię' S.
- kùs = nisuk 'niski' W, *cf.* niska.
- kus'àni *n.* S, kusèni W 'kośba, koszenie'.
- k'usilè *n.*, k'usil'ànta *pl.* 1) 'podeszwa', 2) 'opanki' S, W.
- kusim *cf.* kòs'a.
- k'uskija *f.*, -iji *pl.* 'obuch siekiery' S, *cf.* talè W, tupòr S.
- k'uskùn' 1) 'sznur w uprzęży w tyle konia', 2) 'szelki' S.
- k'usnidisuva kubila = b'ǵka χàt 'kobyła się bije (o popędzie
 płciowym)' S.
- k'uspèt', -èt'ut 'skórzane spodnie' W 77.
- kustàn', -àn'ǵ *pl.* 'kasztan' S, W.
- kustisuva 'kosztuje', kòlku k.? 'ile kosztuje?' S, *cf.* koštisuva.
- kùsu kòsmi 'krótkie włosy' W, *cf.* kùndur S.
- kusùr', -ùr'ǵ *pl.* 'bład' S, W.
- k'ušè *n.*, k'ušànta *pl.* 'kąt w izbie', na k'ušètu 'w kącie, w rogu
 izby' S, W.
- kušija *f.* 'bieg, zawody' S, W.
- kuštisuvam 'zaprzęgam' W.
- kušùl'a, -ùl'ata, kušùl'ka *dem.* 'koszula' S, W.
- kut'à *f.* S, kutija W 'pudełko'.
- kùt'ǵł, kùt'ǵlu, kùt'ǵl'ǵ *pl.* S, kùtil, kùt(i)li *pl.* W 'stępa'.
- kutar', -àr'u, -àr'ǵ *pl.* 'ogrodzenie na owce i kozy' S, W.

- k'ut'èk' *m.* 'uderzenie, bicie' S, W; mu trègna idin k'ut'èk' 'zbił go' S, W.
- kutri, -à, -ò, -è *pl.* S, kutrìj, -èja *pl.* W, 'który, -a, -e'; kutri si ti? 'kto ty jesteś?' S.
- kutù 'jak, jakgdyby' S: k. partàl 'jak szmata'; kutukàk 'tak, jak' S: pàk utiva kutukàk si utivaši s'è 'i znów idzie tak jak chodził wciąż'.
- kuvèm S, kòwa W, kuvèš S, W 'podkuwam'; vòluvétu sà kuvàt 'woły się podkuwa'.
- kuvèt, -èt'u 'siła, moc' S.
- sà kuvetlindisuvam 'nabieram sił, wzmacniam się' S: da sà kuvetlindisa zimàta 'żeby zima się wzmogła (nabrała siły)'.
- kuzìl || -ìl = ut kòzina v'ìlna S, W.
- kužuf, -ùfu, -ùf'ą *pl.* 1) 'kożuch' S, W, 2) 'futro wogóle' W.
- kužúrka *f.* 'skórka' S, W.

L

- láf *m., pl.:* láfuvi, láfuvètu 1) 'rodzaj, gatunek', 2) 'słowo, wyraz' S.
- l'áxa *f.* 'miara pola' S: ètìr l'áxi = idin vr'átin.
- lajkùčica W, lājłajkùčica || mòma d'át'ą S 'rumianek'.
- lajnò, -òtu, lajnà *pl.* 'lajno' S, W.
- l'ák, l'ákò(t), l'ákuvì *pl.*, l'ákéi *dem.* 'lekarstwo' S, W.
- lákam, lákàš 'chłęptać' S: kùčatu làka 'pies chłępta'; kùčantu lòka, čuw'ákut pij' W.
- lakardija 'słowo' S: lakardija n'èma za mu udrumòni v'éjki 'i już mu nie powie (marnego) słowa'.
- lákàrin 'lekarz' S, *zn.* od wojska bułgarskiego, ale *uż.* tylko ikimžija.
- l'ákòvam 'leczyć' S.
- lalaŋgida S, laŋgida W 'pączek (ciastko)'.
- lám'a, lam'ata, *pl.:* lám'ą, lam'at'ą 'tygrys' W.
- lamarina *f.* 'blacha' S, W.
- lamba *f.* 'lampa' S, W.
- länžà, -àta 'kłamstwo' S, W.
- lanžica *f.* 'łyżeczka' S, W; gul'ama lanžica 'chochelka' W, *cf.* k'èpčą S.
- lanžif, -iva, -ivu 'kłamliwy' S, *cf.* jalaŋžija.
- lanžišnik, -išniku, -išnic'ą *pl.* S, lanžičàrnik W 'łyżnik'.

lani 'ubiegłego roku, »loni«', pólani 'przed 2. laty', lanišnu *n.*
'zeszłoroczne' S, W.

l'ǵnif, -iva, -ivu 'leniwy, -a, -e' S, W.

l'ǵp, l'ǵbu, l'ǵbuvi *pl.*, l'ǵpǵi *dem.* 'chleb' S, W.

l'ǵska, l'ǵskata, l'ǵski *pl.* S, l'ǵška W 'leszczyna'.

lǵskavica *f.* 'błyskawica' S, w W *niezn.*, *cf.* str'ǵla.

l'ǵšnik *m.*, l'ǵšnici *pl.* S, l'ǵška *f.* W 'orzech laskowy'.

lǵt', lǵd'u S, lǵt' *f.* W, *pl.*: lǵd'uvi S, lǵd'ǵ W 'oliwa'.

l'ǵta 3. *p. sg.* 'lata', l'ǵtaštǵm 'lecać' S, W.

lǵtka, lǵtkata, lǵtki *pl.* 'naczynie gliniane' S, W.

l'ǵtu, l'ǵtutu, l'ǵtǵ *pl.* 'lato', na l'ǵtutu 'w lecie', tuzi l'ǵtu 'tego roku' S, W.

l'ǵva || (l'ǵva), l'ǵvu 'lewa, -e' S, W; l. rǵbka 'lewa ręka', na l'ǵvu
'na lewo', l'ǵvǵta strǵna 'lewa strona' S.

l'ǵz'a W, lǵzim S, lǵziš S, W 'raczkuję': malǵǵkutu lǵzi.

lǵfterǵsuvam 'uwalam' S.

l'ǵǵnuvam 'kładę się' S, W; utidi, si l'ǵǵna, i l'ǵǵnala mumǵta S,
i si utidi da si l'ǵǵni W.

l'ǵǵ-: mi l'ǵǵa dušǵta za plak'ǵnda S = mi sǵ id'ǵ krǵšnik W
'mam ochotę na...'

l'ǵk, l'ǵka, l'ǵku 'lekki, -a, -e' S, W.

lǵl'a, lǵl'ata, lǵli *pl.* 'ciotka' S, W.

l'ǵn, l'ǵn'u 'len' S, l'ǵlnu s'ǵm'ǵ 'nasienie lnu' S, w W *zn.* l'ǵn
s'ǵm'ǵ (zresztǵ nie uprawia się lnu).

l'ǵn' *cf.* lig'ǵn.

leondǵr, -ǵrut 'lew' W 77, *cf.* araslǵn.

lǵšta, lǵštata 'soczewica' S, W.

l'ǵt, lidǵ(t), l'ǵduvi *pl.* 'lód' S, W, *cf.* bǵs.

letlemǵ *indecl.* 'rzeczy nieużyteczne' S.

l'ǵža W, l'ǵžam S, lǵžiš S, W 'leżę'; l'ǵžišt'ǵm 'leżać' S, *cf.* lǵžim.

libad'ǵ, libad'ǵnta *pl.* 'gorset, obszyty zwykle futrem: libad'ǵ sǵs
kǵža' S, W.

lib'ǵnica S, libinica W 'melon czerwony'.

lici, licitu, licǵ || (licinta) *pl.* 1) 'lice', 2) 'cera' S, W, *cf.* ǵbras.

lifǵsanu pǵt'ǵ 'dzbanek pokryty glazurǵ' S, W.

ligda, ligdata 'smalec' S, W.

lig'ǵn, lig'ǵn'u S, l'ǵn', l'ǵn'ut, l'ǵn'uwi *pl.* W 'duży mosiężny
talerz'.

- liχùsa *f.* 'położnica', liχàši liχùsa = ima liχùsinsku 'leżała *wzgl.* leży w połogu' S, W.
- likànic, -ànicu, -ànici *pl.* S, imam s'ájnu likànci W 'anyż'.
- lil'ak 'bez lekarski (nie turecki, ogrodowy)' S, *cf.* bñnc, l'ùlak.
- ling'èr, -èr'u(t), -èr'ą *pl.* 'talerz' S, W.
- lipa, lipata, lipi *pl.* 'lipa' S, w W *zn.*
- lipida, -idata, -idi *pl.* 'ostrze noża' S, W.
- lipòn 'więc, a więc' S, W.
- lipsuva, lipsa *aor.* 'brak czegoś' S, W; l'abu mi lipsa 'zabrakło mi chleba, nie mam chleba' S.
- liputàktin *m.* 'dezert' S.
- lira, liri *pl.* 'lira turecka (pieniądz)' S.
- listavica, -icata, listavička *dem.* 'jaskółka' S, W, *cf.* kùk.
- listu, listutu, listà *pl.* 'liść' S, W.
- liš, lišu(t), *pl.:* lišivi S, lišiji W 'liszaj'.
- lišica, -icata, -ici *pl.* 'lis' S, W.
- liturjà: da wèzmi liturjà ut dispòt'ut W 67.
- livànta *f.* 'woda pachnąca' S, W.
- lizgàr, -àr'u, -àr'ą 'rydel' S, W.
- liznuvam 'oblizuję' S: pujnò listu si liznuva.
- liža(m), ližiš 'liże, wylizuję' S, W.
- ližim, -iš 'leże' S, *cf.* l'èža.
- lòbuda, lòbudàta, *pl.:* lòbudi, lòbud'ètu S, lòbud'ët'ą W 'łoboda'.
- lòf, lòfu, lòfuvi *pl.* 'polowanie' S, W.
- lòj, lujò(t), lòjuvi *pl.* 1) 'łój', 2) 'parafina' S, W.
- lòka *cf.* làkam.
- lòkut', lukut'ò, lòkut'ą *pl.* 'łokieć' S, *cf.* l'x't' W.
- lòš, lòša, lòšu 'zły, -a, -e' W, w S *nieuż.*, *cf.* b'èt.
- lòza, luzàta, *pl.:* lòzi, lòzit'ą S, lòzät'ą W 'winna latorośl', *cf.* luz'è.
- l'x't' || l'ft', laft'òt 'łokieć' W, *cf.* lòkut' S.
- l'ñža(m), l'ñžiš 'kłamie' S, W.
- l'pàk S, W, l'àngò S, l'pàkòt W, *pl.:* l'pànguvi S, l'pàkuvu W 1) 'krzywe drzewo w kształcie łuku' S, W, 2) 'przyrząd w kształcie łuku służący do obróbki bawełny' S.
- l'pka, l'pkata, l'pki *pl.* 'ośet' S, W.
- l'ška 'blyszczy się' S, W; l'škaši mlogu 'bardzo się lśni' S 20.
- l'škaf, l'škava, l'škavu 'blyszczący, -a, -e' S, W, *cf.* sf'atlif.
- l'šnuva 'łyska się' S, W.
- lu || l'u 1) 'gdy, skoro': lu tr'egna za da pòj na gurbèt 'skoro ru-

- szyl, aby udać się na obczyznę' S; 2) 'tylko': n'ema puidin naokul, l'u l'etnuvat in'è irimbici 'niema dokoła nikogo, tylko jarzabki leca' S, *cf.* lùštu.
- l'ùb'a W, l'ùbim S, l'ùbiš S, W 'kocham'.
- l'ùbufnik *m.*, l'ùbufnica *f.*, l'ùbufnici *pl.* S, l'ubòfnik || l'ubòwnik *m.*, l'ubòwnica *f.* W 'kochanek *wzgl.* kochanka (bez znaczenia ujemnego)'.
- luxagòs *m.* 'kapitan' W 73.
- luxija 'sierżant' W 73.
- lùk, lùku(t), lùkuvì *pl.* 'czosnek' S, W.
- lukànik *m.* W, lukànka *f.* S, lukànici *pl.* W 1) 'płatki wędzonej niegotowanej szynki przepojone czosnkiem' S, 2) 'kiszka do jedzenia' W.
- lukùm, -ùmu, -ùm'ą *pl.* 1) '»lokum«, rodzaj pomadek', 2) 'jakiś placek: na maślu gu pičëmi' S, W.
- lulà, -àta, -i *pl.* 1) 'fajka', 2) 'rura' S, W.
- lulàjk', -àjk'u 'farbka do wapna, bielizny' S, W.
- l'ùlak, l'ùlakut 'bez ogrodowy (nie lekarski)' W, *cf.* lil'ak S, b'enc.
- l'ùl'ka, l'ùl'kata, l'ùlki *pl.* 'huśtawka' S, W.
- lup-: gu lùp'ąχ idin éanàk u glavàta 'uderzyłem go talerzem w głowę' S 30.
- lupàta, -àtata, -àti *pl.* 1) 'łopata', 2) 'szufla', 3) 'wiosło' S, W.
- lùspa, lùspata, lùspit'ą *pl.* S, lùšpa W 1) 'kora', 2) 'łuska, łupa, skorupa': lùspa ut icè, lùspa ut ór'ąχi 'skorupa jaja, orzecha', lùspi ut žitu 'plewy', lùspit'ą ut jàblakà 'łupy jabłka' S.
- lustràžija 'czyściciel butów' S, W.
- lustr-: da si stòri lùstru papùcit'ą, da mi lustròsa papùcit'ą 'aby mi wyczyścił buty' W 72.
- lušnàk, -àci *pl.* 'orzech włoski bez zielonej łupy' S, W.
- lùštam, lùštiš 'obieram ziemniaki' S, *cf.* b'ál'ą W.
- lùštu 'zaledwie' W: lùštu fát'ąχa da idàt, χlòpna pòrtata 'zaledwie zaczęli jeść, skrzypnęła brama (zastukano do...)', *cf.* lu.
- +lut éuv'ák 'zły człowiek' S, lut éuv'ák, lùdajut, lùda žèna, lùdu *n.* 'oblakany, -a, -e' W.
- lutrò, -òtu = bàn'a 1) 'kapiel', 2) 'kapielisko' W.
- luvàcin 'rybak' W, *cf.* balakšija, ribàrin.
- luz'è, luz'ètu S, W, *pl.:* luz'à S, luz'ànta W 'winnica', *cf.* lòza.
- luznica W, lužnica S 'wysokopienna winna latorośl'.

M

- măcka f.* 'koteczek, kociątko' S, w W *niezn.*
măcu n., măca pl. 'wybrane liście tytoniu ułożone w równy pakiecik' S, W.
măcuka f. 'smoczek dla dziecka' S, w W *niezn., cf. mamănka.*
măčkam, măčkaș 'mnę, gniotę, ugniatam, miazdżę' S, W.
mădam 'ponieważ' W 78.
magăr'ă n., magăr'anta pl., magăr'ă dem. 'osioł' S, W, *magărka 'oslica'* W, *cf. parlica* S.
magarêșku kajvê 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, żytem lub pszenicą (żartobliwie) S, *cf. karamârsku kafê* W.
m'ăx, m'ăxô(t), m'ăxuvi pl. 1) 'miech kowalski', 2) 'worek ze skóry' S, W.
ma'ălă, -ăta || mală 'część miasta lub wsi' S.
maχmud'è n. S, *maχmužê || -d'è* W, *maχmužănta pl.* W 'pieniądz ozdobny, zawieszany na szyi'.
să măχnuvam || să mănuvam, măχnuvaș 'uciekam, usuwam się' S, W; *măni să!* S, *măχni să!* W 'uciekaj!', *da mi să măχniș ut k'êștata!* 'precz mi z domu!' W, *da gu măχnat tûrčinu 'żeby wyrzucić Turków'* S.
ma'ăna, -ăni pl. S, *maăna* W 'większa łódź (ale bez żagli)'.
măj, măju 'maj' S, W.
măjă pl. tant. 'czary' S, W.
măjă f., măjușka dem. 'podpuszczka do zakwaszania mleka' S, W.
m'ăjanc m. 'miesiąc' S, *cf. m'ăsnic* S, W.
măjêșnica f. 'czarownica' S, W.
măjka, măjkata, măjki pl. 'matka' S, W, *voc.: mămu* S, *măli* S, W; *măjêinti!* 'synku!' S 17.
măk, makôt W, *măku, măkutu* S, *pl.: măkuwi* W, *măkunta* S 'mak'.
măkam, măkaș 'maczam' S, W, *cf. măknuvam.*
makiduniș, -ișă pl. 'pietruszka' S, W.
măknuvam, măknuvaș 'maczam' S, W; *măknuvam p'ênata u mi-lăn' 'maczam pióro w atramencie'* S, *cf. măkam.*
măksus 'umyślnie, celowo, specjalnie' S: *măksus gu farli vrit'ênutu u bunăr' 'umyślnie rzuciła wrzecziono do studni', imami măksus t'ut'un'uvi igli 'mamy specjalne igły do tytoniu.'*
mală cf. ma'ălă.

- màlamu *n.* 'złoto' (»zlato« *niezn.*) S, W; bilžuci, curàjk'ą malamòsani 'złota bransoletka i kolczyki' S 28.
- malèčku *n.* S, màlku, màlkičku *n.* W 'malutkie dziecko'.
- màli *cf.* màjka.
- màlina *sc.* ifàzmata 'wełniane *sc.* materje' S 28.
- màlista! 'tak jest! dobrze!' S, W.
- màlka || màluk *m.* S, màluk *m.* W, màlka *f.*, màlku *n.* S, W 'mały, -a, -e'.
- màlk'ju m'ásnic || m'ájanc S, màlkajut m'ásnic W 'luty'.
- mamàuka, -àuki *pl.* 1) 'smoczek dla dziecka', 2) 'brodawka piersiowa u kobiety', 3) 'dojka krowy' S, W, *cf.* macùka.
- man'à *f.* 'babka', stàrata man'à 'prababka' S, w W *niezn.*, *cf.* bàba.
- manàl, -àl'ą *pl.* 'świecznik w cerkwi' S, W.
- m'án'am, m'ániš 'zmieniam' S: gi vid'ą i šandànitù m'án'ènti 'zobaczył i świeczniki zamienione', *cf.* min'òvam W.
- mandelàjk', -àjk'u, -àjk'ą *pl.* S, mandil, -il'ą *pl.* W 'chustka do nosa'.
- màndra, màndrata 'szalas pasterski wraz z kozarem' S, W.
- mànžura S, munžura W 'plama'.
- màn'žà, màn'žata 'jedzenie, potrawa' S, W.
- manžuràna *f.* 'majranek' S, *cf.* sàpšixu W.
- maugàl, -àlu 'mały piecyk z żarem' S, W.
- màngi 'złodzieje' S 55.
- màngurufòrin, -òri *pl.* 'żandarm' S.
- m'àuka *cf.* m'èuka.
- mantulinu 'mandolina' S, W.
- sà mànuvam *cf.* sà màxnuvam.
- m'áram, m'áriš 1) 'odmierzam, wymierzam', 2) 'celuję'; i fàti da m'ári bñčfata 'i zaczął celować w beczkę' W 69.
- màri: dawniej mąż zawsze tylko w ten sposób zwracał się do żony: »màri žènu!«, co obecnie wychodzi z użycia, ale »màri« można powiedzieć do każdej kobiety, a nawet wogóle zastępuje imię, przybierając czasem znaczenie niemal wykrzyknika: màri jàla da jid'èmi 'e! chodźmy jeść!' S, w W *niezn.*, *cf.* pakti.
- màrta *f.* 'marzec' S, W.
- martin', -in'ą *pl.* 'bron' S, W.
- *martirisuvam 'jestem świadkiem, daję świadectwo': vi da martirisati zaràt m'èn'ą, r'èči irimbicit'ą da martirisat za n'ègu S 18.

- mārtyr' || mār'tir', mār'tir'ǵ *pl.* 'świadek' S, W.
 mār'tuvèc, -ècu, -èci *pl.* S, mratuwèc W 'nieboszczyk'.
 m'ās'a W, m'āsām S, m'āsiš S, W 'mieszę (*sc.* chleb)'.
 maskarà 'jakaś obelga': ti si... maskarà W 71.
 māsłina, māsłinàta, *pl.*: māsłini, māsłin'ètu S, masłin'èt'ǵ W 'oliwka'.
 masłiuka S, māsłiuka W, masłiuki *pl.* S 'brodawka'.
 māsłu, māsłutu, masłà *pl.* 'masło' S, W.
 m'āsnic *m.*, *pl.*: m'āsnici S, W || m'ājn'ci S 'miesiąc', *cf.* m'ājanc.
 m'ǵsòtuzàpus S, mèsnutu zàpusti W 'mięsopust'.
 mastràf pràja 'robię wydatki, wydaję pieniądze' W.
 m'āstu, m'āstutu, m'āstà *pl.* 'miejsce' S, W.
 māsłur, māsłuru 'majster' S.
 m'āstuvam, m'āstuvaš 'przesuwam, przekładam na inne miejsce'
 S, m'āstišt'ém 'przesuwając' S 3, *cf.* utm'āstuwam W.
 m'āsu, m'ǵsòtu, m'ǵsà *pl.* S, m'èsu, m'įsà *pl.* W 'mięso'.
 masūr' *m.*, -ūr'ǵ *pl.* 'rurka trzciniowa do nawijania nici' S, W.
 maštrabà *f.* 'rondelek' S, W.
 m'ātam = f'rl'am 'rzucam' S, W; da m'ātam pari na zim'āta
 'abym rzucał (z góry) pieniądze na ziemię', ja m'ātat pràstà
 sās šimpit'ǵ 'wyrzucają ziemię (czerpiąc) dłońmi', fāt'ǵxa tò-
 puvi da m'ātat baǵ... 'zaczęły armaty strzelać baǵ...' S.
 matàn = bijanica 'maślanka' S, *cf.* èukanu ml'aku W.
 mātima 'nauka, lekcja' S 31.
 m'auka kòtka 'kot miauczy' S, W.
 mazilu *n.*, mazilà *pl.* 1) 'namazywanie', 2) 'masaż' S, W.
 mązna *m.*, *f.*, mąznu *n.* 'tłusty, -a, -e'; mązna pršs 'lepka ziemia'
 S, W.
 mážam, mážiš 'namazuje': m. sās vār ftisò 'bielę wapnem', m. sās
 lāt' kur'èmu 'namazuję brzuch oliwą' S, W.
 m'èčka, m'èčkata, m'èčki *pl.* 'niedźwiedz' S, W.
 mejvā, -āta, mejvi *pl.* 'owoce' S, *cf.* imiš W.
 (za) m'èl'a, m'èliš 'miele' W, *cf.* za smèl'a.
 melàn' || milàn' *m.* 'atrament' S, W.
 m'èlnica, m'èlnicàta, *pl.*: m'èlnici, m'èlnicit'ǵ 'żarna' S, *cf.* ržšnica W.
 m'ènka S, m'ānka W *m.*, *f.*, m'ènku S, m'ānku W *n.* 1) 'miękki,
 -a, -e', 2) 'łagodny, -a, -e'.
 m'ènta || mènta, mèntata, mènti *pl.* 'mięta' S, W, *cf.* katirinna dūša.
 meràk || miràk *m.* 'ochota, zapal', imam *m.* 'mam ochotę' S, W.
 meraklija *cf.* miraklija.

- màlamu *n.* 'złoto' (>złato« *niezn.*) S, W; bilžŭci, curàjk'ą malamòsani 'złota bransoletka i koleczyki' S 28.
- màlèčku *n.* S, màlku, màlkičku *n.* W 'malutkie dziecko'.
- màli *cf.* màjka.
- màlina *sc.* ifàzmata 'wełniane *sc.* materje' S 28.
- màlista! 'tak jest! dobrze!' S, W.
- màlka || màluk *m.* S, màluk *m.* W, màlka *f.*, màlku *n.* S, W 'mały, -a, -e'.
- màlk'ju m'àsnic || m'ájanc S, màlkajut m'àsnic W 'luty'.
- mamànka, -ànki *pl.* 1) 'smoczek dla dziecka', 2) 'brodawka piersiowa u kobiety', 3) 'dojka krowy' S, W, *cf.* macùka.
- man'à *f.* 'babka', stàrata man'à 'prababka' S, w W *niezn.*, *cf.* bàba.
- manàl, -àl'ą *pl.* 'świecznik w cerkwi' S, W.
- m'àn'am, m'àn'is 'zmieniam' S: gi vid'ą i šandànitù m'àn'ènti 'zobaczył i świeczniki zamienione', *cf.* min'òwam W.
- mandelàjk', -àjk'u, -àjk'ą *pl.* S, mandil, -il'ą *pl.* W 'chustka do nosa'.
- màndra, màndrata 'szalas pasterski wraz z kozarem' S, W.
- mànžura S, munžura W 'plama'.
- màn'žà, màn'žata 'jedzenie, potrawa' S, W.
- manžuràna *f.* 'majranek' S, *cf.* sàpšixu W.
- mangàl, -àlu 'mały piecyk z żarem' S, W.
- màngi 'złodzieje' S 55.
- màngurufòrin, -òri *pl.* 'żandarm' S.
- m'ànka *cf.* m'ènka.
- mantulinu 'mandolina' S, W.
- sà mànuvam *cf.* sà màxnuvam.
- m'àram, m'ariš 1) 'odmierzam, wymierzam', 2) 'celuję'; i fàti da m'ari b'ènc'fata 'i zaczął celować w beczkę' W 69.
- màri: dawniej mąż zawsze tylko w ten sposób zwracał się do żony: »màri žènu!«, co obecnie wychodzi z użycia, ale »màri« można powiedzieć do każdej kobiety, a nawet wogóle zastępuje imię, przybierając czasem znaczenie niemal wykrzyknika: màri jàla da jid'èmi 'e! chodźmy jeść!' S, w W *niezn.*, *cf.* pakti.
- màrta *f.* 'marzec' S, W.
- martin', -in'ą *pl.* 'broń' S, W.
- *martirisuvam 'jestem świadkiem, daję świadectwo': vi da martirisati zaràt m'èn'ą, r'èči irimbicit'ą da martirisat za n'ègu S 18.

- mártyr' || mártir', mártir'ą *pl.* 'świadek' S, W.
 mártuvéc, -ècu, -èci *pl.* S, mratuwéc W 'nieboszczyk'.
 m'ás'a W, m'ásām S, m'ásiš S, W 'mieszę (*sc.* chleb)'.
 maskarà 'jakaś obelga': ti si... maskarà W 71.
 másłina, másłinata, *pl.*: másłini, másłin'ètu S, masłint'ą W 'oliwka'.
 masłinka S, másłioka W, masłioki *pl.* S 'brodawka'.
 másłu, másłutu, masłà *pl.* 'masło' S, W.
 m'ásnic *m.*, *pl.*: m'ásnici S, W || m'ájnci S 'miesiąc', *cf.* m'ájanc.
 m'ąsòtuzápus S, mèsnutu záputi W 'mięsopest'.
 mastráf prája 'robię wydatki, wydaję pieniądze' W.
 m'ástu, m'ástutu, m'ástà *pl.* 'miejsce' S, W.
 másłur, másłuru 'majster' S.
 m'ástuvam, m'ástuvaš 'przesuwam, przekładam na inne miejsce'
 S, m'ástišt'ém 'przesuwając' S 3, *cf.* utm'ástuwam W.
 m'ásu, m'ąsòtu, m'ąsà *pl.* S, m'èsu, m'jsà *pl.* W 'mięso'.
 masúr' *m.*, -úr'ą *pl.* 'rurka trzcinowa do nawijania nici' S, W.
 maštrabà *f.* 'rondelek' S, W.
 m'átam = fàrl'am 'rzucam' S, W; da m'átam pari na zim'ata
 'abym rzucił (z góry) pieniądze na ziemię', ja m'átat prásta
 sàs šimpit'ą 'wyrzucają ziemię (czerpiąc) dłońmi', fát'ąxa tò-
 puvì da m'átat baą... 'zaczęły armaty strzelać baą...' S.
 matàn = bijanica 'maślanka' S, *cf.* èukanu ml'aku W.
 màtima 'nauka, lekcja' S 31.
 m'aùka kòtka 'kot miauczy' S, W.
 mazilu *n.*, mazilà *pl.* 1) 'namazywanie', 2) 'masaż' S, W.
 màzna *m.*, *f.*, màznu *n.* 'tłusty, -a, -e'; màzna práš 'lepka ziemia'
 S, W.
 màžam, màžiš 'namazuję': m. sàs vār ftisò 'biełą wapnem', m. sàs
 lát' kur'èmu 'namazuję brzuch oliwą' S, W.
 m'èčka, m'èčkata, m'èčki *pl.* 'niedźwiedź' S, W.
 mejvà, -àta, mejvi *pl.* 'owoce' S, *cf.* imiš W.
 (za) m'él'a, m'èliš 'mieleń' W, *cf.* za smél'a.
 melàn' || milàn' *m.* 'atrament' S, W.
 m'èłnica, m'èłnicàta, *pl.*: m'èłnici, m'èłnicit'ą 'żarna' S, *cf.* rásnica W.
 m'èbka S, m'ábka W *m.*, *f.*, m'èbku S, m'ábku W *n.* 1) 'miękki,
 -a, -e', 2) 'łagodny, -a, -e'.
 m'ènta || mènta, mèntata, mènti *pl.* 'mięta' S, W, *cf.* katirinna dùša.
 meràk || miràk *m.* 'ochota, zapal', imam *m.* 'mam ochotę' S, W.
 meraklija *cf.* miraklija.

- m'èru *m.*, m'èrufci *pl.* 'przebierańcy karnawałowi »sās kalpāci i sās klōput'ā«' S, w W: babujār, -āri *pl.*
- m'èsu *cf.* m'āsu.
- mēšl'ānta, mēšl'āntāta 'niedźwiadki' S 16.
- mēt, midō(t), mēduvi *pl.* 'miód' S, W.
- m'èt'ā W, m'ètam S, mit'ēš S, W 'zamiatam'.
- m'ètla, mitlāta, *pl.*: m'ètli, mitlit'ā S, mitlīt'ā W 'miotła'.
- zā m'ètnā 'położę, rzucę' W: da gu m'ètniš u mur'ētu! 'rzuc go do morza'; m'ètnuvam 'rzucam' S, W; ja m'ètnuwa i n'ēja pukrāj araslānut 'rzuca i ją obok lwa' W; sā m'ètnuvam 'rzucam się' S.
- mi 'nie! (tylko przy zakazie)' S, W; mi viliš! 'nie mów!', mi slū-šaš! 'nie słuchaj!', za tuzi mi birēš gajlè! 'o to się nie trap!' S.
- micka magār'ātu 'osiół kopie, wierzga' S, *cf.* rīta.
- mičkārin *m.*, -āri *pl.* 'trzymający oswojone niedźwiedzie' S, W.
- migdal || mindal, migdalut, *pl.*: migdal'ā S, migdali W 'migdał'.
- migdān' *m.* 'powierzchnia, przestrzeń' S; kōlku migdān' ima m'ā-stutu 'jaką ma miejsce powierzchnię' S, gi (*sc.* parit'ā) izvā-d'āḡa na migdān' 'wydobyli (*sc.* pieniądze) na powierzchnię, na światło dzienne' S 19.
- miḡālka, -ālkata 'wałek do ciasta' W, *cf.* tučilu S.
- miḡūr', -ūr'u, -ūr'ā *pl.* 'pieczęć' S, W.
- mika *f.* 'mika' W, *cf.* arāpski pari S.
- mil, mila, milu 'drogi, miły, -a, -e' S, W; milička sfitā Bugur-dička S 23.
- milān' *cf.* melān'.
- milōvam, -ōvaš 'kocham' S, W.
- milus *f.*, milustā 'miłość' W, *cf.* agāpi.
- mindal *cf.* migdal.
- minikšè *n.* S, minikšija *f.* W, minikšānta *pl.* S 'fiołek'.
- minisuvam, -isuvaš, *aur.*: gu minisaḡ 'skarzę sądownie' S, W.
- min'ōvam, -ōvaš 'zmieniam, wymieniam' W: si minix kāpa 'zamieniłem się z czapką', *cf.* m'ān'am S.
- mirāk *cf.* merāk.
- miraklija || meraklija 'zaciekawiony, ciekawy' S; i tātukumū miraklija sā nājdi 'ojciec jego zainteresował się' S 20.
- mirisa 'pachnie' S, W; tūkana mirisa mlōgu ḡuvav'ā 'tu b. ładnie pachnie', mirisa na m'āsu 'pachnie mięsem' S.
- mirizliḡu māslu 'masło stare, zgorzkniałe' W, *cf.* parlivu *m.* S.

- mirka *f.* 'kawałek', *np.* m. mèsu 'k. mięsa' W, w S *niezn.*, *cf.* rãška.
- mirtèk, -èci *pl.* 'łata na dach' S, W.
- mirud'á, -áta 'woń' S, W; t'èška *m.* 'smród', χùvava *m.* 'zapach' S.
 misál', -ál'u, -ál'á *pl.* 'długi, podłużny obrus na pokrycie »pinakoty« z ciastem chlebowem' S, W.
- misálka *sg.* i *pl.* 'ozdobny, haftowany fartuszek' W.
- misinčina, -inata 'księżyc', nõva *m.* 'młody księżyc' S, W.
- misir', -ir'u, -ir'á *pl.* 'kukurydza' S, W.
- misiròk || misur, misuru, -òci *pl.* 'indyk', misirka 'indyczka' W.
 misl'am, misliš 'myślę' S, w W *niezn.*, *cf.* sã ùm'á(m).
- misur *cf.* misiròk.
- mišimèr 'południe', dur na *m.* 'do południa' S.
- miška, miškata, *pl.*: miški S, m'ška W 'mysz', diva miška 'wiewiórka' S.
- mišturiji, -ijitu 'klienci' W 82.
- mitaksutà *sc.* ifázmata 'jedwabne *sc.* materje' S 28.
- miždu 'między', miždu nam 'między nami', *m.* t'ãχ '(oni) między sobą' S, W.
- mjũχlèt || mũχlèt 'urlop, termin' S 19, 40.
- ml'áčka *f.* 'mlecz (roślina)' S, W.
- ml'áčna *cf.* ml'ášna.
- mladinà, -áta S, mládus, mladustà W 'młodość'.
- ml'áku, -ákutu, ml'ákà *pl.*, ml'ákci *dem.* 'mleko' S, W; blágu *m.* 'mleko słodkie' S, W, k'ksalu *m.* 'mleko kwaśne' W.
- ml'ášna S, ml'áčna W *sc.* kráva, žèna 'mleczna, mająca mleko (o krowie, kobiecie)'.
- ml'ášnik *m.* 'placek pieczony na święta' S, W.
- mlát, -áda, -ádu 'młody, -a, -e' S, W.
- mlivu, mlivutu, mlivunta *pl.* S, mliũ *sg.* *t.* W 'zboże przygotowane do zmielenia'.
- mlògu 1) 'wiele', 2) 'bardzo' S: *m.* sk'ũmpu 'b. drogo', *m.* χùbav'á 'b. dobrze'.
- ml'knuvam 'milknę', tój si ml'kna 'on zamilkł', ml'č! 'milcz!' S.
- mlùk, mlùku, mlùci *pl.* S, nùk, nùkutmi, nùci || nùčanta *pl.* W 'wnuk', mlùka, mlùki *pl.* 'wnuczka' S.
- mògam 'mogę', za mòga 'będę mógł' S; ni mògam da ja priftásam jás 'nie będę mógł do niej na czas zdążyć' S 19, za mòga da ja nájda? 'czy będę mógł ją znaleźć' S 10.

- mòju(t), mòja. mòju, mòjt'ą *pl.* 'mój, -a, -e' S, W.
 mòkra *m., f.*, mòkru *n.* 'mokry, -a, -e' S, W.
 mòkrička *m., f.*, mòkričku *n.* 'zupełnie mokry, -a, -e' S, W.
 sã mòl'ą S, W || sã mòl'ám S 'proszę'; ti sa *m.* 'proszę cię' W,
 vi sã *m.* 'proszę was', fãšta da sã mòli 'zaczyna prosić' S.
 mòlca, mòlcata, mòlci *pl.* S, mòlci *pl. t.* W 'mól'.
 mòlis = amèn 'zaledwie, skoro tylko' W 81.
 mòma, mumàta S, W, mòmät'ą *pl.* W, *dem.*: mumùška S, W 1)
 'dziewczyna', 2) 'córka'.
 mòma d'ät'ą 'rumianek' S (gdyż, obrywając płatki, wróży się,
 czy przyjdzie na świat córka, czy też syn), *cf.* lajkùdica.
 mòmica = babáčka mòma 'duża, starsza dziewczyna' S, w W *niezn.*
 mòre *voc.* 'szalony!': šò kàzuwaš, mòre! W 85.
 mòri, murètu, mur'ánta *pl.* 'morze' S, W; čèrnu *m.* 'morze Czarne' S.
 mòrska *m., f.*, mòrsku *n.* 'morski, -a, -e' S, W.
 +mòs, mustò, *pl.*: mòstuvi, mòstuvètu 'jaz na rzece' S, mòst, mu-
 stòt, mòstuvi *pl.* 'most' W, *cf.* k'uprija.
 mòtika, mòtikàta, *pl.*: mòtiki, mòtikit'ą S, mòtikít'ą W 'motyka'.
 mòzuk, muzukò(t), mòzuci *pl.* 'mózg' S, W.
 mòži da 'może, możliwe' S, W; mòži da prul'ètna grěskata 'może
 gęś uleciała' S, mòži da dójda 'może przyjdę' W.
 mòkn'ą włna = sãs rěnc'ą zwaždám W = čèpkam S 'oczyszczam
 wełnę'.
 mòmr'a, mòmriš W, mùmr'am, mùmriš S 'mruczę, mówię przez
 zęby'.
 mòncč, mǎnžò(t) S, W, *pl.*: mònž'ą, mǎnžètu S, mònži W 1) 'męż-
 czyzna', 2) 'mąż, małżonek'.
 sã mòncá, sã mònciš S, W || sã mònkam S 'trudzę się'.
 mòndra *m., f.*, mòndru *n.* 1) 'roztropny', 2) 'grzeczny, spokojny'
 S, W.
 mòndu, mòndutu, *pl.*: mònd'ą, mǎnd'ät'ą 'jądro u mężczyzny',
 w W *niezn.*, *cf.* tašák.
 mòngla, mònglata 'mgła', mòngl'astu vr'am'ą 'czas mglisty' S, W.
 mòńka, mòńkata 'trud', mòncéna rǎbuta 'trudna, ciężka praca' S, W.
 sã mònkam *cf.* sã mòncá.
 mònta *m., f.*, mòntu *n.* 'mętny, -a, -e', da t'ą v'èni mònta! (*sc.*
 vòda) przekleństwo: 'żeby cię pochłonięła mętna (*sc.* woda)!' S,
cf. mǎtna W.

- m̄bra 'mało', m̄brička 'malutko', s'édni si m̄brička! 'siądź na chwilkę!' W, *cf.* m̄va S.
- m̄bs, m̄bstu, m̄bstuvi *pl.* 'młodziutkie wino, zw. też: širà' S, w W: m̄stu vinu 'ts'.
- m̄ška *cf.* miška.
- m̄šku 'dziecko płci męskiej' S 16, *cf.* muška.
- m̄štiḡa *f.* 'macocha' S.
- m̄tkata, m̄tki *pl.* 'maśnica' S, W.
- m̄tna òda 'mętna woda' W, *cf.* m̄nta S.
- m̄rás, m̄razò(t), m̄razuvi *pl.* 'mróz' S, W.
- m̄ratuwéc *cf.* m̄artuvéc.
- m̄ràv'a, m̄ràv'ata 'mrówka' S, W.
- m̄řčawa W, m̄řčuva S, m̄řčuvata S 59—60 'zmrok'.
- m̄řfka *cf.* m̄va.
- m̄řsa W, m̄řsam S, m̄řsiš S, W 'jem mięso w czasie postu'.
- m̄řsna *m., f., m̄řsnu n.* 'niepostne, »trefne«' S, W.
- m̄řša, m̄řšata 'ciało' S, W.
- m̄řva 'trochę, mało', m̄řfka 'malutko', m̄řva gudini 'kilka lat', ut m̄řva vr'am'á 'w niedługim czasie', da idiši m̄řfka da viš! 'gdybyś na chwilkę poszła zobaczyć!' S, *cf.* m̄bra W.
- m̄řzn'a W, m̄řznam S, m̄řzniš S, W 'marzną, ziębnę'.
- m̄řḡa, m̄řḡata, m̄řḡi *pl., dem.:* mušička S, m̄řčinka W 'mucha' S, W.
- m̄řḡabèt W, mu'arabèt || muabèt S 'rozmowa'.
- mu'arabè *cf.* murabè.
- m̄řḡla, m̄řḡlata 'pleśń', l'ábu m̄řḡl'ásuva 'chleb pleśnieje' S, W.
- m̄řḡlèt *cf.* m̄řḡlèt.
- m̄řja, m̄řjiš 'myję' W.
- m̄řḡ, m̄řḡtu 'muł' S.
- m̄řčḡ, m̄řčḡanta *pl.* 'żrebie' S, W.
- m̄řlif *m., m̄řlif'ḡ pl.* S, m̄řliwu || -i'u *n., -iwà pl.* W 'olówek'.
- m̄řlistò *n., m̄řlistà pl.* 'naszyjnik, zwł. z koralii' S, W.
- m̄řlitfa (*sc.* na liḡusa) 'modlitwa przy porodzie' S, W, zresztą ag'azmò 'modlitwa wogóle'; pòdvikni pòpu da p'áj m̄řlitfa 'zawołaj popa, żeby odprawił modły przy położnicy' S.
- m̄řlòfa W, m̄řlòḡa S 'pelargonia (kwiat)'.
- m̄řmr'am *cf.* m̄řmr'a.
- m̄řnzūra *cf.* m̄řnzūra.
- m̄řrabè || mu'arabè *n., m̄řrab'anta pl.* 'wojna' S, W.
- + musàndra, -àndrata 1) 'rodzaj komory z przegrodami z desek',

- 2) 'b. duża szafa na zboże etc.' S, W.
 mustajk'ą *pl. t.* 'wasy' S, W.
 mùstu *cf.* mšs.
 mùška rùba 'męskie ubranie' S 29, *cf.* mšnč, mššku.
 mušturák, -àku, -àci *pl.* 'klozet' S, W.
 mutuvilu, -ilutu, mutuvilà *pl.* 'motowidło', *cf.* Marinovъ str. 97,
 rys. 83.

N

- nà 'na! masz!' S 43, nàti pèt' lirà W 82.
 na 1) 'w(e), *lac. in'* S, W; a) *miejsce*: na s'èlutu 'we wsi' S 19,
 na Elàda 'w Grecji', na sulùnskata perifèr'a 'w okręgu so-
 luńskim', b) *czas*: na mòjta gudina 'w mym roku, w roku
 mego urodzenia' S 1, na dèka pènde 'w (19)15 r.', na jùl'us
 'w lipcu', na drùgata gudina 'w drugim roku', ua nòs d'èn'
 'w owym dniu', štu ràbuta pràv'at na din'ò '... w ciągu dnia',
 2) 'na' S, W; a) *miejsce*: trači na aštinumijata 'biegnie na
 posterunek policji', i sl'azi tój na zim'ata 'schodzi na zie-
 mię', na pànt'ò 'na drodze', za da pój na gurbèt 'aby udać
 się na obczyznę', u dulò na p'asukò '... na piasku', na stranàta
 'na boku', b) *czas*: trista draχmi na m'asnicu '300 drachm
 na miesiąc' S, dva p'nt'a na din'ò '2 razy na dzień',
 3) 'do' S, W; utidi na žinàta 'poszedł do kobiety', si utidi
 na kšenuduxijutu 'wrócił do hotelu', utiduxa na s'èlutòmu
 'poszli do jego wsi', utidi na pòrtata 'podszedł do bramy', fl'azi
 na kuritutu da sà kšmpi 'wszedł do koryta (*sc.* rzeki), aby się
 kapać', idi na udajàta 'idzie do pokoju', utivam na čurbažijata
 'udaję się do bogacza', m'g kalèsa na ask'èr'u 'wezwał mię do
 wojska', utidux na Dimir-isàr 'odjechałem do D.', skòkna n'ètr'g
 na udajàta 'skoczył do pokoju (do środka)', utidi na perivòl'u
 'poszedł do ogrodu', z'è mršva kàl na χrabul'u 'wzięła trochę
 błota do wazonika', za pòš na Evròpa 'udasz się do Europy',
 pušta idin tiligráf na Evròpa 'wysyła depeszę do Europy',
 ut s'èlu na s'èlu, ut kasabà na kasabà 'od wsi do wsi, z miasta
 do miasta', dur da trègna na ràbuta 'zanim zabrałem się do
 roboty', kl'ùévètu na rakàta da gi paradòsa 'żeby oddał
 klucze do rąk',
 4) *varia*: na idin druk màstur 'u innego majstra', wiknuwa
 na im'antu 'woła po imieniu' W, na str'ášta 'naprzeciw', na

vičero 'w nocy' lub 'wieczorem', mōma na šisnājsi gudini 'dziewczyna 16-letnia', na drūgit'ā dv'āt'ā gudini 'po dwóch następnych latach', na gudinata 'za rok, po roku', sāt'u na idin 'o godzinie pierwszej', sāt'u na dvā 'o godz. drugiej', na t'ès pari da poš da nājdiš idin χūbaf dāskał 'za te pieniądze...';

5) *genetivus possessivus*: mǎn'žā na ask'ēr'u 'wikt żołnierski' *i t. d.*,

6) *dativus*: vèl'a na mājka 'mówię matce', na čurbažijata mu sǎ rāžda ina mumuška 'bogaczowi urodziła się córeczka', dāj gi na m'èn'ā (sc. rūbit'ā) 'daj je (sc. szaty) mnie' S 33.
*nabim: mu sǎ nabi rǎnkāta S 35.

nabùn = barabār 'razem'; za pójmi nabùn 'pójdziemy razem' W, w S *niezn.*, cf. barabār.

nāča, nāčata 'stryjenka' S, w W *niezn.*, cf. činka.

nad'ānuvam, -ānuvaš 'wdziewam' S, W; jas si nad'ānuvam rūbi 'wdziewam ubranie', za nad'ānam papūc'ā 'wdzieję buty', gi nad'ānāya krilāta 'przyjęli skrzydła' S.

nadās *m.*, nadāz'ā *pl.* 'pole zorane nie zasiane', prāvimi nadās za da s'ājmi l'ātna s'ādba S, w W *niezn.*, cf. ūgar.

nadól 'nadół' S.

nādufka, nādufkāta, nādufki *pl.* 'wzdęcie' S, W.

sǎ nadūp'uvam, sǎ -ūp'uvaš 'kucam, wystawiając podex' S, W.

*nadūvam: gu nadū m'āχōt sās dēχ 'nadał worek powietrzem' W 74, da sǎ nadij (sc. b'īnēfata) 'żeby (sc. beczka) napeęzniała, namokła' W 69, na cār'u učit'ā mu sǎ sǎ nadūli 'królowi napuchły oczy' S 24.

(za ti) nadvija, ti za mi nadviš 'pokonam cię', mu nadvija Gǎlitu, G'ermānitu S jas gu nawiχ W.

nažāt' 1) 'wtył, wtyle', 2) 'spowrotem' S, W; sǎ ni ubjna nažāt' 'nie oglądnał się poza siebie', da si poš nažāt'! 'wróc się!' S.

*nažiga(m): fāt'āχa da sǎ nažigat nagōr'ā 'zaczęli podnosić się (dźwigać się) dogóry' W 69.

nāftitu 'majtkowie, żeglarze' W 85.

n'āftu 'ktoś', po przeczeniu 'nikt' S; da gu ni widi n'āftu 'aby go nikt nie widział' W 69.

nāglava: sās pašāta sǎ ni sl'āva nāglava S 49.

nagōr'ā 'wysoko', pōnagōr'ā 'wyżej' S; ut Sulùn n. 'poza Soluń' S 2.

(za) nagòt'f'a W, nagutfim S, -iś S, W 'przygotuję'; sã prim'an'ã u n'ejnit'ã rùbi, štu si imãši nagutf'ènu 'ubiera się w swoje szaty, które sobie była przygotowała' S.

nagutf'òvam 'przygotowuję', jas sã n. 'przygotowuję się' S, cf. sã napràjam W.

sã naχòžda 'jest, znajduje się, il y a' S, cf. ima, sã nãwa.

naχòždam 'znajduję, zastaję' S: naχòžda càruvãta mòma da spi 'zastaje królownę śpiącą'.

nainòš 'odrazu, natychmiast' W, cf. birden, utinòš S.

n'ãj! 'nie!, nie jest' S, W; wzmocnione: n'ãj takã S, n'ãj tãj W, cf. ni.

najãw'ã W, na najvi S 'na jawie'.

sã najãvam 'objadam się' S, W; za sã najãda W 65, da sã na-id'èš S 31.

(za) najãda(m), najdiš 'znajdę' S, W; tuk najduχ Àngli 'zastałem Anglików', razbud'èn sã najdi S 14, 16.

najdòłna m., f., najdòłnu n. 'najgorszy, najlichszy, -a, -e' S, W.

najistina || naistina 'naprawdę' S, W; najistinska f. 'prawdziwa' S, W.

(za) nakàram 'nakłonię' S; da t'ã nakàrat da kimanisaš 'aby cię nakłonili do grania na skrzypcach' S 27.

sã nakãštam 'wspinam się' S.

sã nakfàsuvam 'przemakam' S; da si gi nakfàs'ãm ranc'ãt'ã! 'ze- bym sobie ręce pomoczyła!' S 64, cf. sã nakfàsnuvam W.

sã nakl'èc'uvã (sc. rãnkãta) S, mu sã nakl'èci (sc. rãnkãta) 'zwich- nął sobie rękę' S.

n'ãkn'ã 1) 'przedwczoraj', 2) 'przed 2—3 dniami' S, W.

sã nakfàsnuvam 'przemakam', sã nakfàsnaχ 'przemokłem, zmoczy- łem się' W, cf. sã nakfàsuvam S.

za nakusam, -ùsiš 'skosztuję' S, W.

nal'ap-: katrànu sã nal'ãpi na rãkãv'u 'smoła przyklepiła się do rękawa' S 22.

nal'ãvam, -ãvaš (sc. vòda) 'nalewam (wodę)' S, W.

nalbãntin, -ãntinu 'kował' S, W.

n'ãm 'niemy' S.

(za) nãm'ar'ã W, za nam'ãram, -ãriš S, W 'zmierzę, wyceluję'.

namãzuvam, -ãzuvaš 'namazuję, nacieram' S, W; katrànu za gu na-mãžiš 'posmaruj smołą', gu gl'èdat paltòtu katrànu namãzanu 'patrzą, a paltot posmarowany smołą' S 22.

- namignuvam, -ignuvaš 1) 'daję znak okiem', 2) '»robie oko«' S,
W, *cf.* kl'ëpam.
- namistu 'zamiast, w miejsce' S: čuka kucur namistu Iringjöt 'ude-
rza pniak zamiast Iringiota'.
- naòkul 'dookoła' S.
- naòpaku W, naòpuku || napòpuku S 'odwrotnie, naopak'; gi (*sc.*
papùcit'ą) vržzuva naòpuku 'wdziewa buty naodwrót' S 22.
- (za) naòstr'ą, naòstriš 'naostrzę' W, *cf.* (za) natòčam S.
- naòstrin, -òstrina, -òstrinu 'naostrzony, -a, -e' W, *cf.* natòčim S.
- naòstr'uwani 'ostrzenie' W, *cf.* natòčuvani S.
- sā nap'èkuvam 'parzę się', jas sā nap'èkuχ, ti sā nap'èči 'sparzy-
łem, -eś się' S, *cf.* sā pupār'uwam W.
- sā napivam, -ivaš 'piję', da sā napiš! 'napij się!' S 31.
- napl'uwam 'napluwam, opluwam' W.
- napòpuku *cf.* naòpaku.
- (za) napòr'ą, -òriš 'zakłuję', da sā napòriš 'abyś się uklół' S 31,
cf. pòrnuwam W.
- napòsl'gt 'wtyle', n. m'ën'ą 'za mną' S.
- napřln'uwam 'napełniam' W; gu napřlni tufějk'ut 'nabił strzelbę'
W 69, *cf.* napřln'uwam.
- (naprąjam 'poprawiam'), sā naprąjam, -ąjaš 'przygotowuję się' W,
cf. nagutř'òvam, naprav'am S.
- nàprästuk, nàprästoku(t), *pl.*: nàprästòci, nàprästòcitu 'naparstek'
S, W.
- napr'ät 'przed' S, W, ut dvąjsi gudini napr'ät 'przed 20 laty' S.
naprāv'am, -āv'aš 1) 'poprawiam, naprawiam', 2) 'przygotowuję,
robie, dokonuję' S; naprāvix ftisò 'na-, poprawilem ścianę',
da ti naprāvi pānt'ò 'żeby ci przygotowała drogę', gi naprāvi
krilāta 'zrobił skrzydła', baχčāta pāk sā naprāvi χūbava 'ogród
znów stał się ładny' S, *cf.* naprąjam.
- (za) nāpuja, nāpuiš W, nāpuim, nāpuiš S, 'napoję (*np.* konia)'.
napujòvam, -òvaš S, nāpuwam, -ùvaš W 'poję (*np.* konia)'.
napřln'uwam, -řln'uvaš 'napełniam' S, W; napřln'uwam pu bññčfit'ą
'napełniam beczki', sidimt'āχ gudini sā napřln'āχa 'upłynęło
pełnych 7 lat' S, *cf.* napřln'uwam W.
- napùwam *cf.* napujòvam.
- da sā narāduvam 'niech się nacieszę' S 17, n'èka da si narāduva
d'ät'ätòmi! 'niech się nacieszy mój syn!' S 32.

- nārānĉ *m.*, nārānĉa *pl.* 1) 'naręcz (*np.* drzewa)', 2) 'miejsce na łonie, gdzie się trzyma dziecko' W, *cf.* kužāk S.
- narāst'uvam 'wyrastam' S; mājka m'g narāsti 'matka mię odcho-wała' S 1, *ale* narāsti (*sc.* d'ātincĉtu) 'dziecko podrosło' S 16, dur da narast'ĉ (*sc.* t'ut'ün'u) 'aż urosnie' S 4.
- nar'ĉnduvam 'układam (*np.* talerze na półce)' S, W; *aor.:* gi narindix S, narĉndux W, ja nar'ĉndi mumāta flur'ā 'dziewczyna przystroiła się w kosztowności' S.
- nar'ĉvam 'układam', też o tytoniu: nar'ĉva p'ĉt' dranz'ā 'układa (*sc.* liście tytoniowe) w pięć »dragów«' S.
- nariĉnica || nāriĉnica 'czarodziejka, wiła' S.
- n'āsā 'dziś' S 32, 33, *cf.* n'ĉsa.
- nasām 'tu, w tę stronę', *np.* idi nasām sās kōn'u S, nasām natā-tak 'tu i tam' S, W.
- nasāvam, -āvaš 'karmię piersią'; mājka nasāva malĉĉkutu 'matka karmi dziecko' W, *cf.* dujim S.
- nas'ĉtnina 'nakoniec' S 10.
- nasipuvam, -ipuvaš 'nasypuję' S, *cf.* pusipuvam W.
- sā nasm'ax *cf.* sā sm'ājam.
- nastil'am, -il'aš (*sc.* snōpi na vrašilu) 'rozścielam (*sc.* snopy na gumnie czyli boisku)' *už.* przeważnie tylko w tem znaczeniu, *ale* S 22: na zim'āta pĉp'al za nastil'eš.
- nāš'ju *m.* S, nāšut *m.* W, nāšta *f.*, nāštu *n.* S, W, nāšt'g *pl.* S 'nasz, -a, -e'.
- našl'umuvam, -umuvaš 'naśliniam' S.
- n'āštu 'coś, jakaś rzecz', n'āštāta *pl.* 'rzeczy, przedmioty' S.
- nat'gnyā 'w cztery oczy' S, W.
- natātāk 'dalej, następnie' S, W; ut ũtr'g natātāk Gōsput' znāj, kak za prumin'ĉmi 'P. Bóg wie, jak będziemy żyli dalej od dnia jutrzejszego' S 3, ut n'ĉsa da natātāk 'począwszy od dziś' S 47.
- natāzjakā 'tutaj' S.
- (za) natōĉam, -ōĉiš 'naostrzę' S, *cf.* (za) nāostr'g W.
- natōĉin, -ōĉina, -ōĉinu 'naostrzony, -a, -e' S, *cf.* nāostrin W.
- natōĉuvāni *n.* 'ostrzenie' S, *cf.* nāostr'uvāni W.
- sā nauĉovam, -ōvaš 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W; m'g nauĉi 'nauczyła mię' S 1, pita, d'ĉ ja prav'āt k'uprijata, da sā nauĉi 'pyta się, aby się dowiedzieć, gdzie budują most' S 24.

(za) sã nãum'ã W, sã naum'am S, sã naumiš S, W 'przypomnę sobie', i tugã sã naumi tój za gudinicata 'i wtedy sobie on przypomniał o narzeczonej' S 19.

naum'uvam (z *acc.*) 'przypominam sobie, myślę o' W; jas gu n. sku-l'òtu 'myślę o szkole' W.

sã nãwa 'znajduje się, bywa' W, *cf.* sã naχòžda.

navãždam 'podlewam' S.

sã navèdi dalòt 'gałązka ugięła, nachyliła się' W 75.

(za) navija *cf.* nadvija.

navikuvam, -ikuvaš 'nawołuję, wykrzykuję' S, w W *niezn.*, *cf.* wiknuwam.

naznujèn, -èna, -ènu 'spocony, -a, -e' S, W.

nažèguvam || nažèžuvam, -èguvaš || -èžuvaš 'rozżarzam, rozgrzewam coś, trzymając na ogniu', *fut.*: za nažžèm, nažžèš S, w W *niezn.*, *cf.* stupl'òwam.

ne *cf.* n'áj, ni.

n'èguviju *m.* S, n'èguwžjut *m.* W, n'èguvata *f.*, n'èguvòtu *n.* S, W, *pl.*: n'èguvit'ã S, n'èguwžt'ã W 'jego (*posses.*)'.

n'èjnajut *m.* W, n'èjniju *m.* S, n'èjnata *f.*, n'èjnutu *n.*, *pl.*: n'èj-nãt'ã W, n'èjnit'ã S 'jej (*posses.*)'.

n'èka 'niech' S.

n'èma 1) 'niema' S, W; n'èma gžska n'ètr'ã?.. jã prul'ètna, jã n'èma jã! S 56, 2) *futurum zaprzeczone*: n'èma da mòga da dójda S, n'èma da znãj da kimanisa S 27.

n'èmam, n'èmaš 'nie mam' S.

n'emladisuvam 'moknę' S: isa n'emladisat krilãta 'zmokną skrzydła'.

n'èsa 'dziś, teraz' S; ut n'èsa da natãtak 'począwszy od dziś' S 47, *cf.* n'ãsã.

n'ètr'ã S, n'ãtr'ã W 1) 'wewnątrz, do środka' S, W: gu klãj n'è-tr'ã u vr'ãtiš'ètu 'kładzie do (środku, do) worka', mu piše n'ètr'ã na knigata 'pisze mu wewnątrz w liście' S, 2) w połączeniu z *za*: 'za, w ciągu': za, u inã nid'ãl'a n'ètr'ã 'za 1 tydzień', za inã gudina n'ètr'ã 'w ciągu jednego roku' S.

ni 'nie' S, W; ni imãši 'nie było', ni mužã 'nie mógł'; ni... ni || ni... nitu 'ani... ani' S, W; ni na t'èb'ã ti sã sm'ãja, ni na na mãnžata ti sã sm'ãja 'ani się z ciebie nie śmieję, ani z jedzenia' S 18, *cf.* nitu.

ni S, nžj W 'my'.

nibè, nibètu, nib'ãnta *pl.* 1) 'niebo', 2) 'podniebienie' S, W.

- ničim, -iš 'schylam się' S, *cf.* niknuvam.
 nid'ál'a *f.* 1) 'niedziela', 2) 'tydzień' S, W.
 nif'èlan, -èlana, -èlanu 1) 'zły', 2) 'nieposłuszny' S, *cf.* lòš W.
 nifelang'á *f.* 'złość, gniew' S.
 nikakfòs, nikakfà, nikakfò, nikakfè *pl.* S, nikakuf, nikakfa, nikaku,
 nikakfž *pl.* W 'żaden, -a, -e'.
 niknuvam, niknuvaš 'schylam się' S, W, *cf.* ničim.
 nikùlsk'ju *sc.* m'ájanc 'grudzień' S, W.
 nimoj oznacza zakaz: nimoj vr'aviš 'nie mów!'.
 nin'ùka, -ùkata, -ùki *pl.* 1) 'nos' S, 2) 'ryj (u świni)' W, *cf.* nòs.
 niprètka, -ètkata = šàrina zmija, mlògu farmakàta 'zmija' S,
 w W *niezn.*
 nirija, nirijata S, nirùja W 'bróзда'.
 niska *m., f.* S, nisuk *m.,* niska *f.* W, nisku *n.* S, W 'niski, -a, -e';
 niska čuv'ák 'człowiek niskiego wzrostu' S, *cf.* kùs.
 niši *n.* 'wyspa na morzu' W, *cf.* adà.
 nišíst'è *n.,* nišíst'ánta *pl.* 'mąka przyrządzona w domu przez ugo-
 towanie ziarna, a następnie po wysuszeniu przez b. staranne
 przesianie' S, W.
 ništ'ér, ništ'ér'u, ništ'ér'ą *pl.* = nòš mlògu natòcin xùbav'ą štu
 sièè S, W.
 ništ'èrči *n.* 'scyzoryk' S, W.
 nita, nitata, niti *pl.* 'nić' S, W.
 nitu 'ani' S: nitu kàli mèra i r'èči 'nie powiedziała jej ani dzień-
 dobry', *cf.* ni.
 niva, nivata S, W, nivi *pl.,* nifka *dem.* S 'rola'.
 niv'ásta, niv'ástata S, W, niv'ásti *pl.* S 1) 'synowa', 2) 'żona', 3)
 'panna młoda (przy ślubie)'.
 niv'ástulka, -ùlkata 'myszółów' S, W.
 nižimi t'ut'ùn' 'układamy tytoń, nawlekając na sznurki' W, *cf.*
 r'èndam, rindim S.
 nòf, nòva, nòvu 'nowy, -a, -e' S, W; stàna ut nò'u bràkut '... na-
 nowo' W 74.
 nòfra, nòfrata, nòfri *pl.* 'nozdrza' S, w W *niezn.*
 nòft', nuft'ò, *pl.:* nòfti || nòft'ą, nuft'át'ą 1) 'paznokiec', 2) 'racica'
 S, W.
 nòga, nugàta, *pl.:* nòz'ą, nuž'át'ą 1) 'noga (u człowieka lub zwie-
 rzęcia)' S, W, 2) 'noga w warsztacie tkackim, na której opiera
 się krosno' W; sàs nòz'ą = jajàn 'pieszo' S, W.

- nòjma *f.* 'znak porozumiewawczy, skinięcie' S, W.
 nònički *pl. tant.* S, nòżnička *pl. tant.* W 'nożyczki', *cf.* nòżnica, -i.
 nòs *m.*, nàs *f.* S, W, nuzi *n.* S, nùs *n.* W, n'ès *pl.* S, W 'ów,
 owa, owo'.
 nòs, nusòt, nòsuwi *pl.* 'nos' W, *cf.* nin'ùka.
 nòs'ą, nòsiš *sc.* rùbi 'noszę (ale tylko o ubraniu)' S, W; 'noszę
 (w innym znaczeniu)' *cf.* kàram.
 nòš, nòžu, *pl.:* nòžuvi, nòžuvètu 'nóz' S, W.
 nòšća *n.*, nòšćanta *pl.* 'scyzoryk' W, *cf.* čakì, ništ'èrèi.
 nòšfa, nušfàta S, W, *pl.:* nušfít'ą W, nòšfi, nušfit'ą, *dem.:* nušfúrka
 S 'miecki'.
 nòżnica *pl. tant.* W, nòżnici *pl. tant.* S 'nożyce'.
 nòżnička *cf.* nònički.
 n'j *cf.* ni.
 n'ètr'ą *cf.* n'ètr'ą.
 nudùł, -ùłu 'żelazo na końcu bicia, zwanego »kàćina«, które
 służy do ogarniania ziemi z pługą' S, *cf.* čak'el, éik'èl.
 nùk *cf.* mlùk.
 nùmeru 'numer' S 10.
 n'urija, -ijata, -iji *pl.* S, n'urùja W 'rowek zrobiony umyślnie
 w ziemi'.
 nuštòvam, -òvaš 'czuwam' (nie: 'nocuję!') S, W.

O

- òbłačnu W, òbłašnu S 'pochmurnie'.
 òblak, òblaku, *pl.:* òblaci, òblac'ètu 'chmura' S, W.
 òbrānc' *m.*, òbrānc'u, *pl.:* òbrančą, òbrančètu 1) 'obręcz na becze',
 2) 'obręcz na kole' S, W.
 òbras, òbrazu, *pl.:* òbraz'ą, òbraz'ètu 'twarz' S, *cf.* lici.
 òfca, ufcàta, *pl.:* òfc'ą, ufc'át'ą 'owca' S, W; òfèku māsłu 'masło
 z mleka owczego' S, W.
 òxi 'nie?' S, W; ni mòži da sã stupli bilè, òxi da sã sfāri S 55,
 òxi! za pòda W 85.
 òk, ukò S, òkut W, *pl.:* òkuvi, òkuvètu 'grządziel pługą' S, W.
 òktakòša '800' S 1.
 òku, ukòtu, *pl.:* òc'ą, učit'ą 'oko' S, W.
 òkul 'dookoła' S, W.
 òl, òluwi *pl.* 'wół' W, *cf.* vòl S.
 (za) sã òmuja 'umyję się' W.

- òmus 'ale, jednak' S, *cf.* amà.
 ònd'èn' || òndin' 1) 'pojutrze', 2) 'za kilka dni' S, W.
 òra kalisu 'szczęść Boże!' S, W.
 òr'ǫχ, òr'ǫχu, *pl.*: òr'ǫχ'ǫ, òr'ǫχ'ètu 'orzech' S, W.
 òram 'orzę' S.
 òsnuva, òsnuvàta S, W, *pl.*: òsnuvi, òsnuvit'ǫ S 'osnowa tkacka'.
 òstavi m'ǫ m'ǫnǫ! 'zostaw mię mężu (*sc.* w spokoju)' S 13.
 òstra *m., f.*, òstru *n.* 'ostry, -a, -e' W.
 òšti S, òšći W 79 'jeszcze', *cf.* èšti W.
 òtbratki *pl. tant.* 'urozystość rodzinna przedślubna' (ojciec panny
 młodej zaprasza przyszłego zięcia i jego rodzinę na przyjęcie,
 po którym już tam wszyscy nocują); gi kalèsa tàtkuji na
 òtbratki 'ojciec jej (*sc.* panny młodej) zaprosił ich na »òt-
 bratki«' S.
 òti 'że' S, W; si klāj sās umò, òti Gòspuť sǫ ni naχ'òžda 'myślał,
 że P. Boga niema', kǫzuvǫši na iusǫnu, òti pisanòtu sǫ ni
 raspisuva 'mówił ludziom, że postanowień (*sc.* Bożych) nie
 można zmienić' S, *cf.* èǫ.

P

- pačavùra, -ùrata 'ścierka' S, W.
 pàdam, pàdaš 'oskarzam' S.
 pàdna *cf.* pànam.
 paχida, -idata 'paść na myszy, ptaki' S, za pilc'ǫ paχida, za m'ǫška
 kapàn W, *cf.* kapàn.
 p'ǫjam S, W || p'ǫm S, p'ǫš S, W 1) 'czytam', 2) 'uczę się'.
 pàjanǫina, pàjanǫinata S, pajinǫina W 'pajęczyna'.
 pàjanǫ, pàjanǫu, *pl.*: pàjanǫi, pàjanǫ'ètu S, pàjanǫ || pàjinǫ, pàjan-
 gut, *pl.*: pàjanǫi || -zi || pàjinǫ'ǫ W 'pajak'.
 pàk 'znów, spowrotem' S, W; fàtiχa da igrǫjat pàk 'zaczęli spo-
 wrotem grać (*sc.* w karty)' S.
 + pakti: dawniej tak żona mówiła, zwracając się do męża, *cf.* mǫri.
 pàla, pàlata 'derka na konia' S, W.
 pàlaf 'szalony, warjat' S.
 palamǫrka, -ǫrkata 'rodzaj rękawiczki z drzewa na trzy palce dla
 chwytania kłosów przy żęciu sierpem zboża' S, W.
 palǫnǫ *f.* 'waga ręczna z talerzem u dołu' S, W.
 palàť *m.* 'pałac' S, W.
 palav'àta = dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S 18.

- pălćanik, pălćaniku(t), pălćanici *pl.* 'nóz (trzösło) pługa' S, W.
 paltò, -òtu 'płaszcz' S.
 p'âm *cf.* p'âjam.
 pampòr S, pampòr' W, -òru, -òr'ą *pl.* S 'okręt'.
 pamprica, -icata 'paprzyca w młynie' S 43.
 p'âna, p'ânata 'piana' S, W.
 panàda, -àdata, -àdi *pl.* 'piega' S, W, *cf.* dämgå.
 panadlivu lici 'twarz pokryta piegami' S, W.
 panagir *m.* 'święto uroczyste (większe niż: pràznik)' S, W.
 (za) pànam, pàniš S, pàdna W 'upadnę'.
 pandòfla *f.* 'pantofel skórzany' W.
 pan'żâr, -àru, -âr'ą *pl.* 'marchew' S, W.
 panica, -icata 'talerz z drzewa' S, W.
 pantalòn || -òn' S, W || pantanòl || pantòl S, *pl.:* pantalòn'ą S, W,
 pantanòl'ą || pantól'ą S 'spodnie'.
 pantička, -iěkata S, p'ântička W 'ścieżka'.
 panùkla *f.* 'jakaś zaraza' S, W.
 papadjà, -àta S, W, *pl.:* papadjànta S, papadjà W 'zona popa'.
 papagàlu S, W, *pl.:* papagàlunta S, papagàlufci W 'papuga'.
 pàpluma *f.*, pàplum'ët'ą *pl.* 'kołdra' W.
 pàpr'ak *m.*, pàpr'aci *pl.* W, pàprit' *f.* || pàpr'ët' *f.*, papratà, *pl.:*
 pàprit'ą, pàprät'ètu S 'paproć'.
 pàpsuva 'ustaje, przestaje', ni pàpsuva 'bez przerwy' S, W; tòj χιέ
 ni pàpsuva plàč'in'ètu 'nie przestaje płakać' S 25.
 papùc, -ùcu, *pl.:* -ùc'ą, -ùcit'ą 'bucik' S, W.
 papuějja *m.* 'szewc' S, W.
 papùda, -ùdata = dr'ėbna fàsul 'fasolka' S, W.
 parà 'niż, aniżeli' S, W; n'ėka si biχ u λapsanàta, parà sã tük
 'żebym był raczej w więzieniu, aniżeli tutaj', na t'ėb'ą drùga
 žizà n'ėma za ti dàm parà za ti gu v'ėna šiěkutù imàni 'to-
 bie nie mogę wymierzyć innej kary, jak tę, że ci zabiorę
 cały majątek' S.
 paràdis, -àdisu 'raj' S.
 paradòsuvam 'oddaję, przekazuję' S: kl'účvètu na ranvàta da gi
 paradòsa 'żeby oddał klucze do ręki'.
 parafir, -iru || ir'u, *pl.:* -iri, -iritu S, parafir', -ir'ą *pl.* W 'okno'.
 paraklis, -isu(t) S, W || parakliš S 'kapliczka'.
 paràkšinu *n.* 'dziwne, nie do wiary', n'áj p. 'nic w tem dziwnego' S.
 paramàna *f.* 1) 'agrafka', 2) 'mamka' S, W.

- parapunisanu d'ăt'ą 'rozżalony młodzieniec' S 54.
 paràpunu *n.* 'skarga, zażalenie' S.
 parasòl *m.*, -òl'ą *pl.* 'parasol' W, *cf.* s'ăuka.
 parčà *f.* 'kawałek' W, *cf.* kumăt' S.
 parèa 1) 'towarzystwo, znajomi' S, W; sid'ăxa as parèata W 71,
 2) 'gromada': inà parèa l'ūdi S, *cf.* čèta.
 pari S, parĭ W *pl. tant.* 'pieniądze'.
 parlica, -icata, *pl.:* -ici, -icit'ą 'oślica' S, *cf.* magàr'ą W.
 pàrlivu mǎslu 'masło stare, zgorzkniałe' S, *cf.* mirizliu W.
 parmàk, -àku, -àci *pl.* 'poręcz' S: i na skàlata parmàku katràn za
 gu namàžiš 'a poręcz na schodach namaż smołą', *cf.* tra-
 puzàn' W.
 parmaklĭk, -ĭku, -ĭci *pl.* 'parkan' S, *cf.* trapuzàn' W.
 parnàr', -àr'ą 'jakieś drzewo liściaste o owocach jak żółędzie' S, W.
 parnaum *m.* 'przewisko': štu mu imàxa kĭstinu idin parnaum
 K'el'ěš S 33.
 partàl, -àlu, *pl.:* -àl'ą, -àlitu 1) 'ubranie, szaty', 2) 'płachta' S, W.
 partimènt, -ènti *pl.* 'piętro' S, *cf.* kăt, pàtuma.
 parušijàsuvam || sà parušijàsuvam 'ukazuję się, zgłaszam się' S:
 kugà dòjdi din'ò da sà parušijàsa na càr'u 'kiedy nadszedł
 dzień, w którym miał się zgłosić u króla'.
 pàsa, pasàta, *pl.:* pàsi, pasit'ą S, pàska, paskit'ą *pl.* W 'zanadrze'.
 pàs'a, pas'ěš 'pasę' S, W; kòn'u pasè 'koń pasie się' S, W, isl'azi
 mèčkata da pasè 'niedźwiedzica wyszła na żer' S.
 pàska *cf.* pàsa.
 pàsmu, pàsmutu, *pl.:* pasmà, pasmàta 'pasma przedzy zdjęte z mo-
 towidła, tak zw. »polovinki«, *cf.* Marinovъ str. 97 *sub* поло-
 винки.
 p'àsna, p'àsnaata, *pl.:* p'àsni, p'àsnit'ą S, p'àsna' W 'pieśń'.
 paspatěpsuvam 'przeszukuję, przewracam (szukając)' S 9.
 pastàl *m.*, -àl'ą *pl.* 'liście tytoniu ułożone równiutko' S, W.
 pastalàsuvam *sc.* t'ut'un' 'układam liście tytoniowe równo jeden
 na drugim' S, W.
 pàstr'ą, pàstriš 'czyszczę, plewię' S, W.
 pàsù *n.*, pàsuntàta *pl.* 'paszport' S.
 p'àsuk, p'àsukò(t), *pl.:* p'àsuci, p'àsucètu 'piasek' S, W.
 paša *m.*, paši *pl.* 'pasza turecki' S, W.
 pàška *f.* 'ogon' W: sàs pàška šika mùxat'ą 'ogonem odpędza mu-
 chy', *cf.* kujrùk S.

- páštam, páštaš, pát'ax *aor.* = t'á naχóžda dištixima 'przytrafia mi się (coś złego)' S, W.
- patirica 'socha' S, W.
- patitra, -itri *pl.* 'pedał w warsztacie tkackim' S, W.
- pátka, pátkata, pátkit'á *pl.* 1) 'nieszczęście, wypadek, zgryzota', 2) 'kaczka' S, W.
- patlažán *m.*, -án'á *pl.* W, patližán *m.*, -áni *pl.* S: čárna patlažán'á W, čérni patližáni S 'bakłażany', čarv'eni patližáni 'pomidory' S, *cf.* dumáta.
- patósuvam, -ósuvaš 'wylepiam gliną (na przyzbie, podłogę etc.)' S, W.
- patrida *f.* 'ojczyzna' S, W.
- pátuma 1) 'podłoga na parterze', 2) 'piętro' W, *cf.* djušamè, par-timènt.
- patúna *f.* 'spód stopy' S, W.
- pátus *f.* 'całe urządzenie do wyciskania winogron' S.
- pazár, -ár'u, *pl.*: -ár'á, -áritu 1) 'targ', 2) 'rynek' S, W.
- pazarl'ók, -ók 'targowanie się' S: práv'at pazarl'óku, stórixa pazarl'ók.
- pazar'óvam, -óvaš 'targuję, godzę się' S, W; i tam pazari da mu stóri na čár'u idin kunájk' 'i tam się ułożył, że wybuduje królowi pałac', sá pazár'át da gu nauči da p'áj 'umawiają się, że go nauczy czytać' S.
- páždam, páždaš, pádnaχ *aor.* 'upadam' S, W; pádna umr'á 'umarł' S 1.
- p'écam || p'ékam S, p'éka W, pičéš S, W 'piekę'.
- p'éfira, p'éfiri *pl.* S, p'efir *m.*, p'efira *f.* W 'teśó, teściowa'.
- pelatija, -ijata *collect.* 'klienci' W 81.
- pelt'ék, -éku, -éci *pl.* 'jakała' S, W.
- p'éna, p'énata 1) 'rączka do pisania', 2) 'pióro do pisania' S, W, *cf.* kundilufóru.
- p'ént' *f.*, *pl.*: p'éndi || p'énd'á S, p'ent'ut, p'end'á *pl.* W 'piędz = odległość między rozstawionym kciukiem, a małym palcem'.
- p'ént' *f.*, p'inta, *pl.*: p'intit'á || (p'end'á) S, p'enta, p'intata, p'intát'á *pl.* W 'pięta'.
- p'éntuk, p'éntuku, *pl.*: p'éntuci, p'éntucétu 'piątek' S, W.
- pép'áł, pip'álob, *pl.*: pép'áł'á, pépilétu S, pépil, pipilót W 'popiół'.
- pépil'ánu *n.* S, pipili'u *n.* W 'szare'.
- p'éra W, p'éram S, pir'éš S, W 'piorę', *cf.* pir'ém.
- perd'é *cf.* pird'é.

perifer'a 'okręg, okolica' S: na sulŭnskata p. 'w okręgu soluńskim' S 2.

p'èru, piròtu, *pl.*: pirà, piràta 'pióro' S, W; pirà 'pierce, puch' W, *cf.* pirùška, pùpula.

pèš *f.*, pišta, *pl.*: pèšt'a, pištít'ǵ 'piec do pieczenia chleba' S, w W *niezn.*, *cf.* χūrna.

pèškam, pèškaš 'jęczę' S, W.

p'èt' '5', pidis'èt '50' S, W, p'ǵtnǵjsi S, -ǵjsti W '15'.

p'èta 'fałd (*zwł.* sukni)' W, *cf.* sùfra S.

pètala *f.*, pètalàta, pètali *pl.* 'podkowa' S, W.

pèz'a: jas t'ǵ pèz'a, ti m'ǵ pèziš 'szydżę z ciebie, szydzisz ze mnie' S, W.

pičèta 'podbródek dziecięcy' W, *cf.* g'uslùk S.

pička *f.* 'narząd płciowy u kobiety młodej' S, W, *cf.* pùtka.

pidǵ *cf.* pijdǵ.

pija, pijèš W, pijam, piš S 'piję', *np.* p. bira 'piję piwo' *ale też*: pijam t'ut'un' 'palę tytoń' S, W.

pijǵčka, -ǵčkata 'pijatyka' S, w W *niezn.*

pijǵn, -ǵna, -ǵnu 'pijany, -a, -e' S, W.

pijǵvica || pl'ǵvica, pijǵvicàta, pijǵvicètu *pl.* S, pl'ǵvica W 'pijawka'.

pijdǵ || pidǵ stǵnuvam 'ukazuję się' S: stǵna pidǵ idin klǵjǵnc n'ètr'ǵ S 52, isl'ǵzi pijdǵ idin arǵpin S 51.

pika, pikàš W, pikǵjam || pikǵm, pikǵiš || pikàš S 'oddaję mocz', sǵ pikǵm 'oddaję mocz pod siebie' S, *cf.* sǵ pupikǵvam.

piklu, piklutu 'dziecko moczące pod siebie' S, W.

pikmès, pikmèzu(t) 'rodzaj powidła z winogron i śliw' S, W.

pikòč, -òču 'mocz' S.

pil'ǵ, pil'ǵtu S, W, *pl.*: pilc'ǵ W, pilanta || pilc'ǵ, pilc'ǵt'ǵ S 1) 'ptak', 2) 'kurczątko'.

pil'ǵf *m.* 'potrawa z ryżu' S, W.

pil'èur'ǵ *n.*, pil'èur'ǵanta *pl.* S, pil'èur'ǵka *f.* W 'pisklę, kurczątko'.

pilinu, -inutu, *pl.*: pilinunta, pilinuntàta S, pilin, -in'ǵ *pl.* W 'piołun'.

pilka, pilkata, pilki *pl.* 'członek męski (przedewszystkiem u młodego osobnika)' S, W, *cf.* kùr.

pilt'è, pilt'ǵanta *pl.* 'powidło (*zwł.* ze śliw, z pomidorów)' S, W.

pinǵkuta, pinǵkutàta S, W, *pl.*: pinǵkutit'ǵ S, pinǵkutǵt'ǵ W 'niecki z przegrodami, w których rośnie ciasto na chleb'.

- pinavrèjk' *m.*, pinavrèjk'ą *pl.* S, bin'uwràk, -èci *pl.* W 'spodnie o bardzo szerokich nogawkach i siedzeniu, noszone przez starszych'.
- pinčá *f.* 'obcas' W, *cf.* takùn' S.
- pinčica, -icata 'strzała pługa' S, *cf.* bašlšk W.
- pindòlaru, -òlari *pl.* 'pieniądz turecki = 5 lir' S.
- pinžè, pinžánta *pl.* 'podeszwa' S.
- pint'èł, pint'èlu(t) S, W, *pl.*: pint'èł'ą, pint'èlitu S, pintli W 'kogut'.
- pint'èłca, -èłčanta 'kogucik' S, W.
- pintúrka *f.* 'mała pięta' S, W.
- pipèr', -èr'u: čarvèn p. 'papryka' S, W, čèrna p. S, čàrna p. W 'pieprz'.
- pipèrka, pipèrki *pl.* 'rodzaj słodkiej papryki' S, W.
- pipòn', -òn'u, -òn'ą *pl.* 'melon żółty' S, W.
- pira, pirata 'para' S, W.
- piràksuvam, -àksuvaš = t'ą gibam, t'ą zakàstam 'prześladuję' S, W; da znàjaχ gu ni piràksuvaχ 'gdybym był wiedział, byłbym go nie prześladował' S.
- piran'è, -ètu, piran'ánta *pl.* 'pranie' S, W.
- pird'è || perd'è *n.*, pird'ánta *pl.* 'firanka' S, W.
- pir'èm || p'èram S, p'èra W, pir'èš S, W 'piore?'; sà ni pir'èš ti? 'czy nie masz perjodu?' S.
- pirjunisam *cf.* prijunisam.
- pirkija, -ijata 'wyprawa ślubna' S, *cf.* prika, prik'è.
- pirł'ága 'przystoi' S 37.
- piròn' *m.*, -òn'ą *pl.* 'duży gwóźdź' W.
- pirust'á, -áta 'żelazny trójnożek służący do gotowania na ognisku' S, W.
- piruška *pl. tant.* 'pierzę, puch' W, *cf.* p'èru, pùpula.
- pisanòtu 'przeznaczenie' S: pisanòtu sà raspisuva i sà ni raspisuva 'czy przeznaczenie można zmienić, czy nie', *cf.* piša.
- pisk'ùł, -ùł'u, -ùł'ą *pl.* 1) 'kwiat kukurydzy' S, 2) 'chwost u fezu' W, *cf.* fùnda S, 3) 'sznurówka do bucików' W, *cf.* kurdòn S
- pismò, -òtu S, W, *pl.*: pismònta S, pismà W 'pismo'.
- pist'a W, pistim S, pistiš S, W 'oszczędzam'; p. mánžata = pòmalku sà jàdi 'oszczędzam na jedzeniu' S, W.
- pisukišti *n.* 'miejsce piaszczyste' W, *cf.* kumlük S.
- piša W, pišam S, pišiš W, S 'piszę', pišam sàs melán', sàs mòlif 'piszę atramentem, ołówkiem' S, n'á pisaxa pàk ašk'èr'ą 'znów nas wcielono do wojska' S 2.

- pišák 'pieszy, pieszo' W, *cf.* jaján, xòd'a.
 pišin = napr'át' = p'ǫvu 'wpierw, naprzód' S, W, *cf.* prin.
 piškùn' *m.* 1) 'część wystająca przed piecem chlebnym' S, W, 2) 'rodzaj szerokiej ławy przed sklepem' W.
 pišmàn sà stànali S 60.
 pišnik, -iku, -ici *pl.* S, pištinik W 1) 'bochenek chleba' S, W, *cf.* sumùn', 2) 'placek z mąki kukurydzianej' W, *cf.* plastò.
 pištòut 'pistolet' W, przenośnie o członku męskim: stàna pištòut = stàna pilkata W 79.
 pita, pitata, *pl.*: piti, pitit'ǵ 1) 'forma wypełniona ciastem na placek' S, W, 2) 'placek kukurydziany' S, W, 3) 'chleb w formie', *np.* misirna pita 'chleb kukurydziany' W, 4) mèt na pita 'plaster miodu' W, *cf.* g'umèè S.
 pitam, pitaš S, pítam, pítaš W 'pytam'; sà pita na ikimžijata 'pyta się lekarza' *ale* gu pita 'pyta się go', d'át'ǵtu gu pita kòn'ǵtu 'chłopczyk pyta się konika' S 31.
 pitrici *pl. tant.* 'zabawa w piłkę, którą się podrzuca, podejmując równocześnie z ziemi 4 orzechy' S, w W *niezn.*
 Pitrófd'en' 'święto Piotra i Pawła' S, W.
 plàča W, plàçam S, plàciš S, W 'płacze'; kàk da ni plàča 'jak nie mam płakać?' S.
 plàćini, plàćin'ètu, plàćin'ánta *pl.* 'płacz' S, W, *cf.* plàkani.
 pl'áčka, pl'áčkata 'rabunek' S, W.
 pl'áčkam, pl'áčkaš 'rabuję' S, W.
 plàčkawu W, plàčlivu S *sc.* málku 'płaczliwe dziecko'.
 pládnina S, W || plájna S 1) 'południe', 2) 'obiad'; pupládnina 'po południe' S.
 pladnòvam, -òvaš 'jem obiad' S, W.
 pl'ájam, pl'áš 'plewieć' S.
 plájna *cf.* pládnina.
 plàka, plàkata 1) 'odwalnica pługa' S, W, 2) 'tabliczka szkolna' W.
 plàkani *n.* 'płacz' S, W, *cf.* plàćini.
 plak'ènda *f.* 'placek z mąki pszenicznej' S, *cf.* krášnik, toćinu.
 plàmin, plamin'ò, *pl.*: plàmin'ǵ, plàmin'ètu 'płomień' S, W.
 pl'ána, pl'ánata, *pl.*: pl'áni, pl'ánit'ǵ 'pieluszka' S, W.
 plànikka, plànikk'ǵ *pl.* 'poziomka' W, w S *niezn.*
 plastò *n.*, plastà *pl.* S 'placek z mąki kukurydzianej', *cf.* pišnik.
 sà plàša W, sà plàšam S, sà plàšiš S, W 'przestraszam się'; kòn'u sà plàšiši S.

- pláštam, pláštaš S, W 'plące', da ti plát'a S 26, ti sã plat'eni gr'axuvetu S 43.
- plášteni *n.* 'zapłata' S, W.
- pláštinga *f.*, *pl.*: pláštingi, plášting'etu S, plášting'ët'ą W 'waga pomostowa'.
- plát'a *cf.* pláštam.
- plátnu, plátnutu, *pl.*: plátná, plátnáta 1) 'plótno', 2) 'żagiel' S, W.
- pl'áva, pl'avàta S, W, (*pl.*: pl'ávi, pl'avit'ą S) 'plewy': pl'avataj ut žitutu, ut slamàta S.
- pláv'a W, plavém S, plavěš S, W 'pływam'.
- pl'ávica *cf.* pijávica.
- plávn'a 'stodoła' S.
- (si) pl'ésnuvam ránc'át'ą 'klaszcę w ręce' S.
- pl'éška, pl'éškata S, W, *pl.*: pl'éški, pl'éškit'ą S 'pleco, plecy'.
- pl'èt, plitò(t) S, W, *pl.*: pl'ètišta, pl'ètištàta S 'plot'.
- pl'èta W, pl'ètam S, plit'ěš S, W 'plotę (z wełny)'; utivam pl'ètišt'ém 'idę i plotę' S.
- plix *m.*, plixuvi *pl.* 'cegła niewypalana, robiona z gliny zmieszanej z plewami' S, W.
- plimatik *m.*, plimatici *pl.* 'ksiądz-spowiednik' S, W.
- pliskanica, -icata, -ici *pl.* 'uderzenie w twarz' S, W, *cf.* pl'úskani, šamár.
- plitka *m.*, *f.*, plitku *n.* S, pl'ëtka *m.*, *f.*, pl'ëtku *n.* W 'płytki, -a, -e'; *pl.* ling'er, *pl.* bl'udu 'płytki talerz', *pl.* vòda 'płytką wodą'.
- plóca *f.* 'płaski kamień, płyta' S, W.
- plòska *m.*, *f.*, plòsku *n.* S, plòsuk, plòska, plòsku W 'płaski, -a, -e'. sã pl'ěz'am, sã pl'ěziš 'pełzam' S, W.
- pl'úja, pl'úiš W, pl'újam, pl'úš S 'pluję'; pl'úiš't'ém 'plując', gu pl'úna 'napłuł na niego' W 71.
- plük, plükuvi *pl.* 'plug fabryczny' W, *cf.* urálu.
- pl'únka *f.* 'ślina' W, *cf.* šlúnka S.
- plusk'á *f.* 'pas natkanej tkaniny na warsztacie tkackim' S: natkávam inà plusk'á.
- pl'úskam, pl'úskaš 1) 'strzelam', 2) 'uderzam' W; tòpuvetu pl'úskat 'strzelają armaty' S 13, *cf.* pükam; pl'úsna S, pl'úsnuwa W *sc.* vudàta 'woda trysnęła, tryska'.
- pl'úskani, pl'úskan'etu 1) 'strzelanina' S, 2) 'bicie *zwl.* w twarz' W, *cf.* pliskanica, šamár.

plušt'è, plušt'ètu, plušt'anta *pl.* 'szeroka część ostrza motyki' S, w W *niezn.*

pò 1) służy do tworzenia stopnia wyższego (*comparativus*) przy-
miotników i przysłówków S, W, a nadto 2) używa się w po-
dobnym znaczeniu przy innych częściach mowy, *np.* pò mi
sã utfòri dušata 'poweselałem' S 3, pò na k'ušetu 'bardziej
na rogu (ulicy)' S 27.

pòda *cf.* pòja || pòjda.

pòdvič *m.* 'przezwiśko' S.

pòftùr 'drugi raz' S, W.

pòglinduk, pòglindòku, *pl.:* pòglindòci, pòglindòcitu 'wejrzenie,
spoglądanie' S, W, *cf.* pugl'ènduvàni.

pòxa, pòxata, pòxi *pl.* = kanàp'u pl'ètin 'sznur pleciony' S, w W
niezn.

(za) pòja || pòjda || pòda 'pójde' S.

pòjas, pòjasu, *pl.:* pòjasi, pòjasètu 1) 'pas' S, W, 2) 'tęcza', 3) 'po-
kolenie', 4) 'długie belki wzdłuż ściany domu' S.

pòli, pul'ètu, *pl.:* pul'anta, pul'antata 'równina' S, W.

pòlimu, pòlimòtu, pòlimònta *pl.* 'wojna' S, W, *cf.* murabè.

pòluk, pulugò, *pl.:* pòluci, pòlucètu = rasipanu icè '(zepsute) jaje,
leżące w gnieździe kury' S, W.

pòmamica, pòmamicata 'podstèp' S, W.

pòmìt, pumitò, *pl.:* pòmìt'ã, pòmìt'ètu 'ścierka w kształcie mio-
telki do zamiatania pieca chlebnego' S, *cf.* pàna W, Mari-
novъ str. 47.

pòm'n'a W, pòm'n'am S, pòmniš S, W 'pamiętam'.

pòmuš, pòmušu, pòmušã *pl.* || pòmušnik, pòmušniku, pòmušnici *pl.*
'pomocnik' S, W, *cf.* pumagač'in.

pònasam 'bliżej' S, W.

pòp, pòpu, *pl.:* pòpi, pòpitu S, W || pòpuvi S 'pop, ksiądz'.

pòpara, pòparàta 'zupa, którą się przyrządza z wody, octu, oliwy,
pieprzu, papryki i soli' S, W.

pòrnuvam, pòrnuvaš W, pòrkam, pòrkaš, ispòrkuvam S 'morduję';
za t'ã pòrna 'zamorduję cię'.

poròj *cf.* pròj.

pòrta, pòrtata, pòrti *pl.* 'brama' S, W.

portàrin || purtàrin 'odźwierny' S.

pòs *m.*, pustò S, pòst, pustòt W, *pl.:* pòstuvi, pòstuvètu S, W
'post'.

- pòsl'at || napòsl'at 'wtyle' S, W.
 pòstażija *m.* 'listonosz' S, W, *cf.* ταχιδρόμος.
 pòstil'a, pòstil'ata, *pl.*: pòstil'g, pòstil'ètu, *dem.*: pòstilka 'zaściółka, np. dywanik, kilim i t. d.' S, W.
 pòt'a, pòt'atu, pòt'anta *pl.* 'gliniany dzbanek z rączką, w którym się nosi jedzenie do pola' S, W, *cf.* Marinovъ str. 64, rys. 74.
 pòtkfas, pòtkfasu, pòtkfas'g *pl.* 'ciasto pozostawione do zakwaszenia chleba' S, W, *cf.* kfàs.
 pòudnik, pòudnici *pl.* 'postronek' W, *cf.* vudilu.
 pòutatak 'dalej, następnie' S.
 pòutr'g 'pojutrze' S, W.
 pòviki 'więcej' S.
 *p'p'xkam: ti s'ètn'g kòlku da p'p'xkaš, ni mòš da ja t'urniš S 24.
 p'p'xnuvam, p'p'xnuvaš 'popycham, szturkam' S, W.
 p'p'k 'zaś, jednak' S, W.
 p'p'lin, p'p'lna, p'p'lnu 'pełny, -a, -e', p'p'lna misinčina 'pełnia księżycy' W, *cf.* p'p'lniš S.
 p'p'lniš, p'p'lnišu, p'p'lnišg *pl.* 'pełnia (księżycy)' S, *cf.* p'p'lin.
 p'p'mka, p'p'mki *pl.* 'pączek (kwiatu, liścia)' S, W, *cf.* p'p'mka.
 p'p'mp, p'p'mpu 'pepek' S, W, *cf.* p'p'mp.
 p'p'nt' S, W, p'p'nt'ò S, p'p'nt'ut W, *pl.*: p'p'ntišta, p'p'ntištata S 1) 'droga', 2) 'raz', *np.* tri p'p'nt'a 'trzy razy' S, W.
 p'p'r- *cf.* p'p'p'-.
 p'p'tam *cf.* pitam.
 p'p'rđim S, p'p'r'd'a W, p'p'rđiš S, W 'pierzę'.
 p'p'r'dna *m., f.*, p'p'r'dnu *n.* 'przedni, -a, -e' S, W.
 p'p'rđf, p'p'rđva, p'p'rđvu 1) 'prawy', 2) 'prosty' S, W; na p'p'rđvu 'na prawo', stana p'p'rđf 'wstaje (*sc.* z pozycji siedzącej)' S, *cf.* p'p'rđv'g.
 p'p'rđf'ulčg *n.*, p'p'rđf'ulčanta *pl.* 'prosiątko' S, W.
 p'p'rđxin *m.*, p'p'rđxin'g *pl.* W, p'p'rđxina, p'p'rđxinata, *pl.*: p'p'rđxini, p'p'rđxin'ètu S 'huba drzewna'.
 p'p'rđja *cf.* p'p'rđv'a.
 p'p'rđk, p'p'rđgò(t), *pl.*: p'p'rđguvi, p'p'rđguvètu 'próg' S, W.
 p'p'rđmatàrin, -àrinu, p'p'rđmatàri *pl.* 'kupiec towarów bławatnych' S, W.
 p'p'rđmatarl'p'k || -l'p'k 'sklep towarów bławatnych' S, W.
 p'p'rđs, p'p'rđzò(t), *pl.*: p'p'rđzuvvi, p'p'rđzuvètu 'roślina podobna do cebuli' S, W.

prás'ǵ, prás'ǵtu, *pl.*: prač'ǎ, prač'ǎt'ǵ 'świnia' S, W; divi S, diwa
W prač'ǎ 'dzikie świnie', tópiķu prás'ǵ, tópiķi prač'ǎ *pl.*
'świnia domowa' S, W.

pr'ásin *m.* W || pr'ásna *m.*, *f.*, pr'ásnu *n.* S, W 'świeży, surowy'.
praša, prašiš W, prašam, prašiš S 'proszę, wzniesam pył'.

prašlák = m'ěvka kámin' S, m'ǎvka kámin' W.

práv'ǵ 'prosto' S, W; práv'ǵ gòr'ǵ trači 'biegnie prosto na górę' S.

práv'a || práv'am, práviš S, prája, práiš W 1) 'robię, czynię, urzą-
dzam': práv'at idin brák 'sprawiają wesele', cǎr'u mu právi inǎ
krěma '... sprawia ucztę' 66 S, 2) 'mówię, myślę': d'ǎt'ǵtu
i právi '... powiada jej', si právi sǎs umò 'myśli sobie', 3)
právi 'wynosi, kosztuje': kòlķu právi imànitu S 28, ni prái
tòlķu kafětu W 83, 4) na m'ěn'ǵ mi sǎ právi 'wydaje mi
się', na tǎtkumu sǎ práviši 'jego ojcu wydawało się' S.

právina, právinaǎta 'prawda' S, W.

prázin, prázna, práznu 1) 'próżny, -a, -e', prázna glǎva 'głupia
głowa', prázna křšta 'pusta (ale nie: opustoszała) chałupa,
bez domowników' S, W, *cf.* pǔsta, 2) 'bez pieniędzy i ma-
jątku' S, W.

praznòvam, -òvaš 'świętuję' S, W.

pr'ělu, pr'ělutu, *pl.*: prilǎ, -ǎta 'przędza, pasmo nici wełnianych'
S, W.

pr'ěnda || prind'ěm S || pr'ěnd'a, prind'ěš S, W 'przędę'.

prěpna *f.* 'piękna' W 67.

pr'ěsnil *m.*, prisnilò S, W, *pl.*: pr'ěsnilǵ, pr'ěsnilětu S, pr'ěsnil-
čǎnta W 1) 'krężel': na vrit'ěnutu na fǔrkata S, W, 2) 'szpula
w warsztacie tkackim' W.

pri 'przy, obok, do' W: l'ěgni pri m'ěn'ǵ, utidi pri n'ěja, gu klǎdi
pri drǔžitū.

*približam: da gu približi 'zeby zbliżyć się do niego' S, pribli-
žǎǵa nabùn 'wzajemnie się zbliżyły' W 86.

sǎ pričū 'rozeszła się wiadomość' S 46.

(za) priftásam, -ásaš 'przybywam, zdążam na czas'; jas priftásaǵ
'przybyłem' S 2, ni mògam da ja priftásam jás 'nie mogę
przybyć do niej na czas' S 19, priftása čufčijata 'nabiegł
rolnik' W 77.

prig'brnuvam, -brnuvaš 'obejmuję, ściskam' S.

prijunisam, -isaš S, pirjunisam W 'rznąć drzewo piłą'.

prika 'wyprawa ślubna' W, *cf.* pirkija, prik'ě.

- prikas *f.*, prikastà, *pl.*: prikazi, prikaz'etu 'bajka, opowiadanie' S, *cf.* gáčica.
- prikázuvam, -ázuvaš 'opowiadam, rozmawiam' S: vâzi d'ên' prikázuvaxa S 11; si prikázuvaš 'spowiadasz się' W.
- prikažálin *m.*, -áli *pl.* 'gadula' S, w W *niezn.*
- prik'è *n.*, prik'ánta *pl.* 'wyprawa ślubna' S, *cf.* pirkija, prika.
- prim'án'am 'ubieram kogoś' W, *cf.* ubl'ákuvam S, sã prim'án'am S, W || sã prim'ánim S, sã -ániš S, W 'ubieram się': prim'g-n'énta sãs tólkus xúvava rúba S 23.
- primka, primkata, primki *pl.* 1) 'oczko (przy robocie szydełkowej)', 2) 'sieć na ptaki zrobiona z nici wełnianych': ptaki łowi się »sãs primki ut pr'èlu« S, W, 3) przenośnie: vi žè-nit'g sãs vas u primka n'ásã fl'ávalu! S 38.
- *(za) sã primòl'a 'poproszę': sã primòli na nàs žèna W 71, da sã primòliš na afindikòtu W 83.
- prin 'przed, zanim' S: prin da stàni murabètu = prin pòlimu S = pišìn ut murabètu W 'przed wojną', prin da pòj 'zanim poszedł' S 9.
- prind'èm *cf.* pr'ènda.
- sã pripiram, -iraš 'sprzeczam się' S, W; sã sprip'axmi 'posprzeczaaliśmy się' S.
- *pripitam: fâti da ja pripita 'zaczął ją wypytywać' S 47.
- sã pripùštam, -ùštaš 'biegam na wyścigi' S, W.
- pripùštani *n.* 'bieg, wyścigi' S, W.
- pris 'przez' S, W; za prumin'èš pris b'ála vòda 'przejdiesz przez białą wodę', pruminax pris Sulùn 'przechodziłem przez Solun' S, pris s'èlutu 'przez wieś', pris tàm 'tamtędy' S, W, stàna pris wičaròt 'wstał w nocy' W 74.
- *za prisl'áda 'wysledzę': ja prisl'ádi 'wysledził ją' S.
- *za prispim 'prześpię': àku mòžiš idin v'èčer da prispíš 'jeżeli możesz przespać' S 54.
- priška, priškata, priškit'g *pl.* 'nadgniotek' S, W.
- pròcip' *m.* prucip'ò, *pl.*: pròcip'g, pròcip'át'g 'szpara (*np.* w podłodze, ścianie, powale)' S.
- pròedrus *m.* 'prezydent', pr. na krátusut 'prezydent państwa' W 87.
- pròj *m.*, prujò, pròjišta *pl.* S, poròj, poròjut, poròjg *pl.* W 'potok, rzeczka powstająca z opadów, zbiera się w niej: vòda ut sn'agò, ut dàždò...'
- pròjma, pròjmata, pròjmi *pl.* 1) 'śniadanie' S, 2) 'południe' W.

pròmina, *cf.* pruminam.

pròs'ąk || pròsjak S, W, pròs'ąku S 'zebrak'; pròs'ąckit'ą rùbi
'szaty żebracze' S 23.

pròs'am 'staram się o rękę' S 28, 54.

pròsiąka *f.* W, pròsiąka *f.* S 'zebraczka'.

prosk'éfal *cf.* prusk'éfal.

pròsu, prusòtu, prusà *pl.* 'proso' S, W.

pròšfingą, pròšfingàta, pròšfing'ètu *pl.* 'uciekinię, emigrant (o grec-
kich uciekinięrach z Azji Mniejszej)' S, W.

pròtipurgò, pròtipurgitu *pl.* 'prezes rady ministrów' S.

pròtumàstur *m.* 'majster, mistrz' S 18.

(za) pròwal'a *cf.* pruvál'am.

p'ą'd'a *cf.* prădim.

p'ąlicą *n.*, p'ąlicąnta *pl.* 'osiódek' S, W, *cf.* parlica.

prbńčka, prbńčkata 1) 'preł do nawijania tkackiej osnowy na
krosna': àku n'ama prbńčkata sà ni vij S, *cf.* c'ap W, 2)
'preł, kij wogóle' S, W.

prbnt, prbntu, *pl.*: prbntuvi, prbntuvètu 'preł' S, w W *niezn.*

p'ą'mna *cf.* p'ą'vna.

p'ą's, p'ą'stu, *pl.*: p'ą'sti, p'ą'stitu S, p'ą'st W 'palec'; gul'am p'ą's
'kciuk', ut dól gul'am p'ą's: str'adna p., pòudól ut str'adna
p.: málka p. S.

p'ą's *f.*, prastà S, W, *pl.*: p'ą'z'ą, praz'at'ą S 'ziemia'; čérna p.
'czarnoziem' S, čarv'èna p. 'glina' S, W.

prb'skam, prb'skaš *sc.* sàs var 'bielę wapnem' S, *cf.* l'ap'a W.

prb'snuwa || sprb'snuwa kòn'ut 'koń ucieka, wybiega' W, *cf.* isprb'-
snuva.

p'ą'stin, p'ą'stin'u, *pl.*: p'ą'stin'ą S, W, p'ą'stin'ètu S, p'ą'stin'at'ą
W 'pierzcień'.

p'ą'vna *m.*, *f.*, p'ą'vnu *n.* S, p'ą'mna *m.*, *f.* W 'pierwszy, -a, -e';
p'ą'vni bratučèndi S, p'ą'mna bratučèndi W 'kuzyni 1-go
stopnia', p'ą'mna nùk 'prawnuk' W, *cf.* prumlùk S.

p'ą'vu 'najpierw', p'ą'vu, p'ą'vu 'na samym początku' S, *cf.* pišin W.

p'ą'ža W, p'ą'žam S, p'ą'žiš S, W 'opalam sierść zwierzęcia'.

pruāvliu *n.*, pruāvliòtu 'dziedziniec (*zwl.* zamkowy)' S.

pruč'ujna *m.*, *f.*, pruč'ujnu *n.* 'słynny, -a, -e' S, pruč'ujin, pruč'ujna,
pruč'ujnu 'wiele rodzący, -a, -e, wiele przynoszący owoców',
np. p. krùša W.

prud'avam, -avaš 'sprzedaje' S.

- (za) prudòsam, -òsaš 'zdradzę' S, W.
 prufita || prufitis S, prufit || prufitin, prufiti *pl.* W 'prorok'.
 *pruxurésuwam 'postępuję naprzód': pruxurésuwat na murabètu,
 pruxurésaxa n̄tr'ą pāk u dušmāninut W 73.
 prul'ètnuva 'prze-, ulatuje', prul'ètna 'poleciał' S.
 pruminam, -inaš 'przechodzę' S, W; n'émam prumināntu 'nie prze-
 chodziłem', prumina mr̄va vr'ām'ą 'upłynęło trochę czasu',
 pruminaχmi idin sirumāška žīvòt 'pędziliśmy biedne życie',
 si pruminam 'spędzam czas, żyję', pruminami na kanàp'u
 listàta 'nawlekamy liście na sznurek' S, za pròmina: pròmin'
 i ti pukràj nam 'zostań, przenocuj i ty przy nas' S 15, tòs
 w'éčār u wām da pròmina '...żebym u was przenocował' W 80.
 prumlùk *m.*, prumlùci *pl.* 'prawnuk' S, *cf.* p'ī'vna.
 sã prusf'anti *cf.* sã pusf'anti.
 prusf'ášta *cf.* us̄tmnuva.
 da prusf'ati bukò S, bukut W = da pùšti listà.
 prusinārin, -ārinu, -āri *pl.* 'swat, idący w sprawie zawarcia mał-
 żeństwa' S 28.
 prusk'éfal || prosk'éfal *m.*, -éfali *pl.* 'poduszka' S, W.
 prustiram, -iraš 1) 'rozpościeram', 2) 'wieszam bieliznę' S, W.
 prust'òwani *cf.* pruštin'è.
 pruštāvam, -ávaš 'przebaczam' S, W; da m'ą prustiti! 'przebaczcie
 mi!' S, ti sã prustiχa gr'āχuvètu S 44.
 pruštin'è *n.*, pruštin'ānta *pl.* S, prust'òwani W 'przebaczenie'.
 pruv'al'am, -al'aš *sc.* sās sfr'ād'ālu 'wiercę świdrem' S, W; (za)
 pròwal'a, za pruwališ b̄nēfata 'podziurawię, -isz beczkę' W 69.
 pruv'āruvam, -āruvaš 'daję wiarę czemuś' S, W; t'è gu pruv'ā-
 ruvaxa 'zawierzyli mu' S, sigā pruw'aruwax, čā žinātami pu-
 tānaj W 72.
 pruzār'ani *n.* 'brzask ranny' S.
 sã pruzg'avam S, sã pruzjāwam W, -ávaš S, W 'ziewam'.
 sã pruzòr'uva 'świta' S: l'u fāti da sã pruzòr'uva 'ledwo zaczęło
 świtać', *cf.* uzòr'uwa W.
 sã pruzwāla = sã ustramuti W 79.
 psalam, -alaš 'śpiewam w kościele' S, W.
 psalani *n.*, psalan'ètu 'śpiew kościelny' S, W.
 psalt *m.*, psalti *pl.* 'śpiewacy (djacy) w kościele' S, W.
 psòvani *n.* 'przeklinanie, wielka kłótnia' S, W, *cf.* ruf'āni: sã psò-
 wat 'βρίζονται, kłóca się' W.

psunisuvam, -isuvaš 'czynię zakupy' S, cf. kupòvam.
psurùčki S, psurùk'ą W *pl. tant.* 'kawałki ciasta, co się przylepiają do ścian niecek'.

psuvantina *f.* 'przekleństwo' S, W.

pšèla, pšìlata, pšèlit'ą *pl.* 'pszczoła' S, W.

*za pšìfisam 'wybiore': da gu pšìfisat W 87.

pšìnica, -icata 'pszenica' S, W.

pšìtò, -òtu 'pieczeń' W 81.

pu 'po' S, W: pu dv'ą, pu tri listà 'po 2, 3 liście', fàti pu idin izmik'arin 'najał po jednym służącym', pu s'èlutu 'po wsi', pu dirata 'po śladzie', sà pukàšta pu skàlata 'pnie się po schodach', napùln'uvami pu b'ènéfit'ą '... po beczkach', gu puznà pu kiman'ètu 'poznała go po grze na skrzypcach' S.
pub'agnuvam, -agnuvaš 'uciekam', za pub'agnam 'ucieknę' S, W.
pub'asn'avam 'dostaję szalu', głównie o psie: pub'asn'à kùčatu 'wściekł się' S, cf. ub'asn'à W.

pučìnuvam, -ìnuvaš W, pučìvam, -ivaš S 'spoczywam', za pučìn'a 'spocznię' S.

sà pučùd'uvam, -ùd'uvaš 'namyślam się', da sà pučùd'ą || pučùdim 'niech się namyśle' S, W.

pudrùkašt'èm 'złorzeczac, lżac' S 49.

*sà puftòr'uvam 'żenię się po raz drugi': sà puftòri S.

pugl'ènduvam, -ènduvaš 'popatruję, doglądam, opiekuję się' S, W;
pugl'ènduvaj mòjtu málku dur da dòjda jàs 'zaopiekuj się mem dzieckiem aż do mego powrotu' S.

pugl'ènduvani *n.* 'wejrzenie, spoglądanie' S, W, cf. pòglinduk.

puçàçan 'zapatrzony' S: šički si ustànaça puçàçani.

*za puçàskam 'przyglądnię się': jas si gu puçàskaç S 45.

puidin, pujnà, pujnò 1) '± 1': pu idin m'ájanc dvà 'jakieś ± 2 miesiące' S, 2) 'jakiś, pewien': kutù pujn'è pilcà 'jak jakieś ptaki' S, pujnò vr'am'ą 'dawno, »drzewiej«' S, W, 3) 'zaden, nikt' (z negacją): puidin ni mòžiši 'nikt nie mógł', da gu ni utfòri puidin! 'żeby go nikt nie utworzył!' S.

pujnòš 'jeden raz': da si prim'an'a pujnòš 'choć z raz' S 32.

za sà pukàcam cf. sà pukàštam.

pukalnànt: tàtku m'ą imàši pukalnànt 'ojciec mię przeklął', da t'ą pukaln'è S 55.

pùkam, pùkaš S, pùknuvam W 1) 'pękam'; pùka uvida 'pęka

- granat', pükna ut inät'u 'pękła ze złości' S, pükna kón'ut W 81, 2) p. säs tufèjk' 'strzelam' W, cf. pl'uskam S.
- sä pukąštam, -ąštaš 'wspinam się', da sä pukacam gór'ą 'żebym się wspiał na górę', sä pukąšta na vr̥x̣ žamijata S, cf. sä skąštam W.
- pukràj 'obok, przy' S, W: pukràj nam 'przy nas', jas išta da s'ada pukràj t'èb'ą 'chcę się przy tobie'.
- pukrivam, -ivaš 'przykrywam' S, W.
- pul'ana || pul'ana, -anata, -anit'ą pl. 'ugór (umyślnie zostawiony kawał roli)' S, W.
- pulata f. 'szeroki balkon idący wzdłuż domu' S, w W zn. w powiedzeniu: pulata kššta = wisoka k., cf. jasłk.
- pulèk 'powoli' S, W; pulèk, pulèk mājka m'ą narasti 'z wielkim trudem (dosł. b. powoli) matka wychowała mię' S 1.
- pulica, -icata, -ici pl. 'półka' S, W.
- pūlin, pūlna, pūlnu 'pełny, -a, -e' S: pèš p. l'ābuvī 'piec pełen chlebów'.
- puluurkisuvam 'oblegam' S: tūrčīnu ja puluurkisa Atina.
- puluvīn m. 'pół' S: säs p. g̥s 'z jednym pośladkiem', dur na puluvīn'ju p̥nt 'aż do pół drogi' S 44.
- pumagačīn m. 'pomocnik' W, cf. pōmuš.
- pumagam, -agaš 'pomagam' S, W.
- *puminam 'spędzam czas': kāk puminaxti tōlku wr'ām'ą 'jak spędziliście...', ti kāk puminā 'jak ci się powodziło' W 87, puminā idīn d'èn' 'minął jeden dzień' W 85.
- pumiždu 'pomiedzy' S: pumiždu (bis) na luz'ètu s'ax̣ misir', pumiždu na misir'u s'ax̣ fasul, cf. miždu W.
- pūmka, pūmkata 'pączek' S, cf. p̥mka.
- da sä pumól'a na Gōsput' 'niech się pomodłę do Boga' S 23.
- pūmp, pūmpu, pl.: pūmpuvi, pūmpuvètu 'pepek', S cf. p̥mp.
- pumižnant, -žnanta, -žnantu 'zmarznięty, -a, -e' S, W.
- pumižnuvam 'marznę' W.
- punā 'przynajmniej' S, W; taps'ata punā tri uki m'asu S, punā dw'ā uk̥ m'asu W.
- pund'ālnik, -ālniku, pl.: -ālnic'ą, -ālnic'ètu 'poniedziałek' S, W.
- sä pupār'uwam 'oparzam się (np. wrzącą wodą)', aor.: sä pupār'ax̣, ti sä pupārī W, cf. sä nap'èkuvam S.
- sä pupikāvam 'moczę pod siebie' S 12, cf. pika.
- pūpula, pūpulata 'pierze, puch' S, w W zn., cf. p'èru, pirūška.

- purʔmbʻuvam 'obrzebiam', purʔmbinu 'obrzebione' S, W.
 purʔnčuvam, -ʔnčuvaš 'zamawiam' S, W; purʔnčani rābuti 'ro-
 bota zamówiona', sā purʔnčax 'postanowiłem' S.
 purtārin *cf.* portārin.
 purtukāl || -āl' *m.*, -āl'ǵ *pl.* W, purtukāla, -alāta S 'pomarańcza'.
 pusāt *m.* 'broń' S, W.
 sā pusf'ǵanti S, sā prusf'ǵanti W 'stał się świętym'.
 pusipuvam 'posypuję' W, *cf.* nasipuvam S.
 sā pusirāxa W 69.
 pusirič *m.*, -ičǵ *pl.* 'zasraniec (*zwł.* o dziecku)' S, W.
 pušta *m., f.*, puštu *n.* 'opustoszały, -a, -e' (nie: pusty), *np.* p. křšta
 'dom opuszczony, w którym nikt nie mieszka' S, W. *cf.* prāzin.
 sā pustagōsuvam 'zdumiewam się' S.
 pustilam, -ilaš 'rozścielam' S, W; p. kilim'u, krivat'u, ja p. trāpi-
 zāta S.
 pustrid'ā wēčār 'o północy' W 72.
 puštām, puštaš 'posyłam, puszczam' S, W; mājka m'ǵ pušna na
 skul'ōtu 'matka posłała mię do szkoły', dōjdi vr'am'ǵ da n'ǵ
 pušnat 'nadszedł czas naszego zwolnienia (*sc.* z wojska)', pušta
 listā, inō čatālčǵ pušta 'puszczać (o pączkach)' S, puštāt klās
 'zawijają kłos' S, W, pušta idin tiligrāf 'wysłała depezę',
 puštāt xabēr 'dają znać', za pušnam prusināri 'wysłę swatów',
 da si pušna vudāta 'aby oddać moc' S, sā pušta da gu t'era
 pōput 'rzuca się, aby wygonić popa' W 76.
 putām 'wgóreǵ'; dvājsi S, dvājsti W putām 'około 20'.
 putāna *f.* 'kobieta złego prowadzenia się' W 71, *cf.* ruspija.
 putir, -ir'u, -ir'ǵ *pl.*, putirčǵ *dem.* 'szklanka' S, W.
 putisuvam 'podlewam' S, *cf.* nap'ǵ'skuvam, wād'a.
 putištira *f.* 'koneweczka blaszana' S, W.
 pūtka *f.* 'narząd płciowy u kobiety' S, W; przekleństwo: pūtka ti
 mājčina! S.
 sā putkult'āvam, sā putkult'ǵ *aor.* 'klekam' W, *cf.* kl'ėknuvam S.
 putrisija *f.* 'zniszczenie' S, W.
 puturčāk *m.*, -āci *pl.* 'poturczenie' S, W.
 puvinzālka, -ālkata S, *cf.* Marinovъ str. 96, rys. 81, w W *niezn.*
 puvivam, -ivaš 'związuję, obwiązuję', mālku tu p. 'powijam dziecko'
 S, W.
 puznāvam 1) 'poznaję' S: da ja vidim, ja puznāvam S 26, 2) 'ro-
 zumiem' S: puznā S 12.

jas gu pużal'òvam 'lituję się nad nim' S.
 pużalt'á kšštata 'dom nabrał złotej barwy' W 87, pużlat'avat sc.
 listata 'zółkną (liście)' S 5.

R

rabuš 'miara: »puluwin prěst«' W 78.
 ràbuta S, W, pl.: ràbuti, ràbut'ètu S, ràbutšt'ą W 1) 'robota', 2)
 w pl. 'zdarzenia, czyny' S, W; za da kàzuvat takfès ràbuti S 12.
 ràbut'a W, ràbut'am S, ràbutiš S, W 'pracuję'; si gi ràbut'axmi
 i nifkit'ą 'uprawialiśmy sobie i niweczki', utivam da ràbut'a
 'idę do pracy' S.
 ràbutna m., f., ràbutnu n. 'pracowity, -a, -e' S, W.
 ràdus 'radość': sās s'è ràdus || sās gul'am ràdus W 71 || sās gu-
 l'ama ràdus W 85.
 sā ràduvam, sā ràduvaš 'cieszę się' S, W.
 raguzina, -ini pl. 'mata trzciniowa' S, W.
 raχāt m. 'spokój' S, W; ni ustājaš na raχāt 'nie dajesz spokoju'
 W 76.
 raχit', -it'u, -it'ą pl. 'garb' S, cf. gi'ba W.
 ràk, ràku(t), pl.: ràkuvi, ràkuvètu 'rak' S, W.
 r'aka, r'akata S, W, pl.: r'aki, r'akit'ą S 'rzeka (nigdy nie wysy-
 chająca)'.
 rakčèknuvam cf. rasčèknuvam.
 rakija, -ijata 'wódka' S, W.
 ràklica f. 'schowek w ścianie' W, w S *niezn.*
 ràmin' m., ràmin'ą pl. W, ràmu, ràmutu, pl.: ràmunta, ràmuntata
 S 'ramię'.
 ràna, ranata S, W, pl.: ràni, ranit'ą S, ranšt'ą W 'rana'.
 ràncica, -icata, -icit'ą pl. 1) 'rączka pługa', 2) 'rączka innych przy-
 rządów lub narzędzi np. »čakrčk-a«' S, W.
 ràncūlka f. 'rączka, np. korbka w młynku od kawy' S, W.
 rànži cf. rāži.
 rànina f. 'ranek' S, rànišnata zw'azda 'jutrzeńka' W, cf. sabax-
 lduzi S.
 ràpkaf S, W, -av'u, pl.: -av'ą, -avitu S, ràpkaut W 'rękaw'.
 ràpkavnica, -avnicata, -avnicit'ą pl. 'rękawica' S.
 rànu n. 'rano (od świtu do 10 rano)' S, W.
 r'apa, r'apata, r'apit'ą pl. 'rzepa' S, W.
 rasad'òvam, -òvaš 'rozsadzam (sadzonki)' S, W.

- sā rasbŕ^okuva murabè 'zaczyna się wojna' S 1, sā rasbŕ^okaŕa
 G'ermāni i Bŭlgāri 'zaczęli wojnę Niemcy i Bułgarzy' S 2.
 *rasčèknuvam || rakčèknuvam 'rozdzieram': rasčèknanti rūbi 'szaty
 podarte' S, gazò da si rasčèkniš S 24.
 rasipan, -ipana, -ipanu 'b. chory, wyniszczony, zepsuty, -a, -e' S, W.
 rasipuvam misir 'zrywam kukurydżę' S, W.
 sā rasipuvam, sā -ipuvaš 'niszczeję', sā rasipuva 'niszczy się' S,
 W; mi gu rasipa žumbišu 'popsuła mi zabawę' S 30.
 sā raskāpuva 'psuje się, niszczy się' S, raskāpana rūba 'podarta
 szata' W.
 sā rasklat'òvam, -òvaš 'chwieję się' S, W.
 raskrivam, -ivaš 'odkrywam' S.
 raspil'avam vudāta 'rozlewam wodę', r. brāšnu 'rozsypuję mąkę'
 S, W; sā raspil'āŕa šičkiju insānu S 20 'rozeszli się wszyscy
 ludzie'.
 raspŕnt' *m.* 'rozdroże' S 43.
 sā rasprim'āni (ut nās rūba) S 32 'rozebrał się (z tej szaty)'.
 rāst'a W, rāst'ēm S, rāst'ēs S, W 'rosnę', jas gu rāst'ēm mālkutu,
 jas gu narāstuy mālkutu 'wychowuję' S.
 *sā rastup'òva 'taje': sā rastup'òvat sn'āguvètu 'tają śniegi', mu
 rastupi (*sc.* slēncitu) krilāta 'roztopiło mu (słońce) skrzydła',
 sā rastupiy ut znòj 'oblałem się potem', sā rastup'òvat 'roz-
 chodzą się' (*sc.* ludzie) S, *cf.* sā razd'glòvat W.
 rāsu *n.* S, W, *pl.:* rāsunta S, rāsa W 'sutanna'.
 sā rašètuvam 'przechadzam się' S, W; da sā rašètam pu s'èlutu
 S 20, gu rašèta s'èlutu S 32.
 r'āška *f.* 'kawałek' *np.* r. m'āsu S, *cf.* mirka W.
 ratanica 'uderzenie nogą' W: udriwa idnā ratanica na pòput W
 70, *cf.* riskanica S.
 rātka *m., f.* S, r'ātuk *m.*, r'ātka *f.*, r'ātku *n.* S, W 'rzadki, -a, -e'.
 rāvna *m., f.*, rāvnu *n.* S, rāmna *m., f.*, rāmnu W 'równy, -a, -e',
ale: Ravnā *nom. propr.* wsi.
 razaliŕka *f.* S, lazariŕka W 'kolędniczka, chodząca w dzień
 św. Łazarza'.
 razbijna kòkał S, razbijin kòkał W 'złamana kość'.
 razbiram, -iraš 'rozumiem' S, W.
 razbivam 'rozbijam, rozwalam (płot), łupię (orzechy)' S, W.
 razbòj, -òju, -òjit'ā *pl.* 'warsztat tkacki' S, *cf.* staròlak W.

- sã razbul'avam 'rozchorowuję się' S, W; sã razbul'ax idnã bõlka 'zapadłem na chorobę' S 2.
- sã razbũzdam 'budzę się', sã razbudiχ 'zbudziłem się', razbud'èn 'rozbudzony' S.
- sã razd'ãłowat 'rozchodzą, rozstępują się' W: sã razdiliχa 'rozstali się' W 84, cf. sã rastup'òva S.
- *razdãwam 'rozdaję': razdãdi brašnòtu W 78.
- *razdrivam 'rozrywam, rozkopuję': da razdrijmi zim'ata S 48.
- sã razgjàzdam S, sã razjàzdam W 'wpadam w gniew', razgjad'èn S, razid'èn W 'rozniewany', cf. sã jid'em, sã timòsuvam.
- sã razgòl'uvam 'obnażam się' S, W.
- razm'ãsuvam 'mieszę ciasto' S, W.
- razmnuvam 'formuję bochenki po wymieszeniu ciasta' S, W.
- rãzum *m.*, rãzumu, *pl.*: rãzum'ã, rãzum'ètu 'rozsądek, roztropność' S, W; ùm bis rãzum pari ni prãvi S, ùm bis rãzum parã ni prãj' W 'umysł bez rozsądku nic nie wart'
- sã razùm'am, sã razùm'is S, sã razùm'uвам W 'przypominam sobie'.
- razvarèn, -èna, -ènu 'rozgotowany, -a, -e' S, W.
- *sã razvr'ãv'a 'rozkaduję się': sã razvr'ãv'ãχa S 42.
- ražam 'tnę' S.
- ražanina *f.* 'słoma żytnia' W.
- ražba, rãzbata, rãzbit'ã *pl.* 'poród' S, W.
- raždam 'rodzę' S, W, cf. rud'òvam.
- ražd'ãsuwa *sc.* nòš 'rdzewieje' W, cf. rãzãdãf, skur'ãsuva.
- raži: kòn'u rãži S, χãt rãž'i W 'rzy'.
- rèbru *cf.* ribrò.
- za r'èka, rièèš 'powiem' S, W; jas r'èkuχ da sã fãt'ã na ràbuta 'postanowiłem zabrać się do roboty' S 2, r'èkuχ da gu fãt'ã 'chciałem go złapać' S 45, štò si rièè? 'co znaczy?' S, W.
- r'èma, r'èmata, r'èmit'ã *pl.* 'katar' S, W.
- r'ènd'a W, r'èndam || rindim S, rindiš S, W 'układam, porządkuję'; r. ling'èri 'układam talerze (na półce)', r. t'ut'un' S, cf. niža W.
- rènt, rindò, *pl.*: rènduvi, rènduvètu 'rząd, linja' S, W; da stãnuva sãs r'ènt '... po kolei', dõjdi rindò i na d'ãt'ãtu 'przyszła kolej na ...' S.
- rèsa, rèсата, rèsit'ã *pl.* 'pek winogron' (tylko o ładnych i gęstych): luz'ètu ima rèsa S, W.

- rèspa, rèspata 'strugacz, rodzaj prymitywnego hebla' S, *cf.* rukàn', strúk.
- riba, ribata, ribit'ą *pl.* 'ryba' S, W.
- ribàrin, -àrinu, *pl.*: ribàri, -àritu 1) 'rybak' S, częściej *uż.* balak-
šija, 2) 'sprzedający ryby' W, *cf.* luwàčín.
- ribrò, ribròtu S, rèbru W, *pl.*: ribrà, -àta S, W 'zebro'.
- ričina *f.* 'gatunek wina z dodatkiem żywicy' S, W.
- rijam, riš S, rěja, rěš' W 'ryjé'.
- rindim *cf.* r'ènd'a.
- ripàn' *m.*, -àn'ą *pl.* 'marchew' S, W.
- Risànta *nom. propr.* S, *cf.* Xrisanti W.
- riskanica *f.* 'uderzenie (noga, siekierą)' S: riskanici dàvat 'ude-
rzają toporami', *cf.* ratanica W.
- rišètu, -ètutu, *pl.*: rišità, rišitàta 'sito do przesiewania zboża' S, W.
- ritam, ritaš S, rětam W 'wierzgam'; magàr'antu rěta W.
- riwè *cf.* ruvè.
- riz'à, -àta, riz'at'ą *pl.* 'ręcznik' S, *cf.* misàlča W.
- rižènu, -ènutu, -ènunta *pl.* S, rěžen' *m.*, -èn'ą *pl.* W 'rožen'.
- ròk, rugò, *pl.*: ròguvi, ròguvétu S, ròk, rugòt || rògut W 'róg'.
- ròpka, ròpkata, ròpkit'ą *pl.* 1) 'otwór, dziura', 2) 'jama' S; *dem.*:
ròpčínka *f.*, ròpčínki *pl.* S, dùpkička W 'dziureczka', *cf.* dùpka.
- ròsa, rusàta S, W, rusit'ą *pl.* S 'rosa'.
- rěja *cf.* rijam.
- rěmb'a W, rěmb'am S, rěmbiš S, W 'obrębuje'.
- rěmp, rambò(t), *pl.*: rěmbuvi, rěmbuvétu 'obrąbek' S, W.
- rěpka, rěpkata, *pl.*: rěnc'ą, rěnc'at'ą 'reka' S, W.
- rěš' *f.*, raštà S, W, *pl.*: rěžą, rěžat'ą S, mlògu rěžà W 'żyto'.
- rěšnica *f.* 'żarna' W, *cf.* m'èlnica S.
- rětam *cf.* ritam.
- rěždaf 'pokryty rdzą' W, *cf.* rěžd'asuwa, skur'asuva.
- rùba *f.*, rùbi *pl.* 'szata' S; *dem.*: rùbičkit'ą *pl.* S 19.
- za ručàsam, -àsaš 'zaczaruję, rzucę uroki' S: da ni gu ručàsam
'żebym go (sc. dziecka) nie urzekła', *cf.* ùruča, uručàsam.
- rudàn', -àn'u, -àn'ą *pl.* 'przyrząd do nawijania nici' S, W.
- rudnina, -inata 'rodzina' S, W.
- rud'òvam, -òvaš 'rodzę' S, W, *cf.* rěždam.
- ruf'ani *n.* = psòvani 'przekleństwo, przeklinanie' S, W.
- rukàn', -àn'u 'hebel' S, *cf.* strúk, rèspa.
- runim, -iš 'wyłuskuję ziarna z kaczanu kukurydzy' S, w W *niezn.*

rusi 'rosi (o drobnym deszczu)' S, W.
 ruspija, -iji ' prostytutka' S, W, *cf.* putàna.
 ruvè S, riwè W *sc.* magàr'atu 'osioł ryczy'.

S

s'ã 'teraz, oto' S.
 saalàm 'pewny czegoś' W 77.
 sabàcka *f.* 'całus' S.
 sabàχ-βlduzi 'jutrzienka' S, *cf.* rànina.
 sabàkarši 'o świcie' S 2.
 sabàlin 'rano do godz. 11-ej' S, w W *zn.*
 *sà sabiram 'zbieram się': sà sàbiràli djävulètu S 24.
 sàč *m.*, sàžuwi *pl.* 'daszek u czapki' W, *cf.* v'ł'šnik, S.
 s'ãca *cf.* s'ãka.
 s'ãd'a W, s'ãdim S, s'ãdiš || sidiš S, W 'siedzę'; s. na skumin'ò
 'siedzę na stolku', s. na kul'ana 'klęczę', pl'ètam s'ãdàšcum
 'siedzę i plotę' S.
 s'ãdba, s'ãbata, s'ãdbit'ã *pl.* 'siejba, zasiew' S, W.
 safi zlàtù 'czyste złoto' W 87.
 saχàt *cf.* sàt.
 sà/atà 'b. zły, kiepski' S 3.
 sàja W, sàjam S, sàš S, W 'sse'.'
 s'ãjam 'sieję' S.
 sàka *f.* 'torba szkolna' S, W, *cf.* tórba.
 s'ãka || s'ãca W, s'ãkam S, s'ãčéš || sičéš S, W 'rąbie'.'
 sakàjk', -àjk'u, -àjk'ã *pl.* 'bluza' S, W.
 sàkam, sàkaš 'wyglądam, wypatruję, przewiduję' S, W; za ja sà-
 kami mèčkata, kugà za si pòj' S 16.
 s'ãkänd'ã 'wszędzie' S, W.
 sakát' 1) 'kulawy' S, W, 2) 'wogóle ułomny *np.* bez ręki, nogi' W.
 sakàs, -βzu(t), -βz'ã *pl.* 'zywica' S, W.
 s'ãkuj S, s'ãkutrij W, s'ãkakfa S, s'ãkutra W, s'ãkakfu S, s'ãku-
 tru W 'każdy, -a, -e', w S bywa też s'ãkutri, *cf.* S 12 i 47.
 sakùla, -ùlata 'mieszek na pieniądze(?)' S 40.
 sàł, sàlu, *pl.:* sàluvi, sàluvètu 'prom' S, W.
 salistra *f.* 'podbródek dziecięcy' S, W; visòcka salistra 'podbródek
 haftowany z Wysokiej'.

s'ãm'ã, s'ãm'ãtu, *pl.:* s'ãm'ãnta, s'ãm'ãntàta 'nasienie' S, W.
 samàr', -àr'u, -àr'ã *pl.* 'siodło z drzewa na osła lub konia' S, W.

sambut'arnik, *pl.*: -arnici, -arnicetu 'charakternik: daviši vraku-laci' S, W.

samòs 'sam' S 13, 33.

sandakòsaχ = sā udriχ S.

sandāl, -álu, -alą *pl.* '5 do 6 »dragów« tytoniowych' («dr̃uk« na którym suszą się liście tytoniu) S, W.

s'ānka, sānkata, s'ānkit'ā *pl.* 1) 'cień', 2) 'zmora we śnie' S, W, 3) 'parasol' W, *cf.* parasòl.

sānki 'więc, mianowicie' S, W; sānki za pójmi tam 'a zatem tam pójdziemy', *cf.* ćūnki, demék.

sānòvam, -òvaš S, s'ān'a, s'āniš W 'śnie'.

sān'ar, -'aru, -'ar'ā *pl.* 'granica' S, W.

sap'etka *f.* 'koszyk' S, w W *niezn.*

sāp'siχu, sāp'siχa *pl.* 'majranek' W, *cf.* manžurāna S.

sapùn', -ùn'u 1) 'mydło wogóle' W, 2) 'mydło wyrabiane na wsi' S.

sapunžija *m.* 'mydlarz' S, W.

S'ār 'miasto Serres, Σέρραι' S, W.

sarà, -àta 'kolej, linja': s'āj' sarà 'teraz kolej, teraz do roboty!'

W 72, sās sarà || sā sarà 'pokolei' W 74.

s'āra, s'ārata 'siara, tj. pierwsze mleko po ocieleniu się krowy' S, W.

sarāfin *m.* 'bankier uliczny' S, W.

saral'k *m.* 'żółtaczka (choroba)' W, *cf.* žlāt'ec S.

sarnòk, -òku, -òci *pl.* 'gatunek grzyba o kapeluszu spuszczoneym nadół' S, w W *niezn.*

sar'buru *n.*, sar'burūnta *pl.* 'narcyz żółty' S, w W *niezn.*

sar'k *m.*, sar'ci *pl.* 'liście tytoniowe, wiszące na jednym drągu' W.

sār p'ntišta 'drogi b. strome, urwiste, kamieniste' S, W.

sās S, W || as W 'z, razem, przy pomocy'; sās m'èn'ā 'ze mną',

sās tri mālki 'z trojgiem dzieci', vulòsuvāmi sās kapāj'k'u

przykrywamy pokrywką', kàra vòda sās magār'ātu 'wozi wodę

na osle', rindimi sās iglāta 'nawlekamy na igłę' (*sc.* liście ty-

toniowe), sā štò tròpu 'w jaki sposób', pùsni mi idin tutām

kitki sās K'el'ěšu 'poślij mi bukiet kwiatów przez K.' S.

sās, sazò(t), *pl.*: sazuvi, sazuvétu 'gatunek trzciny' S, W.

saštisuwam: lāfuwétu t'ès gu saštisaχa G'òrgi 'τὰ λόγια αὐτὰ ξά-φμισαν τὸ Γιώργο' W.

sāt, sadò, sādūvi *pl.* 'winna latorośl sadzona po raz pierwszy:

pr'ėvnata gudina, štu gu s'ājmi luz'etu' S, w W *niezn.*, mówi

się tylko: nòwu luz'è.

sàt, sàt'u, sàt'ą *pl.* S, saḡat W 1) 'zegarek', 2) 'godzina'; sàt'u na dvà 'o drugiej godzinie' S 11.

sàžda, sàždata S, W, *pl.*: sàždi S, sàžd'ą W 'sadza'.

s'è 1) 'wszystko', 2) 'wciąż' S, W; s'è ravnì lòzi 'wszystkie równe winne latorośle', s'è tuk idiš 'ciągle tu chodzisz', kutukàk si utivaši s'è 'tak jak dotychczas wciąż chodził' S, *cf.* s'èjnu.

s'èdim '7' S, W; sid'ąmnàjsti W, sidimnàjsi S '17'; sidimdis'èt '70' S, W.

s'èdlu W, sidlò, -òtu, sidlà *pl.* S = m'astu na gàžò 'miejsce na spodniach na siedzeniu'.

s'èdnuvam 'usiadam, zatrzymuję się' S: s'èdnaḡ dva tri m'asnici u Sulùn 'zatrzymałem się w Soluniu około 3 miesiące'.

s'èjnu *adv.* 'zawsze, wciąż' S, *cf.* s'è.

s'èl'ąnin, sil'ąninu, *pl.*: sil'ąni, sil'ąnitu S, W || s'èl'ani W 'wieśniak'.

s'èlu, s'èlutu, *pl.*: silà, silàta 1) 'wies', 2) 'miejscowość' S, W.

sèr *cf.* siran'ètu.

sèrt' 'ostry, silny', *np.* sèrt' rakija 'silna wódka' S.

s'èstra, s'èstrata, *pl.*: s'èstri, s'èstrit'ą 'siostra' S, W.

s'ètn'ą 'następnie', pòs'ètn'ą || pòsit'ą 'później' S, W, na s'ètnina 'wreszcie, nakoniec' S.

sfàr'am *cf.* isfàr'am.

sf'ąš *f.*, sf'ąštà, *pl.*: sf'ąšti, sf'ąštít'ą S, sf'ąšta, *f.*, sf'ąštít'ą *pl.* W 'świeca'.

sfàt, sfàtu, *pl.*: sfàtufci, sfàtufcètu 'ojciec zięcia' S, sfàtufci 'rodzina zięcia i teściowej wobec siebie' W, sfàt'ąta *f.* W 79.

sf'ąt, sf'ąto 1) 'ludzie' S, W, 2) 'świat' S; mlògu sf'ąt ima 'jest wiele ludzi', štu imàši sf'ąt pu ràbuta 'ilu było ludzi przy pracy', nòs sf'ąt 'drugi świat' S.

sf'ąti 'świeci' S 21, prastà i sf'ąt'ąla v'èèr 'gleba w nocy świeciła' S 59.

sf'ątilu, sf'ątilà *pl.* 'światło' S, W.

sf'ątlif, -iva, -ivu S, sf'ątna *m., f.*, sf'ątnu *n.* W 'świecący, -a, -e, błyszczący, -a, -e', *cf.* l'ąskaf.

sfinsku m'ąsu S, sf. mèsu W 'mięso wieprzowe' (wyraz »sfín'a« *niezn., cf.* pràs'ą).

sfintèc, -ècu S, W, *pl.*: sfintèc'ą S, sfintèci W 'święty'.

sfir'a, sfiriš W, sfiram, sfiraš S 'gwizdam'.

sfirka, sfirkata 'flet' S, W; sfir'a sās sfirkata 'gram na flecie' W.

sfità Bugurdica S 23, sfiti Iftim'us S 43.

sfit'è *n.*, sfit'ánta *pl.* 'kwiat, kwiecie' S.

sfivam, sfivaš 'wyżymam wodę' S, w W: (sfiwam) = zawiwam,
cf. uc'ad'òvam.

sfr'ad'ǵl, sfr'ad'ǵlu S, W, *pl.*: sfr'ad'ǵlǵ S, sfr'adilǵ W 'świder'.

*sǵarkuva *sc.* kùčǵtu 'szarpie, gryzie': gu sǵarkaǵa S 2.

*za sǵrǵn'a 'wyżywie': za da gi sǵrǵni tajfǵta S 48.

si 'sobie': fǵt'ǵǵmi da si pruminami 'zaczęliśmy sobie żyć', si dǵj-
duǵ dumǵ 'wróciłem do domu', si umiram jas S.

sid'ǵ 'tylko, jedynie' S, W.

sidlǵ *cf.* s'èdlu.

siǵim, siǵim'u, *pl.*: siǵim'ǵ, siǵimitu 'sznur' S, W.

sif, siva, sivu 'siwy, -a, -e' S, W; sif kǵn', siva glǵva S.

sigǵ || sigǵǵ, sigǵička *dem.* 'teraz' S, W; dur sigǵ 'po dziś dzień' S.

sila, silata, silit'ǵ *pl.* 1) 'siła', 2) 'bardzo silna gorączka' S, W.

sin, sinǵ, *pl.*: sinuvi, sinuvètu S, sǵn, sanǵtmi, sǵnuwi *pl.* W 'syn'.

sin', sin'a, sin'u 'niebieski, -a, -e' S, W.

sin'ǵ, -ǵta, sin'ǵt'ǵ *pl.* S, sinǵja *f.* W 'miedziana »sufrà«'.

sindùk', -ùk'u(t) S, W, *pl.*: sindùci S, sindùk'ǵ || (-ùci) W, sindùčǵ
dem., -ùčǵanta 1) 'skrzynia (*zwł.* na wyprawę)', 2) 'trumna'.

sip'a W, sip'am S, sipiš S, W 1) 'nalewam', 2) 'sypię', *cf.* sipuvam.

sipka, sipkata 'ospa' S, W.

sipuvam, sipuvaš 1) 'nalewam', 2) 'sypię' S, W, *cf.* sip'a.

sir mu sǵ gl'ènda S, siir mu sǵ gl'ènda (*zn.* tylko w tem powie-
dzeniu-przysłowiu).

sirǵk, -ǵku, *pl.*: sirǵci, sirǵcitu 'sierota' S, W; sirǵk ut zanjǵt'
'pozbawiony pracy' (po śmierci majstra) S 1.

siran'ètu 'wypróznianie się' S, W, tǵka sèr sǵ W 74.

sirini, sirin'ètu, *pl.*: sirin'ǵnta S, W || sirin'ǵ W 'ser'.

sirinskǵta nid'ǵl'a W, sirnata *n.* S 'pierwszy tydzień postu, w któ-
rym pości się i od nabiału'.

sirtǵr' *m.*, -ǵr'ǵ *pl.* S, širtǵr', -ǵr'ǵ *pl.* W 'szuflada (w stole, ko-
modzie)'.

sirumǵǵ S, W, sirmǵǵ S 15 'biedak'.

sirumǵška *m., f.*, -ǵšku *n.* 'biedny, -a, -e' S, W.

sirumǵštija *f.* 'nędza, bieda' S, W.

sit, sita, situ S, sǵt, sǵta, sǵtu W 'syty, -a, -e'.

situ, situtu, *pl.*: sitǵ, -ǵta 'sito' S, W; čèstu situ 'gęste sito', r'ǵtku s.
'rzadkie s.' S.

sivǵk = grǵzdi, štu ni uzdr'ǵva, šǵrinu stǵnuva S, W.

- sã skad'ova udajata 'izba napelnia się dymem' S, W.
 skafun', -un'u, -un'a *pl.* S, W || skaχun' W 'pończocha'.
 skakam, skakaš 'skacze' S, W; skakaš'em 'skacząc, skokiem' S.
 skala, skalata 1) 'drabina', 2) 'schody' S, W.
 skalupat', -at'a *pl.* 'szczebel drabiny, stopień w schodach' S
 w W *niezn.*, *cf.* basamak.
 skamparin, -arinu, -ari *pl.* S, W || skamp'arin W 'skapieć'.
 skampija *f.* W, skamputija *f.* S 'drożyzna'.
 skandalu *n.* 'skandal' S 30.
 sã skãstam 'wspinam się' W: sã skac'aχa gora u dumã W 68,
cf. sã pukãstam S.
 sã skazuvam 'wydaję się, wygaduję się' S.
 sklavu(s) 'niewolnik' S.
 skoknuvam 'skacze', za skokna, skokniš 'skocze' S, W; skoknaχ
 tam gora, pil'atu skoknuva S.
 skolasuvam *cf.* iskulasuvam.
 skomin, skumin'o, *pl.* skomin'a, skomin'etu 1) 'stołek wogóle' S,
 2) 'stołek bez oparcia' W, *cf.* karëgla.
 skopò *cf.* skupòs.
 *skopsuvam 'przerывam, ucinam': tój mužabët'u χië gu ni skòpsa
 'on zupełnie nie przerwał rozmowy' S 12.
 skorni, skornit'a 'buty z cholewami' (?) S 41.
 skoru 'prędko' S, W.
 skõmpa *m., f.* S, W || skõmp *m.* W, skõmpu *n.* S, W 'drogi, -a, -e';
 skõmpa šik'er 'drogi cukier' S.
 skõrna, skõrnata 'brud' S, W; žlõta || žlõta skõrna S, skõrna ut
 uši W 'woskowina w uszach'.
 skõrnaf, skõrnava, skõrnavu 'brudny, -a, -e' S, W; skõrn'u! 'brud-
 dasie!' S 24.
 skrifòm S, skriχòm W 'ukradkiem, potajemnie'.
 skrip'a, skripiš 'kraję, strzygę' W, *cf.* stj'žam S.
 skripani *n.* W, škripani *n.* S 'strzyżenie włosów'; skripni mi m'bra
 w'ãždit'a 'przytnij mi trochę brwi' W 86.
 skrišna *m., f.*, skrišnu *n.* 'skryty, -a, -e (o człowieku)' S, W.
 skrivam *cf.* iskrivam, sã skrivam 'chowam się' S, W.
 sküb'a W, sküb'am S, skübiš S, W 'skubię', *cf.* skümnuvam S.
 skufajk', -ajk'a *pl.* 'czapeczka dziecięca' W.
 skümnuvam 'urywam, zrywam', *np.* sk. idnã kitka 'zrywam kwiat'
 S, *cf.* sküb'a.

- skupàvam 'okopuję' S 5.
 skupòs *m.*, skupi *pl.* S, skópò, -òtu W 'strażnik'.
 skùr'ǵ = ćèrnu: si dójduχ dumà χùbav'ǵ, alà skùr'a gi nàχ
 i dumà S 2.
 skur'asuva *sc.* noš 'rdzewieje' S, *cf.* ražd'asuwa W; skurg'à-
 sana kal'čeka 'zardzewiała szabla' S 34.
 skurci *n.*, -itu, *pl.*: skurcinta, -intata 'szpak' S, w W *niezn.*
 sláčawa *f.* W. sláčuva, sláčuvàta S 'smak'; bis sláčuva 'bez smaku'.
 slàma, slamàta S, W, *pl.*: slàmi, slamit'ǵ S, slàmka *dem.* W 'słoma
 równa' (pokruszona, to: pl'ava).
 slàna, slanàta S, W, slanit'ǵ *pl.* S 'szron'; slàna pàžda, uslan'èntu
 gròzdi 'winogrono pokryte szronem' W, *cf.* karalija S.
 slanina, -inata 'słonina' S, W.
 sl'ap, sl'apa, sl'apu 'ślepy, -a, -e' S, W.
 sl'as *cf.* šl'as.
 slátka *m., f.*, slátku 'smaczny, -a, -e (*nie*: słodki!)', slátka mán'žà
 'smaczne jedzenie' S, W.
 sl'avam *cf.* isl'avam.
 slàvur, slàvuru, *pl.*: slàvur'ǵ, slàvurètu, *dem.*: slàvurčǵ, slàvurčànta
pl. 'słowik' S, w W *niezn.*
 slimuk, slimuku, *pl.*: slimuci, slimucètu 'slimak' S, *cf.* šul'ak W.
 slivka pùsnaγa d'at'ant'ǵ 'τὰ παιδιὰ λιγώδηκαν' W.
 slipanica igràjat 'bawią się w chowanek' W, *cf.* ftiska i. S.
 sliva, slivata, *pl.*: slivi, slivit'ǵ 1) 'śliwa (drzewo)', 2) 'śliwka (owoc)'
 S, W.
 slěba *cf.* slěpka.
 slěnci, slěncitu 'słońce' S, W.
 slěncivu òku || slěncivòtu òku, *pl.*: slěncivi òči S, slěnciwu b'li *n.*,
 slěnciwa bäl'anta *pl.* W 'słonecznik'.
 *slěnz'uvam 'okłamuję': ist'aši da ja slěnz'i 'chciał ją okłamać'
 W 71, sà ni slěnz'uvaš? 'nie łudzisz się?' S 38.
 slěpka, slěpkata S, slěba W 'łodyga'.
 slěza, slězata, slězit'ǵ *pl.* 'łza' S, W.
 slùšam, -ùšaš 1) 'jestem posłuszny', 2) 'podsluchuję', 3) 'słucham'
 S, W; slùša tòpuvètu kàk pl'uskat S 13.
 slùšna *m., f.*, slùšnu *n.* 'posłuszny, -a, -e' W.
 sà sm'ajam, sà sm'áš 'śmieję się' S: zašto mi sà sm'áš?! na
 mán'žata mi sà sm'áš iksi na m'en'ǵ mi sà sm'áš? 'czemu się

- śmiejesz? śmiejiesz się z jedzenia, czy ze mnie?', sã nasm'ax
 'uśmiechnąłem się' S 18.
- sã smãm'uvam 'zawodzę się, oszukuję się' S, W; sã smãm'ax
 'oszukałem się' S, išt'aši da ja smãmı = sl'bnzi 'chciał ją
 oszukać', kãk moga da ja ismam'a W 71.
- za smèl'a, smèliš S, za mèl'a, mèliš W 'zmielę'.
 smòk, smukò, *pl.*: smuc'è, smuc'ètu 'wąż' S, W.
 smòkfa, smòkfata 'figa' S, W.
 smòla, smòlata 'smoła' S, W; i ja smuli udgòr'a dur dól 'posmo-
 liła ją od stóp do głów' S.
 smr'knuvam 'pociągam nosem' S, W.
 smùkam S, W || smùčam S, smùčiš S, W 'sse, wysysam'.
 snàga, snàgata 1) 'ciało' S, W, 2) 'piers (cała klatka piersiowa)' S;
 b'at u snàgata 'biały na ciele' S.
 sn'ak, sn'agò, *pl.*: sn'aguvi, sn'aguvètu, *dem.*: sn'akčã 'śnieg' S, W.
 sn'èvat *sc.* kòkuški 'znoszą *sc.* kury jaja' S, W.
 snòp, snupò(t), *pl.*: snòpuvi || snòpi, snòpitu 'snop' S, W.
 snòšt'a 'wczoraj wieczór' S, W.
 snòwa *cf.* snuv'em.
 sn'xã, snaχata S, W, *pl.*: sn'xı, snaχit'a S, sn'x'ıt'a W 'synowa'
cf. niv'asta.
 snuvalka, -alkata 'czołno w warsztacie tkackim' S, *cf.* strilica W.
 snuvantina *f.* = kugã sã snuvè S, W.
 snuv'em S, snòwa W, snuv'èš *sc.* plãtnu S, W 'snuję'.
 sòba *f.* 'piec (zwykle żelazny)' S, W.
 sòda *f.* 'soda (do prania)' S, W.
 sòj, sòju(t) 1) 'krewny', 2) 'rodzaj, gatunek'; šičkajut sòj 'wszyscy
 krewni' W, druk sòj vr'ıtka 'innego rodzaju »vr'ıtka«' S.
 sòk, sukò(t), *pl.*: sòkuvi, sòkuvètu 'sok (*zwl.* z winogron)' S, W.
 sòl', sultã 'sól' S, W.
 sòpul, sòpul'a *pl.* S, W || (sòmpul) S 'spiki w nosie'.
 sòsa: kòn'ut sòsa stãnuwa 'koń staje dęba' W, *cf.* sùsta.
 *s'xnuwam 'suszę?': s'xnuwat 'suszą' W 65, s'xnuwa *cf.* us'xnuva.
 s'mbuta, s'mbutãta 'sobota' S, W.
 s'bn *cf.* sin.
 s'bn, sanò(t), *pl.*: s'bnuvi, s'bnuvètu 'sen' S, W; na s'bn'a 'we śnie',
 ni gu fãšta s'bn 'nie może spać' S.
 s'ndini, s'ndin'ètu 'gderanie, wymawianie' S, w W *niezn.*
 s'nd'am, s'ndiš 1) 'sądzą' W, 2) 'gadam, gderam, terkotam' S.

słək *m.*, słəkuvī *pl.* 'sełk' W, w S *zn.*, ale tylko starsi, *cf.* vñzīl.
 †sñnt *m.*, *pl.*: sñnduvī, sñnduvètu 'naczynie' S, *cf.* bakarlık.
 sñt *cf.* sit.

za spām 'będę spał': jas m'ën'ą m'ą i strāχ wñbka da spām 'boję
 się spać na dworze' W 71.

spanāj'k' *m.* 'szpinak' S, W.

spand'òwam *cf.* ispand'òwam.

spanè *n.*, span'ánta *pl.* 'spanie' S, W.

sp'èkuvam *cf.* isp'èkuvam.

spica, spicata 'drzazga' S, W.

sā spīva *cf.* sā ispīva.

splīna *f.* 'trzustka' S, W.

*za sprāšām 'sprószę sobie': da si ja sprāšām glavāta! 'żebym so-
 bie głowę sprószyla!' S 64.

*za sprāt'a 'odprowadzę': gi sprātīχa dur na pampòru 'odprowa-
 dzili ich aż do okrètu' S 13, 47.

sā sprip'āχmi *cf.* sā pripīram

sprīsnuwa *cf.* isprīsnuva.

spruti 'stosownie do, zależnie od' S, W; sp. argātītu, štu za imaš
 'zależnie od (ilości) robotników, których będziesz miał' S 5.
 spūdaksuvam 1) 'kształcę się', 2) 'daję kogoś kształcić' S: za t'ą
 spūdaksam 'dam cię wykształcić' S 26.

spulāj ti brāti, sèstru 'dzięki ci bracie, siostrze!', spulāj mu na
 Gòspūt' 'dzięki Bogu' S, spulājti, spulājwa 'dzięki ci, wam' W.

spūza, spūzata = mālki žārcānta 'popiół z trochą żaru' S, W.

Sť'bi 'Serbowie' S.

s'ŕna, s'ŕnata 'sarna' S, W.

ssāj ml'āku 'ssie mleko' W, *cf.* žāskam S.

†stādu òfci, kòzi S, w W *zn.* ale už.: bil'ūk.

stafīda, -īdi *pl.* 'rodzynek' S, W.

za stānam 'wstanę' S: stān', mari žènu 'wstań, żono!' S 13, jas za
 ti stāna kalītāta 'będę twoim kumem' S 13, stāna t'āška 'za-
 szła w ciężę' S 3, stāna šīrvitòrin 'został służącym' S 18,
 stāna utīdi na gurbèt 'wziął' i wyruszył zagranicę' S 18.
 stānuva 'wydarza się coś', ni stānuva! 'niemożliwe, tak nie może
 być!' S.

stānuvam 'wstaję' S: stānuva tòs umr'ānt'u 'wstaje ten umarły'
 S 53, stānuvat èm kubilata, èm càricāta ditīni 'i kobyła i kró-
 lowa zaszły w ciężę' S 31, kòn'ut sòsa stānuva 'staje dęba' W.

stár, stára, stáru 'stary, -a, -e' (tylko o ludziach, o rzeczach *cf.* v'ëtka) S, W.

staròlak, -òlakut 'warsztat tkacki' W, *cf.* razbòj S.

starutija *f.* S, staruštija *f.* W 'starość'.

statmò, -òtu 1) 'stacja kolejowa', 2) 'posterunek, *np.* zandarmerji' S.

stáva *f.* 'kopa zboża ułożona z 10 snopów' W 66

*stavròsuvam: za da gu stavròsat 'aby go ukrzyżować' S 45, *cf.* *krastòsuvam.

st'ègnant 1) 'chudy', 2) 'skąpy' W, *cf.* ftisnant S.

st'ègnuvam 'ściskam' W; st'ègna icètu sàs kàminut W 75, ja st'ègna turbàta 'ścisnął torbę' W 77.

stòmna, stòmnaata 'wielkie gliniane naczynie na wodę' S, W; +m'arna stòmna »òsim uki vinu z'évaxa« S.

za stòr'a(m), stòriš 'zrobię' S, W; za da ja stòri tàs ràbuta 'żeby to zrobił' S, da mu stòri na càr'u idin kunàjk' 'aby wybudował królowi pałac' S 18/19, stòrixa paràpunu 'zrobili zażalenie' S 28, stòrixa mu'abèt 'pogwarzyli sobie' S 12, stòr'ax šès m'asnici 'spędziłem 6 miesięcy' S 1, stòri mlògu gudina u nùs kafinè 'w tej kawiarni spędził wiele lat' W 82.

stěknuvam vògni 'rozniecam ogień' S, za stěkna ògn'ut W, za stěknam S, za stěkniš S, W 'rozniecę'.

stěnglu *n.* 1) 'szkło' W: katù stěnglu čistu 'czyste jak szkło' 2) stěnglu wr'am'a 'czyste powietrze' S (*zn.* tylko w tem powiedzeniu).

stěnuvam *cf.* istinuvam.

stěpnuvam, stěpnuvaš 1) 'wstępuję' S: ni mòžam da stěpnam 'nie mogę stąpać', p'ènt' čuv'ak štu ni stěpna 'niedostępna droga', stěpnuva na izingijata 'kładzie nogę w strzemiona', jas t'a ni stěpnuvam t'èb'a 'nie ustąpię ci' S, 2) 'kradnę, rabuję' W: gu stěpnaxa 'okradli go'.

stěpt'a W, stěpt'am || stapt'ém S, stapt'èš S, W 'stąpam'.

str'ici, stracètu, *pl.*: str'icinta || stracà, stracàta 'serce' S, W.

str'ada, str'adàta S, W, str'adit'a *pl.* S 'środa'.

str'adà || str'ad'a nòš 'północ' S, W.

str'adna *m., f.*, str'adnu *n.* 'średni, -a, -e' S, W.

stràx, straxò(t), *pl.*: stràxuvi, stràxuvètu 'strach' S, W; stràx gu 'boi się', n'emat stràxa 'nie boją się', mr'eva stràxa vid'ax 'trochę się przeląknęłam' S, gu stòrix ut stràx 'zrobiłem ze strachu' W.

- str'āxa, str'āxata S, W, *pl.*: str'āxi, str'āxit'ā S, str'āxēt'ā W
 'strzecha, tj. dolna wystająca część dachu'.
 str'āla, str'ālata, str'ālēt'ā *pl.* W: lēsnuwa 'łyska się', str'āla pāzda
 'grom pada', *cf.* lāska, grēmnuva.
 str'ālūtkā: *zn.* tylko w przekleństwie: st. da t'ā nastr'āli! S, w W:
 str'āla da t'ā nastr'āli.
 strām, strāmō(t) 'wstyd' S, W; strām ima 'wstydzi się', ut strāma
 S, ut sf'ātska strāma W 'ze wstydu'.
 stramlif, -iva, -ivu 'wstydlivy, -a, -e' S, W.
 sā strāmōvam 'wstydzę się' S, W.
 stramutā *f.*, stramuti *pl.* 'organy płciowe' S, w W *zn.*
 strāna, stranāta 'strona', na stranāta 'na boku', u stranāta n'ēta
 'obok niej' S.
 strān'a W, strānim S, -iš S, W 'dzielę kupę drzewa na dwie
 części i ładuję po obu bokach osła lub konia'.
 strāšna *m., f.*, strāšnu *n.* 'straszny, -a, -e' S, W.
 str'āšta: na st. 'naprzeciw', ut st. 'z naprzeciwka', str'āšn'ju dugān'
 'sklep położony naprzeciw' S, *cf.* karši.
 str'āštam || str'āvam, str'āvaš 'spotykam' S, W
 za str'āta, str'ātiš 'spotkam?'; gu str'ātux 'spotkałem go' S.
 stratigō S, stratigōs W, stratigitu *pl.* S 'generał'.
 +str'ēbru, str'ēbrutu, stribrā *pl.* 'srebro' S, W; str'ēbna lānżica
 'srebrna łyżka' S.
 striku, strikutu, *pl.*: strikufci, strikufcētū 1) 'brat ojca' S, W,
 2) 'starszy człowiek wogóle' W.
 strilica *f.* 'czołenko w warsztacie tkackim' W, *cf.* snuvalka S.
 stj'kam, stj'kaš 'zajadam' S, W.
 stj'p, strapō(t), *pl.*: stj'pūvi, stj'pūvētu 'sierp' S, W.
 stj'žam, stj'žiš 'kraję'; st. sās nōžnicit'ā 'kraję nożyczkami' S, *cf.*
 skrip'a W.
 strūk, strūkūvi *pl.* 'hebel' W, *cf.* rukān', rēspa S.
 stud'ēn, -ēna, -ēnu 'b. zimny, -a, -e' S, W, *cf.* χlādna.
 stujālu *n.*, stujālunta *pl.* S, W 1) 'przysiadka w przęsłicy', *cf.* Ma-
 rinovъ str. 96, rys. 80, 2) 'podstawa »vrătiki«, *cf.* Marinovъ
 str. 99, rys. 86.
 stumāx', -āx'u(t), -āx'ā *pl.* 'zołądek' S, W.
 stumbōxartō S, stupōxartō W 'bibuła'.
 stupān, -ānu S, W, *pl.*: stupān'ā, -ānitu S, -āni W 'gospodarz'.
 stupānska *m., f.*, stupānsku *n.* 'gospodarski, -a, -e' S, W.

- sã stupl'ova 'ociepla, ogrzewa się' S, W, stupl'owam 'ogrzewam coś, trzymając na ogniu' W, *cf.* nažëguvam S.
- stùt', stutà, stùd'a *pl.* 'zimno' S, W; stùt' imaš 'zimno ci', ut stutà zamr̀znaya kitkit'ã S.
- stutina, -inata 'setka' S, W.
- subèt', subèt'u 'pogwarka, pogawędka' S, w W *niezn.*
- subiram, -iraš 'zbieram' S, W; subiràx t'ut'un'u S 3, utidi na perivòl'u da subirè smòkfi S 45, sã subiràx 'ocknąłem się, otrzeźwiałem' S, sã subirà šičk'ju ipsik' 'zgromadzili się wszyscy ludzie' S 22.
- subiràn, -àna, -ànu 'wybrany, wyborowy, -a, -e' S, W; t'è sã subiràna kustàn'ã W.
- za subl'ãcèm, -èš 'rozbiore' S.
- sùća W. sùćam S, sùćiš S, W 'kręcę w palcach nic, powróż, papieros, cygaro' S, W, *cf.* sùknuvam.
- sufèrin, -èrinut 'szofer' W.
- sufrà *f.* S, W, *pl.:* sufri S, sufr̀ W 'niziutki stolik (bez nóg)'.
sùfra 'fald' S, *cf.* p'èta W.
- sùx, sùxa, sùxu 'suchy, -a, -e'; na sùxu 'na łądzie' S, W, sùxi parùški '»czyste pieniądze« (kiedy *np.* robotnik prócz pieniędzy dostaje też wikt i nie wydaje nic na jedzenie)' S.
- sukàk *m.* 'uliczka' S.
- sùknuvam, sùknuvaš 'kręcę w palcach nic, powróż, cygaro' S, W, *cf.* sùća.
- sulàk *m.*, -àci *pl.* 'mańkut' S, *cf.* l'ãwàk W.
- sulèna m̀n'žã 'potrawa posolona' S, W; prisulèna 'trochę posolona', mlògtù sulèna 'przesolona' S.
- sulfátu *n.* 'chinina' S, W.
- sulina, -inata 'rura' S, W.
- sultàr, -àr'u, -àr'ã *pl.* 'solniczka' S, W.
- sulùk, -ùci *pl.* 'oddech'; sulùk ni z'èva 'nie oddecha' S, W.
- Sulùn: 'Soluní, Saloniki', u S. 'w Soluniu lub do Solunia' S, W.
- sumùn', -ùn'u 'bochenek chleba (*zwł.* wojskowego)' S, *cf.* pišnik.
- s'unt'ùk *cf.* s'urt'ùk.
- supláknuvam 'zmywam, splukuję' S: gi suplákna šičku 'wszystko im zabrał'.
- supràzn'uvam, -àzn'uvaš 'opróżniam' S, W; da si supràzni mušturàku 'żeby się klozet opróżnił' S, za supràzn'at žítutu u am-bàr'ut 'wysypią żyto do sąsiedka' W 67.

- surat, -at'ą *pl.* = obras 'twarz' S, w W *nieuż.*
 surè: aku ištíš surè surè gu s'áš S 6: zasiew ten polega na tem,
 iż najpierw się robi na roli trzy rowki, które po rzuceniu
 nasienia razem się zasypuje, a przy zasiewie zwanym »k'ór-
 čizi« robi się tylko jeden rowek, który po zasianiu zaraz się
 zasypuje.
 surla, surlata 'ryj świni' S, *cf.* žusna W.
 s'urt'uk S, s'unt'uk W 'jakieś przekleństwo'.
 susta S, W, susti *pl.* S 1) 'haftka', 2) 'materac sprężynowy' S, W;
 kón'u pravi s. 'staje dębem' S.
 suvarija *m.* 'kawalerzysta, jeździec' S.

Š

- šadраван *m.* 'ozdobna studnia' S.
 šajka, šajkata 'mały gwóźdź' S, W.
 šal *m.*, šaluvi *pl.* 'narzutka kobieca, zwykle czerwona' S, W.
 šalvár, -ar'u 'szerokie majteczki dziecka' S, W.
 šamàr *cf.* pl'uskani.
 šamatà *f.* 'hałas, zamieszanie' S.
 šamijka S, šamika W 'chustka na głowę' S, W.
 šandán', -án'u 'świecznik' S, W, *cf.* Marinovъ str. 39, rys. 40.
 šapka 'czapka' S, W, *cf.* kapela.
 šarin, šarina, šarinu 'pstry, -a, -e' S, W.
 šarka, šarkata, šarki *pl.* 'zmarszczka' S, W.
 šaròk, -òka, -òku 'szeroki, -a, -e' S, W; šaròk čuv'ák 1) 'hojny
 człowiek' S, 2) 'nie martwiący się' W, šaròka duša 'dusza
 otwarta, szczerza' S, W.
 šarv'èta *f.* S, W || šerv'èta S 'kolorowa chusteczka do nosa'.
 šašik 'zezowaty, -a, -e', š. gl'ènda 'patrzy zezem' S, W.
 Šatista *nom. propr.* 'miasteczko w zachodniej Macedonji' W 79.
 ščignoštir, -ir'u, -ir'ą *pl.* 'drewniane rusztowanie w kształcie klosza
 do suszenia różnych rzeczy' S, w W *niezn.*
 šèdba = šètani 'przechadzka' S, *cf.* vòlta W.
 šéf, šifò(t), *pl.*: šéfuvi, šéfuvètu 'szew' S, W.
 šèmpa, šimpàta S, W, *pl.*: šimpit'ą S, šimpòt'ą W 'dłoi'.
 šerit' *cf.* širit'.
 šerv'èta *cf.* šarv'èta.
 Šervija 'Serbja' S.

- šés '6' S, W; šasnàjsti W, šasnàjsi S '16'; šijs'èt '60' S, W; šés
 stutini S, šés stutina W '600'.
- šétam, šétaš 1) 'przechadzam się', 2) 'błądzą, chodzę tu i tam' S.
 šétani *cf.* šédba, vólta.
- šibój *cf.* šubój.
- šički insàn 'wszyscy ludzie' S.
- šidiròsuvam 'prasuję' S, W.
- šidiru *n.* 'żelazko do prasowania' S, w W *zn., ale uz.:* itija *f.*
- šija, šijata S, W, šijit'ą *pl.* 'szyja'.
- šija, šiš 'szyję' S, W.
- šika mùxat'ą 'odpędza muchy' W.
- šik'ér, -èru, *pl.:* -ér'ą, -èritu 'cukier' S, W.
- šik'érčą *n.*, šik'érčanta *pl.* 'cukierek' S, W.
- šikla *f.* 'głóg (drzewo)' W, *cf.* kukuždúp S.
- šilu, šilutu, *pl.:* šilà, -àta S, W || (šilunta) S 'szydło'.
- šimaxi *pl.* 'sprzymierzeńcy' S.
- šindagi *f.* 'recepta' S.
- šindagma, šindagmata 'pułk, regiment' S.
- šindagmatàrxin *m.* 'pułkownik' W 73.
- sā šinoisuvam *np.* sās t'èb'ą 'porozumiewam się *np.* z tobą' S, W.
- širà *cf.* mšs.
- širalija gròzdi 'soczyste winogrono' S, W.
- širit' S, šerit' W, -it'u, -it'ą *pl.* S, W 'sznurówka do bucików', *cf.*
 kurdòn, pisk'ùl.
- širtàr' *cf.* sirtàr'.
- širvitòrin *m.* 'służący' S 18.
- šišé, -ètu, šišanta *pl.* 'flaszka', šišurka 'flaszeczka', šišé na lām̄ba
 'szkiełko do lampy' S, W.
- sā šk'èpsax 'pomyślałem sobie' S.
- škripani *cf.* skripani.
- šl'às, šl'azò, *pl.:* šl'azuvi, šl'azuvètu S, sl'às, sl'azòt, sl'azuwi *pl.*
 W 'ślaz'.
- šl'ùnka, šl'ùnkata 'ślina' S, *cf.* pl'ùnka W.
- šò? 'co?' W, *cf.* štò S.
- šògud'ą, šògudička 'coś, cokolwiek', z negacją: 'zupełnie nic' W,
cf. štògud'ą S.
- šorbèt' *cf.* šurbèt'.
- špal'èta *f.* 'chustka na głowę' S, w W *niezn.*
- špirtu, špirtutu, špirtà *pl.* 'zapalka' S, W.

- štëfan *m.* S, štëfän *m.* W 'wieniec'.
 št'ërna *f.* 'zbiornik na wodę' W, *cf.* višt'ërna S
 štinaχòr'a *f.* 'troska, zmartwienie', štinaχurësana 'zmartwiona', sã
 štanaχur'ësa S 19.
 štíp'at bl̥χɛt'ã 'pehły kąszą' W, *cf.* k'ickat S.
 štò? 'co?' S; ti štòsi 'ty kim jesteś?' S 19, štòj tòs kòn'? 'co to
 za koi?' S 20, štò argisa? 'czemu spóźniłeś się?' S 27, *cf.*
 šò, štu.
 štògud'ã, štògudička 'zupełnie nie' S, *cf.* šògud'ã W.
 štr'ákam, štr'ákas' 1) '»robię oko«' S, W; za štr'ákniš inã mòma S,
 sã štr'ákat sãs mòmata W, 2) 'zapalam zapalke': št. špirtu W.
 štrikul || štr'ikul, štrikulu, štrikul'ã *pl.* 'bak' S, w W *niezn.*
 štu S, šu W 1) 'co, który, -a, -e, jaki, -a, -e' S, W: ...u mòjta
 bratučënkã, štu imãχ... 'do kuzynki, którą miałem...' S 2, da
 gu fãtjš čuv'ãku, štu za pòj S 22, tòj, štu utidi u Ameriki
 S 29, 2) 'gdzie' S: u nãs udajã, štu biši dulãp'u zakl'učin S 9,
 3) 'ze, iż' S, W: jas vid'ãχ, štu i pant'ò utfòrin S 2, ut nuzi
 kajmò, štu ni mužã da ja v'ëni mumãta S, i vid'ãχã idin
 d'ën', štu si utidi mèčkata S 16, gu vida càr'u, štu sã na-
 sm'ã S 18.
 šubë: z'ëwam šubë 'sposrzegam': χã z'ëwa šubë i furnãžija 'τους
 παίρνει είδηση και ó φούρναρης' W.
 šubijë(tu) 'mniemanie, opinja' S 43.
 šubòj S, šibòj W, -òjã *pl.* S, W 'lewkonja'.
 šul'ák, -áci *pl.* 'šlimak' W, *cf.* slimuk S.
 šuma, šumata S, W, šumit'ã *pl.* 1) 'małe gałãzki wraz z lišëmi,
 ale tylko dëbu lub buku': dëmbuwa lub bìkuwa šuma, ale
 br'ãš 'brzost' ima dàluvi S, 2) šuma = sid'ã dëmbuwa w'ãjka
 sãs listã W.
 sã šupnaχã nãtr'ã u l'ud'ëtü 'χώθηκαν ανάμεσα από τους άνδρò-
 πους' W.
 šurbët', -ët'u 'napój chłòdzący' S 21.

T

- tabak'ëra *f.* 'pudełko na tyton' S, W.
 tabakšija, -iji *pl.* 'garbarz' S.
 tabakšilük, -ùku 'pole tytoniowe' S 40.
 tabàn', -àn'u, *pl.*: -àn'ã, -ànitu 'podeszwa w bucie lub nodze' S, W.
 tàbla, tàblata 'deska do roznoszenia towarów, rodzaj tacy' S.

tačišitk'ǵ: w zwrocie: »apò òla tačišitk'ǵ« 'różnego rodzaju' S 28.
 tàɣa 'nibyto, rzekomo' S: da p'áš sās knigata tàɣa 'że nibyto
 czytasz książkę' S 31, tàɣa utiva óšti na murabètu tòj 'że
 nibyto jeszcze wyrusza na wojnę' S 35.

tàɣǵa *n.*, tàɣǵanta *pl.* S, tàšća, tàšćanta *pl.* W 'blaszana miseczka'
 taɣidròmus *m.*, *pl.*: taɣidròmufci || taɣidròmi 'listonosz' S, *cf.* pò-
 stažija.

t'ǵɣniju, t'ǵɣnata, t'ǵɣnutu, t'ǵɣnit'ǵ *pl.* S, t'ǵɣnajut, t'ǵɣnata, t'ǵ-
 ɣnutu, t'ǵɣnat'ǵ *pl.* W 'ich (*posses.*)'.

taɣtábit *m.*, -ábit'ǵ *pl.* W, taɣtábita *f.*, *pl.*: -ábiti, -ábit'ètu S
 'pluskwa'.

taɣtažija *m.*, -iji *pl.* S, bučkušija *m.* W 'człowiek rznący drzewo
 piłą' (tartaki nieznane).

tájća *n.*, tájćanta *pl.* 'zrebie' W, *cf.* zdr'ápća S.

tajfáta, -mi, -mu 'moja, jego rodzina' S 42.

taká S, tǵj W 'tak, w ten sposób'.

takfòs S, takòs W, takfàs S, W, takfòs S, takòs W, *pl.*: takfès S,
 takf'ís W 'taki, -a, -e'.

takmèn, -èna, -ènu S, gud'èn, -èna, -ènu W 'zaręczony, -a, -e', *cf.*
 gud'ǵnik.

takmòvani *n.*, takmòvan'ètu S, gud'òwani W 'zaręczyny', *cf.* gu-
 d'ǵn'è.

tak'ǵm *m.* 'gromada, stado' S: t. d'áca 'oddział żołnierzy', *cf.*
 bil'úk.

taksirát *m.*, -át'ǵ 'zmartwienie', taksiratlija 'zmartwiony' S, W.

táksuvam 'obiecuję, przyrzekam' S: càr'u fàti da táksuva pari
 'król zaczął obiecywać pieniądze'.

tàks' *f.* S, *f.* || *m.* W 'klasa'; pròti t., dèfteri t. 'pierwsza, druga
 klasa' S.

takšidèpsuvam 'podróżuję' S.

takùn', -ùn'u 'obcas' S, w W *zn.*, *cf.* pinéa.

t'ǵalážija || t'ǵalážija || t'el'ážija 'herold, goniec ogłaszający rozkazy
 króla' S.

talè *n.*, talánta *pl.* 'obuch siekiery' W, *cf.* k'uskija, tupòr S.

tálva, tálvata 1) 'płachta służąca głównie do pokrywania ciasta,
 chleba' S, 2) 'obrus na stół' W, 3) 'zwykły (nie ozdobny)
 fartuch' W.

tám || tám'ǵ || tam'á || támána || támna S, támu W 'tam'.

t'ám'ǵ *n.*, t'ám'anta *pl.* 'skroń' W, w S brak nazwy.

- tāmpañarin, -ari *pl.* 'grający na bębnie' S, W.
 tǎnžim, -iš S, tǎnžga, tǎnžiš W = t'ěška idam 'jestem ciężki'; tǎnži
 kutu kuršum 'ciężki jak olów' S.
 sā tantanisuvam 'męczę się' S.
 tant'ěla *f.* 'koronka' S, W.
 tāpa, tāpata 'korek' S, W.
 taps'ǎ *f.* 'blaszana forma: »za l'ǎp, ribi...«' S, W.
 tapt'è (*sc.* bōdiš) 'pulsuje (*sc.* tętnica)' S.
 taradisuvam 'grabię' S, w W *niezn.*
 tarāk *m.*, -aci *pl.* S, gr'ėbin', gribin'ot W 'grabie'.
 taratōr' *m.*, -ōr'ǎ *pl.* 'napój chłodzący sporządzony z wody, octu,
 soli i cebuli »za da ti sā rasyladi dušata«' S, W.
 t'āsna *m., f.*, t'āsnu *n.* 'ciasny, -a, -e' S, W.
 tašāk, *pl.*: -aci, -acitu 'jądra u mężczyzny' W, *cf.* mǎndu S.
 tāšćǎ *cf.* tāxćǎ.
 taštisuva vudata || udata 'woda przegotowuje się' S, W.
 tātku, tātкими, *pl.*: tātkuŋci, tātkuŋcetu, *voc.*: tāti 'ojciec' S, W.
 tava *f.* S, W, *pl.*: tavi S, tawǎ W 'kocioł na smażenie powidła'.
 tǎvma *n.* 'cud' S.
 teātru, -ātrutu 'teatr' S: jāza pōm za teātrutu S 21.
 t'ėćini, t'ėćin'ėtu 'cieczenie, spływanie' S 4.
 teft'ēr'u 'zeszyt, notes' S 39.
 mi t'ėgla duša S, mi išti dušata W 'mam ochotę'.
 t'ėgl'am S, t'ėgl'a W, t'ėgliš = karam S, W; t'ėgl'aj pǎnt'ō i jās
 za t'ǎ ftasam 'ruszaj drogǎ, a ja cię dopędzę' S, t'ėgli si
 pǎnt'ut W, sā t'ėgli idin za druk 'zaraża się jeden od dru-
 giego' S.
 t'ėka, ċiċėš 'biegnę' W, *cf.* ċiċė, tiċė, traċim.
 tek'ė *n.*, tek'ǎnta = turska kalŋjer S, w W *niezn.*
 tek'ė *n.*, tek'ǎnta *pl.* S, tik'ė || tek'ė *n.*, tik'ǎnta *pl.* W 'cap (nie-
 trzebiony)'.
 t'ėknuva 'przychodzi na myśl' S: mu t'ėkna, mōš da umr'ǎ 'przy-
 szło mu na myśl, że może umarła' S 13.
 t'ėl *m.* S, W, tilō S, t'ėlut W, *pl.*: t'ėl'ǎ || t'ėlišta || t'ėluvi 'druć'.
 t'ėl'ažŋja *cf.* t'ǎlažŋja.
 t'ėlėǎ *n.* S, W, *pl.*: t'ėlėanta, t'ėlėantata S, tilc'ǎ W 'ciele'.
 telemė *n.*, telem'ǎnta *pl.* 'mleko zaklagowane' S, W.
 t'ėlusu 'koniec', dur na t'ėlusu 'aż do końca' S 12, t'ėlus utidi
 'wreszcie odszedł' S 48.

- tembelà m'g fàti 'ogarnęło mię lenistwo' W, *cf.* djumbilik S.
 t'em'èl' || tim'èl', -èl'u, -èl'g *pl.* 'fundament' S, W.
 t'èmnu S, W, *pl.:* t'èmnunta S, t'èmna W 'ikonostas'.
 t'en'žera *f.* 'rondelek' S, W.
 t'ènka *m., f., S,* t'ènuk *m., t'ènka f. W,* t'ènku *n. S, W* 1) 'cienki',
np. t'ènka glàs S, 2) 'chudy', *np. t'ènka ćuw'ak.*
 tepè *cf.* tipè.
 *t'èram 'wypędzam': da gu t'èra pòput W 76.
 terzija *m. S,* tirzija || cirzija *m. W* 'krawiec'.
 termòmetru *n.* 'termometr' W.
 t'èsla, tislàta, *pl.:* t'èsli, tislit'g 1) 'siekiera ciesielska' S, W, 2) 'ro-
 dzaj motyki' W.
 tfòju, tfòjta, tfòjtu, tfòjt'g *pl. S,* tójut, tójta, tójtu, tójt'g *pl. W*
 'twój, -a, -e'.
 tièè vudàta 'płynie woda' S, *cf.* èièè, t'èka W.
 tigàn', -àn'u, -àn'g *pl.* 'pustelnia' S, W.
 tiganisuvam 'smażę' S, W.
 tikfa, tikfata 'tykwa' S, W.
 tiligráf *m.* 'depesza' S: pušta idin t. 'wysyła depezę' S 28.
 tiliši tò paramiti 'skończyła się bajka' S 42.
 tim'èl' *cf.* t'em'èl'.
 timn'akò *n., -kà pl. W,* timn'antò *n., -tà pl. S* 'kadzielnica'; livan
 kadi na timn'antòtu, *cf.* Marinovъ str. 24, rys. 23.
 timn'akòsuwam 'kadzę' W 67.
 sã timòsuwam 'gniewam się' S, *cf.* sã razgjãždam.
 timurija *f.* 'kara' W 79.
 tinikija, *dem.:* tinikijka 1) 'blacha', 2) 'naczynie z blachy' S, W.
 tipè || tepè, tip'anta *pl.* 1) 'wierzchołek drzewa', 2) 'ciemie' S, W.
cf. v'g°χ.
 tiranisuvam 'dręcę', sãs tiranida 'z trudnością' S.
 tirzija *cf.* terzija.
 tirlik, -iku S, W, *pl.:* -ik'g S, -ici W 1) 'pantofel' S, 2) 'onuca' W.
 tislim: stànaγ tislim 'podałem się' S, W.
 tislurka, -ùrkata 'τὸ μικρὸ τσαπί' W, *cf.* t'èsla.
 tistilik, -ik'u, -ici *pl. S,* tistil'k W 'rodzaj zlewu i umywalni na
 »pulacie«'.
 tkàja, tkà's W, tkàm, tkàš S 'tkam'.
 tò? 'kto?' S.
 tòćinu *n.* 'placek' W, *cf.* plak'ènda, kràšnik.

- tòj, t'à S, W tuzi S, tús W 'on, ona, ono'.
 tòk: sàs tòku 'z zyskiem' W, *cf.* fajdà S.
 tokmàk 'pięść, uderzenie pięścią' S, *cf.* tumbanica W.
 tòlku W, tòlkus S 'tyle, wiele, tak bardzo'; tòlkus l'ùdi 'tylu lu-
 dzi', tòlkus skìmpa 'tak bardzo drogi' S.
 tòp *m., pl.*: tòpuvi, tòpuvètu 1) 'armata' S, W, 2) 'zwój': tòp ku-
 prinin 'zwój jedwabiu', 3) na tòpuvi šik'èr 'cukier w gło-
 wach' S.
 tòpèǵa *n.*, tòpčanta *pl.* 'kuleczka', ut pr'èlu t. S, W.
 tòpiku pràs'ǵa *cf.* pràs'ǵa.
 tòpka, tòpkata 'piłka do zabawy' S, W.
 tórba *cf.* turbà, sàka.
 tòs, tàs S, W, tuzi S, tús W, t'ès *pl.* 'ten, ta, to', tàs gudina
 'tego roku'.
 tǵj *cf.* takà.
 tǵkam S, tǵknuvam S, W 'pcham'; ja tǵkna wàrkata 'pchnàł
 łódkę' W 72.
 tǵmpan, *pl.*: tǵmpan'ǵa, tǵmpan'ètu 'bęben' S, W.
 tǵnga gu prav'am putir'u, čàškata 'wyprózniam szklanke, kielich'
 S, w W *niezn.*
 tr'ǵbuva 'trzeba, należy' S: tr. da sǵ v'ǵniš, tǵj tr. da ja v'èni
 mumàta.
 tračim, -iš 'biegnę', tračàškum 'biegiem' S, *cf.* t'èka W.
 tràǵna *f.* 'mànża ut brášnu' W 65.
 trǵpim S, tǵp'a W, trǵpiš S, W 'wytrzymuję'.
 trǵpiza *f.* 'stół' S, W.
 trapizarija S, trapezarija W 1) 'jadalnia' S, 2) 'uczta' W 87.
 trapuzàn', -àn'ǵa *pl.* 1) 'poręcz', 2) 'parkan' W, *cf.* parmàk S.
 tr'ǵaska, tr'ǵaskata, *dem.*: tr'ǵaskička 'trzaska' S, W.
 tr'ǵava, tr'ǵavàta, tr'ǵavit'ǵa *pl.* 'trawa', sùǵa tr'ǵava 'siano' S, W.
 travmatija pòlimu 'ranny na wojnie' S, *cf.* udrijin W.
 trèja *cf.* trim.
 tr'ènu, tr'ènutu 'pociąg' S, W.
 tr'èp'am, tr'èpiš 'jem żarłocznie' S: ni mužǵǵ da sǵ natr'èp'a,
 w W *niezn.*, mówi się: ni mužǵǵ da sǵ nàiša || nàida.
 tr'èska, tr'èskata 1) 'dreszcze', 2) 'malarja' S, W.
 tr'èsnuvàni *n.* 1) 'trzepanie', 2) 'wstrząsy ziemne' S, W, *cf.* tris'ǵni.
 tri 'trzy' S, W; na trit'a pǵnt'ǵ 'za trzecim razem' S 12; trijsi S,
 trijsti W '30', trista '300' S, W.

- trici, tricit'ą *pl. tant.* 'otręby' S, W.
 trifil *m.* 'koniczyna' S, W.
 *trigisuvam: da trigisuwat = da b'érat *sc.* misir'ut, trigisaxa misir'ut W 80.
 trim, triś S, trēja, trějs' W 'trę'.
 trindáfil *m.* 'róza' S.
 tris'áni *n.* 'trzęsienie ziemi' S, W, *cf.* tr'ésnuváni.
 tróxa, tróχata, *pl.*: tróχi, tróχit'ą 'okruszka' S, W.
 trók, tróku S, W, *pl.*: trókufei S, trókuwi W 'samochód ciężarowy'.
 trópka *f.* || trópkán'ētu 'tętent konia' S, W.
 trópu: sās štò trópu? 'w jaki sposób?' S.
 tǵ'gam 'ciągnę' W.
 trǵgnuvam 'wyruszam, zaczynam iść, bieć' S, W; trǵgna si dójdi dumá, dur da trǵgna na rábuta, trǵgnuva da tiéć S.
 trǵn, trǵnó(t), *pl.*: trǵn'ą, tran'ētu 'żądło' S, W.
 trǵni, trǵn'ētu S, W 'ciernie'.
 trǵnka, trǵnkata, trǵnki *pl.* 'tarnina' S, W.
 tǵ'p'a *cf.* trǵpim.
 truica = tri dǵša S, W.
 si trukál'am glaváta 'spuszczam głowę'.
 trukulók *m.*, -óci *pl.* 'koło' W, *cf.* tǵskal S.
 tućilu, *pl.*: tućilá, -áta 1) 'osełka do ostrzenia kosy' S, *cf.* ustrilu;
 2) 'wałek do ciasta' S, *cf.* miχálka.
 tuźárin, tuźári *pl.* 'kupiec, handlarz' S, W.
 tufán, -ánu 'wicher' S, W.
 tuféjk', -éjk'u, -éjk'ą *pl.* 'strzelba, karabin' S, W.
 tugàs 'wtedy' S, W.
 tǵk || tuk'à S, túka S, W 'tutaj'.
 túkašna *m., f.*, túkašnu *n.* 'tutejszy, -a, -e' S, W.
 tukmák, -áku, -áci *pl.* 'tłoczek w kierzni wraz z kółkiem z dziurkami albo tylko samo kółko, a wtedy sam tłoczek nazywa się: čumák' S, W.
 tulǵmbažǵja *m.* 'strażak (pożarny)' S, W.
 túlva, túlvata 1) 'kafla', 2) 'cegła' S, W.
 túmba, túmbata 'pagórek, kopiec' S, W; *też.:* *nom. propr.* jednej dzielnicy w Soluniu S 2.
 tumbanica *f.* 'pięść, uderzenie pięścią' W, *cf.* tokmák S.
 tupál = krif 'kulawy' S, W, w W o kobiecie tylko: kriwa žéna, ale w S *też.*: tupál žéna.

- tupòla, -òlata 'topola' S, W.
 tupòr, -òru, *pl.*: òr'ǵ, -òritu 'obuch siekiery' S, *cf.* k'uskija S, talè W.
 tupurišti *n.*, tupurištà *pl.* 'rękojeść, *np.* motyki, dzaganu' W, *cf.* dražàli S.
 tupùs, -ùz'ǵ *pl.* 'kula żelazna do rzucania na wroga' S.
 tūr'am S, W, tūr'aš W, tūriš S 'przewracam'.
 turbà, turbi *pl.*, turbica *dem.* S, tórba, turbàta, turbìt'ǵ *pl.* W
 1) 'torba' S, W, turbà ut kuzìl 'torba ze skóry koziej' S,
 2) 'torba szkolna' W, *cf.* sàka.
 Tūrčinu *m.*, Tūrčitu *pl.* 'Turek' S, W, na turkija 'za czasów tu-
 reckich' S.
 t'urlù 'różny', t'urlù ràbuti 'różne sprawy' S, W.
 tūrnuvam 'wywracam' S, W; gràbnam kupàću gu tūrnuvam ftisò
 S, gràbnuvam čápata, tūrnuvam ftisòt W 'chwytam za dza-
 gan i burzę mur', gi (*sc.* cipur'ètu) tūrnuvami u kazàn'u 'wsy-
 pujemy do kotła' S 4.
 sà tūrnuvam 1) 'odwracam się', 2) 'przewracam się' S: sà tūrnuva
 magàr'ǵtu 'odwraca się osioł', sǵ tūrnuvat t'ènžirit'ǵ 'wywra-
 cają się rondelki', aravònata sà ni tūrna 'nie zerwano zarę-
 czyn' S 44.
 tūrta *f.* 'tort' S, W.
 turturica, -icata 'turkawka' S, W.
 tūškal, tūškalu, tūškalǵ *pl.* 'koło' S, *cf.* trukulòk W.
 sà tūškam 'tulam się' S, W; tūškašt'èm na v'ǵtiro pàdna u mu-
 r'ètu S 58.
 tutám *m.* 'bukiet' S: pùsni mi idin t. kitki 'poślij mi bukiet kwia-
 tów' S 33.
 t'ut'un', -ùn'ut 'tytoń' S, W.
 tuvàr, -àr'u, *pl.*: -àr'ǵ, -àritu 1) 'to, co uniesie jeden osioł' *np.* tu-
 vàr drāvà, 2) 'brzemie wogóle' S, W.
 tuvàr'am, -àriš 'ładuję na osła, konia' S, W; jàblākà sàs jàblàki
 tuvàrina 'jabłoń obciążona jabłkami' S.

U

- u 1) 'u, w, na (lokatywne)' S, W: u nám 'u nas', u Sulùn 'w So-
 luniu', u s'èlutu 'na wsi', u sindùk'u 'w skrzyni', u idin čur-
 bažija 'u bogacza', 2) 'do, w, na (kierunkowe)' S, W: m'ǵ
 pùsna u Sulùn 'posłała mię do Solunia', utidux u S'ar 'po-

- szedłem do Serres', jãła u m'ën'ã 'chodź do mnie', gu lüp'ãx idin éanãk u glavãta 'uderzyłem... w głowę', aku m'ã viditi u ucít'ã 'jeżeli mię zobaczycie na oczy'.
- ùbaf *cf.* çùbaf.
- ub'ãsn'ã kùéãntu 'pies wściekł się' W, *cf.* pub'ãsn'avam.
- ub'ãsuvam, ub'ãsuvaš 'wieszam' S, W; za sã ub'ãsam 'powieszę się' S.
- ubiždam, -iždaš S, ubžždam W 'przełądam, śledzę, przepatruję'; pòjmi da ubidimi S, da t'ã óbãd'a 'aby cię zobaczyć' W.
- sã ublãgnuvam 'najadam się słodkości' S, W.
- ubl'ãkuvam 'ubieram kogoś', za ublačëm, -èš 'ubiorę' S, *cf.* prim'an'am.
- sã ub'jnuvam 'odwracam się' S: sã ub'jnuva vili 'odwróciwszy się powiada'.
- uc'ãd'òvam, -òvaš S, ucid'òvam || uc'ãz'òvam W 'cedzę, odcedzam' S, W, uc'ãždam rùba 'wyżymam wodę' W, *cf.* sfivam S.
- uc'ãfki, uc'ãfkit'ã *pl. tant.* S, òc'afka *f.*, òc'afkãt'ã *pl.* W 'resztki zboża zostające po wymłóceniu'.
- ucèt, -ètut, -ètitu *pl.* 'ocet' S, W.
- za sã uc'ãstìm 'ocknę się', ni mòga da sã uc'ãstìm ut s'n, uc'ãstèn 'wytrzeźwiony' S, sã sf'ãst'ãx *aor.* W.
- sã uéa W, sã uém S, sã uéiš S, W 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W.
- uèèrn'ant, -èèrn'anta, -èèrn'antu 'posmolony, poczerniony', da si uèèrn'a rãnc'ãt'ã S.
- ùéu *m.*, uéumi, *pl.:* uéufci, uéufcètu 'wujek' S, *cf.* ùjku W.
- uèúdin 'zamyślony' S 19.
- udajã *f.* 1) 'izba' S, 2) 'izba bez ogniska' W, *cf.* kãšta.
- udãjã, udãjička W, udãv'ã S 'niedawno, przedtem'.
- udãjam W, udãv'am S 'duszę', sã udãv'am 'tonę, duszę się' S, za sã ódajã, za sã udãiš, sã udãjix 'utonałem' W.
- udãvnu S, utskòru W 'niedawno'.
- *za udbirãm 'wybiorę': da si udbirãt S 34, udbirãni S 3, d'ãt'ãntu im'ãši udbirãnu idin zimbil smòkfa W 86.
- udbivam mãlkutu 'odstawiam od piersi' S; sã udbiva mãlkutu S, sã udbi mãlkutu W 'o poronieniu dziecka', sã udbi žinãtami 'żona poroniła' S 3.
- uddòl || udòl S, udòl W 1) 'na dole, pod' S, W, 2) 'strona południowa' S.

- udgòr'ą 1) 'na górze', S, W; gu ustàvi kòn'u udgòr'ą na br'astò
S 20, udgòr'ą dur dòl 'od stóp do głów' S, za idnà nid'al'a
udgòr'ą 'po upływie tygodnia' W 71, 2) 'strona północna' S.
udiram 'obdzieram' S 40.
- udm'ástuvam || udm'ástuvam S, utm'ástuwam W 'przenoszę, prze-
suwam na inne miejsce'; ja udm'ástuvat χòrtumàta inù mètru
pòutàtak 'przesuwają sznur o 1 metr dalej' S 3.
- udr'ázuvam 'ucinam, odcinam' W, za gu udr'áziš S.
- udrijin na murabètu 'ranny na wojnie' W, cf. travmatija. S.
- udrivam 'uderzam' S, W; kugà udriχmi... kupàć na křštata S 19,
žúwa ja udriwa kužàta 'zywcem zdziera skórę' W 77.
- *za udrumón'a 'odpowiem' S: kutri za udrumòni S 25.
- udužàt' || užàt' 'wtyle, za' S, W; udužàt' pòrtata 'za bramą', užàt'
fòtografijata 'na odwrocie fotografii', užàt' m'èn'ą 'za mną' W.
udunžija, -iji *pl.* 'drwal' S.
- užàt' *cf.* udužàt'.
- užàk, užàku, *pl.*: -àci, -àcitu 'komin' S, W.
- ùgar f., ugartà, ùgar'ą *pl.* 'pole zorane, ale umyślnie niezasiane' W,
w S *niezn.*, *cf.* nadàs.
- ugladn'avam, ugladn'àχ *aor.* 'zglodniałem' S, W.
- uglindalà || urgindalà *pl. tant.* 'okulary' S.
- uglindàlu *n.*, uglindalà *pl.* W, ugrindàlu *n.* S 'lustro'.
- sā ugn'usòvam, -òvaš 'wstręt mię bierze' S, W.
- ugr'áva slěnci 'słońce wschodzi' S, W.
- ugr'avani slěnci 'wschód słońca' S, W.
- ugripka, ugripkata S, gripka W 'nożyk do zgarnywania ciasta
z niecek': sās ugripkata ustriguvat nušfàta S, *cf.* Marinovъ
str. 46, rys. 45 b.
- uχčàra S, fčàra W 'wczoraj', utfčàra 'przedwczoraj' W.
- uχtik'asan 'zarażony, zakażony' S: u. krivàt S 42.
- ùχu, uχòtu S, W, *pl.*: ušą S, uši W, ušit'ą S, W 'ucho', ušą ut
stòmna 'ucha dzbanka' S.
- ujdisuvam (*np.* sās t'èb'ą) 'zgadzam się (z tobą)' S, W; ujdisaχ
sās t'èb'ą i si pràvimi dvàta slàtka mu'abèt S.
- ùjku, ùjkufci *pl.* 'wujek' W, *cf.* uću S.
- uklavàn, -àna, -ànu 'zmęczony, -a, -e' S, W, *cf.* sà klěvam, umurènt.
- uklavàvam, -ávaš 'morduję' S, W; za sà uklěvam 'popęnię samo-
bójstwo' S.

- za sã ukẽmp'am, ukẽmpiš S, za sã kẽmp'a W 'wykąpię się',
sã ukẽmpaχ 'okąpałem się' W.
- ulũm! 'moje dziecko!' S.
- ulũštuvam (*np.* jãblãkãta) 'obieram jabłko' S: m'ã ulũšti *przen.*:
'obdarł mię ze skóry' S 42.
- ũm, umò(t) S, W, *pl.*: ùmuvi, ùmuvètu 'pamięć, rozum' S, W; si
rèci || si vili sãs umò 'powiada do siebie' S.
- ũm'ã W, ùm'ãm S, ùmiš S, W 'myślę, zastanawiam się', *cf.*
misl'am.
- umg'ãsa 'jest podobny' S: inã niv'ãsta c'ãla t'èb'ã umg'ãsa 'panna
młoda zupełnie do ciebie podobna' S 13.
- umiram, -iraš 'umieram' S, W; za ùmr'am 'umrę' S.
- umirãčka *f.*, umirãlu *n.*, umiralã *pl.* 'śmierć' S, W.
- umivam 'myję' S, sã umivam, -ivaš S, sã umũvam, sã mùja, mùš
W 'myję się'.
- ũmna *m., f.*, ùmnu *n.* 'roztropny, -a, -e' S, W.
- umr'ãnt, -ãnta, -ãntu 'zmarły, -a, -e' S, W.
- umr'ãntitu 'cmentarz', na umr'ãntit'ã 'na cmentarz' S, utiwami na
gròbitu 'idziemy na cmentarz' W.
- umř'knuva 'zmierzcha się' S, W.
- umrũk || imrũk, -ũku, -ũci *pl.* S, jumrũk, -ũci W 'pieść'; m'ã udri
idin jumrũk W.
- um"rènt, -a, -u 'zmęczony, -a, -e' S, W; sã umuri 'zmęczył się'
S 9, *cf.* uklavãn, sã klẽvam.
- umũt imam 'spodziewam się' S, W.
- *unumãsuvam 'nazywam': ja unumãsaχa S 58.
- upãduvam 'zaskarżam' S.
- upalav'ãvam 'warjuję, szaleję' S: da ni upalav'ã ti 'czyś ty nie
zwarjował?' S 11.
- sã upivam 'upijam się' S, W; sã upivat ut màku 'upijają się wy-
warem maku' S.
- uplãknuvam, -ãknuvaš 'płuczę', u. ustãta 'płuczę usta' S, W, za
uplãknãm S, za òplakna W, uplãkniš S, W 'popłuczę'; da
òplakna bl'udžt'ã W.
- uplãšuvam 'przestraszam', sã u. 'przestraszam się' S, W; uplãši
mèšl'ãntãta S 16, sã uplãši W 70.
- upl'ãvam 'plewie' S: za gu upl'ãš S 4.
- upr'ègnuvam 'zaprzęgam' S, W; upr'ègnaχ vòlũvètu S, u. òlu-
vètu W.

- upùlin: sās uéit'ǵ upùlina 'με τὰ μάτια ζῶντα' W.
 uraxn'ánt *cf.* vrǵna.
 urálu *n.*, uralá *pl.* 1) 'pług', 2) 'konstelacja gwiazd W. Niedźwiedzicy' S, W; frńcku urálu S = plúk W 'pług fabryczny'.
 urané *n.*, uran'ánta *pl.* 'orka' S, W.
 úrda, úrdata 'to, co zostaje po przetopieniu masła lub przewarzeniu maślanki' (zrazu na wierzchu, a potem opada na dno naczynia) S, W.
 sǵ urǵnuvam 'odbija mi się' S, W.
 uris, urizu(t) 'ryż' S, W.
 urlida, -idi *pl.* 'warkocz' S, W.
 za úruća, za uručéš W, za uručásam 'zaczaruję, rzucę uroki', *cf.* rućásam.
 sǵ urviva 'urywa się' S, W; áku sǵ urvé nòs jár S, kuskún'u mi sǵ urvá S 43, urwáva idin tǵ'n W 77.
 usab'èn, -èna, -ènu S, uskab'èn, -èna, -ènu W 'tępy, -a, -e'; si uskabi *sc.* nòžu 'stąpił się nóż' W 79.
 za us'áknam S, za ósikna W, us'ékniš S, W 'wysiąkam (nos komus)', sǵ us'áknuvam 'siąkam sobie nos' S, W; sǵ us'áknax *aor.*, imam nin'úkata us'áknunta S.
 us'áknuvam 'ucinam' S, W; us'áčini nuž'át'ǵ 'podcięte nogi (ze zmęczenia)', mi sǵ us'ákuǵa nuž'át'ǵ S 2.
 usamnǵjsi || usimnǵjsi S, ós'ǵmnǵjsi W '18', usimdis'èt || ósimdis'èt '80' S, W.
 sǵ usan'óva 'przyśniwa się' S: mu sǵ usaniǵa pari S 46—8.
 us'áštam 'rozumiem' S, W; us'át'ǵǵ = razbirǵǵ S.
 uskab'èn *cf.* usab'èn.
 usl'éknuva 'zdycha' S, W; usl'ékna m'éčkata S 51, usl'ékna magǵǵantu W.
 usnóšt'ǵ || usnóšnu vr'ám'ǵ 'wczoraj wieczór' S, W.
 usǵǵnuva S, sǵǵnuva W 'wysycha'.
 usǵmnuva = prusf'ášta = d'èn' stǵnuva 'świta' S, W.
 †usǵmnuvǵni: dawniej zamiast: kǵli niǵta 'dobranoc', życzono: du-bró usǵmnuvǵni S, W.
 sta, ustata, *pl.*: ústi, ustit'ǵ S, ustít'ǵ W 1) 'usta', 2) 'otwór w dzbanku'.
 ustǵjam W, ustǵv'am, -ǵv'aš S 1) 'pozostawiam', 2) 'pozwalam' S, W; purtǵrinu gu ni ustǵv'a; tóǵ pita: »zaštó m'ǵ ni ustǵviš?« 'odźwierny mu nie pozwala; on się pyta: »czemu mi

- nie pozwolisz²« S 45, àku m'ã ustài, mòga da dójda 'jeżeli mi pozwoli, będą mógł przyjść' W 83.
- ustànuvam 'zostaję' S: cipurètu štu ustànuvat u pàtusu S 4, ustànaχ ivduvèc S 3.
- ustar'ávam 'starzeję się' S, W.
- ustàv'am *cf.* ustàjam.
- *sã ustramut'òvam 'zawstydzam się': sã ustràmutiχa S 55, niv'ãstata sã ustramuti W 68.
- ustrilu *n.*, ustrilã *pl.* 'kamień do ostrzenia' W, w S *niezn.*, *cf.* tućilu.
- ustrìgavam 'zeskrobuję' (o cieście, które przylepia się do niecek) S, W.
- usušòvam 'suszę' S.
- ut 1) 'od' S, W: lèfteròsaxa ut tūrçinu 'uwolnili od Turków' S 1, ut dòdeka 'od (19)12 r.' S 1, ut s'èlu na s'èlu, ut kasabà na kasabà 'od wsi do wsi, z miasta do miasta' S, ut kugà imati? 'od jakiego czasu macie?' S 19,
- 2) 'z, ex' S, W: isl'azi ut kuritutu 'wyszedł z koryta (*sc.* rzeki) S, l'udètu ut dòlu 'ludzie z ziemi' S 20, gi izvãžda papùcit'ã ut nugàta 'zdejmuje buciki z nogi' S 22, ut str'ãšta 'z naprzeciwka' S 16, si pub'ãgna ut s'èlutu 'uciekł ze wsi' S 29, si idi d'åt'atu ut skul'òtu 'wraca chłopiec ze szkoły' S 32,
- 3) 'spowodu, przez' S, W; ut nuzi kajmò 'spowodu tego strapienia' S, kùpini ut d'åt'atu 'przekupiony przez młodzieńca' S 13,
- 4) 'za' S, W; ut mrèva d'en'uvi s'ètn'ã 'za kilka dni' S 25, gu fàta ut rãkàta 'bierze go za rękę' W 83, ut vùk pòrtata 'za bramą', ut n'ètr'ã vratàta 'za drzwiami' S 31, ràbu-t'at ut din'ò 'pracują za dnia' S 24.
- sã utajòva *sc.* pikmès 'ustaje się', da sã utaji 'żeby się ustał' S. utàm, 'stamtąd', utàm s'ètn'ã 'następnie' S.
- ut'ègnumvam 'rozpinam, rozciągam' S 3.
- utfàram || -àr'am 'otwieram' S; utfàrami kapàjk'u 'zdejmujemy pokrywkę' S 4, si utfàra idin dugàn' 'zakłada sklep' S; za utf'òr'ã 'otworzę' S; sã utfòri inò murabè 'wybuchła wojna' S 34, utfòrin migdał 'dojrzały migdał' S.
- utfèara *cf.* uχèara
- ùti, ùti 'ani, ani' S, *cf.* ni, nitu.

utidnoš *cf.* utinoš.

utinžava glasò(t) = t'ěšku mi stānuva gl. 'głos staje się ciężki, zachrypnięty' S, W, za ti utinžajat (*sc.* krilata) S 58.

utinoš || utiduoš 'odrazu, naraz' S, *cf.* nainoš, zainoš W.

utivam, -ivaš 'ide' S, *cf.* χόζdam W; kāk utivaš 'jak się masz?', mōju kasmèt' χιέ mi ni utivaši 'nie szczęściło mi się', ni utiva 'nie można, nie wolno, nie przystoi', utiva ti χύbav'ą 'bardzo ci do twarzy' S.

utm'āstuvam *cf.* udm'āstuvam.

utpišin *cf.* utprǐvu.

utpr'āt 'przed' S, W: u. pōrtata 'przed bramą'.

utprǐvu S, utpišin W 'przedtem'.

ùtr'ą 'jutro' S, W; na ùtrināta S, utrint'ā W 'jutro rano'.

utr'ēsīn, -ēsīna, -ēsīnu S, ftr'ēsīn W 'chory na malarję', *cf.* tr'ēska.

mi utrǐpnuva, *aur.*: mi utrǐpna *sc.* nugāta 'ścierpła mi noga' S, W.

sā utrūvam 'truję się' W, *cf.* sā zaχrān'uvam S.

utskōru *cf.* udāvnu.

utūk 'stad', b'āgaj u! 'wynoś się stad!' S, W.

uv'ānuva 'więdnie' S, W.

uvèn' S, uwèn, -ènut W 'cap wytrzebiony'.

uvès, -èzu(t) S, W, *pl.*: uvèz'ą, uvèzitu S 'owies'.

uvida *f.* 'pocisk armatni' S, W.

uvrèjin, -èji *pl.* 'żyd' S, W, *cf.* éifūt.

ùzda, ùzdata, ùzdi *pl.* 'uzda' S, *cf.* g'èm W.

uzdr'ava 'dojrzewa' S: banžò i gròzditu uzdr'ava, fidāni ftāsuvat, w W: ftāsuva.

uzòr'uva 'swita' W, *cf.* sā pruzòr'uva S.

uzūnička *f.* 'tęcza' W.

sā užèn'uvam 1) 'żenię się', 2) 'wychodzę zamąż' S, W.

užidn'āχ 'mam pragnienie' S.

V, W

vād'a W, vād'am S, vādiš S, W 'podlewam'.

vaglārin S, vǐnglinārin W, -āri *pl.* S, W 'węglarz, t. j. trudniący się wypalaniem węgla drzewnego'.

vāja 'laur', *cf.* dāfna.

w'āja, w'āš W, v'ām, v'āš S 'więję zboże'.

vajāχnam kōn'u 'siadam na konia' S, *cf.* jāχnuvam.

v'ājka *f.*, v'ājki *pl.* = t'ěki, dlęgi i sūxi dāluvi i tep'ānta S, W.

w'ák *cf.* vèk.

vakùf *m.*, -ùf'ą *pl.* 'majątek należący do kościoła' S, W.

vál'am, vál'aś 'przewracam', sã v. magâr'atu 'osiół przewraca się, tarzając się po ziemi' S, W.

sã vâlkam 'przewracam się, tulając się' S, W.

vâłta, vâłtata 'moczar' S, W.

vanžilif òr'ax, kustân' 'orzech, kasztan z »węzłami«' («węzeł» 'miejsce, w którym z pnia wyrasta gałąź') S, wanžili'u wñnži 'sznur z guzami' W.

vapòr 'okręt' S, *cf.* pampòr.

vâpsuvam 'farbuję' S, W; vâpsana icã 'pisanki' S, W.

vâr, varò(t), *pl.*: vâruvi, vâruvètu 'wapno' S, W.

v'âra, v'ârata 'wiara' S, W; ut šò v'âra 'jakiej wiary lub narodowości?' S, W.

vâr'a W, varim S, variš S, W 'gotuje', vari vudâta S, varì éáj W 'wre woda, herbata', *cf.* isfâr'am.

var'âni, -ânitu 'gotowanie' S 4.

varžnica *f.* W, vârnica *f.* 'piec do wypalania wapna' S, W.

varèla *f.* 'mała beczka' S.

var'éšta *cf.* vr'éšta.

vârka, vârkata 'barka' S, W.

v'ârna *m.*, *f.*, v'ârnu *n.* 'wierny, -a, -e' S, W.

v'âr'vam 'wierzę' S, W.

vâsa nôš 'cała noc' S, W, *cf.* vâzi d'en'.

vasa'èt 'testament' S.

wasanica *cf.* vus'ânica.

vâsanu = gajlè 'strapienie, zgryzota' S.

Vasilivdin' 'Nowy Rok' S, W.

sã vâskâštam 'wspinam się' S.

vastâk' *m.* -âk'ą *pl.* 'pasek przy fartuszk' W.

vâšiju S, vâšut *m.* W, vâšta *f.*, vâštu *n.* S, W 'wasz, -a, -e'.

v'âtir *m.* S, w'ât'ar *m.* W, v'âtirò(t) S, W, *pl.*: v'ât'ar'ą, v'âtirètu, *dem.*: v'âtirèa S 'wiatr'.

vazd'xam, -xâš 'wzdycham' S, *cf.* izd'xam.

v'âžda, v'âždâta S, W || zv'âžda S, *pl.*: v'âždi, v'âždît'ą S, w'âždît'ą W 'brew'.

vazg'èč 'nie wolno, nie można' S.

vâzi d'en' 'cały dzień' S, W, *cf.* vâsa nôš.

v'èčer *m.*, vičèrò, v'èčèròvi *pl.* 1) 'wieczór', 2) 'noc' S, W; sička v'èčer S,

- c'āl w'éčer W 'całą noc', pris wičaròt 'w nocy' W 65, do v'éčera 'wieczorem' S, W.
- v'éčera, v'éčirata S, W, *pl.*: v'éčeri, v'éčirit'ą S 'kolacja'.
- w'éčernu pil'ą 'nietoperz' W, *cf.* g'ež'ėkušu.
- vèdru, vèdrutu S, W, *pl.*: vèdrunta S, wedrà W 'skopiec do do-
jenia mleka'.
- vèjki 'już, już więcej' S: ni mōžax da χòd'ą vèjki 'już nie mo-
głem więcej iść' S 2.
- vèk, vèkuvī *pl.* S, w'āk, w'ākòt, w'ākuwī *pl.* W 'wiek, stulecie'.
- wèl'a S, W || vilim S, viliš S, W 'mówię, powiadam'; si vili sās
umò 'mówi do siebie', štò vili? 'co znaczy?', ja villim 'nazy-
wam ją' S, vili pāk da gu fāti 'chce go znowu złapać' S 45,
vili da fl'āj n'ètr'ą ut pòrtata 'chce wejść przez bramę' S 45.
- veligdin, -igdinu, -igdin'ą *pl.* 'Wielkanoc' S, W; veligdinska ni-
d'āl'a 'Wielki tydzień' S, W.
- vèlu, vèlunta *pl.* 'welon' S, *cf.* čatkija.
- za v'ènam, v'èniš S, wèzma, wèzmis W 'wezmę': ištīmi da ja v'è-
nimi žèna 'chcemy się z nią ożenić' S 19, *cf.* z'èvam.
- v'ètka *m.* S, W || wètuk *m.* W, v'ètka *f.*, v'ètku *n.* S, W 'stary,
-a, -e (tylko o rzeczach)'.
- wèzma *cf.* v'ènam, z'èvam.
- vi S, w'ěj W 'wy'.
- vida *f.* 1) 'śruba', 2) 'korkociąg' S, W.
- *vidam *cf.* viždam.
- vidrina, vidrinata 'srezoga, rodzaj mgły w czasie pięknej pogody:
»gòri sā gl'èndat mēnti«' S, W.
- viχirica *f.* S, witrīca W 'powicher, wiatr kręcący się w kółko' S, W.
- vija S, W, viš S, wiš W 'skręcam, zwijam'; sā vija 'zwijam się
z bólu': sā vij kutū kùčą S 31.
- vikam, vikaš 1) 'wołam, krzyczę', 2) 'wołam po imieniu, nazywam'
S, W; gu vikaχa d'āt'ātu Katinčū S 38.
- viknuvam, viknuvaš 1) 'wołam, wzywam', 2) 'zapraszam' S, W;
vikni gu punà dvā vèčeròvi S 57.
- vila, vilata, vili *pl.* 'widły' S, W.
- wilènica || vilèn'ca *f.* 'kilim' W, *cf.* kilim S.
- vilim *cf.* wèl'a.
- vinčalò S, vinčilò W, -òtu, vinčalà S *pl.* 'ślub'.
- vinčavam 'daję ślub', sā v. 'biorę ślub' S, W.
- vinu, vinutu, vinà *pl.* 'wino' S, W.

visi 'wisi', drągò sã visi 'waży się na obie strony: »kumutùk visi i kumutám visi«' S, W.

visòk, -òka, -òku 'wysoki, -a, -e' S, W.

wišina, wišinàta W, višna, višnata, *pl.*: višni, višnit'ą S 'wiśnia'.

višt'erna *f.* 'zbiornik na wodę' S, *cf.* št'erna W.

witrica *cf.* viřirica.

vivirùkaka, -ùkakàta, vivirùkiki *pl.* S, firikùka *f.* W 1) 'drzewo morelowe', 2) 'morela (owoc)'.

vivliju, -ijunta *pl.* 'książka' S, w W: kniga.

vižda || vižita 'wizyta' S, w W: na gości.

viždam, viždaš 1) 'widzę' S, W, viš, višati S, wiš, wižati W 'patrz!, patrzcie!', 2) 'wydaje mi się': za puluvin sãt' mu sã vid'ąxa' S 46.

wlăca W, vlăcam S, vlăciš S, W *sc.* sãs darăcit'ą 'czeszę wełnę', *cf.* darăk.

vlăga, vlăgata 'wilgoć' S, W.

Vlăχ, Vlăχu, Vlăsi *pl.* 'Rumun' S, W, Vlaχinŭka *f.* S, Vlăχka W 'Rumunka'.

wlastăr' *m.*, vlastăr'ą *pl.* W, vlastinŭka, -inŭkata S 'gałąź'.

vłăžna *m., f.*, vłăžnu *n.* 'wilgotny, -a, -e' S, w W *niezn.*, mówi się: draži włăga.

vłĕk, vlakò(t), *pl.*: vlacè, -ètu 'wilk' S, W.

vòda, vudàta S, òda, udàta W, *pl.*: vòdi, vudit'ą S 'woda'.

vòd'am, vòdiš S, òd'a, òdiš W 'prowadzę' (*np.* konia za uzdę).

vògni, vògn'u, *pl.*: vògn'uvi, vògn'uvètu S, ògni, na ògn'ut W 'ogień'.

voititikòs 'pomocniczy': m'ą izvadi epitrupitu v. 'komisja uznała mię (za zdolnego) do broni pomocniczej' S 1.

vòl, *pl.*: vòluvi, vòluvètu 'wół', vòlska glăva 'głowa wola' S, *cf.* òl W.

v'oli *n.* 'skrzypce' W, *cf.* kiman'é.

vòlta 'przechadzka' S, W, *cf.* šèdba, šètani.

vòn'a, vòn'ata S, òn'a W 'smród', vun'áj S, un'áj W 'śmierdzi'.

vòn'ak S, òn'ak W, vòn'aci *pl.* 'smrodliwy człowiek'.

vòsa, vòsata S, òsa W, vòsi *pl.* 'osa'.

vòsuk, vusukò, *pl.*: vòsucètu S, òsuk, usukòt, *pl.*: òsuci, òsucetu W 'wosk'.

wĕj *cf.* vi.

vъbgil *m.* vъbgili *pl.* W, vъglin, vъglinu, *pl.*: vъgli, vъglin'etu
S 'węgiel'.

vъlna, vъlnata 'wełna' S, W.

vъln'an, vъln'ana, vъln'anu W, vъlnin, vъlnina, vъlninu S 'weł-
niany, -a, -e'.

vъm'а *n.*, vъm'anta *pl.* 'wymię' W, *cf.* ilin.

vъndūza *f.* 'bania do stawiania na chorym' S, W.

vъnzil, vъnzilu, *pl.*: vъnzil'а, vъnzil'etu 1) 'węzeł', 2) 'miejsce,
w którym gałąź wyrasta z pnia' S, W, *cf.* sъok.

vъnzī, vъnzītu S, W, *pl.*: vъnzīnta || vъnzīata S, vъnzīa W 'sznur'.
vъok S, vъoka W 'nazewnątrz', ut vъok 'napamięć' S, vъokašnju
'zewnętrzny' S 5.

vъntur *m.*, vъnturi *pl.* 'wątor' S, w W *niezn.*

vъška, vъškata, vъški *pl.* 'wesz' S, W.

vъzdāχα, vъzdāχata S, izdāχα W 'westchnienie, wzdychanie'; przy-
słowie: majčīnata vъzdāχα na zim'ata ni pāžda.

wr'adin, wr'adna, wr'adnu 'pracowity, -a, -e' W, w S *zn.* tylko:
vr'adna žēna 'żona, która dużo kosztuje'.

vraχna *m., f.*, vraχnu *n.* S, raχna *m., f.*, raχnu *n.* || uraχn'ant, -anta,
-antu W 'jąkający, -a, -e się'.

vrākulāk, -aci *pl.* 'wilkodłak' S, W; učērn'anta alis *vr.* S 64.

vr'ām S, vr'aw'a W, vr'aviš S, W || vr'āš S 'mówię': ni t'ēb'а t'e
vr'aviχmi 'mówiliśmy o tobie' S.

vr'ām'а *n.* 'czas', na vr'ām'а 'wcześnie', ut mlōgu vr'ām'а 'b. dawno
S, W.

vrašnāk *m.*, -aci *pl.* 'rówieśnik' S, w W *niezn.*

vrašīlār'ju 'lipiec' S, w W *niezn.*

vrašīlu *n.*, vrašīla *pl.* 'gumno' S, W.

vrašēm S, w'āša W, vrašēs S, W 'młóć'.

vrata *f.*, vratata, *pl.*: vrati, vratit'а S, wratīt'а W 'drzwi', *dem.*:
wratica *f.* 'drzwiczki' W.

sā vrātim S, sā w'ā't'a W, vratiš S, W 'kręcę się'.

vr'atin *m.*, vr'atin'u, *pl.*: vr'atin'а, vr'atin'etu '±1 morga ziemi' S, W.

vr'atišti, vr'atišt'etu, *pl.*: vr'atišta, vr'atištata 'worek' S, W.

vr'ava, vr'avata, *pl.* vr'avi, vr'avit'а 'mowa, język' S, W.

vrašvanica (*sc.* ut lūk) S, vrāzanica (*sc.* ut krumit') W 'plecionka
ze słomy, w którą się wplata cebule'.

vražāčin, -āčinut 'robotnik wiążący snopy' W 66.

vrāzanica *cf.* vrašvanica.

- vražalka, -alkata, -alki *pl.* 1) 'wróżka' S, 2) 'gadatliwa kobieta' W.
 vražam, vražiš 'wróżyć' S, w W *niezn.*
 vr'ěšta *m., f.*, vr'ěštu *n.* S, war'ěšta *m., f.*, war'ěštu *n.* 'gorący, wrący, -a, -e'.
 vrět 1) 'zupełnie', 2) 'jedno po drugim, po kolei' S, w W *niezn.*
 vris, *pl.*: vrizuvi, vrizuvětu 'źródło' S, w W: kajnāk, -āci *pl.*
 vri (v)udāta 'woda bije, wytryska' S, W.
 vrit'ěnu, *pl.*: vritinā, vritināta 'wrzeciono' S, W.
 vritinārin, -āri *pl.*, vritinārka, -ārki *pl.* 'zajmujący, -a się wyrobem wrzecion' S, W.
 vṛ̣̣̌ba, vṛ̣̣̌bata 'wierzba' S, W.
 vṛ̣̣̌ft' *f.*, vṛ̣̣̌ftā S, W, *pl.*: vṛ̣̣̌ft'ā || vṛ̣̣̌fti, vṛ̣̣̌ftit'ā S, vṛ̣̣̌ft'ā W 'sznurek'.
 vṛ̣̣̌χ, vṛ̣̣̌χuvi *pl.* 'wierzchołek topoli': na vṛ̣̣̌χō na tupōla S ale w W: na tip'ětu na tupōla; na vṛ̣̣̌χ 'na': na vṛ̣̣̌χ trāpiza 'na stole' S.
 sā vṛ̣̣̌kam, vṛ̣̣̌kaš 'wracam się' S, *cf.* vṛ̣̣̌nuvam.
 vṛ̣̣̌kulāčka tṛ̣̣n 'rodzaj jałowca' S, w W *niezn.*
 vṛ̣̣̌nuvam 'wracam coś', za vṛ̣̣̌nam 'zwrócić', sā vṛ̣̣̌nuvam 'wracam' S, W, *cf.* vṛ̣̣̌kam.
 vṛ̣̣̌sta: vṛ̣̣̌sta plādnina 'dokładnie w południe' S.
 vṛ̣̣̌šn'ak *m.*, vṛ̣̣̌šn'aci *pl.* 'klosz piekarski' S, *cf.* Marinovъ str. 48, w W: sáč.
 vṛ̣̣̌tka, vṛ̣̣̌tkata, vṛ̣̣̌tki *pl.* 'przrząd do sukania przędzy' S, W, *cf.* Marinovъ str. 99, rys. 86.
 vṛ̣̣̌tnuвам 'obracam, zwracam' S: gu vṛ̣̣̌tnuva (*sc.* kōn'u) kumū sḷ̣̣ncitu S 59, vṛ̣̣̌tna kl'ūču 'przekręcił klucz' S 20.
 vṛ̣̣̌v'a, vṛ̣̣̌viš 'idę, pośpieszam' S, W.
 vṛ̣̣̌zuvam 'wiążę'; žītu vṛ̣̣̌zuva zarnā S, W.
 vudīlu *n.*, vudilā *pl.* 'postronek lub łańcuch, na którym prowadzi się konia, krowę...' S, *cf.* pōudnik.
 vudinčārin *m.*, -āri *pl.* 'młynarz' S, *cf.* dirminžija W.
 vudinica, -icata, vudinicitu *pl.* S, udinica W 'młyn'; vudinička S, ud'ānička ut kafē W 'młynek do kawy'.
 vulōsuvam 'nakrywam' S 4.
 vun'ěšna *m., f.*, -ěšnu *n.* S, un'ěšt, -ěšta, -ěštu W 'śmierdzący, -a, -e', vun'ěšnica 'śmierdząca kobieta' S, w W *niezn.*
 vus'ānica, -icata, -ici *pl.* S, wasanica W 'gąsienica'.
 vuština *f.* S, uština *f.* W 'to, co zostanie z plastra miodu po wydobyciu miodu i wosku'.

Z

za 1) 'za, o, do, po' S, W: za usimnãjsi frãngi 'za 18 fr.' S 2, ni-
štãm t'ëb'ã za izmik'ãrin 'nie chcę cię za służącego' S 26,
mi t'ëkna za inò drùgu 'przypomniałem sobie o czemś in-
nem' S 18, jãza pòm za teãtrutu 'pójdę do teatru' S 21, si
utiãa za drãvã 'poszli po drzewo' S 23.

2) Wzmocnienie drugiego przyimka zwł. na oznaczenie kie-
runku: n'ã dignaxa za u Kavãla 'przeniesiono nas do K.', si
idi za u s'ëlutu '...do wsi', trãgna za u Ameriki 'wyruszył
do Ameryki', za u inã nid'ãl'a n'ëtr'ã 'w ciągu tygodnia' S.

3) Wzmocnienie zwł. celowego *da*: utidi za da gu utfóri,
za da pòš u Sulùn 'aby się dostać do S.', r'ëci za da ja v'ëni,
ni muãa za da ja v'ëni S.

4) Służy do tworzenia *futurum*: za stòr'ã 'zrobię' etc.

zabãjam W || zabãv'am S, W, zabãjis W 'ociągam się, robię po-
woli'; zabãja mlògu 'wiele (sc. czasu) zabiera', zabãvna ràbuta
'praca powolna' W, cf. bãvna S.

zãbitin, zãbitinut 'oficer' W 82.

zabrãjam, -ãjaš W, zabrãv'am S 'zapominam'.

*zabul'ãva: s'ãrcitu m'ã zabul'ã S 38.

zãduš 'chleb za umarłych' S, W.

zagãr' W, zaãar, -ãr'u, -ãri pl. S 'pies łowczy'.

sã zãgãst'òva, sã zãgãsti 'gęstnieje' S 4.

zagrããdam 'grodzę' S, W.

zagub'ën, -ëna, -ënu 1) 'głupi, do niczego' S, W, 2) 'zgubiony'
S, W.

zagub'òvam, -òvaš 'gubię' S, W; sã zagubi ut šiëki utpr'ãt' ut
uëit'ã 'zniknął z przed oczu' S 59.

zaãòãdam 'popadam w ciężę' S: ãinãta zaãòãda, w W *niezn.*

zããrana, zããranãta, zããranit'ã pl. 'trucizna' S, w W: òtruwa.

sã zaãrãn'uvam 'truję się' S, cf. sã utruwam W.

zainòš *adv.* 'naraz, raptem' W, cf. nainòš, utidnòš.

z'ãja, z'ãis || z'ãš W, zg'ãjam, zg'ãš S 'przyglądam się, wpatruję się'.

zãjãnc, zãjãncu, pl.: zãjãnci, zãjãnc'ëtu S, zãinc, zãinci pl. W
'zając'.

zãjdiva sl'ënci 'słońce zachodzi'; zãjdivãni sl'ënci 'zachód słońca'
S, W.

zajif *indecl.* 'słaby, nikły' S, W; nãšta nivi sã zajif 'nasze pola
sã marne' S.

- za zakàram 'zaniosę' S, W; gi zakàraça n'áštata na càrsk'ju dvòr S 20, n'á zakàraça 'przenieśli, odtransportowali nas' S 2.
- zakáštam, -áštaš 'zaczepiam, wiem' S, W; gu zakàc'ax (sc. t'u-t'un'u) u binàta 'zawiesilem...' Š, kal'čeka, štu ima na ftisò zakàcina 'szabla, co wisi na ścianie' S 34, zakáštam kumb'ata 'zapinam na guziki', m'á zakàci kùčatu 'zaczepił mię pies' S.
- zakòl'uvam, -òl'uvaš 'morduję, zabijam nożem (przecinając gardło)'; sà zakòl'uvam 'popelniam samobójstwo' S, W.
- zal'áp'am 'zalepiam' S, W, sà zal'áp'am 'ukrywam się': sà zal'apix za daskit'á S, pampòr'ut sà zal'api na krajòt na nišitu '...zarzucił kotwicę' W 85.
- zal'ubin, -ubinà, -ubinu 'zakochany, -a, -e', z. za inà mòma 'zakochany w jednej dziewczynie' S, W, ja i zal'ub'á S 54.
- zal'uxaf, -uxava, -uxavu 'głupi, nie nie wart' S, w W: çajlàs žena.
- za zaminam: za t'á zaminam šička kal'čekata 'wbiję ci całą szablę' S, i gu zaminà šička kal'čekata S 39, pruminat, zaminat junàci S 34.
- zamračà 'ściemniło się' S: i ja zamračà 'zaskoczył ją zmrok' S 23.
- zàmraznik *m., pl.*: zàmraznici, zàmraznicitu 'przymrozek' S, W.
- *zamr̀znuvam: zamr̀znaça na pànt'ò 'zmarzli w drodze' S 23.
- zanajaciija 'rzemieślnik, mistrz' S 20.
- zanajàt' *m.* 'rzemiosło' S.
- zan'evam, -evaš 'zanoszę, przewożę' S, W; do szofera: kòlku za ištiš da na zaniš'ěš dur na palàt'ut '...żeby nas odwieźć' W 83.
- za sà zaòkulam 'obejdę dookoła' S: sà zaòkuli pu šičkutu s'ėlu 'obleciał dookoła całą wieś' S 20.
- zapàl'uvam 'zapalam, rozniecam ogień' S, da zapàla ògni = da stb-kna ògni W.
- zapiram 'zatrzymuję' S, W, sà z. 'z. się' S, W, jas isà zàpr'á, ti isà zapr'ěš S, da sà zàpra, da sà zapr'ěš W 'zatrzymam się', zàprj sà! 'stój!', zapr'āti sà! 'stójcie!', sà zapr'á žinàtami 'żona zaszła w ciążę' S 3; utidi na dwòrut (sc. aftokinitòtu) i zapr'á '...i zatrzymało się' W 83, i t'è zapr'áça da sà ni kàrat 'καὶ αὐτοὶ παύουν ἢ μάλῳνον' W.
- gu zapòm'n'ax 'zapamiętałem to' Š, W.
- zapr'anta 'zapłodniona' S, W.
- zàpus, zàpusu, *pl.*: zàpus'á, zàpus'ėtu Š, zàpust, zàpustut W 'czas wielkiego postu przed Wielkanocą'.

- zaràt S, zardi W 'spowodu, dla', zaràt tujì || tuzì 'dlatego, wskutek tego' S.
- zarivam 'zakopuję, grzebię' S: gu zari tàm 'tam go pogrzebał'.
 †zarzawát'ǵa *pl. tant.* 'λαχανικά' 'jarzyny' W.
- zaspànt, -ànta, -àntu 'zaspany, -a, -e' S, W; si zaspàx jàs S 33.
 zaštò S, zašò W 1) 'dlaczego?' S, W, 2) 'dlatego, ponieważ' S:
 dad'āti gu na m'èn'ǵa, zaštò jas ič n'émam málki 'dajcie je
 mnie, ponieważ nie mam wcale dzieci' S 16, *cf.* dašò W.
- zاتفàram S, zatàram W 'zamykam'.
- zattknuvam, -tknuvaš 'zatykam' S, W.
- zavira (v)udàta 'woda przegotowuje się' S, W.
- zàvit, zàvitu || zàvituk, zàvitóci *pl.* 'miejsce osłonięte od wiatru'
 S, W.
- zavivam, -ivaš 'zawijam' S, W.
- zav'ǵ'zuvam 'związuję (*zvol.* snopy)' S.
- sā zbàckuvam 'całuję się' S.
- za zb'ǵ'kam 'pomieszam' S, W, *cf.* izb'ǵ'kuvam.
- za zdèr'a 'podrę' S: da si gi zdèr'a ranc'at'ǵa S 64.
- zdčxam *cf.* izdčxam.
- zdr'ǎl, -ǎla, -ǎlu 'dojrzały' S, w W *niezn.*, *cf.* ftàsan.
- zdr'ǎpčà *n.*, zdr'ǎpčanta *pl.* 'źrebię' S, *cf.* tǎjčà W.
- zdràvi, -àvitu 'zdrowie' *np.* w życzeniu: mlògu zdràvi na niv'ǎ-
 stata! 'życzenia zdrowia dla żony!' S, W.
- zdrub'òvam 'tratuje, rozbijam na kawałki' S: tój b'ǎši baxčàta
 štu ja zdrub'òvaši S 37, gi (*sc.* kòkalètu) zdrub'òvam S 40.
- z'èli, z'èlitu *collect.* 'zioła' S, W, *cf.* bili, bēli.
- z'èlka, z'èlkata, z'èlki *pl.* 'kapusta' S, W.
- z'émja, zim'àta 1) 'ziemia', 2) 'podłoga z gliny' S, W.
- z'ènt', z'ènt'u, *pl.:* z'èntufci, z'èntufcètu 1) 'zięć', 2) 'szwagier'
 S, W.
- z'èvam 1) 'biorę', 2) 'czerpię (wodę)'; z. (v)òda ut klàjancu || ut čiš-
 màta S, W; z'èxa mlògu pčnt' 'ujechali wiele drogi' S 23,
 Mak'edunija t'ǵa ni z'èwa t'èb'ǵa! 'M. za mała dla ciebie' S 59,
 si z'èxa rčbka 'podali sobie ręce' W 84.
- zèwla, zèwlata 'klin łączący kajiš z grządzielem pługa' W, *cf.*
 edikšè S.
- zg'ǎjam *cf.* z'ǎja.
- zg'ǎjka S, pròz'afka W 'ziewanie'.
- zgor- *cf.* izgur-.

- zgrîćin, zgrîćina S, zgùgrin, zgùgrina W 'zmarszczony, -a'.
 sã zgud'òvam S, sã gud'òvam W 'zaręczam się'.
 zixîr', -ir'u 'trucizna' S, W, cf. zàχrana.
 zil'â f. 'zazdrość' S.
 zil'ên, -èna, -ènu 'zielony, -a, -e' S, W; zilin'áj šićku 'wszystko się zieleni' S 32.
 zima, zimàta, pl.: zimi, zimit'ǵ 1) 'zima' trwa: ut oktòmври dur na april, 2) 'zimno, zawierucha' S, W; zima gu fàti gul'âma na pânt'ò S 13.
 zimbil || zumbil, zimbil'ut 'torba' W: z. smòkfa 'torba fig' W 86, w S *niezn.*
 zinginin, -ini pl. 'bogacz', zinginka 'bogaczka' S, W, cf. ćurbažija.
 zirim 'ponieważ, albowiem' W 80.
 zirkam, zirkaš 'spozieram, przeglądam na oczy (po osłepnięciu)' S. (zlàtu n. 'złoto' W), w S *niezn.*, cf. málamu.
 zl'avam cf. izl'avam.
 zlò: zn. tylko w zwrocie: u zlò sã kuvěš = fl'ávaš u nifèl'anu 'zajmujesz się złemi rzeczami' S, w W *niezn.*
 zlbška cf. žlbška.
 zľva, zľvata, pl.: zľvi, zľvit'ǵ S, zľwa W 'siostra męża'.
 za zmaćkam 'zdeptam' S: ja zmaćka šićkata baχčã S 33.
 zmija, zmijàta, zmijit'ǵ pl. 'każdy jadowity wąż wogóle' S, W.
 sã zmòl'uvam 'proszę' S: mu sã zmòl'uva 'prosi go' S 20.
 změnt'uvam S, změtnuвам W 'mące', sã změnt'uva vudàta S, sã změtnuwa udàta W 'woda robi się mętna'.
 znàm, znaš 'wiem, umiem' S, W.
 znòj, znujò(t), znòjuvi pl. 'pot' S, W.
 zòr 'trudno, ciężko' S, W; jas mlògu zòr imam 'b. mi ciężko, wiele mam zmartwienia', kugà n'èma ràbuta zòr za prumin'èmi 'gdy niema pracy, z trudnością wytrzymamy', ut grîcki pò-zòr gràmata n'èma 'niema cięższego języka (*dosł.* pisma) od greczyny' S, kinòttàta pari z'èva sãs zòr ut sirumàsi '...z krzywdą biednych' S 40.
 zòra, zòrata (*ale* u zurtà 'o świcie'), zòri pl. S, zòr'a W 'zorza'; inà zòra pùknuva S, pùkna zòr'a W 'robi się brzask'.
 zěmp, zambò(t), S, W; pl.: zěmbi || zěmbè || zěmb'ǵ, zěmbit'ǵ S, zěmba, zěmbět'ǵ W 'zab', zambürki pl. 'zabeczki' S.
 zěrnù, zěrnutu, zěrnà pl. 'ziarno' S, W.
 zugrafàrin, -àri pl. 'malarz' S, W.

- zugrafisam 'maluję' S, W.
 zugràna, -à nata, -à ni *pl.* S, zùgràna W 'grzebień (rzadki)'.
 zukùm *m.* 'oleander' S, W.
 zulà, -à ta, zuli *pl.* 'ług (z popiołu)' S, w W: prut'ò.
 zumbil *cf.* zimbil.
 zurnà, -à ta, *pl.*: zurni S, zurně W 'flet'.
 zvarna, zvarnata 'brona', jest ona *zn.* ale *nieuż.* S, W.
 zv'azda, zv'azdata, *pl.*: zv'azdit'ą S, zw'azdět'ą W 'gwiazda'.
 zvaždam *cf.* izvvaždam.
 zvràštam *cf.* izvvràštam.

Ž

- žàba S || žàba S, W, žàbata S 'zaba'.
 žàl *m.* 'żał' S, W; žàl mi dòjdi, štu umr'ă 'żał mi było, że umarł',
 ut žàlu 'z żalu' S.
 žàl'a W, žalim S, žališ S, W 'lituję się'; jas gu pužaliχ 'zlitowa-
 łem się nad nim' S.
 žàr, žàrò(t), žàruvi *pl.* 'żar' S, W.
 žèdna *m., f.* S, žèdin *m., žèdna f.* W, žèdnu S, W 'spragniony,
 -a, -e'.
 žègla, žèglata S, žèwla W 'snoza w jarzmie (tak zewnątrz jak
 i wewnątrz dyszla)'.
 žèlank *m., žèlangi pl.* 'żołądź' W, *cf.* žir S.
 žèl'azu *n., žil'azà pl.* 1) 'żelazo', 2) 'żelazne kraty' S, W.
 žèlva, žèlvata 'żółw' S, W.
 žèna, žinàta, *pl.*: žèni, žènit'ą 1) 'żona', 2) 'kobieta' S, W.
 žèn'a, žèniš 'żnę' W, *cf.* žnàm S.
 žèntfa, žèntfata 'żniwo' S, W.
 žèwla *cf.* žègla.
 žif, živa, živu S, žuf, žùwa, žùu W 'żywy, -a, -e'; živu màslu
 'surowe masło' S.
 žila *f.* 1) 'żyła', 2) 'korzeń' S, W.
 žintfàrin *m., -àri pl.* 1) 'czerwiec' S, 2) 'żniwiarz' S, W, žintfàrka
 'żniwiarka' S, W; žintfàrska p'àsna S, ž. p'àsna W 'pieśń
 żniwiarska'.
 žir, žirò, *pl.*: žiruvi, žiruvètu 1) 'żołądź', 2) 'bukwica' S, *cf.* žè-
 lank W.
 žitu *n., žità pl.* 'zboże', l'atnu i zimnu ž. 'zboże jare i ozime'
 S, W.

žitū! 'vivat!' S 59.

živina, živinàta, živini *pl.* 'dobytek (krowa, koń, osioł)' S, *cf.* dubituk W.

živòt, živòtu S, žuyòt W 'zycie'; bis kràj živòt 'zycie wieczne' S.

živòvam, -òvaš S, žuwòvam, -òvaš W 'żyję'.

žlāt'èc, -ècu 'zóltaczka' S, w W saral'k albo mówi się: pužalt'àx.

žlěška, žlěškata 1) 'zólc', 2) 'zótko jaja' S, *cf.* 'žłtišti' W.

žlēt, žlěta, žlětu S, žłt, žłta, žłtu W 'zółty, -a, -e'.

žlatnikaf, -ikava, -ikavu S, žaltnikaf *etc.* W 'zóltawy, -a, -e'.

žnàm || žn'èm, žn'ěš 'žnę' S, *cf.* žèn'a W.

žòwa W, žuvèm S, žuveš S, W 'zuję'; kràva žuvè.

žłt *cf.* žlēt.

žłtišti, žłtišta *pl.* 'zótko jaja' W, *cf.* žlěška S.

žuf *cf.* žif.

žuyòt *cf.* živòt.

žuvèm *cf.* žòwa.

Biblioteka Główna UMK

300047605315

LUD SŁOWIAŃSKI

Treść zeszytu III 2.

Dział A.

Dialektologja:

Str.

J. Szemłej: Z badań nad gwarą łemkowską: 1. Samogłoski nosowe. 2. Sonanty. 3. Połączenia płynnych z jerami. Z mapką	A 161
I. Зілипський: Лемківська говірка села Явірок	A 178
Z. Stieber: Nazwy miejscowe pasma Gorców w Beskidzie zachodnim. Z mapką	A 213
M. Małecki: Drobiazgi z Macedonji: 4 O rozwoju samogłosek nosowych w Kosturskiem. 5. O »polskim« przycisku w gwarach kostursko-lerińskich. Z mapką w tekście	A 266
N. van Wijk: O skróceniu samogłosek \bar{e} , \bar{o} w niektórych językach słowiańskich	A 287
Z. Stieber: Kilka uwag o słowackich dialektach Spisza	A 291
Z. Stieber: Dialektologja czesko-słowacka w III tomie »Československé Vlastivědy«	A 294
M. Małecki: Tekst gwarowy z Kosturskiego (Macedonja)	A 323
Résumés.	A 329

Biblioteka Główna UMK

300047605315

UD SŁOWIAŃSKI

PISMO POŚWIĘCONE
DIALEKTOLOGJI I ETNOGRAFJI SŁOWIAN

Z ZASIŁKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

WYDAJĄ

DZIAŁ A DIALEKTOLOGJĘ
KAZIMIERZ NITSCH

DZIAŁ B ETNOGRAFJĘ
KAZIMIERZ MOSZYŃSKI

	zi.
Tom I. Str. A 316 + B 343. 1929—30	32—
Tom II. Str. A 268 + B 298. 1931	32—
Tom III. Str. A 334 + 4 mapy + B 326. 1934	26—

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

Dział A.

	zi.
Nr 1. Z. Stieber: Stosunki pokrewieństwa języków łu- życkich. 1934. Str. IX + 98 + 5 map	5—
Nr 2. M. Małecki: Dwie gwary macedońskie (Suche i Wysoka w Soluńskim). Cz. I: Teksty. 1934. Str. XV + 90	4—

Dział B.

Nr 1. J. St. Bystron: Bibliografia etnografji polskiej. I. 1929. Str. VI + 160	8—
Nr 2. W. Klinger: Doroczne święta ludowe a tradycje grecko-rzymskie. 1931. Str. IV + 111	6—